EDUARD FIKER

CAZUL C - L

EDITURA TINERETULUI

EDUARD FIKER

CAZUL C-L

În românește de
NICOLAE JIANU
și TR. IONESCU-NIȘCOV

EDITURA
TINERETULUI

EDUARD FIKER
SÉRIE C - L
MLADÁ FRONTA
PRAHA 1963

1

Cu cîtva timp în urmă v-am povestit despre „Cei patru aşi“ [1].

Cazul C-L se dezbătuse de mult. Ar fi avut drept de întîietate, însă din anumite pricini, pe care nădăjduiesc că le veţi recunoaşte singuri, mult timp nu prea mi-a convenit să mă ocup de el.

Ce se întîmplase de fapt ? La începutul primului război mondial — vedeţi pînă unde s-au întins rădăcinile cazului C-L — un anume rezervist din armata austro-ungară a refuzat să apere, cu arma în mînă, interesele celor doi împăraţi, fiindcă era membru al nu ştiu cărei secte religioase. Pentru treaba asta a fost executat pe un platou de exerciţii militare. Buun ! Rezervistul cu pricina a murit, găurit de douăsprezece sau nu ştiu cîte gloanţe, dar sentinţa rostită de el a supravieţuit. Ea suna aşa : „Nici o crimă nu e mai mare decît războiul, iar eu nu vreau să particip la el“.

Dacă n-ar fi fost cazul C-L, nici măcar numele acestui om n-ar fi fost cunoscut. Forţa morală a vorbelor lui — că nici o crimă nu-i mai mare decît războiul — abia apucase să pătrundă în minţile oamenilor aruncaţi unii împotriva altora, că băiatul rezervistului, rămas orfan, o şi prinsese din zbor. Crescînd, el a reflectat mereu la ea, completînd-o cu ideea că nu va veni niciodată o vreme

[1] Este vorba de un alt roman al scriitorului.

cînd omul va putea gîndi și acționa după placul inimii, dar că în orice împrejurare lucrurile se pot face în taină. Băiatul acesta era neobișnuit de dotat. Destinul părintelui său îi spulberase credința în dreptate. Mintea lui ascuțită, dar rămasă fără îndrumare, l-a făcut să se îndepărteze de gîndirea celorlalți oameni și să-și formuleze legi proprii.

Recunoștea adevărul că nici o crimă nu e mai mare decît războiul. Dar, analizîndu-l la rece, a ajuns la o cumplită concluzie, și anume că orice crimă săvîrșită de un individ împotriva societății umane este cel puțin de un bilion de ori mai mică decît războiul și că deci un fleac atît de mărunt nici nu merită să fie luat în seamă. Criteriul de comparație e mai solid decît piramidele, și-a zis el ; de cînd e lumea, războaiele au existat și ele în omenire și continuă să ia amploare, iar într-o bună zi vor sfîrteca pămîntul în bucăți.

Și așa s-a născut trista dramă a unui om înzestrat, care, într-un chip cu totul independent, și-a făurit, în întunericul izolării sale, o părere proprie, uitînd — la urma urmelor, pe drept cuvînt — faptul că, în astfel de împrejurări, geniul se poate transforma în nebunie.

Cam asta ar fi esența problemei. De fapt, ar fi trebuit să vorbesc de ea abia la sfîrșit, fiindcă la început habar n-aveam. La început, cazul C-L părea mai degrabă o problemă de tehnică criminalistică și de competența organelor Securității de Stat. În acest sens am adoptat și tonul descrierii mele. Dar iată că apare un personaj cu însușiri remarcabile și cu o logică subtilă, la fel de complicată ca și aceea a înfricoșătorului personaj al cărui mecanism sufletesc ne scăpa ori de cîte ori credeam că l-am dibuit. Și aceste două logici originale

s-au angajat într-un duel, la care deseori am privit cu uimire și pe care niciodată n-am să-l uit.

Cercetarea a fost complicată și ne-a oferit o serie de momente surprinzătoare, uneori grotești. Cred că merită să fie povestite. Așadar, acum cercetez arhiva ca să dau viață cazului C-L, cu toate ascunzișurile lui.

Într-un morman de documente și procese-verbale caut înregistrarea depoziției, cu care, cred, ar trebui să încep. Am găsit-o.

Mă duc cu ea la fereastră. Tovarășul arhivar lucrează undeva în față și mă lasă în pace. N-a arătat decît o ușoară uimire, văzînd că mă apuc să studiez ceva în această lume tăcută, năpădită de praf.

Dar sînt aici și-mi fac loc pe măsuță. Mi-am pregătit creionul și carnetul ca să-mi iau însemnări. Citind însă procesul-verbal, văd că n-ar fi indicat să-l reproduc așa cum este. Poartă data de 6 noiembrie 1951. În el se află depoziția unui martor, pe care l-am putea numi de mîna întîi. A fost interogat cu o întîrziere de mai bine de cinci luni, deoarece suferise o rană gravă în legătură cu cazul C-L.

Ei, aici e-aici! Dacă-i vorba s-o iau de la început, trebuie să țin seama că acest Jaroslav Lenk a fost, din capul locului, fără discuție, un martor principal. Depoziția sa cuprinde însă unele fapte pe care noi, în cele cinci luni, le-am constatat a fi altfel, iar, pe de altă parte, sînt menționate unele întîmplări care trebuiesc cunoscute pentru ca povestirea să nu aibă lacune supărătoare.

Las la o parte din depoziția sublocotenentului Jaroslav Lenk o seamă de „birocratisme" tipice și inevitabile, care constituie un fel de material brut, și dacă-mi permit să fac unele regrupări și secționări, firește, fără

să alterez sensul și desfășurarea lucrurilor, sînt convins că va rezulta o succesiune de imagini mai ordonată și mai continuă a acestei întîmplări, cu adevărat ciudată.

Și acum, iată :

Jaroslav Lenk, de 27 ani, lucrător în cadrul organelor Securității de Stat, cu gradul de sublocotenent, însărcinat cu probleme speciale (amănunte mai precise cu privire la încadrarea lui nu trebuiesc menționate), necăsătorit (ceea ce pentru noi e important), cu locuința în Praga XII, dar în vremea aceea (noiembrie 1951), internat la spital, a declarat următoarele :

„În ziua de 27 iunie 1951, la orele opt dimineața, am primit ordin să mă anunț pentru orele douăsprezece la amiază, cu o scrisoare confidențială, la tovarășul Budinský de la Banca Națională. Ce sarcină îmi revenea, nu știam încă. Pe František Budinský, unul dintre funcționarii cu munci de răspundere ai Băncii Naționale, nu-l cunoscusem încă.

Potrivit ordinului, eram în uniformă, înarmat cu o armă automată și cu un pistol de serviciu.

În biroul directorului Budinský am cunoscut trei bărbați care mă așteptau. Unul dintre ei era de asemenea înarmat, subofițerul Vrána, și el lucrător la Securitate. Mi s-a prezentat ca unul comandant. Ceilalți doi erau funcționari ai băncii, oameni de aproximativ patruzeci și cinci de ani, cu o atitudine gravă, arătînd un respect exagerat. Aveam impresia că sînt conștienți de importanța sarcinii și că fuseseră anume aleși, ca fiind deosebit de capabili și oameni de încredere."

Trebuie să adaug o observație. Chiar numai din aceste rînduri probabil că vă dați seama ce am de gînd să fac cu procesul-verbal. Sigur că Jaroslav Lenk n-a

descris pe nimeni în depoziția lui, de asemenea că nimeni nu l-a întrebat asupra unor amănunte care erau bine cunoscute și fără ajutorul lui. Îmi voi permite icicolo unele completări, bineînțeles din dorința cinstită ca în această recapitulare să nu se strecoare lipsurile de care am vorbit.

„Numele lor — continuă Jaroslav Lenk — erau Šrámek și Vojtíř."

Și iarăși o observație. La primul interogatoriu, la 6 noiembrie 1951, pacientul Jaroslav Lenk a răspuns cu mari dificultăți. Cu greu rostea o frază coerentă. Dacă veți avea impresia că depoziția lui are un curs limpede, să știți că e vorba de aceeași bine intenționată completare.

„Potrivit ordinului — declară Jaroslav Lenk mai departe — am verificat identitatea lui Vrána, Šrámek și Vojtíř (din buletinele lor de identitate și din scrisorile lor de acreditare), am revizuit starea armelor lui Vrána, m-am uitat de asemenea la pistoalele cu care erau înarmați funcționarii Šrámek și Vojtíř. Pe urmă, ca șef al acestui grup, am declarat că nu văd nici o defecțiune.

Directorul Budinský ne-a condus apoi pe toți patru în trezoreria subterană, la casele de bani. Acolo ne mai așteptau doi oameni: directorul trezoriei, Řerich, și un funcționar în uniformă. Nu cunosc funcțiile precise pe care le ocupau.

M-am informat asupra amănuntelor sarcinii mele. Ea consta în asigurarea fără primejdii a transportului a douăzeci de milioane de coroane în bancnote de cîte o mie. Erau hîrtii noi și urmau să înlocuiască banii vechi uzați și retrași treptat din circulație. Sarcina mea urma

să se sfîrşească în clipa cînd transportul era preluat de funcţionarii băncii din Bratislava.

Amîndoi directorii deschiseră împreună o casă de bani mare, blindată. În ea se aflau aşezate straturi-straturi şi legate cu banderole pachetele de cîte o mie. Transportul pentru Bratislava era depozitat aparte în casa de bani, şi anume în două sute de pachete. Directorul trezoreriei le-a luat unul cîte unul şi le-a înmînat lui Budinský. Fiecare pachet, cuprinzînd cîte o sută de bancnote de o mie, avea pe banderolă o ştampilă cu trei parafe. Budinský cercetă ştampila fiecărui pachet şi controlă banderolele, să vadă dacă sînt intacte. Proceda cu grijă şi luare-aminte, însă fără întîrzieri inutile. Dădea pachetele treptat lui Šrámek. Acesta proceda cu multă atenţie şi foarte demn, ca şi cum n-ar fi avut încredere în Budinský. La fel se comportă şi Vojtíř, care părea să nu aibă încredere nici în Šrámek. Lua pachetele de la el şi le aranja pe masă, unde, deocamdată, funcţionarul pusese o lădiţă prevăzută cu două broaşte ; lădiţa măsura cam 70 cm în lungime, era înaltă de 40 cm şi lată de 50 cm.

Amîndoi directorii au închis casa de bani şi s-au apropiat de masă. Pachetele cu bancnote de cîte o mie au fost din nou numărate. Apoi Vojtíř, sub privirea atentă a celorlalţi, începu să numere bancnotele din pachete. O făcea rapid, concentrat, cu o figură liniştită, aproape rece. Šrámek, păzit de cîteva perechi de ochi, punea în lădiţă fiecare pachet numărat. Le aşeza acolo ca pe nişte cărţi în bibliotecă.

Această procedură, în timpul căreia încordarea nu a slăbit nici o clipă, a durat destul de mult. Nici pentru tovarăşul Vrána, nici pentru mine nu sosise încă ceasul datoriei. Nu puteam decît să privim cu răbdare. După o

vreme, Šrámek îl înlocui pe Vojtíř la numărat. Pachetele puse în lădiță au fost din nou numărate și capacul, în sfîrșit, închis. Cele două broaște pocniră, iar Vojtíř și Šrámek luară fiecare cîte o cheiță.

Un subaltern veni cu un rulou de banderolă lucioasă, pe care începu să o treacă îndemînatic prin verigile montate pe lădiță.

Deși asistam pentru prima oară la lucruri de acest fel, am avut impresia precisă că totul se desfășurase într-o perfectă ordine.

De la distanța la care mă aflam nu puteam să disting cifrele și literele seriilor de pe bancnote, de altfel nici n-aveam motiv s-o fac. N-a vorbit nimeni cu mine despre asta, așa încît nu știu nimic.

Vojtíř și Šrámek au rămas inaccesibili și taciturni. Milioanele, care de mulți ani le treceau prin mîini, făcuseră din ei un fel de ființe superioare care priveau de sus patimile stîrnite de bani. În sinea mea, i-am numit profesioniști cinstiți."

Desigur că am vorbit adesea cu Jaroslav Lenk, chiar și mai tîrziu, adică după ce își redactase prima depoziție. Abia după aceea a putut să-și exprime mai concret impresiile și observațiile, din care selectez cîteva și le includ aici pentru o mai bună prezentare a faptelor.

„Casetele cu bancnote — spune Jaroslav Lenk — se plumbuiesc cu un clește special. A făcut-o, prin urmare, Budinský. În momentul în care a isprăvit, începea datoria noastră de a străjui banii. Lădița cu cele douăzeci de milioane era aproximativ mică. În mod obișnuit, casetele sînt construite pentru optzeci de milioane, după cum ne-a spus Budinský.

Funcționarul subaltern a luat-o fără a se opinti. Vrána și cu mine am ieșit în curte împreună cu el. Acesta a depus lădița într-un automobil mare. Eu și cu Vrána ne-am așezat în mașină, cu lădița între noi. După o clipă, au venit Vojtíř și Šrámek, însoțiți de cei doi directori. Au ocupat scăunelele din fața noastră. Directorii și-au luat rămas bun de la noi, scurt dar cordial. Șoferul, care-și cunoștea datoria, puse mașina în mișcare. Era un «Mercedes» închis, de șase cilindri, cu caroseria blindată, și n-avea nimic deosebit. Același șofer mergea cu ea de patru ani, fiind în serviciul Băncii Naționale.

Vrána și cu mine aveam cîte două pachete de ciocolată, ceva prăjituri, o bucățică de salam și un bidon cu ceai. Šrámek și Vojtíř aveau servietele doldora de mîncare și niște termosuri mari.

Urma să călătorim cu un tren rapid care oprea numai de cîteva ori. Mie și lui Vrána ne era interzis să părăsim transportul. Vojtíř și Šrámek puteau să coboare din tren în stații. Pe tot parcursul, eu și tovarășul Vrána răspundeam de transport.

«Mercedes»-ul ne-a dus repede la gară. Șoferul prezentă autorizația și intră cu mașina pînă la rampă, în fața căreia se găsea, singuratic, un vagon de poștă. Din el ieși un funcționar de la căile ferate. Vojtíř și Šrámek schimbară cu el niște hîrtii. Apoi funcționarul se depărtă, lăsîndu-ne vagonul la dispoziție.

Vrána urcă lădița în vagon. I-am lăsat-o în seamă și am cercetat cu grijă tot interiorul. Vagonul era împărțit în trei. Scările, de ambele părți, dădeau într-o încăpere de mijloc, strîmtă, care comunica cu celelalte două. Partea din stînga avea un mobilier care amintea biroul de colete poștale. Cea din dreapta arăta mai confortabilă.

Acolo erau bănci de lemn, un spațiu mai mic pentru bagaje și cîte două ferestre față în față.

Am ales acest compartiment mai comod. Vrána puse lădița în colț și se așeză aproape de ea, pe bancă. La invitația mea, au venit apoi și Vojtíř cu Šrámek. Amîndoi s-au apropiat, cu un soi de neplăcere. Acești oameni îmi făceau impresia că sînt frați buni. Pînă atunci nu observasem că s-ar deosebi unul de celălalt. Amîndoi se purtau la fel, cu o politețe rezervată.

Și-au ales fără să mă întrebe două locuri față în față, așa încît aveau la dispoziție măsuța pliantă. Au folosit-o îndată ca să-și întindă proviziile. Și-au scos din servietе chiflele, afumătura, dulciurile și două sticle de apă minerală. Cu niște mutre aproape morocănoase, au început să mănînce.

De tovarășul Vrána și de mine nici nu se sinchiseau, ca și cum ar fi uitat de prezența noastră.

Noi, bineînțeles, nu i-am stingherit. Vrána stătea liniștit, iar eu am încuiat partea stîngă a vagonului și cele două intrări ale încăperii din mijloc. Ușile glisante din stînga erau prevăzute cu broaște și zăvoare de nădejde. Toate ferestrele aveau grătare de fier, montate vertical la exterior. Era un vagon de tip vechi.

Dar în loc să vorbesc de partea stîngă și dreaptă a vagonului, mai degrabă ar trebui să vorbesc de partea din față și din spate, adică de sensul mersului nostru. În clipa aceea însă nu știam cum ne vor atașa la garnitura trenului. S-a dovedit mai tîrziu că ne instalasem în partea din față a vagonului nostru. Declar că acest lucru a depins numai și numai de voința mea și că alegerea n-a fost întru nimic influențată.

Šrámek mi-a cerut ironic permisiunea să coboare geamul. N-am avut de ce să mă împotrivesc. În vagon era o

căldură sufocantă, deși ne aflam în umbra unor magazii. Amîndoi funcționarii aveau pe ei haine cu vestă, dar nu și le-au scos. Mantalele groase de ploaie și le puseseră în cuier, la fereastră.

Mi-am căutat și eu un loc și ascultam văicărelile liniștite ale lui Vojtíř și Šrámek. Eram întru totul de acord cu ei, auzindu-i cum critică acest învechit mijloc de transport. Spuneau că au făcut treaba asta de mai multe ori. O vreme au trăncănit cu destulă însuflețire despre unele posibilități mai bune, de pildă, transporturile pe calea aerului.

N-am participat la discuția lor. Și nici Vrána, fiindcă el făcea tot ce făceam eu. După un timp, Vojtíř și Šrámek au tăcut.

Fumatul era interzis. Šrámek ar fi vrut să încalce această opreliște, socotind-o absurdă. I-am spus că poate să iasă din vagon și să fumeze. Așadar, a ieșit afară, urmat de Vojtíř. Am încuiat din nou ușa în urma lor, și probabil că m-au considerat prea distant. Poate le păream și ridicol. Adevărul e că eu aveam mai mare respect decît ei pentru cele douăzeci de milioane. După ce s-au întors în vagon, n-au mai vorbit nimic. Își luaseră un aer de superioritate. Cam la zece minute după asta, a venit o locomotivă care ne-a atașat la un tren de persoane cu douăsprezece vagoane, aflat în gară.

Am deschis ușa. Din vagonul aflat în spatele celui în care ne găseam noi au intrat doi lucrători din cadrul organelor de Securitate pe care îi cunoșteam. Mi s-au prezentat, sub un cuvînt de ordine, ca gardă de însoțire. Apoi s-au întors în vagonul de persoane."

Observații : mai tîrziu, Jaroslav Lenk a însemnat pe un mic plan al vagonului poștal așezarea persoanelor și pozi-

ția lăzii în clipa critică ce a survenit. Cred că nu e nevoie să alăturăm planul.

„Repet și subliniez — spune Jaroslav Lenk în depoziția sa — că totul a fost și a rămas în absolută ordine. Am stat cam un sfert de oră. În tot acest răstimp nu s-a rostit nici un cuvînțel în vagonul poștal.

În sfîrșit, trenul s-a urnit. M-am uitat la ceas. Era ora paisprezece și douăzeci și șapte de minute.

Am aprins lumina în vagon, fiindcă pe drum urma să trecem prin cîteva tuneluri scurte. Am observat că măsurile mele de prevedere au adus pe chipurile severe ale celor doi funcționari o expresie de batjocură amestecată cu milă. De bună seamă, erau convinși că și eu, și Vrána sîntem niște pedanți inutili, că ei doi ar fi transportat banii și fără ajutorul nostru, chiar și într-un cufăr obișnuit, ca niște călători oarecare."

Aproape că-ți vine să crezi că un astfel de transport, mai puțin bătător la ochi, ar fi fost mai sigur.

În continuare, Jaroslav Lenk spune :

„Cam după un ceas, trenul a oprit în stația P. Šrámek și Vojtíř au ieșit iar afară să fumeze. Acești doi oameni, meticuloși cînd era vorba de bani, au lăsat hîrtiile de la afumătură, pungulițele de bomboane și servietele într-o dezordine nemaipomenită. După ce s-au întors în vagon, și-au scos din serviete ce mai rămăsese, inclusiv termosurile lor mari, ca să caute nu știu ce. Se învinuiau reciproc și erau puțin iritați. În cele din urmă au găsit o pereche de cărți și s-au apucat să joace așa-numitul «ghem țigănesc». Jucau ca niște burghezi. Cu un interes pătimaș pentru niște monede mărunte, ceea ce mie mi s-a părut grotesc

la niște oameni care mînuiesc milioane. De aceea aerul de superioritate pe care-l afișaseră l-am preluat noi.

La stația următoare n-au mai coborît și, curînd, au renunțat și la cărți fiindcă începuseră să se certe de la niște fleacuri.

Au înțeles tîlcul zîmbetului meu și au început și ei să rîdă, pentru prima oară de cînd îi cunoscusem. Disputele mărunte și caraghioase pentru o coroană sau două le smulseseră masca de „sublimi" numărători de milioane, fiind nevoiți să renunțe și la ifosele lor de profesioniști cu experiență. Așa că-și dădură seama că e mai înțelept să adopte o comportare mai modestă.

Vojtíř îmi oferi prietenește un pahărel de cafea neagră din termosul lui mare. Dar, cu puțin înainte, mă răcorisem cu o dușcă de ceai din bidon, așa că puteam, din motive bine întemeiate, să refuz politicos. De fapt, aveam impresia că nu e cuminte să accept binevoitoarele lor încercări de a se apropia de noi, după ce fuseseră atît de inaccesibili pînă atunci.

Vrána însă primi cu recunoștință cafeaua, neînțelegînd adevăratul motiv al refuzului meu. Și au început să vorbească despre transporturile pe care le făcuseră ei. I-am lăsat să vorbească. M-am dus la fereastră, în partea stîngă, și priveam peisajul care alerga o dată cu noi.

Vrána prefera să asculte, căci Vojtíř se apucase să povestească o istorioară cam anapoda, în care, după părerea lui, rolul principal îl jucau iubitorii de cafea. Mie povestirea mi s-a părut forțată.

M-am purtat ca și cum habar n-aveam de ceea ce povestea el.

După o bucată de vreme, cînd Vojtíř încă nu-și sfîrșise povestea, m-am hotărît să plec de la fereastră și să mă așez din nou. Dar n-am mai făcut-o fiindcă între timp..."

Da. N-a mai putut. La kilometrul 297,3, vagonul poştal a explodat. O explozie cumplită l-a spulberat cu totul.

Iată ce spune Jaroslav Lenk privitor la acest lucru :

„În clipa cînd dădeam să mă întorc de la fereastra vagonului poştal, o lumină strălucitoare şi albă m-a orbit şi simultan am avut senzaţia unei lovituri înspăimîntătoare sau parcă a fost un tunet, ca şi cum ar fi trăsnit chiar lîngă mine. Dar bubuitura s-a stins într-un fel ciudat şi lumina s-a transformat în faţa ochilor mei în cercuri de foc. Ce s-a întîmplat cu mine după aceea, nu mai ştiu. Mi-am revenit în simţire abia aici, la spital, însă numai pentru un minut sau două. Apoi am căzut într-un leşin adînc şi lung ; după cum am aflat mai tîrziu, medicii care mă îngrijeau au considerat revenirea mea trecătoare la viaţă ca o rău vestitoare limpezire a minţii înaintea morţii. În parte o atribuiau şi injecţiilor făcute spre a mă trezi. Nu simţeam nici o durere, numai o amorţeală în mădulare şi o ciudată fierbinţeală în cap. Am înţeles că mi se recomanda linişte, cu multă îngrijorare, numai că pe mine mă chinuia cumplit un fel de umbră rămasă în memorie şi doream s-o desluşesc. Au priceput acest lucru şi mi-au spus că am scăpat numai printr-o minune. Că în vagonul poştal a avut loc o explozie misterioasă căreia i-au căzut victimă cei trei tovarăşi ai mei. Dar toate astea le-am auzit ca prin vis şi parcă din beznă.

În legătură cu cauzele, locul şi scopul exploziei nu pot să spun nimic. Dar am impresia că centrul exploziei a fost în interiorul vagonului.

Jaroslav Lenk"

6 XI 1951

Călătorul care s-ar aventura spre kilometrul 297,3, sau mai puțin poetic spus, curiosul care ar porni spre locul atentatului sau ce-o fi fost în realitate, s-ar pomeni într-un ținut neted ca-n palmă, foarte luminos, traversat de o linie dublă de cale ferată. La construirea ei aproape că n-a fost nevoie de terasament sau de rambleu. Curba cu diametru uriaș pe care o face linia mai-mai că nu se cunoaște. Dacă trenul trece pe acolo, îl poți vedea de la o depărtare apreciabilă, ca pe o jucărie, o jucărie mișcîndu-se cu mare viteză.

De o parte și de alta a liniei strălucesc iazuri. Se zăresc acolo lunci mocirloase, dar și lanuri de grîne aurii, covoare înguste de sfeclă de un verde-deschis și întinderi de trifoi de culoare mai închisă, parcă stropite gingaș cu rouă. Pe orizontul înclinat se ridică petele încețoșate albastre-cenușii ale unor crînguri, pătrățelele albe ale căsuțelor țărănești din cătunele împrăștiate ici și colo, părînd a se retrage cît mai departe din fața trenurilor care străbat cîmpia, copaci singuratici și pîlcuri de tufișuri.

Abia la o sută de metri dincolo de kilometrul 297,3, deci aproape de kilometrul 297,4, calea ferată e tăiată de o șosea mică, îngustă, puțin circulată. Dacă ne orientăm în sensul mersului — trenul avea numărul 2316 — Jaroslav privea cu ochiul stîng. Sublocotenentul Vrána se odihnea cu picioarele întinse oblic în spatele lui Vojtíř, pe banca aflată de-a lungul peretelui. Cînd i-a oferit cafeaua, Vojtíř s-a ridicat. Lada cu cele douăzeci de milioane se afla în colț, pe bancă, în fața lui Vrána, deci el o avea mereu sub ochi.

Această descriere a circumstanțelor și situației, făcută mult mai tîrziu de Jaroslav Lenk, nu poate fi confirmată de nimeni pe lume.

Chiar din primele clipe, am avut o serie întreagă de martori dinafară.

Piatra de la kilometrul 297,3 se află cam la mijloc între cele două cantoane cu numerele 59 și 60. Cantonierul de la numărul 59 a dat trecere liberă în mod normal trenului cu numărul 2316 și s-a întors la canton. Apoi i s-a părut că aude un bubuit, un tunet. S-a mirat. Nu era vînt. Grămezile de nori albi nu vesteau furtună. Cantonierul a ieșit din nou afară, s-a uitat pe cer și la linia ferată. „Am avut impresia că undeva se trăgea cu tunul", a spus el la interogatoriu. „Am văzut în zare ridicîndu-se un fum cafeniu. Am telegrafiat pe linie, dar n-am primit nici un răspuns."

Trenul anunțat n-a mai ajuns la cantonul nr. 60. În locul lui, cantonierul a auzit limpede o detunătură ca de explozie, aceasta și din pricina condițiilor acustice favorabile. Apoi a văzut și mai clar coloana de fum. Bineînțeles, a bănuit numaidecît că se petrecuse ceva cu totul excepțional. A dat avizul respectiv, folosind linia telegrafică înaintea cantonierului de la numărul 59. A pus mîna pe telefon și, într-un răstimp relativ scurt, s-a constatat că trenul cu numărul 2316 s-a oprit pe linie.

La mai puțin de două ore de la această întîmplare, mi s-a încredințat ancheta. Am pornit fără întîrziere cu însoțitorii mei spre locul nenorocirii, care, firește, nu era o simplă nenorocire. Am folosit un automobil rapid.

Distanța era mare. Am ajuns abia noaptea, deși în toată acțiunea nu pierdusem în zadar nici un singur minut.

Chiar în timpul goanei sălbatice pe şosele, am putut să transmit şi să primesc informaţii cu ajutorul unui emiţător radio pe unde scurte, aşa încît totul a fost organizat cît se poate de bine.

Organele locale de Securitate şi cele ale administraţiei căilor ferate, pompierii şi sanitarii lucrau independent şi bine, cu mult înainte de sosirea mea, mai precis ei s-au apucat de treabă curînd după explozia uzinei de ciţiva oameni care munceau nu departe, pe cîmp. Aceştia au depus mărturii veridice, astfel că depoziţia ulterioară a lui Jaroslav Lenk n-a mai fost decît o completare, absolut logică şi corespunzătoare. Totuşi în ea dăinuia o neconcordanţă flagrantă, aş spune o adevărată „chichiţă detectivă", care ne-a înşelat al naibii.

Oamenii aflaţi pe cîmp se uitau la trenul care trecea. Asta este o tentaţie încercată adeseori, un fel de variaţie în monotonia muncii, un scurt răgaz. Erau acolo şi doi copii ; şi-au lăsat şi ei jocul, strigînd şi agitînd mîinile în semn de salut. Dar spectacolul care a avut loc cu puţin timp înainte de ora optsprezece a fost mai variat decît se aşteptau. Iată cum sună relatarea lor plină de tulburare :

În plin mers, din primul vagon de după locomotivă a ţîşnit deodată o flacără înaltă, galbenă, cu un miez orbitor de alb, chiar deasupra acoperişului. Într-o clipă s-a lăţit ca o pîlnie şi după aceea s-a auzit o bubuitură puternică ce s-a stins ca un tunet. O coloană de fum cafeniu, înaltă cam de treisprezece metri, s-a ridicat în văzduh şi, în mijlocul ei, puncte negre sau incandescente, pete şi bucăţi zburătoare. Apoi atenţia lor, o atenţie plină de spaime, împietrită, le-a fost atrasă de zgomotul cumplit, infernal al metalului sfărîmat, şi de pîrîitul

lemnului, asemănător, după spusele lor, cu urletul unei furtuni care cutremură pădurea.

Oamenii de pe cîmp au reținut toate amănuntele. Unul văzuse una, altul alta, și își aminteau. Aproape de copii a căzut o bucată de tablă răsucită. Pe cîmp au zburat și cîteva bucăți de lemn aprins.

Spuneau că s-a văzut bine cum partea din spate a locomotivei, cu tenderul atașat de ea, a sărit într-o parte, răsturnîndu-se de pe șine. Mașina s-a desprins de tren și s-a prăvălit cu mare zgomot peste traverse și pietriș, de-a curmezișul celeilalte linii paralele. Nu mai urma decît să se rostogolească pe taluzul îngust. Dar iată că brusc locomotiva s-a oprit atîrnînd pe jumătate, fiindcă tenderul rămăsese înclinat. Din el țîșnea un potop de apă, iar cărbunii curgeau de-a valma. Din locomotivă, cu un șuierat ascuțit, scăpau nori mari de aburi.

Din vagonul poștal rămăsese de fapt numai șasiul, înfipt pe linie ca un ciocan uriaș. Bucăți de podea și ce mai rămăsese din pereți ardeau. Acest rest de vagon constituia o frînă puternică pentru garnitura din spatele lui. Două dintre vagoanele următoare intraseră unul în celălalt, aproximativ cu treizeci de grade față de axa liniei. Explozia sfărîmase unul din pereții exteriori ai primului vagon și îi smulsese o bucată din acoperiș. Acest vagon ardea și el. Al doilea se frînsese în două. Celelalte rămăseseră pe șine, al treilea fusese însă străpuns de cel din fața lui și intrase cu tampoanele în cel de al patrulea vagon. Al șaselea, ca și următoarele, suferiseră mai puțin.

Vagonul poștal fusese distrus în mod vizibil din interior. Acest lucru a fost confirmat nu numai de depozițiile martorilor, ci și de urmele rămase. Comisia de expertiză care a sosit în cea mai mare grabă a făcut ulterior următoarea constatare :

„Centrul exploziei a fost cu certitudine în interiorul vagonului, și anume în jumătatea lui din față. Amplasarea explozibilului pe traseu sau altundeva în afara vagonului este exclusă cu desăvîrșire".

La o analiză mai amănunțită a resturilor, s-a ajuns la concluzia foarte probabilă că s-au folosit două materii explozive solide, hexogen și tritol, numite la noi TRITOLHEXOGEN. Explozivul hexogen, denumit și T4 sau RDX, adică substanța chimică organică ciclo-trimetilentrinitroamină, este un exploziv brizant foarte puternic. A fost deseori folosit de nemți în timpul războiului, în amestec cu tritol, în muniții sau la explozive, pentru ca forța de distrugere să fie mai mare.

Procedeul folosit pentru ca materialul să explodeze nu se poate determina cu precizie. De obicei, acest lucru este posibil numai prin așa-numitul exploziv de inițiere, de pildă printr-o capsă detonantă. Printr-o simplă aprindere se poate provoca explozia, însă în condiții excepționale, care aici, evident, nu puteau exista. După cele constatate, se pare mai curînd că a fost folosită o bombă cu întîrziere, fiind puțin probabil ca cineva din personalul vagonului poștal să fi adus încărcătura direct în vagon.

Întîrzierea e provocată de faptul că acidul sulfuric, al cărui debit e controlat de un ventil, dizolvă peretele despărțitor și pătrunde în conținutul format din clorat de potasiu amestecat cu zahăr. Cloratul de potasiu cu zahăr se aprinde, determină aprinderea capsei de inițiere și provoacă astfel explozia.

Dar nu-i exclus să se fi folosit alt procedeu de întîrziere, de pildă, un mecanism de ceasornic. Explozia putea fi obținută și fără un procedeu de întîrziere, vom vedea mai tîrziu în ce fel.

Cantitatea de exploziv se poate aprecia de la unu pînă la două kilograme. Explozia a avut loc într-un spațiu relativ închis, cu un volum de aproximativ 30—35 metri cubi. Practic, spațiul poate fi considerat închis, cu toate că, după depoziția însoțitorului trenului, una din ferestrele compartimentului fusese deschisă. În imediata apropiere a centrului exploziei, presiunea formată a fost de aproximativ 2 000 de atmosfere. La o depărtare de 8—10 metri a scăzut la circa 1 000 de atmosfere. Deoarece imediat după explozie produsele gazoase se răspîndesc cu violență, presiunea aerului scade foarte repede pe măsură ce se depărtează de locul exploziei. Pentru calcularea presiunii lîngă peretele vagonului putem folosi formula dată de profesorul doctor Pokrovskij. Potrivit acestei formule, la o depărtare de 2 metri de la locul exploziei aerul avea o suprapresiune de numai 7 atmosfere. Se poate însă aprecia că, în condițiile respective, tritolhexogenul fiind mai brizant, presiunea din spațiul compartimentului era de 10 pînă la 20 de atmosfere.

Presiunea era absolut ucigătoare. Docentul Dëmidov menționează că unda explozivă are asupra omului, de cele mai multe ori, o acțiune mortală, chiar la trei atmosfere. Numai la aproximativ două zecimi de atmosferă, șocul nu este dăunător sănătății.

În ce privește acoperișul compartimentului din vagonul poștal, deocamdată putem considera o suprafață de aproximativ 10—15 metri pătrați. Numai la 10 atmosfere, presiunea aerului a acționat cu o forță de un milion de kilograme asupra acoperișului, adică cu 1 000 de tone. Justețea acestei aprecieri a fost confirmată de rezultatele anchetei.

În momentul exploziei, produsele gazoase au o temperatură înaltă și degajă o mare cantitate de căldură. Un kilogram de tritol emană teoretic 980 kilocalorii și 2 800°C, un kilogram de hexogen 1308 kilocalorii și 4 110°C. Două kilograme de tritolhexogen, într-o proporție de aproximativ jumătate la jumătate, generează 1598 litri de produse gazoase, la o temperatură ambiantă de 0°C și o presiune 760 mm Hg. În condițiile de temperatură și presiune respective, produsele exploziei au avut un volum care reprezenta aproximativ 4 1/2 pînă la 5 1/2 din volumul compartimentului de tren. Din pricina destinderii bruște și deci prin răcirea adiabatică, deși temperatura a scăzut rapid, în apropierea centrului exploziei totul a ars imediat sau a devenit incandescent, iar diferitele obiecte, proiectate de presiune în toate părțile, au răspîndit focul.

Nu e exclusă nici provocarea exploziei din exterior. S-ar fi putut folosi proiectile antitanc, cum erau în războiul trecut PANZER-FAUST germane, BAZOOKA americane, sau PIAT englezești. Aceste arme erau construite în așa fel, ca focosul lor să explodeze după dirijare. De pildă, capul armei „Panzer-Faust" străpunge cu ușurință o cuirasă groasă de peste 20 cm, pe cînd fără dirijare explozia nu strică vizibil chiar o cuirasă mult mai slabă.

În cazul acesta s-ar fi putut întîmpla ca proiectilul să nu străpungă peretele vagonului, ci, din întîmplare, să fi pătruns înăuntru pe fereastra deschisă, printre drugii de fier, și abia acolo să fi explodat din pricina lovirii.

Bine. Dar ce s-a întîmplat și cum ? Este exclus să fi tras cineva de afară, fiindcă n-a avut cine, cel puțin la kilometrul 297,3.

Oamenii de pe cîmp nu pot fi bănuiți.

În depoziția mecanicului e menționată viteza trenului în momentul exploziei. Mai tîrziu s-a dovedit că pentru ancheta noastră acest fapt are o deosebită importanță.

Mecanicul afirmă în depoziția lui :

„Aveam pe vitezometru, cam de zece minute, o viteză stabilă de 70 km pe oră, care corespundea cu viteza admisă în sectorul acela. Din fericire era o viteză aproximativ moderată, pe care semnalizarea nu-mi permitea s-o depășesc. Deodată..."

Și așa mai departe.

Mecanicul a scăpat cu cîteva contuziuni mai serioase și cu fractura brațului stîng. Mai grav a fost rănit fochistul, care, din pricina șocului, și-a rupt trei coaste, și-a sfîșiat musculatura umerilor și a suferit arsuri de gradul doi.

Vagoanele de clasă erau ocupate de călători într-o proporție de două treimi. Din fericire nici unul n-a fost ucis în acest accident.

Tuturor răniților li s-a dat grabnic ajutor.

Și cei răniți, și cei care au scăpat teferi au fost interogați și înregistrați după legitimațiile lor, nu numai pentru necesitățile administrației căilor ferate, dar și pentru eventualele noastre interese. Printre ei s-au găsit și doi cetățeni care se ocupau cu comerțul ilicit, dintre care unul s-a ales cu fractura osului nazal și, după accident, a pornit bandajat spre locul de anchetă. Deocamdată, acesta era singurul rezultat.

Cei doi însoțitori din primul vagon de persoane s-au străduit din răsputeri să mențină ordinea în primele clipe de zăpăceală. Unuia dintre ei îi sîngera o rană pe obraz, al doilea avea lovituri pe tot trupul, iar uniforma atîrna pe el aproape în zdrențe. Amîndoi și-au păstrat calmul.

Hotărîți, au organizat primul ajutor, alcătuind din călătorii rămași teferi brigăzi sanitare. Acționau conștienți de faptul că nu e vorba de un simplu accident de tren. N-au îngăduit nimănui să se depărteze sau să se apropie. Cum își îndepliniseră bine datoria, nu se putea bănui că vagonul poștal a fost atacat din vagonul în care se găseau ei.

După explozie, un mare ajutor au dat și cei doi gardieni care știau doar că vagonul poștal duce o încărcătură de importanță națională. Conductorul trenului se odihnea în clipa accidentului într-un compartiment mic, gol, din penultimul vagon. Ședea pe bancă cu picioarele sprijinite pe marginea băncii din față. Această poziție se recomandă ca fiind cea mai potrivită în cazul unei ciocniri, dacă, firește, s-ar ști dinainte.

Conductorul a putut-o verifica. N-a fost rănit de loc. Un al doilea conductor a pățit-o însă. Se găsea în ușa glisantă a compartimentului, discutînd cu pasagerii, cînd trenul s-a oprit brusc și ușa s-a închis din cauza vitezei de aproximativ șaptezeci de kilometri pe oră. Ușa l-a izbit în șold, dar nu l-a rănit prea grav. A participat și el, cu toată abnegația, la operațiile de salvare, considerînd că aceasta este o datorie, și nu s-a oprit pînă cînd a leșinat.

Cînd am ajuns, în sfîrșit, la locul accidentului, era oarecum liniște. Toți călătorii — a căror identitate fusese stabilită, după cum am mai spus — au fost transportați încă înainte de căderea serii, cu un tren special, la destinație, alții cu mașini sanitare sau alte vehicule. Din direcție opusă a venit în urma trenului 2316 un tren tehnic auxiliar cu o macara. Deocamdată nu făcea decît să aștepte și să lumineze.

Transportul pe linie era întrerupt pentru cine știe cîtă vreme. Fusese interzisă curățirea terenului înainte de terminarea unei expertize amănunțite și, în cazul respectiv, o asemenea operație putea să dureze mult timp. Neliniștea pricinuită de haosul care amenința transporturile se putea citi foarte bine pe chipurile membrilor comisiei căilor ferate.

Am primit raportul. De o parte și de alta a liniei ferate păzeau înșiruiți lucrători din organele de Securitate. În spatele lor se grămădea o mare mulțime de curioși ce forfoteau de colo-colo. Am dat ordin să fie invitați să se îndepărteze.

În afară de mașinile Securității, rămăsese acolo un automobil al „Salvării" și un furgon pentru transportat morții. Amîndouă mașinile stăteau înșirate lîngă taluzul șcund. În „Salvare" aștepta un medic de la căile ferate : nu mai era un om tînăr și, în clipa aceea, părea foarte obosit. S-a alăturat și el grupului numeros, alcătuit, în afară de cei ce mă însoțeau, și din membrii comisiei căilor ferate, din comandantul grupului de gardieni, din cei doi gardieni însoțitori, din șeful de tren, experți din diferite sectoare, atîția cîți putuseră să sosească, și din doi paznici de cale.

Dinspre răscrucea apropiată pe care linia ferată o făcea cu o șosea mică, un alt automobil venea săltînd peste cîmp, aruncînd înainte-i fîșii de lumină ce tremurau din pricina hurducării mașinii prin hîrtoape. Dinăuntru a coborît o comisie a Ministerului de Interne, alcătuită din patru persoane.

Întinderea din jur se îneca în întunericul care părea și mai adînc din cauza reflectoarelor ce luminau locul catastrofei cu fascicole late de raze ce se încrucișau. Dar

un morman înfricoşător acoperit cu pleduri, cu perdele de la ferestrele vagoanelor, în sfîrşit, cu tot ce s-a găsit la îndemînă, rămînea într-o semiobscuritate discretă.

La cererea mea, unul din reflectoare a fost îndreptat în aşa fel, încît să lumineze puternic locul acela. Apoi păturile au fost date la o parte.

Explozia din vagonul poştal avusese urmări îngrozitoare. Subofiţerul Vrána avea capul retezat. Trupul, cu uniforma aproape în întregime arsă, fusese aruncat între şine prin peretele din faţă al vagonului spart. E foarte probabil să fi ricoşat în tenderul maşinii, care se desprinsese de la locul lui.

Šrámek fusese sfîrtecat. Bucăţi din trupul lui zburaseră prin acoperiş şi se împrăştiaseră în toate părţile. Focul nu-l atinsese aproape de loc.

Trupul lui Vojtíř zăcea strivit într-un colţ, în apropierea locului unde, după depoziţia de mai tîrziu a lui Jaroslav Lenk şi după urmele neînsemnate pe care le-am găsit, se afla lada cu cele douăzeci de milioane. Prin eforturile supraomeneşti ale celor doi gardieni însoţitori, Vojtíř a fost scos de sub o traversă prăbuşită, unde flăcările îl cuprinseseră ca într-un cuptor. Avea pieptul zdrobit cu desăvîrşire şi, pe deasupra, picioarele fracturate, aşa că încercările de a-l salva au fost zadarnice.

Sublocotenentul Lenk a fost găsit la o depărtare de şase metri de vagon. Zăcea, se spune, pe o bucată din peretele lateral, cu ţeasta sfărîmată. Un drug de fier de la fereastră îi pătrunsese în spate şi-l rănise la şira spinării.

„Aşadar, în primele clipe, doi răniţi mortal — după cum se exprimase acel doctor obosit, rămas pe loc din devotament. Unul abia mai dădea semne de viaţă cînd

am sosit. Pe el l-am ridicat primul. Nu m-aș mira să fi murit pe drum."

Dar am fost informat prin radio că, deocamdată, Jaroslav Lenk nu murise. La spitalul unde a fost dus s-a constatat rănirea creierului, a regiunii cervicale și leziuni interne. Doctorii nu-și puteau îngădui o operație complicată, care, deși utilă, era extrem de riscantă. Singura masă cu instalații Roentgen și unicul chirurg care s-ar fi încumetat să facă operația se aflau pe vremea aceea la Praga. Și Jaroslav Lenk a fost transportat acolo cu avionul. Nimeni nu mai credea că va scăpa cu viață.

Am lărgit careul în care indezirabilii n-aveau voie să intre. Ne lipsea lumina zilei ca să putem cerceta împrejurimile presărate cu resturile exploziei. Am recomandat, așadar, pentru intervalul de timp cît mai rămăsese din noapte, o activitate care să poată fi îndeplinită în siguranță și fără nici un fel de scăpări.

De pildă, am pus să se caute armele cu care fusese echipat personalul vagonului poștal. Aveam, bineînțeles, la dispoziție și numerele acelor arme.

Le-am găsit destul de repede. Arma automată a lui Vrána, grav deteriorată, se afla aproape de locul unde se prăbușise trupul lui decapitat. Tocul cu pistolul de serviciu mai atîrna încă de centironul ars, în cîteva locuri topit și lipit cu totul de trupul lui, încît la atingere se destrăma. Amîndouă armele erau *în regulă* — dacă ne putem exprima astfel — adică erau încărcate și cu piedica pusă.

Pistolul lui Vojtíř, descoperit în colțul vagonului, explodase de căldura focului. O dovedeau urmele găsite

pe trupul lui. Starea rămăşiţelor pistolului dovedea neîndoielnic că nu se trăsese cu el.

Pistolul lui Šrámek, de asemenea încărcat şi cu piedica pusă, a fost găsit pe linie, lîngă al treilea vagon. Fusese ridicat înainte de sosirea mea. Cred mai degrabă că alunecase de pe acoperişul vagonului o dată cu o bucată însîngerată din haina lui Šrámek, care rămăsese acolo.

Arma automată a lui Lenk a fost descoperită în vagonul poştal, parţial distrusă. Acolo se vărsase conţinutul unui mic aparat de stins incendii cu care era înzestrat vagonul.

În bună măsură, locul acesta devenise rezistent la foc, altminteri încărcătorul armei automate ar fi sărit în aer. Datorită acestui fapt s-a putut constata cu certitudine că nici arma automată a lui Lenk n-a fost folosită, de asemenea s-a mai putut aprecia că, în momentul exploziei, Lenk o avea pe umăr, fiindcă acolo rămăsese o bucată din cureaua ei. Pistolul a fost găsit intact, numai tocul i-a fost smuls. I l-am luat înainte de a-l transporta.

Judecînd după aceste fapte, se poate deduce că în vagonul poştal a fost linişte în tot timpul drumului, iar oamenii n-au avut nici un motiv să folosească armele.

Din cele două chei cu care a fost încuiată lada cu bancnote, am găsit una la Vojtíř. A doua nu s-a mai găsit. Au fost descoperite şi o parte din lucrurile personale ale celor patru nefericiţi. Într-o servietă, găsită la cîţiva zeci de metri de terasament, se aflau trei dintre foile de drum. Pe celelalte a trebuit să le considerăm distruse.

Un singur lucru descoperit nu se prezenta în starea celorlalte, adică nu suferise efectele oarecum fireşti ale

exploziei şi deci rămînea inexplicabil. Era o cheie de mărime potrivită, aşa numita „cheie franceză", de tip modern, puţin afumată şi arsă, însă, în mod evident, nouă de tot. Rămăsese înfiptă într-o plesnitură a podelei vagonului poştal, reglată pe măsura unui şurub cam cît trei sferturi din degetul mare.

Reglarea se schimba uşor, însă mi se atrăsese atenţia că în vagonul poştal sfărîmat se prea putea să se găsească o mare cantitate de şuruburi tocmai de această mărime. Am avut deci grijă să nu schimbăm reglarea.

În lumina puternică şi piezişă am văzut pe suprafaţa striată a acestei chei franceze noi nişte scrijeliturl neînsemnate, ceea ce dovedea că fusese folosită, probabil pentru a se monta ceva în vagonul poştal.

Am încercat să fixăm cheia pe piuliţa ce fixa grătarul ferestrei al cărei drug îl lovise pe Lenk în coloana vertebrală. Şi cheia s-a potrivit de minune.

Ideea că unul din cei patru membri ai echipei a avut cheia la el şi că a folosit-o în timpul călătoriei părea absurdă. Mai verosimil era s-o fi uitat în vagon cei de la întreţinere. Bineînţeles, de această problemă trebuia să ne interesăm în primul rînd. Lenk şi Vrána avuseseră obligaţia să cerceteze interiorul vagonului. Poate că dăduseră peste cheia cu pricina. Oricum însă, bănuiala că tocmai acest instrument a servit la montarea misteriosului exploziv se impunea de la sine.

Pot adăuga aici, în legătură cu depoziţia lui Jaroslav Lenk, pe care v-am înfăţişat-o, că am avut motive bine întemeiate să nu-l întreb nimic despre cheia franceză la primul interogatoriu. Ceva mai tîrziu am putut să-i pun această întrebare. A răspuns că habar n-avea despre vreo cheie franceză.

La scurt timp după ce şeful echipei de gardieni ne-a adus, în vagonul în care ne instalasem un cartier general improvizat, un pachet de bancnote de cîte o mie, pe jumătate ars, găsit din întîmplare în iarbă, tovarăşul Třepinský, membru al statului meu major, mi-a anunţat sosirea unei drezine, cu ministrul adjunct şi cu Budinský, director la Banca Naţională.

Am lăsat la o parte munca de triere, procesele-verbale, relatarea informaţiilor, întrebările şi toate celelalte, nu însă pentru o primire solemnă. Între borna kilometrică 286,0 şi 286,1, aşadar, cam cu unsprezece kilometri înainte de locul exploziei, conducătorul drezinei zărise, într-o frîntură de secundă, o bucată de haină pestriţă într-un tufiş de lîngă terasament. Unul din farurile drezinei, mişcîndu-se în suport, s-a răsucit nitel într-o parte şi a aruncat lumina oblic spre stînga.

Conducătorul a oprit şi s-a înapoiat cu drezina la locul unde lumina căzuse asupra acelui obiect ciudat. În felul acesta, datorită unei defecţiuni a farului, a fost făcută o descoperire importantă, care, altminteri, cel puţin deocamdată, ar fi scăpat atenţiei noastre.

Persoanele din drezină erau însoţite de un gardian. Acesta s-a dus să se uite în tufiş şi a rămas acolo de pază.

În acel loc a găsit o fată de vreo şaisprezece ani, moartă. Fusese împuşcată în cap din imediată apropiere. Asasinul necunoscut o tîrîse în tufiş, unde, după urme vizibile, fusese ucisă.

Medicul nostru legist a pornit fără zăbavă într-acolo şi a declarat că moartea fetei s-a produs în jurul orei optsprezece, deci aproximativ în clipa cînd vagonul poştal al trenului 2316 sărise în aer.

Spre deosebire de starea de tulburare a ministrului adjunct şi a lui Budinský, eu am fost nevoit să adopt o atitudine obiectivă, fiindcă în asemenea împrejurări nimic n-ar fi fost mai dăunător decît cea mai mică panică.

— N-avem nici un fel de dovadă — am spus eu — că această crimă are vreo legătură cu catastrofa trenului. Ba chiar pare absurd. S-a petrecut la unsprezece kilometri de aici, în afara sferei noastre de investigaţie. E treaba secţiei de criminalistică, nu a noastră. Ar însemna să-i încălcăm competenţa. Dar coincidenţa acestor două întîmplări, ca timp şi loc, e, firește, ciudată. Ambele s-au petrecut pe linia ferată şi în acelaşi timp. Dacă organele locale nu au nimic împotrivă, aş sesiza secţia de criminalistică din Praga spre a colabora la cercetarea acestui caz.

Nimeni nu s-a împotrivit. Toţi au înţeles că o anchetă cît mai rapidă şi mai sistematică a întîmplării de la kilometrul 286 poate fi de mare importanţă pentru kilometrul 297,3. Ne vom ocupa de ea ca de un factor funcţional, sau o vom lăsa mai la urmă.

Şi astfel, secţia centrală de criminalistică a trimis cinci oameni, care au sosit cu un tren rapid, cam la patru ore după apelul nostru prin radio.

Deocamdată noi lucram la kilometrul 297,3 fără să ţinem seama de ancheta de la kilometrul 286.

Cele douăzeci de mii de bancnote transportate în vagonul poştal formau o serie completă, purtînd iniţialele C-L.

După explozie nu ne îndoiam cîtuşi de puţin că această serie fusese distrusă în întregime.

— Poate fi oarecum uşor înlocuită cu alta — a spus adjunctul, care, împreună cu Budinský se pregăteau de ple-

care, ca să informeze personal forurile superioare — numai că această distrugere totală ar trebui să fie confirmată cu toată certitudinea.

Am răspuns :

— În douăzeci și patru de ore veți avea în mînă procesul-verbal iscălit cu deplină răspundere.

Călătoria cu drezina, de la stația de cale ferată destul de depărtată, pînă la kilometrul 297,3 era mai lesnicioasă decît cu automobilul pe drumeaguri lăturalnice, pline de hîrtoape și gropi. Dar, bineînțeles, emoția încercată în acea noapte la kilometrul 286 nu era de loc plăcută. Ministrul adjunct, mișcat de soarta tinerei necunoscute, se interesa de împrejurările crimei mai mult decît de cele douăzeci de milioane.

Dintre cei cinci membri ai grupului de cercetări din Praga cel mai important era, cu siguranță, tocmai al cincilea : un omuleț tînăr, scund de statură, cu ochelari cu multe dioptrii din dosul cărora priveau doi ochi albaștri. Era simpatic. Raporturile lui cu ceilalți îl arătau a fi spectator sau agent de legătură. Aveai impresia că era invitat, cu diferite prilejuri, tocmai ca să învețe. Ceilalți îi spuneau prietenos „Karlíček". Karel era numele lui de familie, nu de botez. Cine știe ce gîndeau oamenii, că-l strigau așa. Poate îl îndrăgeau așa cum îndrăgim un om deștept, omniprezent și totuși discret și modest, a cărui nepricepere nu trebuie să ne supere. Pe acest Karlíček mi l-a trimis Skála, șeful grupului. Karlíček, clipind din ochi — era un tic al lui — mi-a spus :

— Nimeni n-a lovit-o pe nefericita asta... Zic și eu așa, într-o doară. A fost numai împușcată. Pesemne că-i de pe undeva din apropiere ; e îmbrăcată cu o rochiță

ușoară, de vară. Arată ca un copil de la oraș. Pe aici, prin împrejurimi, trebuie să fie vreun orășel. N-are nimic asupra ei, criminalul i-a luat tot, împreună cu bicicleta.

Se aflau de față și ministrul adjunct, și Budinský pe cînd el vorbea.

— Ce bicicletă ? am întrebat eu.

— O bicicletă oarecare — a răspuns el, clipind din ochi — una veche. Pe tălpile pantofilor am găsit zgîrieturi de pedale cu marginile dințate, din acelea fără cauciuc. În felul ăsta am și început să aflăm cîte ceva despre criminal. De cealaltă parte a terasamentului, deci la dreapta, dacă privim în direcția în care mergea trenul, grîul e culcat la pămînt. Cineva s-a tolănit în el. Și pe răzor sînt cîteva urme de cauciucuri.

Secția de criminalistică începuse bine. Înainte de a ne termina treburile, Karlíček mi-a adus și alte informații. Autopsia stabilise că glonțul de calibrul 7,65, fără nici o îndoială dintr-o armă automată, a fost tras din imediata apropiere a frunții. S-a oprit în partea posterioară a craniului, a fost extras și trimis la analiză microscopică. Nu s-au găsit urme de luptă sau de violență. Medicul legist însă a constatat că fata ucisă era însărcinată aproape în trei luni.

— S-au și dus după un pădurar însurat — spuse Karlíček.

— Ar însemna — am spus eu — că asta este totuși o afacere separată, care nu are nimic comun cu catastrofa trenului.

— Poate — zise Karlíček, ridicînd ușor din umeri. Numai că bănuiesc că fata moartă a fost trasă în tufiș de doi oameni, nu de unul.

— Doi ?

— Eu cred că doi — și Karlíček clipi iar, ascunzîndu-se parcă. O treabă ca asta nu putea fi rezolvată numai de amantul însurat.

— Ce te face să crezi că erau doi ?

— Fata avea brațele date în lături — răspunse Karlíček. Dacă ar fi tîrît-o un singur om, brațele ar fi fost unul lîngă celălalt.

Aceasta putea fi o observație prețioasă sau numai un fel de fantezie detectivă, literară. M-am uitat mai atent la Karlíček.

Ca și cum ar fi îndurat greu tăcerea mea, el adăugă :

— Asta ar putea fi a doua cheie a misterului. Pe cealaltă, mi se pare c-o aveți : e cheia franceză.

Am avut impresia că clipește cu oarecare ostentație. Despărțindu-mă de el, i-am spus că aș vrea să aflu rezultatele anchetei sale.

— Noi plecăm înainte de căderea serii. Veniți la Praga și să ne întîlnim. Făcea această propunere aproape cu entuziasm. Știți, tovarășe căpitan — mai adăugă el, îngîndurat — dacă s-ar constata că această crimă nu e decît consecința unei iubiri nefericite, ar fi pur și simplu monstruos. Dragostea trebuie să fie bazată pe ceva care depășește simpla legătură fizică, și acel ceva o consolidează și o sfințește. Altminteri, rămîne primitivă, dictată de instinct. Dar dacă se va dovedi că în afacerea asta au fost trei și nu numai doi...

Nu și-a mai continuat ciudatul monolog, fiindcă l-am expediat, bătîndu-l părinteste pe spinarea costelivă. În vagonul ce servea drept cartier general, statul-major mă aștepta cu nerăbdare. Urma să continuăm întocmirea raportului, întrerupt de sosirea lui Karlíček.

În esență raportul suna cam așa :

„După efectuarea anchetei putem afirma că întreaga serie C-L, cu unele excepții lipsite de însemnătate, menționate într-un supliment aparte, a fost distrusă. Facem aceste precizări pe baza celor constatate de experții respectivi."

Trofeul nostru o dovedea cu prisosință. În vagonul poștal nimicit nu rămăseseră decît cîteva resturi din ladă, iar pe un crîmpei din tabla acoperișului, o bucățică de banderolă de cinci centimetri. Am mai dezgropat cîteva bancnote de o mie, perforate și arse. Le-am curățat cu grijă, îndepărtînd fir cu fir cenușa, iar experții le-au triat cu ușurință chiar pe locul unde au fost găsite. S-a dovedit apoi că cenușa fină provenind de la bancnote se răspîndise peste tot. Se mai putea vorbi de unele resturi mai mult sau mai puțin pulverizate și de unele bucăți ce se puteau recunoaște cu ochiul liber.

Vremea favorabilă ne-a îngăduit să obținem și alte rezultate bune, cercetînd locuri mai depărtate. Am adunat corpuri delicte, de toate felurile. Două bancnote intacte zăceau între șine, la peste cincizeci de pași, în fața trenului. Tot acolo am mai găsit fragmente din alte bancnote și banderole. A treia bancnotă, puțin mototolită, am descoperit-o departe, în urma trenului, la vreo patruzeci de pași de șină. Pe un pachet ars, în formă de unghi, dar încă compact și cu imprimarea vizibilă, se aflau resturi de scrum, cenușă, țăndări, amestecate cu iarbă și cu țărînă, tablă, sticlă... Le-am adunat pe toate, le-am cercetat, le-am triat și le-am rînduit. Oamenii noștri examinaseră pămîntul centimetru cu centimetru, în toate direcțiile, așa încît făcuseră o curățenie exemplară. Datorită acestui fapt, am putut aprecia că explozia se produsese pe o rază de aproximativ trei sute de pași în toate direcțiile. Dincolo de această limită nu s-au mai găsit nici

un fel de resturi, nici semne doveditoare că cenușa sau funinginea ar fi zburat mai departe.

Se pare că explozibilul a fost pus direct în lădița sigilată, fiindcă aceasta a fost spulberată, cum se spune, în atomi, cu conținut cu tot. A fost probabil un atac direct asupra celor douăzeci de milioane de bancnote, iar cei patru nefericiți au căzut victimă numai fiindcă se aflau din întîmplare acolo.

Ministerul de Finanțe însă trebuia să pună în circulație o serie nouă și cît mai curînd, de aceea problema principală era dacă seria C-L putea fi considerată, într-adevăr, distrusă în întregime.

„Absolut sigur! fu răspunsul experților. După cele constatate, cea mai mare parte a bancnotelor a fost distrusă imediat, în prima clipă. Căldura cumplită le-a mistuit fulgerător. Încercați să aruncați o hîrtie într-un cuptor topit, unde nu sînt decît cîteva biete sute de grade! Nici nu bagi de seamă cînd dispare. Hotărît lucru, e altceva decît atunci cînd aprinzi o hîrtie într-o scrumieră și aștepți să se consume în propria-i căldură. Aici însă, cenușa microscopică ce a rezultat a fost spulberată din vagon în aceeași clipă. Cu siguranță că și acum mai plutește în văzduh. Și din ea n-ai cum să numeri douăzeci de mii de bucăți, ca la bancă. Recomandăm să se cerceteze mostre de plante și de pămînt luate de la o distanță mai mare decît s-a făcut pînă acum, pe scurt, să mergem pînă unde se constată că nu s-a mai depus cenușă."

Într-adevăr, așa s-a lucrat, pe sectoare, amănunțit și atent. Din diferite locuri, s-a luat aer în baloane de cauciuc, iar cu ajutorul unor pensule subțiri și cu aspiratoare speciale s-a colectat praf.

După ce am căzut de acord că am făcut tot ce trebuia, am scos sectorul cu pricina din competența mea și l-am dat în primire oamenilor de la căile ferate.

3

— Atunci putem închide — zise binevoitor tovarășul arhivar. Hîrtiile astea le puteți lăsa pe masă. N-o să umble nimeni prin ele. Dacă vreți, veniți mîine la șapte.

— Nu — zic eu. Mulțumesc. Mai departe cred că știu pe dinafară. Oricum, aici nu-i totul.

— Aici nu se pierde nimic. N-ați căutat bine.

— Poți oare găsi ceva ce nu există ? spun eu, misterios.

Mă duc acasă.

O cafea, o țigare.

Mă văd pe mine însumi în compartimentul vagonului de cale ferată. Stau lîngă un geam plesnit și mă uit la conceptul procesului-verbal pe baza căruia urma să fie dat ordinul de a se tipări repede o serie de bancnote care s-o înlocuiască pe cea pierdută.

Mai departe îmi amintesc bine de consfătuirea cu reprezentanții Ministerului de Finanțe, Ministerului de Interne și Ministerului Transporturilor, cînd mi s-a fluturat prin fața ochilor copia deciziei pe care am dictat-o personal și la care fuseseră adăugate o seamă de amănunte. Mă aud și astăzi spunînd cele ce urmează :

— Seria nouă n-ar trebui să poarte indicația C-L, ci o alta. Trebuie să se țină seama de faptul că unele bancnote măturate de explozie au putut totuși scăpa atenției

noastre, sau că, îndată după explozie, cineva a găsit cîteva din ele.

Apoi a vorbit un funcționar din Ministerul de Finanțe:

— De fapt, nu ne interesează prea mult dacă a fost înstrăinată și pusă în circulație o anumită cantitate. Chiar dacă ar fi vorba de cîteva zeci de bucăți sau chiar de un pachet întreg de o sută de mii, o sumă ca asta, la scară statală, nu poate provoca o inflație. Sigur că orice bancnotă ilegală C-L ar fi falsă dacă s-ar imprima seria de înlocuire.

La aceasta am răspuns că eu consider cu neputință ca cineva să adune un număr mai mare de bancnote. Decizia a fost formulată apoi în sensul că ceea ce a mai rămas în circulație din seria C-L va ajunge numai întîmplător în instituții bancare, la poștă, la case de schimb etc. și astfel bancnotele vor fi retrase treptat. Pagubele pe care le-ar suferi statul vor fi compensate de plătitor. După împrejurări, acesta ar urma să fie identificat prin deschiderea unei acțiuni penale.

În caz că persoana nu e identificată, statul ia paguba asupra sa.

Această hotărîre a părut cea mai înțeleaptă din toate cîte puteau fi eficace. Mai devreme sau mai tîrziu, aproape orice bancnotă mai mare ajunge într-o instituție bancară, cu atît mai mult cu cît acolo se scurg veniturile din sectoarele socialiste.

În ce privește restul, mi s-a lăsat absolută libertate de acțiune. În realitate, acest lucru însemna că mi se cerea, fără nici un compromis, elucidarea cazului.

Am început să-mi bat capul, în primul rînd cu întrebarea: de ce a fost distrusă seria C-L? Actul avea aerul unei diversiuni.

Interogatoriile amănunțite, obositoare, luate tuturor persoanelor, mai mult sau mai puțin amestecate în această afacere, m-au convins doar că totul a fost în cea mai perfectă ordine. Am obținut însă un amănunt interesant, care putea să însemne un punct de plecare, și anume de la omul care a ciocănit roțile vagonului poștal înainte de plecare, a umplut rezervoarele osiilor cu unsoare etc. Cînd i s-a arătat cheia franceză, s-a strîmbat cu dispreț și a spus :

— Asemenea porcării n-avem în arsenalul nostru.

Concluzia era că nici unul dintre oamenii de la calea ferată n-ar fi putut uita în vagon o asemenea cheie, pentru simplul motiv că n-o aveau în inventar.

Așadar, eliminînd această ipoteză, trebuia, în mod inevitabil, să ajungi la concluzia că acea cheie franceză fusese introdusă în vagonul poștal de către unul din cei patru oameni din echipă și că deci nimeni dinafară n-o aruncase acolo.

Deoarece cheia era, evident, nouă, s-au început cercetări pe la magazinele respective, la centrele de aprovizionare și prin fabrici. Planificările și listele de materiale ne-au ajutat admirabil. Mai greu a fost să aflăm cine a cumpărat-o „en detail". N-am obținut nici un fel de informație.

În timpul acesta, medicii îi făceau lui Jaroslav Lenk, aproape în fiecare zi, intervenții curajoase, și nici ei nu știau dacă va scăpa cu viață. Iar eu, de cîte ori suna telefonul, mă temeam că îmi aduce vestea morții lui.

Aproape necontenit soseau informații telefonice sau pe altă cale, dar ele nu constituiau decît un adevărat labirint de detalii, în care zadarnic căutam un punct de sprijin. Apoi a venit la mine Karlíček, omulețul cu ochelari.

Îl trimiseseră cu informații și i se citea pe față bucuria că i se încredințase această sarcină.

Ideea lui, conform căreia fata asasinată fusese târîtă în tufișul de lîngă linie de către două persoane, începea să fie și mai atrăgătoare. De fapt, se constatase că amantul bănuit avea cel mai strașnic alibi.

— Identificarea fetei n-a fost o problemă — mi-a relatat el. E de-aici!

Și arată pe hartă un orășel spre nord, cam la opt kilometri depărtare de linia care, la kilometrul 286, se îndreaptă cu precizie de la apus spre răsărit.

— Părinții o căutau încă de cînd se înnoptase. Îi interziseseră cu asprime să-l mai vadă pe acest om însurat. Dar înțelege-te, dacă poți, cu o zăpăcită ca asta! El locuiește de cealaltă parte a căii ferate. În linie dreaptă îi despărțeau cam cincisprezece kilometri. Se întîlneau des. Abia în ultima vreme o mai răriseră oarecum, firește, datorită lui. Dar în timpul ăsta, umbla după ea unul din oraș, un băiat grozav de naiv. Nu știu cum tinerelul ăsta nu și-a văzut de treabă! E părerea mea...

L-am întrerupt:

— E o părere definitivă? Mai bine ți-ai revizui-o de la an la an.

— Nu mi-am schimbat-o niciodată — a spus Karlíček, moale. Dar ăsta e un lucru secundar, firește. Am vrut să spun că „însuratul" afirmă că flăcăul naiv i-a făcut fetei un copil și că în nici un caz o asemenea treabă nu i se poate arunca lui în spate, adică „însuratului". Karlíček clipi din ochii lui albaștri, voind parcă să spună că el înțelege bine asemenea lucruri, apoi continuă: Ce mai! Un roman întreg! Fata a plecat de acasă sub un pretext oarecare, a împrumutat bicicleta de la naivul ei prieten și i-a smuls și făgăduiala de a nu divulga nimic. Acuma

ştim, el însă şi-a ţinut cuvîntul, noi am aflat totul pe alte căi. Se vedea că omul doreşte să-mi arate calităţile lui de detectiv. Lucrurile s-au petrecut aşa — continuă el cu multă siguranţă. În comuna unde locuieşte individul însurat, oamenii începuseră să cam bîrfească această legătură. O văzuseră pe fată pe-acolo de cîteva ori, interesîndu-se de el, nu acasă, bineînţeles, fiindcă acolo erau nevasta şi copiii. Nu e vînător, ci pictor şi ilustrator cu studii superioare. Poartă o scurtă verde şi o pălărioară cu un pămătuf de păr de capră. Are autorizaţie pentru armă de vînătoare şi umblă cu ea după iepuri chiar şi la întîlniri. Nevastă-sa e croitoreasă.

— Nu sînt cumva cam inutile amănuntele? i-am atras atenţia.

— În general, da — a recunoscut Karlíček — numai că, dacă n-ar fi existat aceste legături amoroase, nu s-ar fi ajuns nici la crimă. Şi a clipit cu înţeles. Despre fata asta se poate presupune — continuă el — că a scurtat drumul spre iubitul ei pe nişte potecuţe de cîmp. A vrut să traverseze linia ferată, dar n-a mai traversat-o. S-a încurcat în ceva. Bicicleta a trecut, dar fără ea.

— Aţi găsit bicicleta?

— Am găsit-o. Chiar în satul omului însurat. Era sprijinită de gardul unei grădini. Nu era grădina lui. La vreo douăzeci de paşi de staţia de autobuz. Acolo, lîngă gard, mi-a dat prin gînd că asasinul, sătul de drumul pe bicicletă, s-a urcat în autobuzul care aştepta în apropiere. Ca timp corespunde perfect. Înţelegeţi: orarul autobuzelor, clipa cînd probabil a fost săvîrşită crima, timpul necesar ca omul să ajungă pe bicicletă, de la calea ferată, în sat, lîngă gărduleţul acela. În ce priveşte proprietarul bicicletei nu mai încape nici o îndoială: naivul îndrăgostit a recunoscut fără ezitare că este a lui. La spate, pe

portbagaj, se afla o poşetă învelită într-un tricou. În poşetă, mărunţişurile obişnuite şi o scrisoare disperată, adresată celui însurat. În locul lui, aş fi dorit această crimă...

— Şi el nu s-a bucurat ?

Karlíček se uită la mine bănuitor :

— Cred şi eu că nu. Pe de o parte n-a considerat că e un lucru de bun gust, iar pe de altă parte s-a amestecat nevastă-sa într-un mod foarte activ. Ea nu-i de acord cu ideea că un artist trebuie să alerge după muieri, ca să-şi menţină puterea de creaţie. După ea, e de ajuns dacă în timp ce lucrează nu-l tulbură aspiratorul de praf şi dacă papucii sînt la locul lor. Dar nu de asta e vorba. E vorba de autobuz.

Începusem să cred că voi afla, în sfîrşit, ceva concret.

— Autobuzul acela — zice din nou Karlíček — o să obţină foarte curînd un certificat de invaliditate, dar deocamdată scîrţîie din toate încheieturile, potrivit orarului, pînă la centrul raional şi înapoi. Pe parcursul ăsta cam de vreo treizeci de kilometri are un număr record de staţii. Şoferul e un fost băcan, a cărui dugheană a fost transformată în berărie. I s-a oferit funcţia de responsabil, dar el a refuzat spunînd că preferă să vadă o parte din lume, aşa că aleargă încoace şi încolo de-a lungul celor treizeci de kilometri. De cele mai multe ori transportă aceiaşi oameni, şi ăsta e principalul. Dacă se urcă din întîmplare un om străin, îl descoase tot drumul : încotro ? de ce ? cum şi ce fel ? şi aşa mai departe. E un limbut fără pereche, nu ştii niciodată cum să-l iei. Se spune că în fosta lui prăvălioară mai mult se clevetea decît se vindea. Un pachetel de cafea se cumpăra acolo chiar în două ore şi jumătate.

cîteva insigne de tablă. Şi acum închipuiţi-vă un asemenea monstru pe bicicletă şi, colac peste pupăză, cu o poşetă de damă înfăşurată într-un tricou.

— La portbagaj ?

— La portbagaj.

Karlíček îşi înfundă nasul în ceaşca de ceai şi ochelarii i se aburiră. Şi-i scoase şi îi şterse cu batista, din care cauză interveni o pauză în relatarea lui.

— Aşadar, omul se urcă în autobuz — reluă el — ridică anevoie sacul şi-l puse prevăzător între picioare, ca să nu se sfărîme mineralele cu pricina, sau ce-o fi fost acolo. În autobuz tocmai se vorbea de faptul că aproximativ cu o jumătate de oră în urmă se auzise o explozie îndepărtată, dar pe el nu-l interesa discuţia. Abia mai tîrziu, la o întrebare adresată lui, a mormăit că şi lui i se păruse ceva. Cîţiva tineri au plecat pe bicicletă să vadă ce s-a întîmplat, iar unul, se spunea, se dusese chiar cu motocicleta. Toţi aceştia alergau spre locul unde se întretăia şoseaua cu linia ferată, adică la kilometrul 297,3. După presupunerea noastră, bărbosul a străbătut cîmpia de-a curmezişul, venind dinspre kilometrul 286, de la locul crimei. De aceea nu l-a putut întîlni nimeni. Şi probabil că tot din pricina asta a şi ajuns în sat fără a fi văzut.

Aburul nu se mai depunea pe ochelarii lui Karlíček, iar el putea să-şi bea ceaiul şi o făcea cu multă delicateţe.

— Bărbosul e înfăţişat ca un taciturn morocănos — continuă el. După săvîrşirea unei crime şi eu aş fi la fel. La observaţia şoferului, că probabil e destul de stupid să te cari pe arşiţa verii cu un sac atît de greu, bărbosul a strigat că trebuie să-l ia cu sac cu tot. După aceea şoferul l-a întrebat pînă unde să-i perforeze biletul. Turistul se stropşi la el şi răspunse că pînă la capăt. Apoi a tăcut

iar. Călătorii n-au mai apucat să afle ce se petrecuse pe linie, fiindcă șoferul se arăta grăbit. După ce a plecat, a fost cît pe ce să se ciocnească cu mașina pompierilor, în urma căreia venea un motociclist. Toți erau curioși, afară de bărbos. Nu-i ciudat ?

— Poate.

— Dar s-a întîmplat un lucru și mai ciudat — zise Karlíček, prevenitor. Ascultați ! Bărbosul s-a holbat o vreme la o hartă pe care o scosese din buzunar, apoi a pus-o la loc. Cam după o jumătate de oră, la o stație unde ajungea doar un drum de țară lăturalnic, s-a urcat în autobuz o veche cunoștință, baba Josefka, cu o coșarcă plină cu brînză de vaci. O ducea la centrul de colectare, în schimbul cotei de ouă, deoarece, zicea ea, găinile refuzau să ouă.

— Asta-i chestia aceea *și mai ciudată ?*

— Păi da — întări Karlíček cu îndrăzneală. Dacă baba aia n-ar fi așteptat acolo, autobuzul n-ar fi oprit. Dar cum a oprit, bărbosul a înșfăcat rucsacul și l-a tîrît jos, ca și cum se hotărîse brusc să folosească această întîmplare. În clipa în care a auzit vorbindu-se despre brînza de vaci, omul nostru a sărit ca ars. Pe scara mașinii a avut cu baba un schimb de cuvinte : s-au certat disputîndu-și întîietatea în funcție de greutatea bagajului. Șoferul i-a dat dreptate babei, deși, oriunde pe lume, întîi se coboară și-apoi se urcă. I-a strigat bărbosului cum că el i-a vîndut biletul pînă în oraș și că nu poate admite ca pasagerul să coboare în mijlocul cîmpului. Dar bărbosul parcă nici nu auzea ; o împinse pe babă înapoi și, rîzînd diavolește, îi dădu biletul său. Baba s-a urcat, arătîndu-i șoferului biletul. Acesta nu voia în ruptul capului să-l recunoască, iar ea ținea morțiș că-i bun ; în cele din urmă, autobuzul a plecat și bărbosul a rămas

pe cîmp. Şoferul şi baba s-au certat tot restul drumului. De fapt, pe bilet nu scria că nu e transmisibil şi baba susţinea că, dacă-şi cumpără un bilet de cinema, poate să-l dea cui îi place.

Fără a-mi pierde calmul, l-am întrebat :

— Ei, şi turistul ?

Karlíček ridică din umeri cu indiferenţă :

— A dispărut fără urme.

Vorbea ca şi cum nu i-ar fi păsat de loc de lucrul acesta, de unde am dedus că mai are de spus ceva. În servieta pe care şi-o pusese la spate îndată după sosire, de bună seamă că avea o copie exactă a raportului oficial. Nu mă îndoiam că o să mi-o dea şi că relatarea transcrisă acolo nu era nici pe departe la fel de pitorească precum o făcuse el verbal.

Zic :

— Păcat că n-am ajuns la nici un rezultat. A fost o treabă bine condusă.

— Mai am şi altele tot atît de bine conduse — rosti liniştit Karlíček. Dar mai întîi sînt de părere că trebuie să dăm atenţie acelui lucru atît de greu pe care omul îl avea în rucsac.

— Te-ai gîndit la asta ?

— În primul rînd, şi cu asta, basta — spuse Karlíček. Explozia a fost pregătită cît se poate de abil încă de la kilometrul 286. Dar s-a ivit din întîmplare un martor în persoana acelei fete, şi ea a trebuit redusă la tăcere. Iar cel mai bun mijloc a fost crima. Să-l considerăm pe turistul cel oacheş drept un nebun. Acest lucru ne uşurează de minune situaţia. În sac avea explozivele rămase după ce pregătise atentatul.

Fără să ţină seama de uimirea mea, Karlíček începu imediat să calculeze. Martorii din autobuz apreciaseră

greutatea sacului la treizeci de kilograme. După părerea experților, vagonul poștal a fost distrus de o încărcătură de tritolhexogen de unu pînă la două kilograme. Deci misteriosul turist ar fi avut în rucsac material cam încă pentru cincisprezece pînă la treizeci de atentate similare. De ce, prin urmare, ar fi ezitat să ucidă pe oricine s-ar fi amestecat în treburile lui, întîmplător sau intenționat, zădărnicindu-i celelalte lovituri sau contribuind chiar la prinderea lui ?

— Asta pare o glumă — continuă Karlíček — dar la un moment dat poate să apară un călugăr cerșetor, cu un sac mai ușor, cu două kilograme, de pildă, și noi s-auzim că pe undeva a mai sărit ceva în aer.

— Stai puțin ! I-am oprit eu. Dar cu ideea aceea a dumitale, cum că au fost doi făptași, cum rămîne ?

— Și asta e lămurită — replică omulețul meu și bău restul de lichid galben pe care continua să-l considere cu încăpățînare ceai.

— Și unde-i celălalt ?

— Nu-l avem. Și ăsta a dispărut fără urmă. Dar în partea opusă.

Zicea că despre acest al doilea făptaș s-a interesat prin împrejurimi, de fapt bănuind existența și participarea lui la crimă numai după poziția brațelor moartei, ceea ce însemna a te încrede orbește într-un amănunt care putea să aibă și alte cauze. Observația însă era probabil justă și ea aparținea indiscutabil acestui ciudat Karlíček.

— Uciderea fetei a fost în afara programului — mai spuse Karlíček. Fără să vrea, ei și-au rezolvat problemele lor, ca și pe cele ale iubitului ei. A fost un scurt și deosebit intermezzo prin care au atras atenția asupra lor. Nu văd de ce ne-am fi interesat de niște turiști excentrici, dacă n-ar fi avut loc această crimă. Poate că s-au

despărțit în locuri diferite tocmai ca să li se șteargă urma. Câinele polițist n-a luat-o pe urmele ciclistului, cauciucurile neavînd pentru el nici un miros. Cînd l-au pus să miroasă locul, a apucat-o în direcție cu totul opusă, acolo unde cineva culcase o parte din lanul de grîu. A traversat linia ferată și ne-a condus pînă la șosea. A mers de-a lungul ei cam un kilometru și s-a oprit. Karlíček s-a ridicat și s-a apropiat de masa mea, pe care se găsea o hartă. Aici ! arătă el. Drumul e drum, și am mers pe el mai departe fără cîine. Am ajuns la satul ăsta, presupunînd că cineva l-a dus pe individul urmărit, să zicem, într-o căruță... de aceea cîinele a pierdut urma. Presupunerea s-a confirmat. Am obținut și descrierea acestui om. Din sat a pornit mai departe pe jos. Ducea un cufăr și zicea că e cam obosit. Am ajuns pînă la orășelul acela. Acolo, fără mari dificultăți, am constatat că în micul hotel din localitate a dormit și un turist străin cu un cufăr. Venise pe înnoptate. Dacă admitem că a mers agale, ca timp corespunde exact cu intervalul folosit de bărbosul nostru cu bicicleta. După descriere, e fără îndoială cel care a fost luat în căruța cu trifoi.

Harta arăta că drumul pe care apucase al doilea individ suspect devia în linie oblică de la calea ferată, depărtîndu-se astfel și mai mult de locul unde se petrecuse expoziția.

— Ziceau că individul era cam greoi și cam leneș — spuse batjocoritor Karlíček. Ăsta-i un amănunt care explică întrucîtva de ce criminalii nu s-au certat pe bicicleta furată. Ăsta, al doilea, ar fi adormit pe cadru. Era tocmai opusul celui bărbos. „Un om cumsecade", ziceau despre el cei de la hotel. Nu părea bolnav, ci numai istovit de moarte ; se uita în jurul lui de parcă ar fi

cerut milă. Către seară a comandat o *topinkă*[1]. Cînd l-au întrebat dacă mai are vreo dorință, a zis că ar mai avea, dar că nu-i poate fi îndeplinită. A fost imposibil să scoată de la el o vorbă mai mult. N-a spus ce anume ar fi vrut, repeta într-una că acolo nimeni nu-i în stare să-i facă rost de așa ceva. Pesemne că avea nevoie de o consțiință curată. De aceea cred că, deși el a ajutat ca moarta să fie tîrîtă în tufiș, oacheșul a împușcat-o.

— De bună seamă că la hotel a fost înregistrat — zic eu.

— Desigur — încuviințează Karlíček. Cei de-acolo spun că s-ar fi uitat chiar la buletin, să-i ia numărul. Dar ei n-au controlat. Noi însă firește c-am făcut-o. Totul e minciună, nu încape îndoială, pînă la hoinăreala fără țintă, cum susținea el.

Karlíček înfățișa lucrurile vrînd să demonstreze că străinul avea un motiv grav și nu prea curat să-și tăinuiască identitatea. Dacă însă se hotărîse să rămînă la hotel ca să doarmă, riscînd astfel să fie descoperit, înseamnă că, într-adevăr, din cauza unei neputințe fizice nu și-a mai continuat drumul. Numai că firoscosul de Karlíček își permitea să înflorească lucrurile în așa fel, ca să-i „iasă" logica lui romantică. Dacă înainte afirmase că în sacul bărbosului se aflau explozibile, acum era de părere că al doilea drumeț își ascundea, poate, niscai răni. Se mulțumi cu această explicație pripită și trecu ușor mai departe.

— Avem deci descrierea lui sau, mai bine zis, a felului în care se travestise — spuse Karlíček. E un om blond, cu ochii stinși, cam de patruzeci de ani, cel puțin. Sub nas, o mustață deasă, blondă îi cade peste colțurile

[1] Felie de pîine prăjită în untură, frecată cu usturoi și cu sare.

gurii ca mînecile unei jachete de vițel, atîrnată pe un umeraș. Cred că și-a lăsat mustață tot atunci cînd cel oacheș și-a lăsat barba lui drăcească, ceea ce demonstrează intențiile lor comune și dovedește pregătirea unei fapte infame. Are fața rasă. Despre păr nu mi-au spus prea multe, doar că la ceafă îi ieșea de sub pălărie. Silueta nu e prin nimic deosebită, poate doar cam prea subțire. Orice om la patruzeci de ani trebuie să aibă un pic de burtă, nu-i așa ? Dacă nu era rănit, atunci suferea de ulcer la stomac. Și dacă nici asta nu era, probabil nu stătea bine cu inima. Despre așa ceva însă n-a pomenit. Nu arăta chiar ca un turist. În general, se rezumase doar la pantaloni bufanți, ciorapi în carouri și încălțăminte grea. Și așa poți merge ușor pe pietrișul dintre șine... Karlíček clipea din ochi în dosul ochelarilor, fără a-și lua privirea de la mine. Îndrăznet, ba chiar obraznic, el continuă : Avea un pulover vechi, ros, cravată verde și un geamantan. Baston n-avea. Am aflat că geamantanul nu era atît de greu, încît să te facă să crezi că ar fi conținut explozive solide. Le-a trecut doar prin mînă în împrejurări firești, deși oarecum neobișnuite. Nu știau ce conține, însă probabil că lenjerie, haine de schimb, o manta de ploaie, pentru orice eventualitate, o pungă cu bomboane și un salam mai uscat. Greutatea lui corespunde aproximativ acestor obiecte.

Dacă acest Sherlock Holmes pe cale de a se naște n-ar fi amestecat, cu o nemaipomenită impertinență, în rezultatele concrete ale cercetărilor, observațiile lui proprii, speciale, spirituale, deducții și presupuneri, aș fi început să-l respect. Întîmplarea de la kilometrul 297,3 și cea de la kilometrul 286 începuseră să aibă caracterul a două ecuații cu două necunoscute, și acestea sînt tot-

deauna rezolvabile, dacă ştim s-o substituim pe una celeilalte.

Karlíček povesti mai departe:

— Turistul cel blond, cu mustaţa pe oală, s-a dus să se culce — după declaraţiile celor de la hotel — foarte abătut. Dimineaţa s-a sculat destul de devreme, însă moleşit. A refuzat să ia micul dejun şi a căutat chiar atunci pe cineva care să-l ducă la gară. I s-a spus că trenurile nu merg decît pînă într-un anumit loc şi că pînă acolo e departe. Că pe traseu s-a întîmplat ceva. Blondul s-a posomorît. A întrebat ce se întîmplase. Habar n-avea de nimic. V-am spus că seara femeia de serviciu îl periase?

— Nu.

— Am uitat. Avea urme de tăvăleală, mai ales pe burtă. Cred că şi pe picioare, şi pe vîrful bocancilor, şi putem presupune că urmele proveneau din locul acela unde grîul era culcat. Aşa că ştim destule despre acest domn.

Karlíček era straşnic de convingător. Mă abţineam să nu iau salamul uscat şi punga cu bomboane răcoritoare aflate în geamantan ca fapte incontestabile.

— Aproape de hotel locuia unul care închiria maşini pentru diverse transporturi — continuă Karlíček cu însufleţire. Avea un automobil cu caroserie *Opel*, cu o emblemă albastră *BMW* pe radiator şi înăuntru un motor *Pikola*. Turistul a închiriat această maşină. Abia au apucat să pornească şi cei de la hotel au început să strige în urma lui că şi-a uitat bagajul. Geamantanul a trecut prin cîteva mîini binevoitoare, de aceea greutatea lui s-a putut stabili după aprecierile mai multora. Oamenii au spus că turistul se arăta şovăielnic şi reacţiona oarecum iraţional. Cineva a declarat, nici mai mult nici

mai puțin, că părea idioțit. Părerea mea e că nu era decît nervos.

— Unde i-ai pierdut urma? întreb eu.

— La stația de cale ferată, bineînțeles. Urmele dispar. Spre Kamciatka, Paris, sau Polul Sud... încotro doriți. Putea să plece în orice parte a lumii. Eu mă gîndesc la geamantanul lui. Nu este exclus ca în locul salamului de un kilogram să fi avut o bombiță cu întîrziere de aceeași greutate. Ori a vrut să arunce în aer micul hotel, ceea ce pare absurd, și în cazul acesta e nebun, ori toată treaba asta a fost admirabil chibzuită. Graba lui de a pleca poate să demonstreze că a uitat geamantanul în mod cu totul intenționat. În asemenea cazuri, oamenii cinstiți, cum și sînt cei de la hotel, trimit geamantanul la adresa pe care călătorul nocturn a lăsat-o. Geamantanul este dus, firește, la tren, adică la vagonul poștal. Acolo va exploda. Este o acțiune întreprinsă pentru distrugerea vagoanelor poștale. De obicei, aceste vagoane de poștă sînt atașate chiar lîngă locomotivă, care mai tîrziu trage și ea ponoasele. Și dacă nu găsim firul cît mai repede, într-un an nu ne mai rămîne nici un vagon poștal, iar toate locomotivele vor fi schilodite. De-abia le-au pus niței pe picioare, după multe acrobații, și acuma alt ghinion.

Mă pregăteam să-i cer acestui domn să scoată din servietă copia raportului, pe care știam că o are, și să se ducă dracului cu discursurile lui cu tot. Dar el începu să scormonească prin buzunare și scoase dintr-unul două bucățele de fier. Numaidecît mi-am dat seama că lăsase la urmă ceea ce era mai interesant.

— Asta-i descoperirea mea personală și independentă — zise el. Mă aflam între cele două șine pe unde trecuse trenul cu tezaurul... nici la treizeci de pași de unde au

împușcat-o pe fată. Și-mi arată două piulițe destul de vechi, ruginite, însă la fel. Dacă le privim pe dinăuntru — adăugă el, satisfăcut, uitîndu-se la una din ele în lumină — observăm că ghiventul are o strălucire mată : asta înseamnă că au fost desurubate nu de mult. Se ridică și puse amîndouă piulițele pe masa mea. Mă prind pe ce vreți — adăugă el, îndreptîndu-se din șale cu semeție — că acea cheie franceză pe care o aveți este reglată după gabaritul lor.

4

O clipă am privit tăcut piulițele. Erau cam cît trei sferturi din lungimea degetului cel mare. Fără doar și poate că se potriveau cu deschiderea cheii franceze, nici nu mai aveam nevoie să verific. Dar locul unde fuseseră găsite mă făceau să mă gîndesc la lucruri foarte neplăcute și, într-un anumit sens, primejdioase. Deocamdată le-am ținut numai pentru mine.

— Dumneata ai mai cercetat locul acela încă o dată ? am întrebat într-un tîrziu.

Karlíček încuviință dînd din cap :

— Da, duminică. M-am dus acolo din proprie inițiativă. Am prăpădit o pereche de ghete prin pietriș, dar, după cum vedeți, am avut noroc. Norocul ține cu cei îndrăzneți.

Karlíček n-arăta de loc ca un cutezător, înfățișarea lui n-ar fi îndemnat pe nimeni să-i facă vreun rău.

— Descoperirea dumitale ar putea să aibă importanță — zic eu — de aceea o să-ți plătim cheltuielile. Dar nu trebuia să procedezi ca un detectiv particular.

— A trebuit — replică el, ridicînd din umeri. Nimeni nu m-ar fi crezut că mă duc acolo anume ca să caut piuliţele acelea. Asta-i una. Şi a doua, secţia de criminalistică e secţie de criminalistică, iar piuliţele sînt piuliţe. Ca membru al grupului însărcinat cu problemele de criminalistică pe mine nu mă privesc piuliţele, eu sînt obligat să mă interesez doar de şurubăria acestei crime. Piuliţele trebuia să le căutaţi dumneavoastră, oficial nu cade în competenţa noastră, dar tot aşa nici dumneavoastră n-aveaţi ce căuta la locul crimei. Şi pentru că ne despart în mod stupid unsprezece kilometri, m-am hotărît să lucrez pe cale particulară, pînă cînd autorităţile vor ajunge la o înţelegere cu privire la colaborare şi la conducerea unică. La urma urmei, nu pretind nimic pentru ghetele rupte.

Karlíček clipi, cu o expresie de nobleţe.

— Ia spune-mi şi mie — zic eu, împăciuitor — ce raţionament te-a împins la această cercetare suplimentară ?

— E foarte simplu — răspunse Karlíček, binevoitor. Trebuia să leg întîmplarea neînsemnată de la kilometrul 286 de veriga celeilalte întîmplări, mai importante, de la kilometrul 297,3. Vă rog să fiţi atent. Să vedeţi cum stau lucrurile. Dacă atentatul a fost pregătit acolo unde au ucis fata tocmai pentru că le stingherea pregătirile, şi dacă cheia franceză a fost găsită la o distanţă de unsprezece kilometri, adică pe locul unde vagonul a explodat, am putut trage concluzia că în vagon n-a fost nici o piuliţă înşurubată în plus, ci mai degrabă una scoasă. La piuliţe şi la şuruburi m-am gîndit,

fără îndoială, înainte, dar mai ales eram convins că la kilometrul 286 cu siguranță că a rămas vreo urmă în legătură cu atentatul și care a scăpat secției de criminalistică, fiindcă fata, de bună seamă, n-a putut muri din pricina nici unei piulițe de pe lumea asta. Cum zic, dumneavoastră n-ați făcut acolo nici un fel de cercetări, ați încercat să potriviți cheia numai pe niște resturi și, evident, n-a ieșit nimic. Iar noi, la început, am căutat doar urmele crimei. Deși ne-am gîndit la o legătură între cele două cazuri, pînă n-am avut în mod concret o verigă de unire, nu s-a putut face nimic. Acum o avem. În locul piulițelor puteam să găsesc altceva, dar am găsit piulițele. Asta-i tot.

Am străbătut camera de cîteva ori încoace și încolo :

— Zici că le-ai găsit între șine.

— Da. Aproximativ la mijloc.

— Deci sub tren.

— Trenul trecuse de mult.

— De atunci au trecut multe trenuri — am spus eu. Ești sigur că piulițele au fost pierdute numai de vagonul poștal al trenului cu numărul doi-trei-șaisprezece ?

— Eu nu m-aș îndoi de asta — zise Karlíček, cam înțepat.

— Bine. Și mai departe ce-ai face ?

De fapt mă temeam că descoperirea piulițelor îl va determina să tragă aceeași concluzie neplăcută ca și mine. Dar, dincolo de ochii lui albaștri, mintea sa lucra altfel. Opinia lui personală nu nega deducția mea puțin îmbucurătoare.

— Aș folosi așa-numita inhibiție de protecție a memoriei — răspunse el după o scurtă gîndire.

La un asemenea răspuns nu mă așteptam nici chiar de la unul ca el.

— Ce anume ai folosi ?

Karlíček zîmbi într-un chip foarte plăcut :

— Lucrurile stau așa. Un psiholog de la noi spunea că un eveniment brusc, neașteptat, șocant suspendă în om imaginea trăirilor imediat anterioare și îi imprimă în memorie un fel de contralovitură. Aceasta se numește inhibiția de protecție. Evenimentul șocant, din fericire, l-am avea. Este explozia. Și eu aș atrage atenția asupra încă unei experiențe vechi, și anume că fiecare om care călătorește cu trenul privește pe fereastră, cel puțin din cînd în cînd. Unii consideră că asta e cea mai bună distracție. Desigur, putem găsi o mulțime de călători care priveau pe fereastră la kilometrul 286 și care au putut observa ceva, să zicem pe fata aceea în rochie colorată. Sau altceva. Sînt numai unsprezece kilometri pînă la locul exploziei. Trenul își menținea viteza de șaptezeci de kilometri la oră, deci între aceste două puncte nu s-au scurs nici zece minute. Mai precis, nouă minute și jumătate. Mai puțin avantajos ar fi fost pentru noi dacă, de pildă, ar fi mers cu nouăzeci pe oră. Limita impresiilor anterioare ar fi avut în acest caz dimensiuni mai înguste, aproximativ șapte minute. Putem să ne mulțumim în liniște cu nouă și jumătate. Cunoașteți adresele tuturor persoanelor din trenul 2316. Nu sînt astea elemente de-a dreptul încîntătoare ?

— Prin urmare, dumneata propui să-i întrebăm pe toți călătorii ce-au văzut pe fereastră, cu puțin înainte de explozie ?

— Bineînțeles. O să aflăm dacă fata mai era acolo sau nu, dacă se mai găsea cineva prin preajmă, ce-i cu grîul acela culcat, dacă cineva a observat vreo mișcare sau nu, poate că cineva a văzut de-a lungul celor unsprezece kilometri, pînă în clipa exploziei, ceva ce ne

interesează... și așa mai departe. Adică, pe scurt, avem o oală cu cunoștințe, dar e spartă în multe locuri : n-ar fi rău dac-am mai putea astupa cîte o gaură. Treaba asta seamănă cu căutarea piuliților mele, dar, nu vă supărați, aș recomanda fierbinte s-o faceți. Sigur c-o s-aveți bătaie de cap, pentru că oamenii din tren sînt adunați din toate colțurile lumii. Karlíček se uită parcă mulțumit în ceașca goală de ceai și se ridică. Încă un fleac, aș zice. Poate știți și dumneavoastră că sublocotenentul Jaroslav Lenk e declarat dispărut.

Treptat începeam să mă simt lîngă tînărul ăsta, ca și cum în jurul capului mi s-ar fi învîrtit o viespe cu ochelari.

— Ce tot îndrugi ? m-am oțărît eu, încruntat.

— Am căutat-o pe logodnica lui — adăugă Karlíček. O cheamă Helena Dvorská și lucrează la Sfatul popular din Karlín, la secția impozitelor pe vehiculele cu motor. Are douăzeci și doi de ani, locuiește în strada Žitná din Praga, Orașul nou, iar părinții ei locuiesc în Moravia, comuna Kalná, raionul Hodonín.

— Dumneata ești un adevărat ghid — spun eu, dezarmat. De unde știi ?

— Păi asta-i nimica toată — răspunde Karlíček cu modestie. Am găsit-o înregistrată la evidența populației. Vorba e că sublocotenentul Lenk n-are rude și, în orice caz, logodnica lui tot n-ar fi anunțată, pentru că ea nu face parte din familia lui. De altfel, e și un secret oficial. La dorința ei, cei de la Sfatul popular s-au interesat de el și, bineînțeles, au primit un răspuns evaziv. I s-a spus să vină peste o săptămînă. Cred că vor să vă întrebe pe dumneavoastră ce să-i răspundă. Cînd am vorbit cu ea... O simplă întîmplare. Mi-a ieșit în cale.

— Dumneata minți.

— Nu cine știe ce — vorbi Karlíček. Desigur, nu i-am spus nimic din ceea ce deocamdată nu se poate spune. Am încercat s-o liniștesc, cu un adevăr des întîlnit în viață ; i-am spus că un bărbat care nu se mai prezintă la logodnica lui nu poate fi declarat dispărut din punct de vedere oficial, deoarece s-ar putea să apară după o vreme candidat la o altă logodnică. Ea însă n-are simțul umorului. A clătinat din cap, zicînd că logodnicul ei a avut niște vise ciudate, niște vedenii rău prevestitoare sau cam așa ceva... Pe scurt, această domnișoară Dvorská are obsesii superstițioase.

Afurisitul ăsta de Karlíček îmi făcea impresia unui cățeluș inteligent. Avea un bot caraghios cu care adulmeca strașnic.

— Caut-o pe domnișoara Dvorská și ad-o la mine — îi spun.

Dădu din cap afirmativ. Probabil că avea de gînd să facă el această propunere, deoarece adăugă :

— M-am gîndit numaidecît că n-ar fi rău dacă ați sta de vorbă cu ea. Sînt curios ce impresie o să vă facă chipul ei. Asemenea înfățișare n-am mai văzut. Nu are nimic excepțional. Eu, din principiu, mă uit la femei fără mare interes. De obicei, totul la ele e oarecum armonios, la urma urmei, și la ea... dar e vorba că dincolo de o legătură de dragoste trebuie să existe totdeauna ceva mai important.

— Asta ai mai spus-o.

Ridică cu seriozitate un deget :

— De data asta o formulez ca pe o problemă pur academică. De fapt, cred că situația sublocotenentului Lenk este, în acest sens, în mod misterios ușurată.

Karlíček scoase ca din întîmplare, din servietă, un teanc de hîrtii și-l puse pe birou. Înmînîndu-mi în felul

acesta copia raportului pe care pînă acum îl prezentase cu nenumărate completări personale, continuă să turuie :

— Am impresia că acel ceva important dincolo de iubire se vede chiar pe chipul ei şi, în general, în toată făptura acestei fete. Nu vreau să spun că din ea s-ar desprinde vreo calitate lăuntrică deosebită. Totul e la suprafaţă. Nu pătrunde nici la un milimetru sub piele. Cercetaţi-o din toate unghiurile şi vă veţi da seama. Dacă o priveşti dintr-o anume poziţie, uiţi îndată cum arată, nu ţi-o poţi aminti, tot aşa cum nu-ţi poţi reprezenta chipul material al vreunei particularităţi spirituale...

— Karlíček — l-am întrerupt eu, energic — am s-o privesc eu însumi din toate părţile !

Clipi de cîteva ori, oarecum uimit, ca şi cum mi-aş fi permis prea mult, şi plecă fără un cuvînt.

Cu un oftat de uşurare m-am aşezat la masa mea. Cele două piuliţe mă priveau ironic, lăsîndu-mi impresia că o bucăţică din guralivul Karlíček a rămas acolo în încăpere. Dar cînd am început să cîntăresc în minte toate serviciile aduse de el, nu mi-a mai venit să clatin din cap.

În primul rînd observase că poziţia braţelor date în lături ale fetei ucise lîngă calea ferată are o anume însemnătate, şi probabil că avea. În al doilea rînd se încumetase să se tîrască printre şine ca să caute piuliţele acelea cît trei sferturi din degetul mare, pe care le şi găsise. În al treilea rînd a propus interogarea tuturor călătorilor din trenul 2316, lucru care nu putea fi considerat pur şi simplu o prostie. În al patrulea rînd smulsese de la domnişoara Dvorská, referentă la secţia impozitelor pe vehiculele cu motor, declaraţia ciudată

cum că Jaroslav Lenk avusese vise urîte, prevestitoare de nenorociri. Ținînd seama de toate acestea, putea fi luată în considerație și teoria lui psihologică despre inhibiția de protecție. Am clătinat și eu din cap, ca omul care nu știe ce să mai creadă, și am chemat pe tovarășul Loubal, membru experimentat al statului-major pentru cazul C-L.

Am pus să se copieze o nesfîrșită listă de persoane care au călătorit cu trenul 2316 și i-am dat-o, cu ordinul de a încerca să găsească printre ei pe cei care au observat ceva între kilometrul 286 și 297,3, mai ales în imediata apropiere a kilometrului 286. Deoarece călătorii aflați în acel tren în ziua de 27 iunie erau împrăștiați acum pe meleagurile întregii republici, Loubal urma să ia cu el, după cum spunea, un număr suficient de colaboratori, care să îndeplinească această sarcină cît mai curînd.

Acest Loubal nu se mira niciodată de nimic, nu se speria de nimic și îndeplinea întocmai tot ce i se cerea, cu conștiinciozitatea duhului din poveste închis într-o sticlă. Vorba lui : „Execut" impunea totdeauna. Eram ispitit deseori să-i dau ordin să reconstituie, de pildă, crima tatălui lui Hamlet, dar mă temeam că va răspunde : „Execut". Ba chiar mai mult, ar fi fost în stare s-o și facă, iar eu aș fi ajuns de pomină cu gluma mea. Loubal era un om de nădejde.

Apoi am chemat și pe un alt membru al statului-major, pe Třepinský. Třepinský nu se deosebește mult de Loubal. I-am spus :

— Ai să primești o autorizație cu care te prezinți la Ministerul Transporturilor. Le vei cere să-ți înlesnească cercetarea unui vagon poștal de același tip cu cel din garnitura 2316. Poți folosi și alt procedeu dacă scopul e mai ușor de atins. Sarcina dumitale este să întocmești

o listă amănunțită de toate șuruburile de dimensiunea a trei sferturi din degetul cel mare, folosite la montarea vagonului și la instalațiile lui, atît în interior cît și la exterior. Trebuie să-mi indici cu precizie locul unde se găsește fiecare șurub sau grupul de șuruburi. Ia-ți atîtea ajutoare cît socotești că îți sînt de folos pentru ca sarcina să fie îndeplinită cît mai repede. Deocamdată asta-i tot. Mulțumesc.

Dar numaidecît după aceea am căzut pe gînduri. Din nou a început să mă chinuiască acel gînd care mă fulgerase în clipa cînd Karlíček mi-a arătat piulițele.

Dacă proveneau din vagonul poștal — și se părea că așa e — și dacă fuseseră găsite între șine, puteau ajunge acolo doar fiindcă se deșurubaseră din întîmplare și căzuseră chiar la kilometrul 286. Însă asta ar fi o întîmplare de-a dreptul nebunească, deoarece noi găsiserăm și cheia franceză. Probabil că cineva demontase piulițele în interiorul vagonului. E greu de presupus că cei patru bărbați care se aflau înăuntru lucraseră împreună. O făcuse doar unul dintre ei. Și el nu putea arunca piulițele pe fereastră, fiindcă ceilalți trei, sau, hai să zicem, numai doi, mai degrabă Vrána și Lenk, nu trebuiau să știe nimic despre asemenea ispravă. Le-a strecurat printr-un orificiu din podea, altminteri n-ar fi putut ajunge între șine. Dar nu există nici o altă deschidere în afară de cea a vasului de la closet. A fost de ajuns să apese pe pedală și să ridice capacul. Nimeni n-ar fi putut observa, pentru că în acea încăpere strîmtă nu intră niciodată doi oameni.

Faptul că piulițele au fost aruncate în chip atît de misterios înseamnă, firește, că nici unul dintre ceilalți nu putea și nu trebuia să fie martor la demontarea lor. Deci aceeași singură posibilitate. Piulițele au fost demontate

tot în acea strîmtă și discretă încăpere, unde omul se poate încuia și așeza după pofta inimii, fără să pară ciudat. După ce-a isprăvit, a pus cheia în buzunar, s-a spălat frumos pe mîini, s-a uitat în oglindă și s-a întors ca și cum nu s-ar fi petrecut nimic.

S-ar zice că trebuie să mă țin de această drăgălașă teorie. Pentru a sfredeli o gaură în orice altă parte a podelei ar fi fost nevoie de colaborarea inevitabilă a întregii echipe și de un instrument mai greu, care nu putea să dispară. Dacă s-ar fi găurit podeaua cu o rafală de armă automată, s-ar fi alarmat gardienii însoțitori, care, de bună seamă, ar fi auzit împușcătura, cu tot huruitul trenului. Și, de altfel, armele automate se aflau în mîinile unor oameni de încredere. E un cerc închis de raționamente, n-are nimic din complicația unei șarade, iar ipoteza că un om a lucrat cu cheia franceză, neștiut și nesuspectat de ceilalți, e foarte plauzibilă.

Dar cu ce scop a făcut-o ? La ce-i servea ? E de la sine înțeles că intenția lui nu era ca vagonul să sară în aer, cu el cu tot. Probabil că nu el a pus acolo explozibilul. Două kilograme de tritolhexogen, și fitilul, și mecanismul de întîrziere alcătuiau laolaltă o mică mașină infernală, anevoie de strecurat fără să observe cineva. În afară de asta, experții au apreciat că centrul exploziei ar fi fost chiar lada cu bancnote sau, în orice caz, în imediata ei apropiere. Deci sîntem obligați să credem.

Vasul closetului era de fontă. Dacă se constată că era prins cu șuruburi avînd un gabarit cam de trei sferturi din degetul cel mare, înseamnă că scopul demontării a fost scoaterea lui pentru ca orificiul din pardoseală să se lărgească. Să se lărgească pentru ca prin el să poată trece ceva. Acest ceva a fost luat apoi de cei doi turiști, de cel brunet și de cel blond, care așteptau anume pentru asta.

Numai în felul acesta poate fi obținută o sinteză a faptelor constatate.

Pe mine mă înspăimînta gîndul că întreaga cantitate a celor douăzeci de milioane nu putuse fi determinată după cenușa și resturile găsite. Cu toate astea eu iscălisem, și seria nouă intrase în circulație.

Legături concrete nu fuseseră încă dovedite. Bănuiam că explozia trebuia să mascheze furtul, dar asta rămînea deocamdată o simplă bănuială. Trebuia să așteptăm rezultatele anchetei cerute, mai ales în legătură cu șuruburile din vagonul poștal.

La douăzeci și șapte iunie am fost nevoiți să ne mulțumim cu constatarea că deschiderea cheii franceze e, într-adevăr, cît trei sferturi din degetul cel mare. Atunci nici nu ne-a trecut prin cap să căutăm pe autorul exploziei printre cei patru membri ai echipei, fiindcă pe nici unul dintre ei nu-l socoteam sinucigaș.

„Va trebui — mi-am spus — să cercetăm din nou și cît mai amănunțit tot ce e în legătură cu cei patru bărbați: Vojtíř, Šrámek, Vrána și Lenk." Pînă atunci n-aveau decît calitatea de victime. Nimic suspect. Dar cum rămîne cu visele lui Jaroslav Lenk?

N-am reușit să plec din clădirea comandamentului. Pe scară m-a oprit Karlíček, care venea abia mai sufl înd.

— Ce noroc! strigă el. Peste un minut nu vă mai găseam.

O aducea pe Helena Dvorská, logodnica lui Jaroslav Lenk. Așa că m-am întors în biroul meu.

Karlíček s-a retras frumușel deoparte, încercînd să se poarte ca și cum n-ar fi fost de față.

La invitația mea, Helena Dvorská s-a așezat în fotoliul dinaintea mea.

Pe fața ei, într-adevăr frumoasă, contrar spuselor lui Karlíček, mi s-a părut demn de reținut un singur lucru : liniștea foarte firească. Chiar dacă plîngea, se vedea bine că nimic nu-i e mai străin decît isteria.

— Nimeni nu vrea să-mi spună nimic — zicea ea — și dumneavoastră vă purtați cu o gravitate care mă înspăimîntă.

Nu puteai pune la îndoială seriozitatea interesului său afectiv, dar nu părea să simtă nevoia de a fi calmată și liniștită.

— Povestiți-mi întîi ce știți dumneavoastră personal — am poftit-o eu.

Deși a observat că nu mă grăbeam de loc să-i ofer informațiile cerute de ea, mi-a explicat cu răbdare că la 27 iunie procurase pentru sine și pentru Jaroslav Lenk bilete undeva la un spectacol de estradă la grădină, dar pe la ora nouă dimineața Jaroslav Lenk a venit la ea, la Sfatul popular, și s-a scuzat că nu poate merge. Primise pe neașteptate o misiune. Desigur, nu-i spusese despre ce e vorba.

— De cît vreme îl cunoașteți ? am întrebat.

— Cam de vreo jumătate de an.

— În acest timp nu s-a întîmplat niciodată să dispară cîteva zile din preajma dumneavoastră ?

— Ba da, s-a întîmplat. De cîteva ori.

A răsuflat un pic. Fără îndoială, lua cuvintele mele într-un sens liniștitor.

— Ați mai fost vreodată neliniștită din cauza absenței lui ?

— Uneori bănuiam că i se încredințează sarcini primejdioase. Dar era totdeauna calm și se înapoia cu bine. De data aceasta însă...

— Așa... și ?

— V-am mai spus... — rosti ea, întorcîndu-se spre Karlíček, care-i făcu prietenește și încurajator cu ochiul. Era ciudat de nervos și absent, foarte indispus. Cînd l-am întrebat ce este cu el, mi-a răspuns că are impresia că-l așteaptă ceva neplăcut.

— A spus ceva mai precis în legătură cu asta?

— Nu. Zicea că o să-i treacă, desigur... că probabil a dormit prost. Mai zicea că visase urît...

— Deci un fel de presimțire?

Karlíček mișcă abia perceptibil capul, așa încît ochelarii lui îmi trimiseră un mănunchi de raze ca un fel de semnal. Indiscutabil, îmi atrăgea atenția să nu cred în nici un fel de presimțiri. Bineînțeles că nu era necesar, însă Karlíček părea că știe ceva despre Jaroslav Lenk. În orice caz, era convins că Jaroslav Lenk mințise.

Helena Dvorská aștepta.

— Uneori o presimțire rea e un lucru serios — zic eu, în timp ce Karlíček se frămînta nemulțumit. Logodnicul dumneavoastră, domnișoară Dvorská, a fost rănit într-o catastrofă de cale ferată și a trebuit să fie operat. E îngrijit la un spital.

Fetei i s-a oprit respirația. Liniștea calmă de pe chipul ei avea într-adevăr un farmec deosebit. Probabil că acest amănunt fusese sesizat de Karlíček altfel, într-un mod cu totul personal.

— Unde îl pot găsi? întrebă ea.

— Deocamdată nu poate primi vizite. Accidentul a fost grav. Nici eu n-am vorbit încă cu el.

O clipă rămase tăcută, apoi spuse încet:

— Dacă trebuie să vorbiți întîi dumneavoastră, înseamnă că n-a fost un accident obișnuit.

N-avea nici un sens să mă prefac.

— Bineînțeles, au fost niște împrejurări deosebite — am răspuns eu. Cred că știți care este ocupația logodnicului dumneavoastră. Mai mult nu pot să vă spun astăzi. Tovarășul Lenk e acum în afară de orice primejdie. După un timp o să vă întîlniți cu el. Deocamdată nu încercați singură să-l vedeți, de altfel nici nu vă vor lăsa. Noi o să vă ținem la curent cu starea lui. Și cînd va fi posibil, vom merge împreună să-l vedem.

Folosisem un asemenea ton, încît n-a mai avut nimic de obiectat. S-a ridicat să plece. Nu părea jignită, însă nu mi-a mulțumit nici măcar cu privirea.

— O clipă, vă rog — am spus eu.

A rămas tăcută pe loc.

— V-aș fi recunoscător dacă v-ați aminti amănuntele ultimei dumneavoastră convorbiri cu tovarășul Lenk, în dimineața zilei de douăzeci și șapte iunie.

— Mă interogați ? întrebă ea, calmă.

— Nu este exclus să știți ceva, care ne-ar ajuta să lămurim cauzele acestei catastrofe de cale ferată.

Helena Dvorská zîmbi cu amărăciune. Fața ei căpătă o altă expresie, pe care eu n-o găseam întru nimic deosebită, dar pe care Karlíček, din ungherul lui, o observa tăcut ca și cum ar fi studiat-o.

— Mi-a spus doar că trebuie să fie undeva la ora douăsprezece precis — răspunse ea în cele din urmă. Și că se teme să nu iasă prost.

— Cu cine ? Sau cu ce ?

— Nu știu.

— A spus el însuși că e vorba de o simplă presimțire, o proastă dispoziție sau ceva asemănător ?

Helena Dvorská șovăi :

— Da. A afirmat acest lucru !

— Aţi avut impresia că e numai o scuză ?

— Am avut impresia... că îmi ascunde ceva — răspunse Dvorská, privind într-o parte. Dar ăsta nu-i un lucru hotărîtor. Meseria lui nu-i permitea să fie prea comunicativ. Şi puţinul pe care mi l-a spus, de fapt i l-am smuls. M-am gîndit mereu la el. Se vedea, într-adevăr, că e foarte neliniştit.

— Domnişoară Dvorská — zic eu — dacă ar fi vorba de un accident de cale ferată întîmplător, ne-am putea împăca şi cu această aşa-numită presimţire, dar e sigur că visele nu constituie semne pentru a vesti viitorul, ci mai degrabă pentru trecut, eventual un trecut nu prea îndepărtat. După un vis urît, omul poate face presupuneri care să-l înspăimînte sau să-l contrarieze, şi asta din pricina imaginaţiei exagerate.

— Înţeleg — răspunse ea, clătinînd liniştită din cap. Cred însă că vă înşelaţi.

Mă aflam tot în dreptul biroului meu. Prin urmare, nu consideram convorbirea încheiată.

— Peste cîtva timp, o să vă pot comunica ce s-a întîmplat în realitate — am mai adăugat. Şi poate că după aceea vă veţi aminti unele amănunte din ultima convorbire cu logodnicul dumneavoastră. Vă recomand să reflectaţi asupra acestui lucru.

Ea nu dădu atenţie spuselor mele şi întrebă :

— Ce anume i s-a întîmplat ?

I-am spus. Calmul n-a părăsit-o, a pălit însă puţin şi eu i-am făcut semn lui Karlíček.

— Dumneata ai putea să-ţi asumi sarcina de a o informa pe domnişoara Dvorská despre starea sănătăţii tovarăşului Lenk — i-am spus.

— Foarte bucuros! răspunse Karlíček, înclinîndu-se ca un adevărat cavaler.

— În schimb, domnișoara Dvorská îți va făgădui să nu spună deocamdată nimănui ce am vorbit noi aci.

— Firește, asta i-ar putea aduce neplăceri sublocotenentului Lenk — spuse Karlíček cu seriozitate.

Avea umor. Nu trebuia învățat ce și cum să vorbească cu ea. Îi cîștigase încrederea, aducînd-o la mine. De aceea mi-am permis s-o dezamăgesc oarecum.

La plecare a salutat cu o ușoară mișcare a capului, Karlíček i-a deschis ușa curtenitor și au plecat.

Am rămas singur în birou, nu numai fiindcă n-am vrut să merg cu ei. Am pus mîna pe telefon și am încercat să obțin legătura cu cîteva persoane. Se înserase. N-am avut noroc. L-am prins acasă pe Budinský, director al Băncii Naționale. Pe Rerich, directorul trezoreriei, n-am reușit să-l găsesc. În schimb, l-am găsit pe șoferul „Mercedes"-ului blindat, care transportase cele douăzeci de milioane la gară și care tocmai sosise de undeva.

În legătură cu ciudata nervozitate a lui Jaroslav Lenk, așa cum o zugrăvise Helena Dvorská, s-a dovedit că lucrurile erau puțin mai complicate. Deși ea admisese că Lenk îi tăinuia ceva, de la ora prînzului, cînd se prezentase la bancă, și pînă în ultima clipă, cînd mai putea să aibă vești de la el, nu se întîmplase nimic care să arate că el ar fi fost neliniștit. La întrebarea mea directă. Budinský a declarat că rareori a avut de-a face cu un om mai calm, mai chibzuit, mai atent, și așa mai departe:

— Agitat? Nicidecum! A ajuns la bancă la ora precisă: i s-a părut că a întîrziat și se grăbise. Își stăpînea

respirația precipitată. După cîteva clipe s-a liniștit, și jos, în trezorerie, se plictisea în mod evident.

Apoi am chemat acasă la mine pe sublocotenentul pe care vi l-am prezentat în „Cei patru ași".

— Mi se pare ciudat că mă întrebați de acest lucru — mi-a răspuns sublocotenentul cu glasul lui gros de urs. Cînd a auzit de bancă, pentru o clipă s-a schimbat la față, și pe frunte i s-au ivit broboane de sudoare. Îmi amintesc bine de asta, deoarece l-am întrebat dacă nu-i bolnav. A spus că nu. I-am oferit o ceașcă cu apă, dar a refuzat.

— Tovarășe sublocotenent — am zis eu — îmi permiteți o întrebare. Fumați în momentul cînd a venit Lenk la dumneavoastră ?

— Eu fumez tot timpul — a mormăit sublocotenentul.

Nu este exclus ca lui Jaroslav Lenk să i se fi făcut rău tocmai din pricina asta. Sublocotenentul fuma niște trabucuri atît de puturoase, încît în fumul lor se prăbușeau și mușteleie. Niciodată n-am aflat de unde avea țigările alea îngrozitoare și cu ce erau umplute.

I-am mulțumit și am pus capăt convorbirii. Mă gîndeam că, în drum spre logodnica sa, Jaroslav Lenk și-ar fi putut veni totuși în fire, chiar dacă admitem că-l zăpăcise fumul de trabuc. Apoi e greu de presupus că aproape se sufocase, mai bine zis îl cuprinsese spaima că i se va întîmpla ceva rău.

La bancă fusese cu desăvîrșire calm. Ori reușise între timp să se stăpînească, ori intervenise o altă cauză.

Dar, deocamdată, nu voiam să rezolv problema mintal, în felul ușuratic al lui Karlíček.

M-am înțeles cu secția de criminalistică să-l lase deocamdată pe Karlíček la dispoziția mea. Mi-au spus:
— Dacă aveți curaj, noi n-avem nimic împotrivă. Chiar acum ar trebui să plece la școală. Se vede treaba că nu-l prea trage inima să se ducă acolo, de aceea se grăbește cu atîta sîrguință să vină la dumneavoastră. Pesemne că-i merge bine.

Le-am răspuns să n-aibă nici o grijă, că de școală nu scapă el.

Pentru cercetarea mai amănunțită a relațiilor dintre Vojtíř, Šrámek și Vrána am ales cîțiva dintre cei mai capabili oameni, conduși de un bărbat pe care îl botezasem Ptáček. Cu zburătoarele n-avea nimic comun. Porecla de Ptáček [1] i se trăgea de pe urma faptului că se pricepea grozav de bine să întrebe. Și-apoi, fiind vorba să se descopere un element oricît de neînsemnat care să vină în sprijinul ipotezei folosirii cheii franceze, un talent ca al lui era necesar.

Urmărirea celor doi turiști, cel cu barba neagră și cel blond, a rămas în seama secției de criminalistică. Totodată însă nu-mi ascundeam gîndul că nu speram mai de loc în obținerea vreunui rezultat, de aceea, pînă una alta, am lăsat deoparte această pistă.

În ceea ce-l privește pe Jaroslav Lenk, aveam sentimentul unui paradox, al unei contradicții flagrante. Jaroslav Lenk era omul cel mai de încredere din toată

[1] În limba cehă, *ptáček* înseamnă *pasăre*, iar verbul *ptáti*, a *întreba*.

echipa vagonului poştal, cu toate astea el singur trezise, prin comportarea lui, o anumită bănuială.

Deocamdată nu era în stare să suporte un interogatoriu. Şi chiar dacă ar fi fost, nu-l puteam lovi cu un argument atît de slab, adică ciudata lui nervozitate dinaintea plecării, nervozitate din care nu mai rămăsese nici o urmă pînă la orele prînzului.

Ca să desluşesc această ciudăţenie trebuia să-i cercetez viaţa particulară. Eram cu totul îndreptăţit s-o fac. Din punct de vedere tehnic era uşor, dar nu-mi plăcea să dau la iveală aşa, pe faţă, sau mai bine spus, prematur, neîncrederea într-un om ca el, trimiţîndu-i în apartament o brigadă de investigaţie. Mă gîndeam dacă n-ar fi fost mai bine să mă ocup singur de o treabă atît de gingaşă.

Şi aşa mi se părea că prea m-am mărginit numai la munca de birou, la cercetarea şi la confruntarea materialului adunat de alţii pentru mine. Aveam, în munca mea, cîteva experienţe pentru care fusesem ales şef în anchetarea cazului C-L, dar acum nu le puteam valorifica direct. Din acest punct de vedere, Karlíček făcea, într-adevăr, o treabă mai bună, chiar dacă era un începător, sau poate tocmai de aceea. La urma urmelor, şi ipoteza că seria C-L fusese distrusă în întregime o lansaseră experţii, brigăzile de investigare şi alţi factori, eu doar am judecat-o şi am semnat-o.

Caracterul cazului a determinat, firește, situaţii care mi-au refuzat cu încăpăţînare posibilitatea de a interveni personal. Să chestionez călătorii trenului sau să umblu după cei ce săvîrşiseră crima lîngă calea ferată, nu era o treabă pentru un singur om! Era o acumulare de fapte în care întrevedeam adesea pricina insuccesele mele de pînă atunci, ca şi primejdia că opinia rela-

tiv la distrugerea totală a seriei C-L s-ar fi putut să nu fie justă. Acum, cel puțin, mi se oferea posibilitatea unei intervenții personale.

— Karlíček — zic eu — hai să cercetăm împreună apartamentul lui Jaroslav Lenk.

Karlíček n-a fost surprins de loc. Treaba asta se potrivea grozav cu afurisitul lui de detectivism personal.

— Tocmai mă pregăteam să vă propun — răspunse el.

— Sînt sigur că deocamdată ai să taci ca mormîntul în legătură cu asta : deși dumneata ai limba lungă, cred că știi unde să te oprești.

Karlíček declară cu emoție sinceră că îi ghicisem pînă în fundul sufletului.

— Bănuielile în legătură cu sublocotenentul Lenk se întăresc într-un fel neplăcut și ofensator — adăugă el. Helena Dvorská crede din ce în ce mai mult că, la ultima convorbire despre acele procese metafizice, ați tras-o pe sfoară. Cînd o luăm din loc ?

În clipa aceea mi se puse pe masă lista cerută — cea cu șuruburile cît trei sferturi din degetul cel mare și cu piulițele folosite la construcția vagonului poștal de tipul WT-0019. De aceea am domolit nerăbdarea lui Karlíček.

— Vagonul avea în total trei sute douăsprezece piulițe cu șuruburi de mărimea amintită — zic eu.

— Știu ! spuse Karlíček cu nepăsare.

Am strîns pumnii, m-am sprijinit de masă, m-am aplecat pe spate și a trebuit să stau așa un timp, ca să pot întreba apoi cu o liniște aproximativă :

— Cum de-o știi și pe-asta ?

Karlíček răspunse zîmbind calm :

— Mi-am permis să dau sfatul ca înainte de a începe să se cerceteze vagoanele, să fie întrebată fabrica. Au ascultat și n-au ascultat. Din întîmplare însă, în arhiva fabricii am găsit schițele de proiect ale vagonului. Inginerul le-a răsucit de vreo două ori, apoi s-a oprit cu degetul drept la cifra 312.

— Și dumneata erai acolo ?

— Eram. Ca mandatar al dumneavoastră. Ce-am mai rîs cu tovarășul Loubal !

— Ascultă, mincinosule, tovarășul Loubal nu rîde niciodată !

— Știu asta, dar am rîs eu și pentru el — răspunse Karlíček, clipind amuzat. Vagoane de tipul WT-0019 mai sînt încă optsprezece în circulație. Le găsești veșnic în mișcare. De la Liberce la Veselí-Mezimostí, de la Aš la Košice, în lung și-n lat, în toate direcțiile. Ar însemna s-alergi după ele în toată țara. Iar șuruburile lor se pot număra greu, fiindcă sînt tocite de cărucioare de copii, de coșuri cu fructe și de bagaje de tot felul. Dacă te-ai vîrî dedesubt ca să găsești acolo niscai șuruburi, vagonul ar putea-o lua din loc peste capul tău. Prin urmare, de ce n-am rîde că am rezolvat-o atît de șmecherește ?

Ce era să-i mai răspund ?

— Treci pe-aici la trei după-amiază ! zic eu. Ne ducem la Lenk. Pînă una alta mă uit la schițele astea și, dacă mi se confirmă ceea ce cred despre piuliițele astea două, pe sufletul meu, te iau la ședință.

— Ca descoperitor al lor, aș merita — răspunse Karlíček. N-ați vrea să auziți ce cred și eu despre ele ?

— Sper că nu-i ceva de speriat !

— Din păcate este. Am cercetat closetul. La vagoanele WT-0019 vasul closetului e fixat cu patru șuru-

buri, cît trei sferturi din degetul mare. Piuliţele sînt aşezate dedesubt şi sînt înşurubate sub vagon. Deschiderea cheii este aceeaşi, bineînţeles, atît pentru piuliţe cît şi pentru capătul şuruburilor. Cineva a slăbit şuruburile şi piuliţele au căzut între şine. Dacă pe ele se văd nişte scrijelituri proaspete, nu sînt de la cheie, ci au rezultat din ciocnirea cu pietrişul. Abia după aceea a putut omul nostru să scoată şuruburile şi să le arunce în vas, dacă o fi făcut-o ; dar în cazul ăsta şuruburile trebuie să fie pe undeva, la cîteva sute de metri mai departe. Trebuie să mă duc acolo, să văd.

Prin urmare, Karlíček ajunsese la aceeaşi părere ca şi mine. Continuă :

— Vasul e de fier smălţuit. N-are cum să fie de faianţă, nici acasă nu poţi ţine unul fără să plesnească, darmite în tren. De furat nimeni nu voia să-l fure, aş putea să jur. Dacă ar fi fost de faianţă, era suficient să-l fi pocnit cu ceva şi se făcea bucăţele. Fiind de fier însă trebuia demontat ca să se lărgească orificiul, prin care se văd atît de bine traversele alergînd. A scos sau măcar a slăbit puţin un şurub, a pregătit frumuşel din timp o spărtură neştiută de nimeni. Înţelegeţi ! La momentul prielnic, vasul era dat la o parte, se introducea în gaură capătul armei automate, pentru că alt instrument nu se găsea, şi spărgea. Spărgea şi lărgea orificiul în aşa fel, încît pe acolo să poată cădea ceva între şine, de pildă, douăzeci de milioane.

Judeca lucrurile mai sinistru decît mine. Arunca liniştit între şine toate cele douăzeci de milioane fără să se sinchisească. Dar, spre deosebire de mine, acuza de crimă nu numai un om sau doi, ci pe toţi patru, şi asta cu conştiinţa foarte împăcată.

— Pe fereastră nu puteau să arunce nimic — spuse el. În urma lor venea un șir de vagoane, iar alături, în primul, se afla paza formată din doi oameni. Cu siguranță că unul dintre ei ar fi observat, pe cînd așa, sub tren, nu vedea nimeni nimic. Din nenorocire însă a survenit explozia, pe care, probabil, o pregătiseră pentru mai tîrziu. Și astfel, lădița cu cele douăzeci de milioane n-a mai avut timp să dispară, fiindcă s-a făcut scrum.

— Ar fi bine să fie așa — spun eu, prost dispus.

— Asta ar fi lucrul cel mai bun din toate — încuviință și Karlíček. Numai că turistul cel oacheș parcă ducea ceva cu el. Însă ceea ce luase el era ceva greu, nu corespunde greutății bancnotelor. Nu încape îndoială că el așteptă la kilometrul 286, lădița urma să cadă acolo, și nu cu unsprezece kilometri mai departe. De-asta nu ne ies nouă bine socotelile. Ar trebui să știm cel puțin cînd au împușcat-o pe fată. Înainte sau după plecarea trenului? De aceea e atît de importantă limita impresiilor anterioare din memoria călătorilor.

La un singur lucru nu se gîndise Karlíček, și eu, deocamdată, am tăcut chitic. Turistul cel oacheș putea să simuleze greutatea mare a rucsacului său, și se pare că, pe ici pe colo, cîte cineva băgase de seamă.

Pe la ora trei după-amiază am pornit spre casa unde locuia Jaroslav Lenk. Cei doi civili nu băteau de loc la ochi, mai ales Karlíček. Pe drum se purta ca unul dintre acei doctoranți, de loc simpatici, care se prețuiesc grozav pe ei înșiși și învățătura lor aridă, considerînd simțul umorului drept un păcat împotriva culturii.

Am intrat într-o casă veche de periferie peste ale cărei trei etaje se clădiseră alte două, ca un fel de ladă nouă pe un dulap vechi.

Îmi procurasem ușor cheia apartamentului lui Lenk, situat la parter. Deocamdată, toate obiectele lui personale erau depuse la noi.

Ne-am furișat în apartament, ușor, repede și neobservați. N-am fost nevoiți să ne legitimăm în fața nimănui, n-am trezit curiozitate sau bănuieli că ceva n-ar fi în regulă.

Ne găseam într-un antreu semiobscur, cu mobilă mai veche și desperecheată, aranjat ca odaie de locuit. O mică parte din încăpere era despărțită printr-un perete subțire de lemn cu niște carouri de sticlă lăptoasă. În acea mică sălițe, amenajată ca pentru o baie cu gaze, lumina se strecura printr-o singură fereastră ce dădea în curte. Era, în mod vizibil, o adaptare de nevoie. Această casă veche de peste optzeci de ani cu siguranță că nu avusese de la început baie în nici unul din apartamentele sale.

Din antreu am intrat, fără o vorbă, în altă încăpere, mai mare și nu cu mult mai luminoasă fiindcă fereastra, care de asemenea dădea în curte, era adumbrită de o galerie ce se afla deasupra ei. Pe peretele din fața ferestrei am recunoscut ușor scîndurile rărite care astupau ușa. Așadar, apartamentul, inițial mai mare, era împărțit. Dar, firește, nu se obținuse o izolare perfectă. Karlíček, pe care nimeni nu trebuia să-l sileaască să vorbească încet, zise :

— Ne găsim aici într-o situație similară cu aceea în care m-am găsit eu pe calea ferată. Știu că trebuie să găsim ceva, dar habar n-am ce anume. Așa că ne orientăm după ce se vede.

În această a doua încăpere se afla un reșou cu gaz, după toate aparențele pus pe locul unde stătuse soba de bucătărie cu faianță. Restul mobilierului, inclusiv patul,

purta pecetea eforturilor, aproape emoționante, de a oferi locatarului un confort mai modern.

Știam că, după război, Jaroslav Lenk ocupase acest apartament împreună cu mama lui, care murise cu vreo doi ani în urmă. Nu investise aici mai mulți bani decît era necesar. Ceruse un apartament mai confortabil. Voia să se căsătorească.

Pe noptieră se găsea fotografia zîmbitoare a Helenei Dvorská. Karlíček se apropie de ea, se aplecă și o privi.

— Ciudată figură! mormăi apoi la urechea mea. S-ar zice că e destul să vezi chipul ăsta împietrit, ca să te îndrăgostești. Ciudată treabă! Eu cred că deosebirea dintre o fotografie și un tablou artistic este aceea că fotografia rămîne totdeauna numai ca un joc exterior de umbre și lumini, eventual și de culori, pe cînd sub chipul înfățișat de un tablou strălucește ceva, poate sufletul modelului sau al artistului. În ce mă privește, n-aș putea surprinde sufletul acestei făpturi, chiar dacă n-ar fi vorba de o fotografie, ci de cel mai artistic tablou.

— Mai încet! l-am certat eu.

Pe stradă, el nu fusese Karlíček cel adevărat, dar nici în clipa aceea, în fața fotografiei Helenei Dvorská, nu era. Însă își reveni. Clipi din ochi cu perspicacitate și se uită în jur.

— Pentru un apartament de holtei, domnește aici o ordine surprinzătoare — constată el aproape în șoaptă. Se vede că ea îl îngrijea, Helena Dvorská. Deschise sertarul de jos al dulapului. Lenjeria era aranjată cu o grijă specifică unei mîini de femeie. Cum să umblăm prin astea? zise el. Pînă-n ziua de apoi nu le mai punem la loc așa cum au fost!

— Acolo nu găsim nimic — spun eu. Cercetează buzunarele costumelor.

Karlíček își trecu degetul mai întîi pe suprafața dulapului, apoi și-l privi îngîndurat în dreptul ferestrei. Nu se murdărise.

— Logodnica asta a lui are cheia de la apartament — rosti el cu certitudine. Numai în două zile s-ar fi adunat aici o cărută de praf. Praful e dușmanul nostru. Pătrunde peste tot. Chiar ieri s-a umblat aici cu cîrpa sau cu aspiratorul, dacă nu chiar astăzi înainte de amiază. Pe cremona ferestrei trebuie să fi rămas amprentele ei. A și aerisit.

După aceea a cercetat buzunarele costumelor agățate cu grijă pe umeraşe de lemn. Paltonul de iarnă era băgat într-un sac de hîrtie pentru a-l proteja împotriva moliilor. Deocamdată, Karlíček nu găsi nimic în afară de cîteva coroane uitate.

— Trebuie să fim mai inventivi — zise el.

Am tras sertarul unei mese vechi de dormitor, cu picioare subțiri și cu o tăblie oarecum ondulată. Sertarul era închis, dar aveam cheița și, în afară de asta, observasem că ar fi fost de ajuns să ridic puțin tăblia, pentru ca dispozitivul broaștei să iasă de sub ea și sertarul să poată fi tras cu ușurință și fără a fi descuiat.

Cu siguranță că hîrtiile din sertare nu erau ținute în ordine de o mînă de femeie, dar nici de o alta. În afară de certificate școlare, împăturite și legate cu elastic, și în afară de niște coperte cu acte personale, Jaroslav Lenk ținea în sertar pur și simplu toate fleacurile pe care nu apucase să le arunce la coșul de gunoi. Spre regretul de detectiv al lui Karlíček, sertarul nu prezenta interes. Am găsit, de pildă, un bon de la reparația ceasului, instrucțiuni pentru proprietari referitoare la chiriași, ilustrate

vechi al căror text nu spunea nimic, chitanțe de tot felul, legitimații de la diferite organizații, de mult desființate, și alte lucruri asemănătoare.

În fundul sertarului se afla un carnet de economii.

M-am uitat în el. Era pe numele de Jaroslav Lenk și nu avea nici un fel de *vinculație*. La prima privire era limpede că sînt bani depuși. Una dintre depuneri era cu mult mai mare decît celelalte și data din vremea cînd murise mama lui. Maximum depunerilor totale din carnet fusese atins nu demult : 52.435 de coroane și 72 de heleri.

La douăzeci iunie, deci cu șapte zile înainte de explozia din vagonul poștal, după cifrele din carnet, reieșea că se ridicase suma de 40.000 de coroane. Rămăsese un rest de 12.435,72 coroane.

— Investiți în escrocherii ! zise Karlíček, strîmbîndu-se.

El, în genere, spunea tot ce-i trecea prin minte, fără pic de tact.

Cifra imediat următoare și totodată ultima înscrisă în carnet era de la 1 iulie : depunere 3.000. Total 15.435,72 coroane. Această depunere n-a mai putut fi făcută de Jaroslav Lenk, fiindcă la 1 iulie zăcea la spital într-o stare de totală inconștiență.

— Ia te uită cum găsești cînd cauți ! observă Karlíček. Numai că suma de trei mii, în raport cu cele douăzeci de milioane jefuite, e cam puțin, ca să nu mai vorbim de investiția de patruzeci de mii.

Dacă Helena Dvorská putea fi bănuită că se îngrijește de ordinea apartamentului, cu atît mai ușor puteai bănui că a depus cele trei mii de coroane.

— Să vorbim cu ea — spuse Karlíček. Salariul ei lunar se ridică la patru mii cinci sute bruto — adăugă el ca un cunoscător.

Nu sfîrşi bine, şi soneria de la uşă răsună asurzitor.

Karlíček începu să clipească des. Ce-i drept, puteai să te sperii. Soneria atîrnată deasupra uşii sună trei secunde bune, cu un timbru puternic, alarmant, neplăcut.

Tăceam chitic şi nici nu mişcam. Era limpede că cel care sună nu ştie că Jaroslav Lenk zace în spital. Deci nu putea fi altă persoană mai importantă decît pesemne poştaşul, portarul, încasatorul de la uzina de gaz sau alt personaj neutru. Tocmai acum s-a găsit să sune, nefericitul!

A trecut un răstimp. Apoi soneria s-a auzit din nou. Şi iar a trecut o vreme.

— Acum o să plece — şopti Karlíček.

Dar nu plecă. Soneria tîrîi a treia oară, parcă nerăbdătoare, de patru ori la rînd. Lung, scurt, lung, scurt.

Am mai aşteptat aproape un minut, deşi ultimul tîrîit avea aerul unei despărţiri iritate. Dacă ar fi urmat numaidecît o bătaie la uşă sau chiar o lovitură cu piciorul, aş fi considerat, desigur, că, nerăbdător, vizitatorul a plecat. Dar un minut soneria tîrîi în acelaşi ritm, de patru ori, şi după o mică pauză răsună iar scurt încă de patru ori: de două ori lung, de două ori scurt.

De astă dată vizitatorul lăsa impresia că se încăpăţînează.

Karlíček înclină capul spre mine.

— Atenţie!.. răbufni el. Ăsta ştie că e cineva aici. Vrea să ajungă la noi!

Soneria sună iar. Lung, scurt, lung, scurt, apoi scurt, lung şi de două ori scurt.

Şi deodată mi-am dat seama că de fapt acestea sînt două semnale Morse, şi anume literele seriei pierdute C.-L.

De data asta, spiritualul Karlíček nu prinse tîlcul celor observate de mine. Dar cînd soneria se repetă şi sună din nou linie-punct, linie-punct punct-linie-punct-punct, îi fulgeră şi lui prin minte acelaşi gînd.

— Telegraf ! şopti.

El nu ştia să citească din memorie micii monştri ai telegrafului Morse. L-am învăţat la iuţeală şi el începu să clipească repede din ochi, ceea ce în abecedarul Morse însemna doar un hohot de rîs.

Folosirea semnalelor sonore era fără îndoială intenţionată. Se încăpăţîna să transmită mereu C-L. Dacă ciudatul vizitator semnala în felul acesta, nu putea să nu ştie că Jaroslav Lenk nu e acasă. Şi dacă avea vreo înţelegere cu altcineva — să zicem cu Helena Dvorská — n-ar încerca cu atîta perseverenţă să intre în casă.

Aşadar, se părea că ştie de prezenţa noastră. Deoarece nu spusesem nimănui că venim aici, probabil că fusesem urmăriţi. Sau că cineva supraveghea discret apartamentul lui Lenk şi începuse să se teamă că tocmai aici vom găsi urma primejdioasă pentru el. Fusese silit să iasă din ascunzătoarea lui şi să treacă la contraatac. Aşa că n-ar fi fost exclus ca dincolo de uşă să ne aştepte doi sau trei vlăjgani.

Am păşit încet în antreu ; Karlíček s-a aplecat şi a luat de pe contorul de gaz cheia cu care se umblă la robinet. Şi-a potrivit-o în mînă ca pe un pumnal, ceea ce dovedea că nici lui nu îi era străin gîndul că trei gealaţi se află în faţa uşii.

M-am îndreptat spre uşă cu intenţia de a o deschide brusc şi, eventual, de a-i repezi un pumn celui care ar

avea poftă să intre în casă. Dacă ar fi stat rezemat de ușă cu toată greutatea, l-aș fi lăsat să zboare înăuntru, iar celorlalți le-aș fi trîntit ușa în nas. Pe urmă vedeam noi cum am fi scos-o la capăt cu intrusul. Cu această hazardată ipoteză, am smucit ușa atît de brusc, încît omul cu înfățișare pașnică ce stătea pe sală se trase înapoi înspăimîntat și, neputincios, întinse mîna să se apere dinaintea lui Karlíček, care, dintr-un salt, fu alături de el cu intenția fățișă de a-l pocni cu cheia de la gaz.

L-am recunoscut pe directorul Budinský de la Banca Națională și mi-am dat seama că istețul Karlíček știe să acționeze cu curaj. Și asta m-a uimit aproape mai mult decît orice.

Bun. În legătură cu ceea ce se petrecea de fapt, nu voiam deocamdată să renunț la nici unul din gîndurile mele care-mi încolțiseră fulgerător în minte. Fiindcă, dacă cineva știa dinainte cum și încotro călătoresc cele douăzeci de milioane, acela era Budinský.

— Fiți amabil și intrați ! îi spun eu.

Budinský își reveni din spaima lui, dar lăsă să se vadă o surprindere de altă natură :

— Dumneavoastră n-ați observat că asta era și dorința mea ?

După țîrîitul acela îndelung n-aș fi înțeles așa ceva ! Aproape că mi-era rușine. Am preferat să tac.

Budinský intră înăuntru, dar tot fără încredere în fața unui Karlíček înarmat. De altfel, acesta se retrase, puse cheia la locul ei și ne urmărea din încăperea din fund.

Și așa s-a întîmplat că Jaroslav Lenk primea o vizită care, în alte condiții, n-ar fi avut loc niciodată.

Budinský, liniștit acum și cu totul degajat, se uita în jurul lui așa cum se uită un om aflat într-un loc

necunoscut, se orientează și își întipărește în minte anumite amănunte.

— Ciudată întîmplare ! zise el. V-am sunat la telefon și mi s-a spus că ați plecat. O iau apoi pe o stradă lăturalnică și, la colț, oprește automobilul lui Reřich. Reřich v-a văzut...

Eu continuam să tac. Reřich, directorul trezoreriei, era alt om care știa dinainte despre transportul banilor la Bratislava.

— Da — explică Budinský, cu un zîmbet pe care eu nu l-am îmitat. I-am spus că am vrut să vorbesc cu dumneavoastră, dar că nu v-am găsit. El a fost plecat din Praga cîteva zile. N-a știut ce s-a întîmplat...

Într-adevăr, cel mai bun lucru era să-l las să vorbească. Nu se încurca de loc.

— V-a zărit cînd a luat-o în jos. Spunea că ați trecut cu încă un domn spre casa situată exact în fața restaurantului. Mașina lui se afla la o depărtare de cîțiva zeci de metri în urma dumneavoastră. Ați dispărut în casă înainte de a vă ajunge. Lui i-a fost mai ușor să vă recunoască pe dumneavoastră, care erați pe trotuar, decît dumneavoastră pe el, la volan. E clar că nu l-ați văzut. Ei ! Și avînd drum prin părțile astea... m-am oprit o clipă în fața casei, apoi am intrat înăuntru și am constatat că aici locuiește sublocotenentul Lenk.

N-am lăsat să se înțeleagă în ce măsură sînt satisfăcut de această explicație.

— Despre ce doreați să vorbiți atît de urgent cu mine ? l-am întrebat.

— Vă spun numaidecît. Budinský era un domn îmbrăcat corect, cu grijă, pus la punct. Se purta binevoitor și prietenos. Dar, în primul rînd, sînt obligat să vă expun toate circumstanțele... — continuă el. Am impre-

sia că Lenk e oarecum bănuit... vă rog, nu vă dați osteneala să confirmați sau să infirmați, acesta este numai unul din motivele care m-au determinat să acționez astfel. De fapt, eu am apreciat faptul după interesul pe care l-ați manifestat în legătură cu comportarea lui la bancă. Pe scurt, am intuit cu ușurință că vreți să-i cercetați apartamentul...

— Continuați — l-am îndemnat.

— Am acasă un băiețel. I-am cumpărat o jucărie... un telegraf pentru copii... și pentru asta are nevoie de un partener, iar acela sînt eu. Așa că am un alfabet Morse în miniatură. Dumneavoastră nu mi-ați deschis cînd am sunat. M-am gîndit că poate ați plecat sau că nu doriți ca cineva să știe de vizita dumneavoastră. Ar fi interesant de știut ce-ați gîndit cînd...

— Asta n-are importanță — am rostit și nici de astă dată nu i-am imitat surîsul.

— Iertați-mă — se scuză el. Dacă considerați că n-am procedat bine, certați-mă, vă voi asculta pocăit. Intenția mea a fost bună. Acest lucru, după părerea mea, se cerea grabnic rezolvat. Scoase din buzunarul de la piept portmoneul și pescui din el o bancnotă de o mie de coroane. Este seria C-L — zise el și mi-o întinse.

Am luat-o și am cercetat-o. Era într-adevăr seria C-L. Colțul de jos din dreapta era ușor îngălbenit : se vedea bine că bancnota fusese pîrlită. Altminteri, n-am observat nici o altă deteriorare.

— Iată, așadar — zise Budinský — că ceva tot a ajuns în circulație.

Am răspuns :

— În circulație pot fi numai banii ajunși în mîna necinstită a unora care i-au găsit, și astea sînt cazuri izolate. Practic vorbind, n-are nici o importanță.

— Bancnota asta a circulat — replică el.

— Nu mult — zic eu— e absolut nouă.

— Cu toate astea a cumpărat de cîteva ori mărfuri de valoare şi, în cele din urmă, noi trebuie s-o anulăm.

Am ridicat din umeri :

— De unde o aveţi ?

Karlíček se uita la bancnotă cu un viu interes. Budinský nu-l cunoştea pe Karlíček. N-am considerat nimerit să i-l prezint. Karlíček putea lăsa impresia unei persoane oficiale importante.

— Această bancnotă — vorbi Budinský, uitîndu-se scurt la Karlíček, care nu-l băga de loc în seamă — această bancnotă a fost predată împreună cu ceilalţi bani încasaţi de responsabila unui magazin de bijuterii. E vînzarea din ziua aceea. În aceşti bani au fost două hîrtii de cîte o mie. A doua e în ordine. Eu, personal, am interogat-o pe responsabilă. Din păcate, e o femeie îngrozitor de zăpăcită. N-am scos de la ea nimic concludent.

— Adică ce ?

— Nu-şi aminteşte de la cine a încasat bancnota. Prima oară spunea că i se pare că i-a dat-o o clientă care a cumpărat un colier de chihlimbar, a doua oară că i-a dat-o o femeie căreia i-a vîndut nişte clipsuri pentru urechi. Habar n-are să le descrie pe cele două femei, o confundă pe una cu cealaltă şi nu ştie precis decît că amîndouă erau tinere şi grozav de elegante.

Am spus :

— O s-o întrebăm şi noi cum era cu eleganţa asta. Dar, mă rog, cum de-aţi fost atît de precaut să luaţi bancnota cu dumneavoastră ?

— Fiindcă pornisem spre dumneavoastră. Dacă n-ar fi intervenit această întîmplare, aş fi lăsat-o la servici

pentru dumneavoastră. Apoi a vorbit despre unele complicații neplăcute în cazul cînd ar fi urmat calea strict oficială. Sînt aici niște chichițe — zise el. De fapt, banca nu are voie să primească seria C-L. Pe de altă parte, opinia publică nu-i informată. Ținînd seama de preponderența comerțului socialist, contăm pe faptul că prin circulație obișnuită fiecare bancnotă va intra într-o instituție financiară, numai că mai sînt și bani tezaurizați, ascunși acasă pe la oameni. Alții circulă cumva particular, în tranzacții ilegale, în negoțul la negru și așa mai departe. Acolo pierdem urmele seriei C-L. Cantitatea de bani tezaurizați, se poate spune, crește cu regularitate. Acest lucru face ca nouă să ne lipsească bani în circulație și să fim obligați să-i înlocuim. Cînd vor fi depășite limitele permise, va fi necesar să trecem la o acțiune serioasă pentru însănătoșirea situației financiare.

— Prin urmare, cunoașteți problema foarte bine — am zis eu — țineți cont și de tezaurizare, și de comerțul la negru. E bine să te pricepi la aceste lucruri. Dar să zicem că intervin unele elemente exterioare. Că s-ar găsi în circulație douăzeci de milioane mai mult și că instituțiile financiare n-ar fi prins nici o bancnotă C-L, fiindcă toate ar fi tezaurizate. S-ar putea observa în circulația banilor o deviere de la norme?

— Bineînțeles. Pentru asta nici n-ar fi nevoie de o sumă atît de mare. Ar fi de ajuns un milion sau două. Seria C-L tezaurizată ar scoate din tezaurizare și ar pune în circulație bancnote valabile.

— Dar, deocamdată, un astfel de lucru nu s-a întîmplat încă.

— Nu. Dar nici nouă nu ne-ar scăpa majoritatea exemplarelor. După ce bancnota aceasta nu vă va mai fi de folos, vă rog frumos să mi-o înapoiați și, în înte-

legere cu ministerul, o să punem noi cumva ordine în treburi.

Cu o expresie foarte firească, Karlíček strecură bancnota în portmoneul său, unde avea loc berechet.

— Ce i-aţi spus responsabilei magazinului de bijuterii ? am întrebat eu.

— La început ea a crezut că bancnota e falsă — răspunse Budinský. I-am spus că, după numere, e doar furată.

Datele referitoare la responsabila cu pricina Budinský le ştia pe dinafară.

— Deocamdată, asta e tot — adăugă. Nu vreau să vă mai reţin. Se înţelege că n-am să spun nimănui că am fost aici.

— Nu insist să tăceţi — am răspuns.

L-am însoţit pînă la uşă. Pe sală nu era nimeni, aşa încît a putut să plece neobservat.

M-am întors la Karlíček.

— Vedeţi ? zise Karlíček cu seriozitate. Se mai găseşte cîte ceva. Uneori două piuliţe, alteori un om sau doi. Budinský şi Rerich se învîrtesc în jurul casei, asta-i sigur.

Am spus doar atît :

— Să căutăm mai departe, Karlíček.

Am căutat, dar n-am mai găsit nimic care să merite osteneală. Singura ciudăţenie rămăsese carnetul de economii. Trecuse de ora cinci cînd am lăsat treaba.

— Karlíček, ia vezi, poate o mai prinzi pe responsabila aceea la magazin — zic eu. Dacă tot ţi-ai pus în buzunar mia aia de coroane... La şase se închid magazinele, ar fi tocmai bine. Între timp eu aş vorbi cu Helena Dvorská, dacă, bineînţeles, am s-o găsesc acasă.

— O găsiți — mă asigură Karlíček. Am întîlnire cu ea acolo. Trebuia să mă duc la spital, să întreb cum îi merge logodnicul ei și ce i se face astăzi, apoi urma s-o vizitez acasă.

— Cît de des faci treaba asta ?

— Zilnic — spuse Karlíček cu sinceritate. Uneori ne întîlnim în altă parte. La spital nu reușesc să intru totdeauna. În asemenea cazuri, mai inventez și eu, dar sper că nu-i nimic.

L-am sfătuit să nu exagereze, însă Karlíček se apără spunînd că eu însumi îi făgăduisem Helenei Dvorská s-o informăm despre tot ce se întîmplă.

— Regulat, dar nu chiar zilnic — i-am răspuns. Astăzi o voi face eu în locul dumitale, și încă foarte serios. Am să mă opresc la spital. Și dumneata nu trebuie să uiți că studierea remarcabilului chip al domnișoarei Dvorská nu este lucrul principal.

Am ieșit din apartament. Nici acum nu ne-a zărit nimeni. Am întîlnit o femeie oarecare, însă jos, în ușa portarului, părea că nici nu ne-a observat. În stradă ne-am despărțit.

Pînă la spital aveam mult de mers. Am oprit un taxi și l-am mai prins pe medicul-șef. Bineînțeles era informat asupra măsurilor privitoare la Jaroslav Lenk. Mi-a comunicat pe scurt că pot să fiu mulțumit de starea pacientului și că nici nu e nevoie să-l văd.

— Da... — și mă trase deoparte. Se petrece ceva interesant. Astăzi a venit să se informeze de sănătatea lui un bărbat. Spunea că l-a trimis o anumită domnișoară Dvorská. Mai întîi a întrebat la biroul de internări.

— Asta-i mai mult decît interesant — spun eu.

— Se pare că da. Aici vine pentru asta doar tînărul acela cu ochelari. La biroul de internări sublocotenentul Lenk nu-i trecut pe lista bolnavilor. Omul acela străin susţinea că Jaroslav Lenk e aici şi că el trebuie să ştie cum îi merge. Funcţionarii nu s-au dat de gol. M-au chemat pe mine. Am coborît şi am vorbit cu el pe un ton foarte hotărît, în sensul că aici nu avem pe nimeni cu acest nume. Cel puţin, aşa aţi dorit...

— Şi doresc în continuare — am zis — numai că cineva pesemne nu şi-a ţinut gura.

— Ştiu prea mulţi oameni — replică medicul-şef, burzuluit. Colegii, surorile, personalul de serviciu... Un pacient ca ăsta nu se poate ţine în cel mai strict secret. M-am simţit caraghios cînd omul acela a făcut o mutră ironică. A mormăit să-i transmit salutări lui Lenk din partea lui şi a plecat.

— Păcat că a plecat aşa, fără să spună o vorbă.

Medicul schiţă un gest de neputinţă :

— Nu puteam să-l reţinem. Chiar în condiţiile astea, nu-i o crimă să întrebi de sănătatea unui pacient. N-am vrut să telefonăm la dumneavoastră sau să luăm altă măsură, ar fi bănuit imediat că mintim. Şi, după toate aparenţele, pe el nu-l interesa decît să ştie dacă avem într-adevăr un pacient pe nume Lenk. Aşa, cel puţin, n-a avut o certitudine. După aceea v-am căutat, dar eraţi plecat.

Mi-am spus că n-ar fi rău să trimit acolo o gardă, care să aibă dreptul să intervină imediat, după împrejurare, dacă cineva străin s-ar interesa de Jaroslav Lenk.

— Cum arăta omul acela ? am întrebat.

— Suspect — fu răspunsul medicului. Hotărît lucru, suspect. Cînd l-am întrebat cine e şi cum îl cheamă, a răspuns că asta n-are importanţă. În ceea ce priveşte

înfățișarea, e de statură potrivită, la vîrsta care se numește cea mai frumoasă... n-avea nimic izbitor, părul mai degrabă închis, tenul puțin cam aspru...

— Ce-ați putea spune despre situația lui socială?

Destul de neliniștit de această întîmplare, doctorul reflectă.

— N-aș vrea să mă înșel — spuse după o clipă — dar mi-a făcut impresia că e tehnician... practician... Meseria lasă urme și le adîncește în expresie, în comportare și în felul de a se îmbrăca. Cred că mă înțelegeți.

— Da, firește — am răspuns — numai că uneori ne putem înșela.

Ceilalți care veniseră în contact cu omul ce se interesa de sănătatea lui Jaroslav Lenk n-au făcut aprecieri atît de sigure. Ceea ce medicul-șef considera drept urmele muncii pe la diferite binale, ateliere sau cine știe pe unde, ei puneau mai degrabă pe seama unei înnăscute lipse de grijă pentru ținuta exterioară, un fel de neglijență boemă.

În cele din urmă mi-am făcut o idee destul de precisă despre suspectul vizitator, printre altele și fiindcă pomenise numele Helenei Dvorská. Nu credeam că l-ar fi putut trimite ea la spital.

Dincolo de grija pentru sănătatea lui Jaroslav Lenk se ascundea cu siguranță mai mult decît un simplu interes, omul voia să știe dacă este sau nu internat în spital. Era supărător faptul că pista asta nu ducea nicăieri. Pe drum, venind de la spital, număram persoanele care, în cazul C-L, meritau atenție. În afară de Jaroslav Lenk și de bărbatul care întrebase de el, mai erau cei doi turiști de la kilometrul 286, apoi persoana care dăduse la magazinul de bijuterii mia de coroane, apoi Budinský și Reřich, care, potrivit părerii

lui Karlíček, se învîrteau suspect în jurul casei, iar la urma urmelor și Helena Dvorská. Citez aici lista lor, ca să vedeți și dumneavoastră cît de greu îmi era să stabilesc deocamdată vreo legătură între acești oameni. Fără îndoială că vizitatorul de la spital putea fi unul dintre cei doi turiști. Descrierea amintea puțin de turistul cel brunet.

La locuința Helenei Dvorská am ajuns mai tîrziu decît presupuneam. Era un bloc mai nou, finisat cu plăcuțe albe de porțelan, mîndrindu-se între vecinii lui mai vîrstnici. M-am urcat cu ascensorul la etajul trei. Am intrat într-un culoar strîmt unde se înșirau o mulțime de uși, toate la fel, cu un singur canat, așa că îți trebuia o adevărată artă să nimerești singur apartamentul și să nu intri din greșeală altundeva. Se înserase, pe culoar nu era lumină și a trecut un timp pînă să găsesc comutatorul de pe scări. Am citit vreo cinci cărți de vizită pînă să dau de cea care-mi trebuia.

Helena Dvorská mi-a deschis aproape imediat. Probabil că îl aștepta oarecum nerăbdătoare pe Karlíček. În lumina ce ardea deasupra, la intrare, și care mă lumina direct pe mine, m-a recunoscut de îndată și, cu o ușoară surprindere, a ridicat din sprîncene.

— Am venit în locul informatorului dumneavoastră permanent — am precizat salutînd-o politicos.

M-a poftit înăuntru.

La stînga, o bucătărioară mică ; în fața ușii, intrarea într-o garsonieră luminată gălbui sau mai degrabă spre maron. În comparație cu lumina puternică din antreu, dincolo domnea una surprinzător de discretă. Am intrat acolo ca într-o mică peșteră din basme.

Mobila filigranată, cu picioare subțiri și oblice, din ulm de culoare deschisă, stil modern, economic și practic dispusă, era, după cum am aflat mai tîrziu, opera lui Dvorský, tatăl Helenei, tîmplar de meserie, care, zice-se, și-a bătut mult capul pînă să se apuce de această mobilă schițată de fiica lui. Helena Dvorská, cu gustul ei, o luase înainte timpului. Dar lumina maronie a becului, filtrată prin hîrtia de pergament, mi se părea oarecum tristă pentru o persoană care locuiește singură.

— Luați loc, vă rog — îmi zise.

Tinea grozav de mult să se vadă că nu eram la mine la birou, ci acasă la ea. De altfel, în comportarea mea se putea observa același lucru.

— Pot să vă ofer un ceai? întrebă ea.

Am refuzat mulțumindu-i. Se gîndea probabil la ceaiul acela special, slab. De aici am tras concluzia că istețul meu de Karlíček se simțea aici aproape ca acasă.

— Logodnicul dumneavoastră este din ce în ce mai bine — am spus, ceea ce era adevărat.

Helena Dvorská mi-a mulțumit. Era într-adevăr frumoasă, mai ales în acest interior. Pesemne Karlíček își debita rapid informațiile de la spital, în schimb studia îndelung chipul al cărui mister refuza să și-l explice singur. Speram însă că nu va uita de legătura acestei femei cu Jaroslav Lenk și că se va opri la timp cu studiul lui primejdios.

— Încă n-a venit vremea să vă vizitați logodnicul — i-am spus. Îl veți putea vedea cînd va fi și el în stare să vă primească fără eforturi. Nici pe dumneavoastră nu v-ar bucura să-l vedeți astfel. Stă într-un aparat care îi sprijină bărbia ca într-o lingură lată, e

tuns și cu capul bandajat, iar fața îi e palidă-verzuie. Poate că nici nu l-ați recunoaște. Se însănătoșește, dar, desigur, foarte încet.

A ascultat liniștită, cu o expresie gravă și îngîndurată.

— Am venit ca să vă mai întreb ceva — spun eu. Îl vizitați uneori pe logodnicul dumneavoastră la el acasă ?

A ridicat privirea spre mine, arătîndu-se intenționat surprinsă :

— Rareori mă duceam acolo. De ce întrebați ?

— Aveți cheia apartamentului ?

— N-o am. N-am avut-o niciodată.

— Cînd ați fost acolo ultima oară ?

— E foarte mult de atunci. Nu-mi amintesc precis.

— În lipsa lui, acum, n-ați trecut pe-acolo ?

— Cum aș fi putut ?

Era mereu calmă, dar oarecum mai atentă. Am tăcut o clipă. Din spusele ei reieșea că n-ar fi făcut curat în apartamentul lui Lenk.

Am continuat :

— Tovarășul Lenk venea mai des la dumneavoastră, nu ?

— Aproape zilnic — răspunse ea cu aceeași privire atentă.

— Știți că are un carnet de economii.

— Desigur. Sînt economiile noastre comune.

— Economii pentru viitoarea căsnicie ?

— Da. Vreo cincizeci de mii. Acolo sînt și banii moșteniți de la mama lui.

N-a priceput bine rostul întrebării mele, dar i l-am spus imediat.

— Domnișoară Dvorská, din carnetul acela au fost scoase patruzeci de mii de coroane. A fost cu știința dumneavoastră sau poate i-ați scos chiar dumneavoastră ?

A pălit puțin.

— Nu știu nimic — spuse în sfîrșit.

— Prin urmare, i-a scos logodnicul dumneavoastră. Dar la întîi iulie cineva a depus pe carnetul dumneavoastră comun trei mii de coroane. Logodnicul dumneavoastră n-a putut s-o facă, zăcea fără cunoștință în spital.

A clătinat din cap. Fără voia ei, glasul îi tremura ușor de enervare :

— Nu înțeleg. Eu nu i-am depus. Cheia de la apartament o are administratoarea casei. Lucrează la ei încă de pe cînd trăia mama lui bolnavă. Jarka [1] a fost totdeauna mulțumit de ea. Are încredere în ea, îi este recunoscător pentru serviciile pe care i le-a făcut mamei sale. Îi face curățenie în apartament numai în lipsa lui. E foarte cumsecade și conștiincioasă, dar de aici și pînă să-i depună bani pe carnet...

— Desigur — zic eu — așta ar însemna un furt de-a-ndoaselea. Dar despre scoaterea celor patruzeci de mii, ce credeți ?

Începuse să se arate neputincioasă, aproape abătută. Ridică din umeri :

— Nu știu ce să cred.

— Poate i-or fi trebuit la ceva ?

— Nu știu. Mă îndoiesc. Fără știrea mea, nu i-ar fi scos.

[1] Diminutiv de la Jaroslav.

— Dacă așa stau lucrurile — am spus eu — trebuie să luăm carnetul în păstrare și să așteptăm să vedem ce spune logodnicul dumneavoastră.

— Poate ar fi cel mai bun lucru — aprobă ea, îngîndurată.

Mai aveam o întrebare pregătită și așteptam exact răspunsul pe care mi l-a dat. Helena Dvorská a negat că ar fi trimis pe cineva să se intereseze la spital. Se mulțumea cu Karlíček, care, după toate probabilitățile, băuse aici zeci de litri de ceai slab.

L-am descris pe presupusul emisar cum am putut mai bine. Helena Dvorská nu-și amintea să fi cunoscut o asemenea persoană. Apoi mi-am luat rămas bun, asigurînd-o că vom fi atenți ca din aceste ciudate întîmplări să nu iasă nimic neplăcut.

Am grăbit pasul către periferie, spre apartamentul lui Jaroslav Lenk.

Din nou am reușit să intru neobservat. Am luat de pe masă carnetul de economii și am ieșit.

A doua zi dimineață, bineînțeles că am întocmit un proces-verbal, menționînd confiscarea carnetului, ceea ce, desigur, a părut foarte ciudat, dar altminteri nu se putea. Pentru aceasta, mi-am dictat mie însumi un ordin, cu o dată anterioară, care îmi îngăduia percheziționarea apartamentului lui Lenk. Lucru absolut necesar, întrucît era vorba de bani, și aici totul trebuie să fie în ordine. Dacă zelosul Karlíček n-ar fi lăsat în buzunarul pantalonilor lui Lenk coroanele acelea de metal, și ele ar fi trebuit înregistrate.

Apoi am întrebat la Casa de Economii și mi s-a confirmat autenticitatea tuturor operațiilor din carnetul lui Lenk.

A venit Karlíček și, cu felul lui care vădea mari lacune în educație, declară :

— Femeia de la magazinul de bijuterii e un monstru, îți vine să-i arzi cîteva pe loc. Are acolo două vînzătoare care rîd într-una și, ca două magnetofoane, îndrugă cu obrăznicie, naivului care vrea să le-asculte, că și-un piepten spaniol înfipt în bască i-ar sta bine. Infectă adunătură ! M-am simțit îngrozitor.

— Ceva mai important n-ai aflat ? am întrebat eu.

— Puțin ! oftă Karlíček. Chihlimbarele au costat o mie două sute. Responsabila și-a amintit că a dat restul la o mie. Deci, cum am spus, clienta a trebuit să plătească două mii, dar responsabila tot nu și-a amintit sigur dacă a încasat de la una și aceeași persoană cele două mii. Și dacă a fost așa, după spusa celor de la bancă, furată nu era decît una singură. Chestiunea cu cercelii prezintă mai multe șanse. Cel puțin despre cercei, femeia nu poate susține că au costat mai mult decît o mie de coroane. Mai avea acolo unii exact la fel. Deși zicea că s-ar putea să fie deosebiți, eu am pus mai mult temei pe relatările fecioarelor zîmbărețe care o ajută să vîndă fleacuri de-astea. Am împrumutat cerceii contra unei chitanțe. Iată-i.

Karlíček se scormoni în buzunar, scoase o cutiuță și răsturnă pe masă doi castraveciori de un galben-violet, agățați de un clips dreptunghiular cu ajutorul unui lănțișor aurit, cu nod indian și cu două cruci culcate care aminteau un semn de circulație la o trecere nepăzită de cale ferată.

— Îngrozitor, nu? zise el. M-am dat de ceasul morții ca să mă conving că sînt cercei. Scoabe de bătut în zid, nicidecum pentru urechea gingașă a unei femei moderne. Cîntăriți-i în mînă. Fiecare are cel puțin cinci uncii. Karlíček tăcu și nu-i păsa de loc de privirea cu care îl blagosloveam. Apoi zise cu hotărîre, îndreptîndu-se din șale: Dacă ordonați să pornesc pe urmele acestor cercei, am șters-o imediat.

— Nu dau nici un ordin — i-am tăiat-o eu. Stai jos! Am cerut să mi se facă o cafea, iar pentru el, un ceai slab. Și acum, ascultă — spun eu. De ieri am noutăți.

Desigur, Karlíček era numai ochi și urechi.

După ce mă ascultă, se gîndi puțin și spuse că nu putem să-l băgăm la apă pe sublocotenentul Lenk așa, fără a avea toate dovezile. Niște lucruri suspecte există, iar informația cerută la spital li se adaugă. Motivele pot fi diverse. Principal e faptul că cineva iscodește ce se întîmplă de fapt cu sublocotenentul Lenk. Ei, și la urma urmelor, ce poate să i se întîmple? Una din două: ori trăiește, ori e mort.

La acest lucru i-am răspuns:

— Dracu știe pe cine vom bucura sau vom întrista, dar sublocotenentul Lenk va rămîne în viață. De aceea interesul pentru el continuă să se manifeste. Fără îndoială, nu la spital. Acolo, omul cu pricina a atras prea mult atenția asupra lui. În altă parte.

Karlíček oftă:

— La Helena Dvorská, credeți?

— Chiar așa. Și asta aș lăsa-o pe seama dumitale. Starea sănătății sublocotenentului Lenk e un bun pretext. Folosește-l peste suta de procente.

— Cum așa? tresări neliniștit Karlíček.

— Trebuie să fii atent și să vezi dacă nu se petrece nimic suspect în jurul dumitale. Și s-o întrebi și pe ea dacă nu observă același lucru. Pe scurt, să observi dacă nu încearcă cineva să intre în relații cu ea, s-o spioneze într-un fel oarecare, și așa mai departe. Invit-o la teatru, la cafenea, unde vrei, pentru ca în timpul acesta să observi cu discreție ce se întîmplă în jur. Persoana care s-ar ivi mai des în preajma ei va trebui să fie identificată.

— Hm, hm! mormăi Karlíček. Mai întîi ar trebui să fie și ea de acord cu această gardă personală.

— Va fi de acord. Îți va fi chiar recunoscătoare. Ești bun de gură, nu poți fi un tovarăș antipatic, dacă-ți dai puțin silința. E o văduvioară de paie, pe care mirele ei se poate bizui că nu va lega altă prietenie, de aceea omul poate să stea liniștit în spital cît o vrea. Știi să dansezi?

— Nu știu — zise Karlíček, înspăimîntat.

— Asta-i bine. Vor dansa alții cu ea, dumneata stai la o bere și faci pe doamna de companie. Iar Helena Dvorská are să-ți povestească ce i-a spus dansatorul. După împrejurări, cu respectivul ai s-o sucești cum vei crede de cuviință. Sper că la „dansul" ăsta te pricepi?

Karlíček nu răspunse, se mulțumi să clipească nefericit.

— În calitate de cavaler ai să faci anumite cheltuieli — am continuat eu. Îți vor fi acoperite dintr-un fond special pînă la sfîrșitul misiunii. Și încă ceva.

Karlíček mă privi atît de tulburat, încît mi se făcu milă de el.

— Altă muncă, pentru mine, nu aveți? întrebă el.

— Problema pe care ți-am încredințat-o este de așa natură — i-am spus eu — încît ar trebui să vezi în ea

acordarea unei deosebite încrederi. Chiar numai pentru faptul că trebuie să fii foarte atent cu propria dumitale persoană.

— Cu propria mea persoană ? De ce ?

— Pe Jaroslav Lenk nu-l poți înlocui întru totul — am precizat eu cu cruzime, dar, după părerea mea, într-un chip sănătos. Aș dori să nu uiți asta nici o clipă. Și, în orice caz, nimic nu poate fi mai important pentru dumneata decît această sarcină. Sper că mă înțelegi. Ai toate condițiile să devii un colaborator util și excepțional de dibaci... Atenție ca nu cumva vreo slăbiciune să-ți taie craca de sub picioare. După aceea ți-ai reveni foarte greu.

Credeam, într-adevăr, că am găsit un prilej să-l supun pe Karlíček la proba focului.

Nota informativă trimisă de ofițerul Loubal vorbea despre doi bărbați care, cu o clipă înaintea exploziei, au zărit din tren, în stînga liniei ferate, o fată într-o rochie pestriță. Venea cu bicicleta pe potecă, aproape perpendicular spre calea ferată. Putea foarte bine să fie chiar la kilometrul 286. Unul dintre călători a apreciat că pînă la bicicletă mai erau încă vreo treizeci și cinci de metri, celălalt credea că numai douăzeci. Amîndoi au recunoscut deschis că silueta atrăgătoare a fetei le-a trezit un interes deosebit. Își aminteau de arbuștii deși de lîngă șinele trenului, fiindcă aceștia le-au ascuns-o curînd pe fată. N-au văzut să fi fost cineva prin tufișuri. Cît puteai cuprinde cu ochii, cel puțin în partea aceea, nu era țipenie de om. Sau poate nici unul, nici celălalt nu l-au observat.

Al treilea care zărise ceva era mecanicul locomotivei. Privea o placardă, pe partea dreaptă a căii ferate.

Din cabina locomotivei el zărise pe cîmpul cu grîne înalte un om lungit pe pîntece, în așa fel încît putea să vadă trenul. Își ținea capul nițel ridicat, însă acoperit cu o pălărie rotundă de culoare închisă.

Aceste amănunte corespundeau nu numai cu punctul unde secția de criminalistică observase grînele culcate, ci și cu descrierea omului istovit care înnoptase la hotelul din sat, cel puțin în ceea ce privește urmele tăvăliturii prin grîne, evidente pe hainele și pe pălăria lui rotundă și de culoare verde-închis.

Dificultatea consta în faptul că fata fusese împușcată abia după trecerea trenului de kilometrul 286 și nu înainte. Karlíček nu părea dezamăgit de rezultatele slabe ale teoriei, practic valorificate, cu privire la inhibiția memoriei.

— Raportul încă nu-i complet — remarcă el. Trebuie să mai soseaască ceva.

— Bine-ar fi — am zis.

Apoi l-am întrebat dacă a dus cerceii înapoi la magazin.

Mi-a răspuns că nu i-a dus încă.

— În cazul ăsta să-i duci — l-am îndemnat eu. N-ai să obții nici un rezultat dacă responsabila e atît de zăpăcită, cum spui. Și-apoi, bancnota putea să ajungă acolo printr-a doua sau a treia mînă. Dacă a fost o încercare, cu siguranță că cineva pîndea în vreun colț ascuns și se uita să vadă ce se întîmplă. Acum știe că am apucat momeala.

Conform circularei, cel dovedit că folosește bancnote din seria C-L urma să fie identificat. În cazul de față însă era vorba de încasările unei firme cunoscute. Funcționarul cu pricina de la bancă a acționat fără chibzuință cînd a dat alarma. Budinský l-a acuzat, spunînd

că în principiu banca nu are voie să primească nici o bancnotă fără valabilitate. Iar noi am fost siliți să facem o anchetă deschisă la magazinul de bijuterii.

Complexul investigațiilor mi-a sporit nerăbdarea de a vorbi cu Jaroslav Lenk. Cei de la spital mi-au promis că lucrul va fi posibil cam peste o săptămînă. Mi-au atras însă atenția că la primul interogatoriu voi putea să pun doar întrebări la care pacientul ar putea să răspundă fără să se enerveze și fără mari eforturi cerebrale. În ceea ce privește vizita logodnicei lui, o interziceau tocmai din pricina acestor presupuse tulburări, cel puțin pentru șase săptămîni.

Dacă Jaroslav Lenk ar fi fost victima vreunui complot, era imposibil ca pe drum să nu fi observat unele lucruri aparent mărunte care ar putea împinge cercetările cu un pas înainte.

Raportul prezentat de mine la minister n-a fost satisfăcător. Ba chiar a provocat neliniște cînd am menționat că, în contradicție cu avizul expertizei, seria C-L n-a fost distrusă în întregime.

Ofițerul Třepinský, care fusese însărcinat cu chestionarea călătorilor din trenul 2316, aproape își terminase munca lui herculeană.

În primul rînd m-a anunțat că secretul internării lui Jaroslav Lenk la spital e ridicol (însă el, personal, nu rîdea). În orașul unde fusese dus Lenk, după accident, și de unde fusese apoi transportat cu avionul la Praga, o mulțime de oameni cunoșteau cele întîmplate. Lumea umbla avidă după tot felul de fleacuri, ca și după rămășițele vagonului poștal.

Ordinul ca nici o informație să nu fie difuzată a întîrziat și, oricum, tot n-a ajuns acolo unde trebuia.

Třepinský mi-a adus un om care făcea parte din mica lui armată de anchetatori spre a-mi da personal informații. Acest om mi-a spus :

— Am vizitat două femei mai vîrstnice care locuiesc în oraș într-un apartament comun. Se numesc Filipina Hrachová și Josefa Nebušilová. Una e văduva unui judecător, cealaltă fostă soție de medic. Amîndouă au scăpat tefere din catastrofă. M-au întrebat de soarta militarului din vagonul poștal. Mi-au cerut permisiunea să-i trimită flori prin intermediul unei florării de la Praga. Aceste femei știu unde locuiește, au aflat de la niște cunoștințe care lucrează la spital. Amîndouă sînt foarte sensibile, aproape sentimentale. Se interesau în mod deosebit de sublocotenentul Lenk. Interesul publicului s-a stins. Dar la aceste femei vîrstnice el s-a redeșteptat datorită unui bărbat străin, surprinzător de vioi, ziceau ele, care le-a vizitat cu intenția de a cumpăra un papagal.

— Un papagal, spui ?

— Da, un papagal — încuviință omul. O pasăre tropicală care vorbește. Dar ele nu aveau nici un papagal, iar bărbatul străin a spus că probabil a fost o greșeală.

Nici prin vis nu mi-a trecut ca în cazul seriei C-L să intervină și un papagal.

— Am constatat — vorbi omul mai departe — că individul colindase tot orașul după un papagal, fără să găsească. Apoi a intrat în vorbă cu cele două femei. A pomenit despre catastrofa de cale ferată și, în cele din urmă, a declarat că e cumnatul rănitului, adică al omului care păzea transportul. Se pare că a smuls de la cele două femei și de la alți cetățeni adresa provizorie a sublocotenentului Lenk, prefăcîndu-se că o știe și el bine. Înșirase verzi și uscate despre rudenia lui cu sublocote-

nentul. Ideea cu trimisul florilor venea de la el. El a sugerat-o celor două femei.

Printr-o simplă comparație a datelor, ieșea la iveală că omul care întrebase la spital despre Jaroslav Lenk o făcuse înainte ca celălalt să umble prin orașul de provincie după papagal. Descrierea lor se deosebea. Erau fie cei doi turiști descoperiți la kilometrul 286, fie alți membri ai bandei, probabil înțeleși. Cel surprinzător de vioi, care amintea oarecum de omul cu geamantanul, nu mai trebuia să întrebe unde e Jaroslav Lenk, fiindcă știa. Apoi, bineînțeles, se părea că unicul lui scop era să convingă pe cele două văduve să trimită flori.

— Au promis să trimită flori ? am întrebat eu.

— Le-au și trimis — răspunse omul.

— Cum au procedat ?

— Au trimis banii și comanda către o firmă din Praga.

— Individul respectiv a participat activ la treaba asta ?

— Nu. A plecat. N-am putut să aflu unde.

— Mai știți ceva ?

— Asta-i tot.

Florile nu sosiseră încă la spital. Dar la magazin se făcuse comanda. La aceasta urma să se alăture un bilet cu adresa precisă și cu cuvintele : „Eroicului păzitor al avutului național, Filipina Hrachová și Josefa Nebušilová".

Biletul mi l-a adus Karlíček. Scrisul era bătrînesc, nesigur, cu încercări de caligrafie, iar cerneala de un violet țipător. Karlíček spuse :

— De îndată ce vom constata că rîndurile astea provin într-adevăr de la cele două babe și că nimeni nu are cum să intervină în expedierea și înmînarea darului,

vom avea admirabila posibilitate să ne sfărîmăm capetele, întrebîndu-ne ce mai înseamnă şi afacerea asta.

Deoarece Helena Dvorská era ocupată cea mai mare parte a zilei la secţia de impozite asupra vehiculelor cu motor, Karlíček avea destulă vreme să-şi vadă şi de alte treburi.

— Dacă-mi permiteţi, mă însărcinez eu cu asta — se oferi el. Oricum, e tot o consecinţă a teoriei inhibiţiei şi mă simt întrucîtva obligat.

După această convorbire, am convenit ca Ptáček să le chestioneze pe cele două văduve şi să supravegheze discret tot ce se petrece cu florile trimise. Urma să fie un buchet de trandafiri de seră, destul de scumpi toamna şi de aceea puţini.

Nu s-a ivit nimic suspect. Trandafirii au călătorit pînă la spital, unde au împodobit fereastra biroului de internări, fiindcă în odaia bolnavului nu era permis să fie duşi. Într-adevăr, ne aflam într-un stadiu nefericit al cercetărilor. Aveam impresia foarte neplăcută că noi ne apărăm împotriva unei bande necunoscute, şi nu ea împotriva noastră. Ea era aceea care ataca neîncetat cu un fel de sadism.

Biletul scris cu cerneală de un violet ţipător a rămas la mine, iar purtarea individului care căuta un papagal continua să rămînă deocamdată de neînţeles. Individul din oraşul acela îl prezentase tuturor pe Jaroslav Lenk drept un erou şi sugerase pretutindeni că ar trebui să i se trimită flori la spital. Însă, cu siguranţă, vînzător la florărie în nici un caz nu era.

Jaroslav Lenk nu aflase nimic. Începuse să aibă clipe de luciditate. Întrebase şi de logodnica lui. Primise un răspuns satisfăcător. Se împăcase cu gîndul că se va întîlni cu ea după ce convalescenţa va face progrese.

Trandafirii se ofiliseră și Karlíček nu observă să se fi petrecut ceva ciudat în apropierea Helenei Dvorská.

Cam la trei zile după ce florile uscate de la Filipina Hrachová și Josefa Nebušilová au fost aruncate la gunoi, m-a chemat la telefon medicul-șef al spitalului.

— Cred că am dat de dracu — tună el, furios, în receptor. Pacientul a făcut o complicație. Are congestie pulmonară. La starea lui de epuizare asta înseamnă pericol de moarte. Ne temem de ceva și mai rău.

Nu știu de ce mi-am amintit îndată de florile cu pricina. Să fac o legătură între aceste două lucruri, era cu desăvîrșire absurd.

— Înțelegeți ? se auzea glasul nerăbdător în receptor.

— Înțeleg — am răspuns. Trebuie să-l țineți în viață ! Ați fost în stare de mai mult pînă acum.

După ce am pus jos receptorul, m-am simțit foarte abătut. De acum încolo, toate mergeau, într-adevăr, pe dos.

Trecuse dimineața. Nu mult înainte de amiază a venit sau mai bine zis a năvălit la mine Karlíček. Arăta ca un pui spăimîntat. Se așeză fără să-l fi poftit, răsuflînd din greu.

— Dumnezeule ! se văicări el. Nefericită e fata asta !

Din cele spuse mi-am dat ușor seama că atît el cît și Helena Dvorská aflaseră ce se întîmplă.

— Ai fost la spital ? am întrebat.

— Am fost.

— Și i-ai spus că lucrurile stau prost ?

Karlíček își suci capul în toate părțile :

— Stați puțin. Am fost la spital... Da. Are congestie pulmonară. Îl îndoapă cu penicilină. Mi-au spus că nici penicilina nu poate face minuni. Ziceau că v-au telefonat. Dar, închipuiți-vă, cu puțin înainte de a ajunge

eu, a telefonat acolo Helena ! Helena, da ! Mi-au spus că au informat-o, ce-i drept, cu menajamente, dar asta nu schimbă nimic din realitate.

— Cine dracu i-a spus unde să telefoneze ?

— Eu, nu ! Am dat o fugă pînă la ea tocmai ca s-o întreb asta. Şi uite aşa, lucrurile au răbufnit. Acum ştie că probabil el are să moară, însă... Karlíček era din cale afară de agitat. Dacă pe el nu l-ar fi interesat atît de mult expresia chipului Helenei, pesemne că ar fi fost mai calm. Nu ea a telefonat la spital ! spuse Karlíček, aproape strigînd. Cu totul altă femeie ! S-a folosit de numele ei şi domnii doctori au căzut în cursă !

8

Aşadar, potrivit presupunerilor, interesul pentru Jaroslav Lenk începuse să se manifeste şi, într-adevăr, folosindu-se faptul că Lenk o cunoştea pe Helena Dvorská. Şi cum ? În aşa fel încît străduniile lui Karlíček de a păzi spitalul, precum şi cheltuielile lui galante din fondul special nu mai făceau nici două parale, după cum, ireverenţios, se exprimase el însuşi.

După ce se mai linişti puţin, zise :

— Treaba asta dovedeşte că în bandă acţionează o persoană de sex femeiesc. Este persoana care a dat mia de coroane la magazinul de bijuterii.

Lucru foarte probabil, însă adevărul ieşit mai tîrziu la iveală se înfăţişa în aşa fel, încît îmi venea să mă trag de urechi. Ar fi trebuit să-mi treacă prin cap ime-

diat, fiindcă era simplu ca oul lui Columb. Voi, cei ce îmi urmăriți povestirea, poate că v-ați dat seama de pe acum, din care pricină mă simt și mai rușinat.

Între timp făcusem un singur lucru folositor: îmi păstrasem calmul.

— Karlíček — zic — continuă supravegherea cum ai făcut și pînă acum. Din păcate, altă muncă pentru dumneata nu am.

Prin urmare, a continuat să facă pe partenerul vigilent al Helenei Dvorská, fără să se întîmple nimic, pînă la șase noiembrie cînd Lenk s-a găsit în afară de orice pericol, iar eu am putut, în sfîrșit, să stau de vorbă cu el.

Am luat cu mine la spital doi stenografi.

Jaroslav Lenk arăta foarte prost, dar era liniștit. Ca lucrător al organelor de Securitate, interogatoriul nu-l stingherea. De fapt, la început l-am lăsat să vorbească liber și să se odihnească, fără a-i pune întrebări mai dificile. Acest fel de a proceda îmi fusese recomandat de medicii care îl îngrijeau și care doreau ca pacientul să evite o congestie cerebrală din cauza încordării intense a minții. Dar, firește, în felul acesta n-am aflat prea multe.

Se părea însă că tocmai în cazul lui Jaroslav Lenk se verifică teoria inhibiției de protecție: a descris cu maximum de precizie clipa cînd, întors pe jumătate de la fereastră, a fost brusc orbit și asurzit de explozie. Cînd, după o serie de injecții în vederea operațiilor, capul i s-a limpezit cît de cît, Lenk a revăzut cu claritate înlănțuirea faptelor mărunte care se desfășuraseră înainte de a-și pierde cunoștința, așa încît încerca să întrebe ce s-a întîmplat. Din cele ce i s-au spus, abia a înțeles că a avut loc o explozie misterioasă și că el singur

scăpase cu viață. După aceea a căzut iarăși într-un-leșin care a durat foarte multă vreme. Menționez încă o dată acest lucru, fiindcă tocmai în el rezidă acel „giuvaer politist" sau, mai bine zis, alt ou al lui Columb, pe care, din păcate, n-am reușit să-l fac să stea în cap.

Știam prea bine că ar fi fost interesant să smulg din memoria lui Lenk unele amănunte, dar, deocamdată, trebuia să mai amînăm o vreme.

Am vorbit despre asta cu Karlíček. I-am spus că teoria lui cu inhibiția poate fi totuși bună la ceva, dar Karlíček, evident, nu s-a bucurat.

— Întîmpin dificultăți în munca mea — începu el să mi se plîngă. Am considerat că lucrul cel mai potrivit e să mă duc cu Helena la dans. Acolo se puteau apropia de ea cel mai ușor tot felul de oameni. Printr-un procedeu discret, chipurile, controlînd buletinele de identitate, am legitimat douăzeci și trei dintre ei. Cu siguranță că banda de la kilometrul 297,3 nu are atîția membri. Cred că am dreptate nu numai în ceea ce privește inhibiția memoriei, dar și faptul că figura Helenei produce, în general, o deosebită tulburare psihică. Asta constituie o piedică. Din cei douăzeci și trei de interesați, douăzeci și unu i-au dat întîlnire, numai că ea nu vrea să se preteze la o asemenea treabă. Au vorbit cu ea vrute și nevrute, chiar și despre tontălălul care o însoțea, dar nimic din ceea ce așteptam noi de la ei. Poate să fie doar un vicleșug. Totuși, dacă vom continua așa, în curînd depășim planul, iar pe viitor vom avea o sută de persoane legitimate. Pe Helena n-o încîntă să fie momeală, și celelalte ieșiri în societate n-au nici un rost... Eu propun s-o lăsăm în pace.

L-am bătut pe umeri :

— Dacă vrei, abandonează. N-o să mai ai nici o legătură cu ea. Logodnicului ei îi merge, pe zi ce trece, tot mai bine, și vești despre el poate obține pe altă cale ; de altfel, peste puțin o să-l poată vizita ea însăși.

Nu mi s-a părut că se bucură.

— Da — a acceptat el — dar poate că mai aveți nevoie s-o țineți sub supraveghere.

Ar fi vrut și n-ar fi vrut să se despartă de ea. Deocamdată l-am lăsat s-o părăsească. Credeam că am să-i găsesc curînd altceva de făcut. Ce-i drept, se părea că această misiune este un lucru într-adevăr inutil.

Am vorbit eu însumi cu Helena Dvorská. Merita atîta încredere încît să știe că accidentul de cale ferată fusese pus la cale de o mînă criminală și că se fac cercetări pentru prinderea criminalilor. La faptul că cineva s-ar fi putut învîrti în jurul ei se gîndise și ea, dar nu observase nimic. Pe Karlíček îl plăcuse. Mi-a spus despre el că e băiat simpatic, cu o inepuizabilă rezervă de glume, și că se poartă absolut corect față de ea.

În a unsprezecea zi după primul interogatoriu am vorbit cu Jaroslav Lenk pentru a doua oară.

Starea sănătății lui se ameliorase în vremea asta aproape surprinzător. Era evident că refacerea lui va continua rapid. Deoarece privise pe fereastră în partea stîngă a trenului, și probabil făcuse acest lucru și în dreptul kilometrului 286, l-am întrebat dacă a văzut o fată pe bicicletă apropiindu-se de linia ferată.

Nu văzuse nimic.

A declarat acest lucru cu destulă certitudine. După cele spuse de cei doi martori din tren, fata de pe bicicletă strălucea ca o orhidee în rochia ei colorată. Nu se afla la o distanță mai mare de douăzeci-treizeci de metri de tren. Însă scena fusese observată numai de doi

călători. Lui Jaroslav Lenk, mai puțin interesat să se uite după fete frumoase, în rochii diafane, putuse să-i scape. Deci trebuia să admit că fata nu fusese acolo, chiar dacă alții o văzuseră și chiar dacă pînă la urmă fusese găsită moartă tot acolo. Tocmai această ciudată nepotrivire ar fi trebuit să ne apropie mai mult de adevăr.

Jaroslav Lenk observase cu ușurință importanța acestei contradicții și începu să reflecteze neliniștit asupra ei. Simțea săgetături dureroase în cap. Am preferat să vorbesc cu el despre altceva. Nici în ziua aceea n-am ajuns prea departe cu interogatoriul. Pe urmă am avut pe sală o consfătuire în șoaptă cu cei trei medici.

Pacientul se bucura fără emoție de vizita logodnicei sale. Părea că întîlnirea cu Helena Dvorská, după un timp mai îndelungat, însemna pentru el chiar o trezire, îi sporea pofta de viață, era un fel de injecție cu optimism.

— Va trebui să rămînă încă multă vreme pe patul spitalului — mi-a mărturisit medicul-șef. Problema este să nu se simtă apăsat de această izolare, să nu cadă în apatie sau în somnolență. Dacă spuneți că secretul oficial în legătură cu șederea lui la spital și-a pierdut importanța, poate că n-ar trebui să mai trăiască aici ca într-o cușcă. Rude n-are...

Din partea Helenei Dvorská eram siguri că nu ne așteaptă o scenă de isterie. În privința aceasta puteam fi liniștiți.

„Dacă are s-o vadă — mi-am zis eu — o să fie mai bine dispus și mai liniștit. De aici ar putea ieși ceva util pentru ancheta noastră."

Într-adevăr, era mai bine ca Jaroslav să se trezească la viață și să nu rămînă sub apăsarea interogatorului

relativ la întîmplarea care îl adusese în starea jalnică de acum. Karlíček fu de aceeași părere.

— Pe el nu-l cunosc — a spus el — dar ea e o adevărată Julietă. Poate să fie și el un Romeo. Numai că Romeo și Julieta alergau spre moarte în intriga lor chinuită și întortocheată, pe cînd ei merg către viață.

După această declarație neobișnuit de gravă, Karlíček își ascunse strălucirea ochilor lui de culoarea viorelelor în dosul ochelarilor.

Nu mai încăpea îndoială că zănaticul se îndrăgostise de Helena pînă peste urechile lui cam blegi și își stăpînea anevoie acest sentiment. Nu trecuse cu bine botezul focului. Deocamdată, nici Jaroslav Lenk nu arăta mai chipeș, dar, în condiții normale, îl întrecea cu farmecul lui bărbătesc. Se făcuse frig de-a binelea și, colac peste pupăză, i se mai roșise și nasul.

La prima ei vizită am însoțit-o și eu pe Helena Dvorská. În drum spre spital era puțin cam neliniștită, dar cînd s-a apropiat izbutise să fie cu desăvîrșire stăpînă pe sine. Jaroslav Lenk zîmbea din patul său pentru prima oară de cînd îl cunoșteam. Dinții lui admirabili rămăseseră intacți. Am recunoscut în surîsul lui încrederea fără margini în femeia care îi apuca mîna slăbită și umedă cu gestul cel mai gingaș pe care mi-l puteam închipui.

Atît mi-a fost de ajuns. I-am lăsat singuri. Doctorul a răsfulat ușurat, mi-a făcut semn și a luat-o înainte.

Karlíček ședea la masă în anticamera biroului meu, aplecat deasupra unei hîrtii scrise. Arăta ca un poet inspirat. Sărmanul băiat mersese, fără îndoială, atît de departe, încît îi scrisese Helenei Dvorská o scrisoare sentimentală de rămas bun.

Ridică spre mine ochii, care acum nu mai clipeau, fiind doar adumbriți de visuri, și zise :

— Mă gîndesc la closetul ăla. Ar fi fost mult mai surprinzător dacă n-ar fi trecut nimeni pe drum la kilometrul două sute nouăzeci, decît invers. Pe hîrtia din fața lui se găsea un număr de întrebări care, după părerea lui, trebuiau puse lui Jaroslav Lenk. Karlíček continuă cu neobișnuită gravitate : Mă bizui pe faptul că vasul closetului era deșurubat pentru ca deschizătura din podea să fie lărgită ; de bună seamă că asta a trebuit să se petreacă înainte de kilometrul 286, cînd ceva a fost aruncat între șine, ceva ce a fost luat de cei doi bărbați care așteptau. Însă eu am găsit piulițele chiar la kilometrul 286, ca și cum demontarea se făcuse abia acolo. Asta nu se potrivește, fiindcă deplasează acțiunea mult mai departe de linie, în timp ce amîndoi bandiții, travestiți ca turiști, au poposit precis la locul cu pricina. Forțînd întrucîtva înlănțuirea faptelor, am putea deocamdată să trecem peste chestiunea asta, dar mai e încă una.

Aveam impresia că amicul Karlíček își frămînta înadins mintea cu anumite probleme pentru a se sustrage altor gînduri.

— Jaroslav Lenk e vinovat — rosti el, apăsat. După spusele lui, totul a fost în cea mai perfectă ordine pînă în momentul cînd s-a produs explozia. Asta înseamnă că la kilometrul 286, și chiar mai înainte, el a trebuit să fie surd și orb la tot ce s-a întîmplat. Dar e posibil să fi slăbit pe ascuns șuruburile și să le lase în găuri, ca să pară că vasul stă fix. Însă nu putea să lărgească deschizătura și să azvîrle milioanele pe-acolo, ca și cum ar fi avut certitudinea că unul dintre însoțitori se va uita în acest timp liniștit pe fereastră, iar celălalt va

şedea indiferent într-un colţ. Jaroslav Lenk minte şi subofiţerul Vrána e complicele lui.

Am ascultat cu răbdare toată această expunere, rostită pe un ton oarecum iritat şi aproape dușmănos. Apoi am spus cît am putut mai împăciuitor :

— Calmează-te, Karlíček ! Voi formula pentru Jaroslav Lenk unele întrebări care să aibă legătură cu rezultatele şi concluziile obţinute pînă acum. Dar asta nu înseamnă că Lenk este interogat numai ca martor.

Mie, personal, Jaroslav Lenk mi s-a părut foarte simpatic. Mi-am înăbuşit însă buna impresie şi, în convorbirile avute cu el, i-am întins prietenește cîteva capcane, în care, eventual, s-ar fi putut prinde. L-am pus la curent treptat şi cu prudenţă privitor la constatările ciudate pe care le făcusem pînă atunci, avînd grijă să nu cumva să-i spun mai multe eu lui decît el mie.

Părea că are conştiinţa curată. Vizitele Helenei Dvorská erau binefăcătoare pentru starea lui. Pe obrajii supţi se iveau frînturile unui surîs dureros. Medicii i-au scos mai curînd aparatul care îi ţinea capul. Mai avea doar un fel de capişon pe creştet.

— Mă simt bine — spunea el — dar cu picioarele o duc prost, e ca şi cum nu le-aş avea. Poate că rămîn infirm.

Era singurul lucru care îl neliniştea. Deşi medicii îl asigurau că prin continuarea tratamentului, mai ales prin gimnastică, se va rezolva şi acest neajuns, Jaroslav Lenk se arăta mereu îngrijorat.

— Eu şi Helena ne iubim — mi se destăinui el cu încredere bărbătească — numai că, din partea ei, ar însemna în acest caz un sacrificiu. Mila şi noblețea nu pot asigura o convieţuire sănătoasă. Mi-aş da seama curînd şi s-ar putea ca din căsătoria asta să nu iasă nimic.

Pe Karlíček nu l-am luat la spital, așa că avea un fel de vacanță. De altfel, era limpede că nici el nu ținea să aibă legături cu Jaroslav Lenk.

Arăta cam obosit. De cîte ori îl acuza pe Jaroslav Lenk cu îndărătnicie, entuziasmul lui „Sherlock Holmes" scădea văzînd cu ochii. Am crezut că e mai bine să-l las să-și vină în fire.

— Ascultă, domnișoară — i-am spus Helenei Dvorská — ai discutat cu logodnicul dumitale problema economiilor comune ?

Firește, n-a părut încurcată, știa la ce mă gîndeam.

— N-am vorbit despre asta — răspunse ea, calmă. Dacă el nu va aduce vorba, eu n-am să-l întreb niciodată. Cam treizeci de mii de coroane au fost moștenirea de la maică-sa, prin urmare, îi aparțin. Eu cred că a împrumutat pe cineva în nevoie.

— Și acel cineva a început să-i restituie — am adăugat eu.

Despre economiile comune ale logodnicilor am adus vorba pe nesimțite, dar Jaroslav Lenk nu s-a tulburat. În prezent, o ușoară enervare nu-i mai putea dăuna.

— Dumneavoastră cunoașteți și acest lucru ?

— Știu și ceea ce nu știi nici dumneata — am răspuns cît mai degajat cu putință. În lipsa dumitale, cineva și-a depus pe carnet trei mii de coroane.

— Așa ! șopti el, cu o expresie din care n-am putut desluși nimic. Mîinile care se odihneau pe cuvertură începură să se agite : Ce s-a întîmplat cu el ? L-ați identificat ? N-am avut încotro. A căzut în genunchi în fața mea.

Mă făceam că nu înțeleg.

— Vrei să dai o declarație despre acest lucru ? am întrebat eu.

— Trebuie ! a răspuns el, rezemîndu-şi capul pe perna ridicată şi privind în tavan. Pe frunte i se iviră cîteva cute. Era îngrijorat.

Apoi am aflat următoarele :

Într-o seară a venit la el în apartament administratoarea casei, care îi deretica şi căreia el îi purta o vie recunoştinţă. I-a căzut în genunchi şi a mărturisit că, în lipsa lui, aflîndu-se la anaghie şi fiind disperată, a ridicat de pe carnet patruzeci de mii de coroane. Această sumă îi lipsea de fapt fiului ei, casier la o instituţie bancară. Spunea că s-a încurcat cînd a plătit salariile şi a dat mai mult. Urma să i se facă un control şi maică-sa l-a salvat cu banii lui Jaroslav Lenk.

Jaroslav Lenk s-a supărat, dar, în cele din urmă, cînd în faţa lui au venit toţi trei, mama, tata şi fiul, cu mîinile împreunate şi cu lacrimi în ochi, Jaroslav Lenk s-a muiat. A consimţit ca cele patruzeci de mii să fie socotite drept împrumut.

— Cele trei mii depuse la întîi iulie reprezintă probabil prima rată — spuse Jaroslav Lenk — însă nu pot fi de acord cu felul în care s-a procedat. Sînt dispus să ţin seama de intenţia ei bună, dar fiindcă eu însumi nu sînt în stare să intervin, vă rog ca această femeie să fie învăţată minte. Deoarece n-a procedat cum trebuie, să i se ia cheile apartamentului.

Zic :

— Astea sînt lucruri care se pot întîmpla, dar, ca să fiu sincer, dacă ar trebui să spun ce cred eu, n-ar fi prea măgulitor pentru dumneata.

Jaroslav Lenk îşi mişca în neştire mîinile pe cuvertură.

— Nu ştiţi ce-a făcut femeia asta pentru mama mea ! rosti el, moale.

— Ești de un sentimentalism grotesc — am răspuns eu.

În ziua aceea mi-a fost sincer necaz pe el. Mă arunca și mai adînc în labirintul în care, și fără carnetul lui de economii, nu puteam să mă descurc.

Defraudatorul celor patruzeci de mii de coroane fusese totuși anchetat la banca unde lucra, deși pusese totul în ordine. Oamenii nu și-au putut lămuri cum au dispărut cele patruzeci de mii de la un cont și deodată au apărut la altul, ca prin farmec.

Fiul doamnei administratoare a prins mișcarea fondurilor bănești abia cînd aceștia au ajuns la Banca Națională. Jaroslav Lenk începuse să se teamă că poate fi învinuit de complicitate sau de tăinuirea unei fapte necinstite. Ca lucrător în cadrul organelor de Securitate era de două ori obligat să anunțe cazul.

Imediat el primise ordin să se prezinte la amiază, la orele douăsprezece, la Banca Națională, ceea ce îl neliniștise : își închipuia că această invitație este în legătură cu mașinația financiară a băiatului administratoarei. De aceea arăta atît de tulburat cînd a venit la Helena Dvorská să se scuze. Urma să nu se mai întoarcă în ziua aceea și încă nu știa motivul.

La bancă Lenk a aflat că ordinul se referea la cu totul altă problemă, deci defraudatorul îi lăsase pe domnii revizori să-și bată capul și nu spusese cum se petrecuseră lucrurile în realitate. Presimțirile proaste ale lui Jaroslav Lenk s-au risipit pe dată și el și-a redobîndit calmul. În timp ce bancnotele seriei C—L se numărau în fața lui, el reflecta cum să pună lucrurile la punct.

L-am întrebat :

— Te-ai gîndit la asta și în tren ?

— Da — răspunse el. În timpul acelei călătorii monotone aveam cel mai bun prilej. Chiar înainte de explozie, cînd mă uitam pe fereastră, analizam în minte hotărîrea pe care o luasem. De fapt voiam să...

— Asta nu mai are importanță — l-am întrerupt eu — fiindcă patru luni încheiate ai avut răgazul să pui în aplicare hotărîrea. Poți admite că gîndurile acestea ți-au distras atenția de la sarcina ce ți se încredințase ?

— Ah, asta nu ! spuse el. Sarcina mea era penibil de simplă.

— Și nici nu crezi că s-ar fi putut, așa îngîndurat cum erai, să n-o vezi pe fata aceea cu bicicleta ?

— Nu cred că era cu putință. Priveam și deodată...

— Bine. Despre asta am mai vorbit.

Întîmplarea cu carnetul de economii mă supărase, într-adevăr. Afurisită coincidență ! Ironia destinului mă călăuzea spre ea tocmai cînd doream cel mai puțin.

În practică se întîmplă ca la o anchetă, interesul pentru criminal să se încrucișeze cu alte interese și astfel să formeze un nod : un nod de mistere, în aparență de nedezlegat. În cazul nostru, și fără monstruosul supliment al carnetului de economii, eram îndeajuns de ispitiți s-o apucăm pe o pistă greșită. Și aceasta, pentru că un grup de fenomene nu poate fi legat de un alt grup de fenomene.

Am trimis să fie chemată acea cumsecade doamnă administratoare. N-am renunțat la plăcerea de a o scutura puțin.

— Păi se face una ca asta ? am rostit eu, cu dojană în glas. Sînteți chiar atît de naivă, sau ce vă închipuiți ? Vă amintiți poate că sublocotenentul Lenk n-a fost de loc entuziasmat cînd, în mod arbitrar, ați împrumutat

banii lui, însă pentru cele trei mii depuse s-a supărat și mai rău!

Asta nu putea înțelege pentru nimic în lume. Holbase ochii, se bîlbîia, spunea că muncesc toți trei, că economiseră alte patru mii și că voia să-i plătească.

— Să vă prind eu că mai îndrăzniți! am strigat la ea. Asta ar însemna un alt delict, unul după altul! Faceți-vă un carnet propriu și depuneți pe el! Suma o s-aducă dobînzi, pe care, de asemenea, va trebui să le restituiți! Cum poate soțul sau fiul dumneavoastră să admită să umblați în sertarul unei mese dintr-un apartament străin?

— Păi ei nu știu — suspină ea — ei nu intră acolo. Domnul Lenk nu a venit încă acasă...

Am ordonat ca doamna administratoare să fie anchetată; de asemenea, soțul și fiul ei. Am recomandat ca toți trei să-și ia un angajament în scris, în care să se prevadă un termen pentru achitarea sumei totale, pe care sublocotenentul Lenk era liber să-l aprobe sau nu. Nu intenționam să interviu în chestiunea fraudei, deoarece vinovatul își primise pedeapsa: nu mai aveau încredere în el și îl retrogradaseră. Dar femeia, care primise citația, se temea totuși de mine.

Mi-am dat repede seama că se pregătește să-mi cadă în genunchi și am dispărut la vreme.

Cînd l-am vizitat pe Jaroslav Lenk, i-am prezentat angajamentul, și el, fără nici o împotrivire, a încuviințat termenul prevăzut. Între timp vorbise cu Helena. Spunea că ea îi făcuse doar un reproș: de ce nu-i mărturisise imediat și ei. Eram întru totul de acord.

Eliminarea acestei piste false avusese totuși un rezultat bun: am renunțat definitiv să-l mai bănuiesc pe Jaroslav Lenk. Vedeam tot mai mult în el un om cu o

fire pașnică. Deși dovedise de cîteva ori că nu-i este milă de dușman, nu era un om dur. În copilărie, cu siguranță că nu smulsese aripile mușteloi sau picioarele păianjenilor, de aceea nici administratoarei nu-i tăiase capul pentru fapta ei. De altfel, bărbăție nu înseamnă numai energie dozată, ci și moderație calmă și sensibilă. Dacă în cazul administratoarei, Jaroslav Lenk întrecuse măsura, Helena Dvorská avea să-l apere pe viitor de asemenea excentricități.

Ca să nu se plictisească, îl vizitam cu rîndul, eu și Helena Dvorská.

I-am arătat cheia franceză pe care o găsisem. Inițial, și această cheie trebuia să fie o momeală pentru el, dar Lenk n-a mușcat din nici una dintre momelile mele. Despre cheia franceză scrisese în procesul-verbal următoarele : „Nu cunosc cheia franceză care mi-a fost arătată. N-am văzut-o niciodată. După cîte știu, nu era în vagonul poștal. La nici unul dintre ceilalți trei n-am zărit-o".

Și l-am crezut.

După ce i-am explicat la ce-a putut să slujească cheia franceză, Jaroslav Lenk l-a indicat pe Šrámek ca fiind cel mai suspect, nu însă cu prea multă siguranță.

S-a mai ivit însă și o altă dovadă a veridicității celor afirmate de el.

Mai discutam încă împreună, cînd în cameră a intrat bărbatul însărcinat să aștepte în cabina portarului, că doar-doar va apărea cineva care să întrebe de sănătatea lui Lenk. Ținea în mînă un pachețel nu prea mare.

— Poșta pentru tovarășul sublocotenent ! anunță el. Știa că sînt acolo și, de fapt, mie îmi adusese pachețelul. Mi l-a înmînat. Era o cutie mică, împachetată, moale la pipăit, cam de un kilogram. Adresa era scrisă de o

mînă nu prea sigură, cu cerneală violetă, ţipătoare, care, bineînţeles, mi-a amintit numaidecît biletelul ce însoţise florile. Într-adevăr, într-un colţ al pachetelului se afla numele expeditoarelor, şterse în cruce cu creionul de funcţionarul de la poştă : Filipina Hrachová şi Josefa Nebušilová.

— Pesemne că iar le-a dat cineva o sugestie ! Dacă permiteţi, am să mă uit eu mai întîi la acest dar.

Am plecat cu pachetelul sub braţ. Din cabina portarului am chemat o maşină. Mi s-au oferit chiar trei deodată, dar nu doream să le fac ţăndări în cazul cînd în cutie ar fi fost un kilogram de tritolhexogen. Din experienţă ştiam că explozivul acesta e cam nerăbdător. Dacă cei cîţiva nevinovaţi trandafiri dinainte au fost doar o reclamă înşelătoare ?

M-am aşezat în automobil şi am cerut să mă ducă în grabă la laborator, folosind claxonul de alarmă.

În laborator, pachetul a fost supus unor fascicule de lumină. Ne-am asigurat că-l putem deschide fără teamă. Dar, pentru orice eventualitate, operaţia s-a făcut încet şi cu prudenţă. Mirosea a ciocolată. Era o cutie plină cu bomboane desert foarte îmbietoare.

Nici unul dintre noi nu le-a gustat şi le-au luat în primire chimiştii.

M-au lăsat să aştept o oră, apoi mi-au adus rezultatul. Bomboanele erau injectate cu o otravă puternică. Fiecare dintre ele avea un mic orificiu discret, rămas probabil de la acul seringii cu care fusese introdusă otrava.

— Una singură ar doborî un om — m-a asigurat şeful laboratorului. Vreţi să experimentăm pe un cobai ?

— Păcat de cobai — am răspuns eu.

L-am căutat pe Karlíček, care nu avea nimic de făcut şi, după toate aparenţele, nici nu dorea să aibă. L-am

găsit în biroul meu, încercînd zadarnic să se dispună citind revista *Dikobraz* [1].

Cînd i-am adus la cunoştinţă noutăţile, a zis :

— Poate că una din bomboanele celea mi-ar prinde şi mie bine.

— De ce ? şi l-am tras de ureche.

— Mă plictisesc — a răspuns el. Şi cînd simţi că te-apasă plictiseala, înseamnă că nu mai are rost să trăieşti.

— Iată, într-adevăr, o întîmplare ciudată ! zic eu. Am venit la timp ca să-ţi alung plictisul. Foloseşte cel mai rapid mijloc cu putinţă şi stai de vorbă, privitor la „bomboniera" asta, cu Filipina Hrachová şi cu Josefa Nebušilová. Am impresia că ele n-au trimis nimic, şi totuşi bomboanele au ajuns la destinaţie.

— Mă duc — spuse Karlíček, grozav de morocănos, şi, lăsînd revista din mînă, se ridică leneş. Sper că nu vă închipuiţi că în cazul ăsta e vorba numai de femei ?

— De babe, Karlíček, îţi spun eu.

— Şi încă două deodată ! adăugă Karlíček cu uimitoarea lui logică. Am fugit, dar aş avea de făcut o observaţie : explozivul şi otrava ne indică un chimist versat. Bomboanele de ciocolată trebuiau să-l ucidă pe sublocotenent, pentru ca, probabil, să nu spună ceva ce n-ar conveni cuiva. Pe de altă parte, aceasta e dovada incontestabilă că nu sublocotenentul Lenk a fost acela care a lucrat cu cheia franceză şi cu explozivul. Şi fiindcă n-a fost el, n-a fost nici Vrána. Rămîne doar răposatul Šrámek, fiindcă el a zăbovit mult prea mult acolo unde fiecăruia îi ajung doar cîteva minute. Şi întrucît în staţii cobora din vagon şi Vojtíř, e suspect şi el. Lucrau împre-

[1] Revistă umoristică cehă.

unã. Dar ce anume era suspect la Vojtíř ? Oare sublocotenentul nu şi-ar putea aminti cîte ceva ?

Şi sublocotenentul şi-a amintit.

9

— Dacă e vorba că aici se folosesc şi otrăvuri — rosti el, îngîndurat — mă gîndesc la cele două termosuri voluminoase ale lor. Era ucigător de cald. În tren, oamenilor li se face sete. Vojtíř şi Šrámek erau înarmaţi zdravăn împotriva setei. Fiecare avea cîte o sticlă cu apă minerală ; Šrámek nu şi-a deschis de loc termosul, iar Vojtíř se lăuda cu cafeaua lui neagră puţin înainte de explozie. Mi-a oferit mai întîi mie, şi cînd am refuzat, i-a dat păhărelul plin lui Vrána. V-am mai spus asta, dar abia acum mi se pare ciudat. După asta, Vrána a devenit cam apatic, iar Vojtíř şi Šrámek începuseră să vorbească plini de însufleţire. Mai ales Vojtíř. Cred că nici el n-a băut din cafea. Am impresia că nici lui Šrámek nu i-a dat.

— Presupui deci că ai scăpat de o otravă primejdioasă ? am întrebat eu.

— Mă gîndesc la asta, cu atît mai mult cu cît încercarea de a mă otrăvi cu bomboane de ciocolată este din cale afară de evidentă — spuse Jaroslav Lenk. Probabil că în bandă lucrează şi un chimist. Ascultaţi : Šrámek se juca cu termosul său nedeschis, cînd Vojtíř mi-a oferit dintr-al lui. Dumneavoastră n-aţi putut constata unde a fost aşezat explozibilul. Aş spune că în termosul acela

închis. Termosul masca mașina infernală. O simplă imprudență, și ar fi putut să explodeze în mîna lui Šrámek. Chiar dumneavoastră ați spus că trupul lui a fost sfîrtecat în bucăți.

Dacă trebuia să ajungem la vreo concluzie, puteam, ba chiar trebuia să ținem seama de această posibilitate fantastică. Oricare ar fi fost scopul crimei, celor care au săvîrșit-o nu le-a reușit planul așa cum se așteptau. Jaroslav Lenk susține că pînă în ultima clipă înainte de explozie nu s-a întîmplat nimic altceva decît ceea ce spusese el. Înseamnă deci că acțiunea criminală întîrziase numai pentru că Jaroslav Lenk n-a băut din cafeaua otrăvită. Cei doi turiști au așteptat zadarnic prada. Dar de ce pe urmă au ucis o fată nevinovată, de ce s-au găsit piulițele la kilometrul 286, cînd, după asigurările lui Jaroslav Lenk, nimeni nu ieșise din compartiment ca să arunce banii prin deschizătură? Iată întrebări la care încă nu se găsise un răspuns.

Tentativa de a-l ucide pe Jaroslav Lenk părea să fie o dovadă că trebuia să ne așteptăm la multe alte fărădelegi din partea criminalilor. Nu se gîndiseră c-ar putea să moară Vojtíř și Šrámek, în schimb contaseră pe moartea sublocotenentului Vrána și a lui Jaroslav Lenk.

Am reflectat asupra acestui lucru.

— Cred că de-acum înainte n-ai de ce să te mai temi — am spus eu. Deocamdată banda e reprezentată de cei doi turiști de la kilometrul 286, de femeia care a telefonat aici în numele logodnicei dumitale, apoi de chimistul specialist, dacă există într-adevăr o persoană anume, de Vojtíř și Šrámek.

Mai rămîne acel om ciudat care umblă după papagali și bărbatul care a venit la spital să se intereseze de sănătatea dumitale. Probabil că toți aceștia sînt interesați să

nu spui ceva care i-ar trăda, fiindcă ei habar nu au ce ai văzut dumneata în tren. Au sperat că eşti mort sau că vei muri. Şi cum nu s-a întîmplat nici una, nici alta, s-au străduit să te descopere, să înfrîngă măsurile noastre de apărare şi să te ucidă. Nevinovatul buchet de flori trebuia să-ţi cîştige încrederea în cutia de bomboane. A fost ultima lor încercare disperată. Acum nu se mai îndoiesc că ai avut posibilitatea să spui tot ceea ce ştii. Deci n-ar mai avea nici un rost să atenteze la viaţa dumitale. Aşa că vor bate în retragere şi vor aştepta ca pe baza celor destăinuite de dumneata să întreprindem noi ceva, care să le-arate lor cum stau lucrurile. Dar noi o să fim atenţi.

I-am arătat lui Jaroslav Lenk fotografiile făcute după catastrofă la kilometrul 297,3. Erau rînduite într-un album care abia încăpuse în servieta mea. El nu fusese fotografiat la locul exploziei. Maşina „Salvării" îl ridicase în cea mai mare grabă.

Se uită la toate calm şi atent, citind cu grijă explicaţiile. Din cînd în cînd ridica ochii şi privea în tavan, ca şi cum ar fi vrut să-şi odihnească mintea. În cele din urmă zise :

— Aş vrea să văd şi eu locul acela.

L-am întrebat de ce şi el mi-a răspuns :

— Toate fotografiile astea sînt făcute de la distanţă mică. Locomotiva, resturile vagonului, rămăşiţele trupurilor umplu toată imaginea. Sînt aici cinci fotografii cu biciclista ucisă, bicicleta, proiectilul extras şi aşa mai departe. Nicăieri nu apar împrejurimile. Acolo unde ele totuşi au intrat în imagine, au rămas ca nişte pete confuze.

— Prin urmare, nu eşti mulţumit ?

— Nu sînt — rîse Jaroslav Lenk, parcă puţin stînjenit. Treaba s-a făcut după toate regulile, precis şi bine,

dar mai rămîn unele probleme, cărora li se dă acum o deosebită importanță, de pildă : cine ce-a văzut de la fereastra vagonului. Numai că au survenit tîrziu. Dacă aș mai putea face o dată drumul ăsta cu trenul...

Se gîndea la ceva. Părea că încearcă să-și limpezească aducerile aminte despre niște lucruri deocamdată confuze, care, la fața locului, s-ar contura poate mai bine.

— Deocamdată n-o poți porni în lume — i-am spus eu. În afară de asta, ținutul acela arată acum altfel decît vara. Cine știe dacă nu e chiar acoperit de zăpadă. În cazul ăsta am avea doar o întindere albă și monotonă. Am putea face niște fotografii, dar la ce bun ?

— Nici un fel de fotografii ! obiectă Jaroslav Lenk după un răstimp. N-avem nevoie de nici o fotografie. Mi-a venit o idee năstrușnică.

Credeam că asta e specialitatea exclusivă a lui Karlíček. Am întrebat cu oarecare teamă cam în ce ar consta această idee năstrușnică a lui.

— Ar trebui să merg neapărat acolo ca să mă conving dacă este sau nu bună la ceva ideea asta — zise Jaroslav Lenk. Nu pierdem nimic dacă așteptăm cîteva zile. Poate că totuși voi putea merge. Am încercat unele exerciții ortopedice. Nu știți ce bucurie te cuprinde cînd începi să simți că ai și tu picioare. Dacă am avea la dispoziție un automobil mare, foarte comod...

Nu puteam ghici de loc ce intenționează.

— Cel mai bun lucru ar fi să-mi împărtășești și mie această idee năstrușnică — zic eu.

— E mai mult nebunească decît năstrușnică — rosti el. Vă dați seama că, deocamdată, e abia în față. Dacă are o cît de mică justificare, atunci trebuie să merg la locul exploziei. Vă rog să întrebați cînd mi se va permite să pornesc într-acolo.

La cererea mea a venit medicul-șef.

— Cum vă simțiți ? îl întrebă el pe pacient.

— Atît de bine, încît aș putea porni imediat la drum — răspunse Jaroslav Lenk.

După cum era de așteptat, medicul îi temperă zelul.

— Peste o săptămînă — zise el — și asta cu o condiție : să fiți însoțit de un medic și de un felcer voinic care să vă ducă în brațe. Aerul proaspăt nu v-ar strica. Dar pînă acolo e departe, prietene, și chiar dacă v-ați rezolva treburile într-o singură zi, ar fi poate prea mult.

Am făgăduit să aranjez lucrurile cît mai bine. Adică să fac rost de un automobil încăpător, să-l amenajez în așa fel, încît să-i asigur bolnavului un confort mai desăvîrșit chiar decît la spital, și să conduc eu însumi mașina. Să instalez un emițător radio pe unde scurte, ca să pot anunța toate spitalele de pe traseu să fie pregătite în caz că pacientul ar avea nevoie de internare și îngrijire.

Doctorul își mîngîia barba.

— Să zicem c-ar merge — încuviință el într-un tîrziu — dar mai devreme de o săptămînă, în nici un caz, și spun asta fără să-mi iau nici un fel de răspundere.

Era limpede că pentru Jaroslav Lenk aspectul hibernal al peisajului nu constituia un element hotărîtor. Avea în vedere un fel de reconstituire a călătoriei sale cu vagonul poștal. În funcție de aceasta, am încercat să aranjez lucrurile.

Pe Karlíček, care se întorsese din călătorie a doua zi, cu asigurarea că Filipina Hrachová și Josefa Nebušilová nu trimiseseră, într-adevăr, nici un fel de bomboane, am vrut să-l iau cu noi la kilometrul 297,3.

— Bun — a spus el — dar eu aș fi de părere să ținem în secret această expediție, ca să nu ni-l împuște pînă la urmă. Dacă am apreciat just că au vrut să scape de el

ca să nu povestească nimic, totul e cu putință. Mai pot fi și alte cauze. Eu propun ca Helena să continue vizitele la spital, chiar dacă el nu va fi acolo. Dacă cineva o urmărește, o să-l ducem de nas în felul ăsta.

— Atunci ai grijă dumneata și informeaz-o — zic eu.

— Pentru nimic în lume! răspunse Karlíček, clipind repede. Nu vă supărați. Am reflectat și, încet-încet, mi-am dat seama că fata asta îmi tulburâ sufletul. Am numit acest lucru radioactivitate psihică fatală.

N-am mai insistat.

— Poate nu credeți în motivarea mea psihologică — adăugă Karlíček. Dar să ne amintim de teoria inhibiției. Și sublocotenentul Lenk face parte dintre aceia care trebuiau să-și amintească ce-au văzut de la fereastra trenului înainte de explozie. Iar Lenk nu poate spune că n-a văzut nimic, ci mai degrabă că *a văzut* nimic. Și tocmai acest paradox îl preocupă.

Am dat din mînă și l-am întrebat:

— Mai bine spune-mi dacă te-ai interesat la poștă cine a expediat pachetul acela cu adresa scrisă cu cerneală violetă.

— Am întrebat, dar despre înfățișarea persoanei n-am aflat nimic — a răspuns Karlíček, aproape istovit. N-au știut să-mi spună nici măcar dacă era bărbat sau femeie. Nu-și amintesc de pachetel absolut de loc. Înregistrarea există, avem și foaia de expediție, numai că din toate astea n-a ieșit nimic. După cîte am putut constata, omul cu papagalul nu s-a mai arătat.

L-am inclus și pe Karlíček în organizarea expediției pe care o pregăteam. La Praga, vremea continua să fie rece și uscată. După informații, șoselele erau în perfectă stare. Zăpada căzuse numai pe alocuri și într-o cantitate neînsemnată. Starea lui Jaroslav Lenk se ameliora de

la zi la zi. Numai pe degetele de la picioare nu era încă stăpîn. În ceea ce privește plecarea, se arătă foarte nerăbdător.

— Cred — zicea el — că în afară de locul unde s-a petrecut explozia și de locul unde a fost găsită fata asasinată, voi mai descoperi un al treilea.

— Pe linia ferată ?

— Firește.

— În cazul ăsta, cel mai bun lucru ar fi să facem călătoria încă o dată cu trenul.

— Mai întîi vreau să merg la kilometrul 297,3 — rosti el, îngîndurat.

Medicii și-au dat, în sfîrșit, asentimentul, dar fără prea multă plăcere, și am pornit la drum. Pe Jaroslav Lenk l-am înfofolit cu grijă ca să nu răcească. La automobil l-au dus doi felceri și l-au așezat pe canapeaua largă din fundul mașinii, între ei. În față eram tot trei persoane. Un tînăr medic, Karlíček și cu mine. Aveam un pistol de nădejde, cu care nu m-am lăudat ; Karlíček, de asemenea.

Lenk stătea sprijinit de cîteva perne. Ce-i drept, încă nu arăta ca un om perfect sănătos, dar nici grav bolnav nu părea. Ne-a spus că exagerăm prea din cale afară cu grija pe care i-o purtăm.

Mașina puternică luneca lin, nelăsînd impresia că se grăbește nici chiar cînd acul kilometrajului oscila între nouăzeci și o sută. Am încercat să mențin viteza, pentru ca Jaroslav Lenk să nu obosească din pricina acestei călătorii lungi. El nu se plîngea. Dimpotrivă, după îndelungata ședere în spital, era bucuros de schimbarea survenită.

Luasem destule provizii, și pentru el, și pentru noi. Am oprit de două ori. Pe alocuri am fost obligați să

micșorăm viteza, în general însă am păstrat o medie admirabilă. Pe mica șosea care taie perpendicular calea ferată în apropierea kilometrului 297,3 am intrat încă înainte de ora unsprezece dimineața. Am condus apoi mașina cu prudență pe sub terasamentul scund, în direcția întoarcerii, paralel cu șinele. Locul era umed și noroios. În șanțuri străluceau pete albe de zăpadă topită.

Automobilul oprit sub terasament se afla totuși prea jos. Dacă Jaroslav Lenk voia să vadă o anumită priveliște, trebuia să coboare din mașină. Cu ajutorul celor doi felceri a putut s-o facă. Aceștia l-au dus de subsuori și, cînd l-au urcat pe terasament, atîrna pe brațele lor puternice ca pe niște paralele. Încerca să miște picioarele și se vedea că sînt speranțe ca starea lui să se amelioreze cu timpul. Deocamdată însă arăta prea puțin plăcut. Dacă n-ar fi fost susținut, omul acesta tînăr și voinic s-ar fi năruit neputincios la pămînt. Medicul era atent la toate mișcările lui.

Stăteam cu Karlíček lîngă șine și așteptam să vină și ceilalți cu Jaroslav Lenk. Între timp mă uitam la întinderea netedă, cenușiu-cafenie, cu depărtări reci, brumate, pe care ici-colo stăruia zăpada îmbibată cu apă.

Bineînțeles, nu se mai vedea nici urmă din catastrofa trenului 2316. Ținutul acesta n-avea nici vara, cînd era bogat în culori, prea multe semne distinctive, iar iarna aproape că le șterse pe toate.

Jaroslav Lenk nu putea merge altfel decît sprijinindu-se de cei doi oameni, cu toată greutatea lui. Acest exercițiu în aer liber însemna altceva decît gimnastica lui sistematică. Medicul declarase deschis că această ieșire poate întîrzia efectul tratamentului. Dar Jaroslav Lenk nu-și făcea nici un fel de griji.

— Am ajuns — i-am spus eu.

O clipă s-a uitat de-a lungul terasamentului, în ambele părți și de-a curmezișul. Era ciudat de grav. În spatele său, pe partea dreaptă a liniei, nu s-a uitat. N-avea nici un rost, fiindcă în ziua de 27 iunie 1951 el privise din stînga ferestrei vagonului.

— Ei ? l-am îmbiat eu să vorbească.

În sfîrșit, a deschis gura. Glasul lui, deși puțin iritat din pricina tensiunii nervoase, era foarte sigur.

— N-a fost aici — a rostit el cu hotărîre.

Se înțelege că atît pe mine cît și pe Karlíček ne-a surprins grozav această afirmație absurdă.

— Ce anume n-a fost aici ? întreb eu.

— Explozia nu s-a produs în locul acesta — zise Jaroslav Lenk aproape cu încăpățînare.

Am arătat cu mîna :

— Acolo e piatra cu numărul două sute nouăzeci și șapte virgulă trei.

— Văd ! Începuse să se enerveze de-a binelea. Suferința pricinuită de boală îi secătuise puterile și încă nu reușise să și le redobîndească. Văd — repetă el. Vreau să spun că eu am trăit această explozie în altă parte. Avem nevoie de o drezină. Trebuie să ne întoarcem pe linie înapoi. Am să descopăr locul cu pricina. Trebuie să-l văd ca să fiu sigur.

M-am uitat la Karlíček. El își duse mîna streașină la ochi și privi îndărăt pe linie.

— Cred că e foarte departe — zise posomorît. Vreo douăzeci și cinci — treizeci de kilometri.

Avea o mutră de proroc.

Jaroslav Lenk se pregătea să spună ceva, dar doctorul îi făcu semn.

— Ar trebui să ne întoarcem la mașină — spuse el.

L-am ascultat. Vîntul tăios, poziția nesigură și efortul neobișnuit nu-i făceau bine convalescentului. Fruntea i se brobonase de o sudoare nesănătoasă. În mașină se simți mai bine ; se și calmă. L-am înfășurat în pleduri și i-am dat să tragă o duşcă dintr-o băutură întăritoare.

— Acum nu mă mai îndoiesc de loc — explică el — că tovarășul Vrána a fost otrăvit sau paralizat cu cafeaua aceea. Cu mine nu le-a mers. Totuși trebuiau să scape de mine. Și nu mai aveau vreme de pierdut. Trenul se apropia de locul unde, potrivit înțelegerii, așteptau cei doi bărbați. Acum știu ce anume am crezut că e explozie. M-au lovit pe la spate cu ceva în cap. Tocmai în clipa cînd mă întorceam de la fereastră, fiindcă trenul urma să intre în tunel. Stînca începuse să se apropie de fereastră. A fost... Trase adînc aer în piept : În clipa aceea am auzit un zgomot puternic și am văzut o lumină orbitoare. Altceva nu mai știu. Mai tîrziu cînd mi s-a spus la spital ce se întîmplase, am atribuit exploziei lumina și zgomotul. Aici a fost greșeala. O sugestie ! Nu mai știu cînd trenul a ieșit din tunel. Din momentul cînd a intrat în tunel și pînă cînd s-a petrecut ceea ce am considerat eu drept explozie au trecut aproximativ două clipe. Calculați ce distanță a parcurs trenul în aceste două secunde !

Karlíček pusese mîna pe carnețel și pe creion.

— Dacă mergea cu o viteză de șaptezeci de kilometri pe oră, cam patruzeci de metri — calculă el într-un răstimp necrezut de scurt.

— Prin urmare, tunelul e lung de cel puțin patruzeci de metri — a spus Jaroslav Lenk.

Era, bineînțeles, o lungime minimă, dedusă din faptul că trenul avea în sectorul acela o viteză mai mare.

Ori încotro ți-ai fi îndreptat ochii, din acel punct linia nu mai întîlnea nici un tunel. De la kilometrul

297,3, unde explodase vagonul, pînă la kilometrul 286, unde fusese găsită fata ucisă, nu mai era nici unul. Karlíček nu-şi amintea să fi zărit vreun tunel nici chiar mai departe, pe drumul de întoarcere, dincolo de kilometrul 286.

După o scurtă consfătuire l-am dus pe Jaroslav Lenk la un spital din oraşul raional, unde mai fusese transportat odată, în ziua de 27 iunie. Cei de acolo s-au bucurat sincer văzînd deosebirea dintre felul cum arăta atunci şi cum arăta acum. L-au luat imediat în primire şi i-au dat îngrijirile necesare. Doctorul, împreună cu cei doi felceri, a rămas şi el, în vreme ce Karlíček m-a însoţit. Ne-am îndreptat cu maşina spre biroul de mişcare al căilor ferate, ca să discut cu şeful biroului despre posibilitatea unei manevre pe linie.

Am avut de lucru aproape pînă seara. De la ultima oprire a trenului 2316 (probabil că pînă acolo nu se întîmplase nimic) am găsit pe hartă trei tunele care ne-ar fi putut interesa. Dar din pricina circulaţiei de sezon, mai ales a trenurilor cu cărbuni, nu puteam merge cu o drezină pe o distanţă relativ foarte lungă.

În afară de asta, mă temeam dinainte că n-ar fi exclus ca drezina de serviciu pe traseu să fie deschisă, deci Jaroslav Lenk putea să răcească în chip primejdios, fără să mai punem la socoteală şi nasul sensibil al lui Karlíček. În afară de clipitul lui des, Karlíček începuse să smiorcăie fără încetare.

Din fericire, şeful staţiei cu care tratam avu o idee fericită.

— La unsprezece treizeci se încrucişează aici un marfar — zise el. Sînt sigur că vom găsi loc pentru dumneavoastră. S-ar putea să aibă şi un vagon poştal. Fireşte,

nu va putea opri pe traseu, va trebui să vă mulțumiți cu ceea ce vedeți în timpul mersului.

Iată ceva mai convenabil decît drezina.

A doua zi, cînd l-am adus pe Lenk, pe cei doi felceri și pe medic, n-a mai trebuit să ne interesăm nici măcar de locuri. Pe unul din vagoanele platformă, marfarul transporta un tractor, iar în cabina acestuia încăpeau comod două persoane. În aceste condiții, cabina oferea o protecție mulțumitoare împotriva vremii reci, și priveliștea era ideală.

Știam care va fi prima oprire a marfarului, și acolo urma să aștepte automobilul, pentru ca Jaroslav Lenk să se poată urca din nou în el. Mi-ar fi plăcut să călătoresc eu însumi cu Lenk în cabină, dar n-avea cine să conducă automobilul. Așa încît însoțitorul lui Jaroslav Lenk putea fi numai Karlíček.

Cu obrazul înghețat și cu nasul roșu, Karlíček declară ca un gentleman că își asumă toată răspunderea pentru sublocotenentul Lenk.

— Bravo, Karlíček ! l-am lăudat eu. Să-i acoperi genunchii și să-i înfășori șalul în jurul gîtului, dar vezi să nu-l sugrumi.

— Am să am grijă — m-a asigurat Karlíček. Îi doresc sincer toată fericirea Helenei Dvorská, fiindcă altfel nu se poate. Știu ce am de făcut. Și am să fac.

Mă convinsesem că bietul Karlíček nu mai poate scăpa, prin propriile-i eforturi, din lanțurile iubirii, și îmi părea foarte rău. De aceea am hotărît ca drumul alături de Jaroslav Lenk în cabina tractorului să fie ultima lui contribuție la afacerea C-L. Se vedea limpede că se străduiește să se achite cum trebuie de obligațiile lui. Gîndurile îi erau împrăștiate, elanul fanteziei lui logice

se curmase în chip vădit. Totuşi, din această fantezie ar mai fi ţişnit cîte ceva dacă n-aş fi ucis-o în faşă.

Consideram că cel mai bun mijloc ca să-şi recapete echilibrul era să se întoarcă la secţia de criminalistică şi să se apuce de şcoală în vederea colaborării cu mine.

Deocamdată, firește, nu i-am spus nimic despre asta. După ce, cu mari dificultăţi, l-am urcat pe Jaroslav Lenk în cabina tractorului, s-a aşezat pe scaunul de la volan şi Karlíček ; apoi am aşteptat să sosească acceleratul din direcţie opusă. După aceea s-a urnit şi marfarul. Noi, ceilalţi, am plecat cu automobilul. Nu ne grăbeam. Deşi am mers foarte încet, tot am ajuns la prima staţie cu mult înaintea marfarului. Viteza mică a trenului era avantajoasă pentru noi : era ca un film rulat cu încetinitorul, cînd toate amănuntele se pot urmări mult mai bine.

Lenk şi Karlíček au sosit cu bine, dacă lăsăm la o parte culoarea şi mai accentuată a nasului lui Karlíček şi strănuturile lui dese. De altfel, şi Jaroslav Lenk a recunoscut că în cabina tractorului n-a fost prea cald.

Informaţiile pe care ni le-a dat Lenk erau precise.

Cele trei tuneluri prin care trecuse trenul se deosebeau net între ele. Privit din tren, primul se ridica uşor şi avea înfăţişarea unui mal înverzit, lucru vizibil şi acum, iarna. Al doilea se apropia cu zgomot ca de tunet pe partea stîngă, aproape imediat. În locul acela, chiar lîngă linie, se afla un mal povîrnit şi rîpos depăşind de două ori înălţimea trenului, şi lung de aproximativ şaizeci de metri. Marginea celui de-al treilea tunel era acoperită de tufişuri.

Jaroslav Lenk a declarat cu deplină certitudine că fusese doborît de o mînă criminală lîngă tunelul numărul

doi. De fapt, aceasta era într-adevăr unica explicație a tuturor nepotrivirilor existente în aparență. Atacul se petrecuse dincolo de kilometrul 228,5. Dacă în locul acela trenul a avut viteză mai mare, să zicem în jur de nouăzeci, și dacă și-a încetinit-o abia la semnalele de pe linie, atunci între atacul săvîrșit asupra lui Jaroslav Lenk și explozia vagonului poștal s-au scurs probabil vreo patruzeci și cinci de minute, prin urmare, destulă vreme ca Vojtíř și Šrámek să-și ducă la îndeplinire ceea ce am presupus noi.

10

Cu asta, se părea că lucrurile au luat sfîrșit. Se putea spune că cei doi funcționari cinstiți, Vojtíř și Šrámek, fuseseră demascați. Totuși o nouă anchetă, foarte amănunțită, ce s-a făcut la familiile respective, la rude și la toți cunoscuții cu care cei doi aveau relații, n-a dat la iveală nimic care să le dovedească vina.

În martie anul 1952, ancheta s-a suspendat.

Investigațiile efectuate pe urmele celor doi turiști și ale celorlalte persoane, evident amestecate în această afacere, și-au pierdut orice sens. Sublocotenentul Vrána fusese incinerat. Așa că nu se mai putea face o deshumare pentru a se analiza otrava rămasă în măruntaiele lui. De altfel, după explozie, trupul lui era în așa hal mutilat, încît n-am fi avut ce aștepta de la o autopsie. Cauza morții a părut absolut limpede.

Într-o consfătuire îndelungată, după ce s-au adunat toate rezultatele obținute, s-a văzut limpede că nu mai puteam înainta.

— Trebuie să acceptăm că a fost o eroare de la început pînă la sfîrșit — mi-au atras ceilalți atenția. Teoria dumneavoastră presupune o îndîrjire de gangsteri și o adevărată școală a crimei la niște funcționari atît de verificați și de siguri ca Šrámek și Vojtíř. E greu de crezut.

Am obiectat :

— Acest lucru s-ar referi, în primul rînd, la atacul direct asupra tovarășului Lenk. Eu cred că ei nu-și propuseseră un atac atît de brutal, însă au fost constrînși de împrejurări. Miza era prea mare. Altfel, ei n-ar fi fost în stare să ucidă cu sînge rece. Dacă judecăm din punctul de vedere al criminalilor, asta era singura lor ieșire. Mintea agresorului a fost întunecată de frica insuccesului, de teama că totul ar putea eșua datorită faptului că sublocotenentul Lenk a refuzat cafeaua. Ba sînt încredințat că, dacă sublocotenentul Lenk ar fi observat la timp ceva suspect, s-ar fi dezlănțuit o luptă pe viață și pe moarte. Ar fi fost mai comod, ca să zic așa, să-l fi împușcat, fiindcă el nu bănuia nimic. Numai că o atare crimă n-ar fi putut fi ascunsă de explozie. O lovitură fatală cu mînerul pistolului sau cu o armă albă, ușor de aruncat apoi pe fereastră, putea fi lesne pusă pe seama bucăților din vagonul distrus care au zburat în toate părțile. Și am adăugat : După părerea mea, nu Vojtíř și Šrámek au fost inițiatorii acestei acțiuni. Mai degrabă cred că s-au lăsat atrași de un criminal îndrăzneț, care putea să se bizuie pe calmul lor profesional dobîndit prin manipularea îndelungată a sumelor mari de bani. Deosebirea între milioanele care le treceau prin mînă și

salariile lor obișnuite era uriașă. Poate că cineva le-a atras atenția în mod stăruitor asupra acestui lucru. Le-a măcinat conștiința pînă i-a făcut să-și piardă cumpătul. I-a convins că planul lui nu conține erori. Din păcate, noi nu cunoaștem pînă astăzi acest plan. Un lucru pare sigur : că a deviat, că s-a schimbat în urma faptului că explozia s-a declanșat prematur. Organizatorul principal e priceput în arta de a rămîne în umbră. Le-a cerut lui Vojtíř și lui Šrámek numai ceea ce aceștia erau, în mod sigur, capabili să facă : să se poarte cît mai firesc chiar și în cazul unei mari încordări lăuntrice, să-l adoarmă pe paznic cu un drog pus în cafea, apoi să lase bancnotele jos, între șine. Mîna care nu tremură cînd ține pachete întregi de bancnote e în stare să apuce și o mașină infernală cu mai multă liniște decît oricare alta. Nici băutura otrăvită, nici bomba cu întîrziere nu fac ca sîngele să curgă șuvoi prin fața ochilor. Nu-i absurd să afirmăm că Vojtíř și Šrámek se puteau încumeta să făptuiască așa ceva !

Mi s-a pus o întrebare :

— După părerea dumneavoastră, ce-au făcut făptașii cu banii furați ?

— N-au făcut nimic — am răspuns. În afara unei singure bancnote care a fost probabil găsită întîmplător, seria C-L n-a apărut în circulație nici la noi, nici în străinătate.

— Și acum ce vor face ?

Am ridicat din umeri :

— Dacă admitem că scopul lor a fost doar să pună mîna pe o anumită sumă de bani, trebuie să ne așteptăm că vor încerca totuși să pună seria în circulație !

— Jaful nu e dovedit în nici un fel.

— Nu e. Dar toate datele îl confirmă, şi mai ales atacul asupra sublocotenentului Lenk. Ultima ipoteză e că, îndată ce banii au fost aruncaţi din vagon, Vojtíř şi Šrámek au fost lichidaţi. Asta înseamnă că misteriosul organizator i-a tras pe sfoară, abuzînd de încrederea lor. E clar că ei nu se pricepeau la maşinile infernale. Au acţionat potrivit instrucţiunilor şi astfel s-au sinucis. În acest caz, organizatorul n-a mai fost nevoit să le dea partea lor din suma jefuită ; de asemenea, nu mai puteau deveni nici martori, care, cu siguranţă, ar fi fost interogaţi, riscînd să se trădeze atît pe ei înşişi, cît şi pe complicii lor.

În cele din urmă am spus :

— În ceea ce priveşte continuarea investigaţiilor, practic vorbind, nu putem avea nici o iniţiativă. O au făptaşii. Chiar sînt nevoiţi s-o aibă, în caz că au pus mîna pe bancnote. N-ar trebui să-i împiedicăm. Eu cred că nu vor întreprinde nimic atîta timp cît nu vor avea sentimentul unei siguranţe depline. De aceea aş propune ca ancheta să fie suspendată şi să nu se ivească nicăieri vreun semn doveditor că am mai avea cazul în evidenţă. Nu mai emitem nici o circulară preventivă în legătură cu seria C-L. Lăsăm toată afacerea să se învechească şi stăm la pîndă. Dacă nu mai apar bancnote C-L, totul va fi în ordine, cel puţin din punct de vedere financiar şi economic, şi atunci mobilul crimei trebuie căutat aiurea. Dacă totuşi vor mai apărea, trebuie să procedăm cu cea mai mare prudenţă, să nu atragem prin nimic atenţia făptaşului, aşa cum s-a întîmplat, probabil, cu bancnota prezentată la magazinul de bijuterii. Circulara referitoare la seria C-L e în vigoare şi acum, bineînţeles. Să ne mulţumim cu atît. Sînt convins că e suficient. Pentru făptaş important este doar să plaseze cît mai multe banc-

note, practic însă nu-i posibil ca un număr prea mare de bancnote intrate în circulație să treacă neobservate. Cîteva milioane mai mult pe piață ar atrage atenția, chiar dacă nimeni n-ar observa semnele seriei. Dacă însă prindem măcar un singur exemplar, trebuie să încercăm să valorificăm la maximum această urmă.

Împotriva propunerii mele nu s-a ridicat nici o obiecție.

Jaroslav Lenk a părăsit spitalul la începutul lunii ianuarie 1952. A ieșit în cîrji, dar a ieșit. Helena Dvorská și cu mine îl însoțeam. Aș putea spune că între mine și acest om se născuse o adevărată prietenie.

Tratamentul, firește, nu se sfîrșise. Jaroslav se supunea unor exerciții sistematice. Către primăvară îl aștepta un popas mai îndelungat la băi, unde urma să i se aducă în stare normală membrele rebele.

Se înțelege că logodnicii erau într-o dispoziție admirabilă. Jaroslav Lenk se instală în apartamentul său : i se făcu milă de administratoare, care veni cu cîteva mii de coroane în mînă și îi căzu în genunchi. Am fost de față la această scenă. Dintr-o obișnuință, care mi-a devenit a doua natură, cum se zice, am cercetat banii ; seriile erau bune. Am dojenit-o spunîndu-i să nu mai îngenuncheze, că nu este de demnitatea unui om, chiar dacă ar fi păcătuit cu ceva.

Admirabila doamnă administratoare continua deci să deretice în casa lui Jaroslav Lenk cu și mai multă conștiinciozitate. Firește, Helena Dvorská se alătură și ea acestei îndeletniciri, ocupîndu-se și de carnetul de economii, așa încît Lenk se bucura de o îngrijire excepțională.

Interesul bandei de criminali pentru Jaroslav Lenk se stinsese de-a binelea. Nu sesizam nici un amănunt suspect,

deşi rămîneam mai departe foarte atenţi. După o bucată de vreme, i-am rechemat, cu conştiinţa împăcată, şi pe cei ce se îngrijeau de la distanţă de securitatea sublocotenentului.

Se terminase, firește, şi misiunea lui Karlíček în cazul C-L, chiar a doua zi după ce-l însoţise pe Jaroslav Lenk în cabina tractorului, la locul exploziei. Dacă micul Karlíček le era suspect bandiţilor, după dispariţia lui, puteau trage concluzia că am demobilizat.

Cînd i-am mulţumit, adăugînd că, de fapt, nu mai am să-i încredinţez nici o misiune, a clipit de cîteva ori şi a spus :

— Găsesc că nu sînt un adevărat bărbat, adică un bărbat matur. Dacă n-aş fi dovedit atîta slăbiciune, m-aţi fi păstrat pe lîngă dumneavoastră ?

— Da — am răspuns eu fără şovăire.

— Ei, vedeţi ce puţin a lipsit ca să faceţi o greşeală ! zise Karlíček cu un fel de mulţumire ascetică. Ca să învăţi pe cineva cum trebuie, e nevoie de timp şi de metodă, stimate domn, nu numai de exemple concrete.

În clipa aceea am simţit înţepătura unui reproş pe măsura logicii lui personale.

Două zile mai tîrziu a pornit cu valijoara spre şcoală. S-a dus intern.

Lunile aprilie şi mai 1952 s-au scurs fără să se petreacă ceva de natură să reînvie cazul C-L. Fusese într-adevăr dat uitării. Ipoteza potrivit căreia milioanele fuseseră furate rămăsese o simplă ipoteză şi începuse să se creadă că a fost eronată.

La începutul lunii iunie m-a căutat la birou sublocotenentul Lenk. Arăta foarte bine. Se plîngea de lipsă de activitate. Deocamdată nu era în stare să pornească la

drumuri mai lungi, se mișca cu oarecare prudență, totuși nu mai folosea bastonul de multă vreme.

— În curînd se împlinește un an — rîse el — dar după lovitura primită, picioarele îmi sînt și acum țepene. Doctorii spun că va trece. Mîine plec la băi. A adăugat că lui și logodnicei i-ar face mare plăcere dacă în seara aceea aș lua parte la o mică petrecere de rămas bun. Helena pregătește nu știu ce surpriză — mă îmbie el.

Am acceptat invitația cu plăcere. Întîlnirea avu loc în apartamentul Helenei. Cînd am ajuns acolo, către ora opt — bineînțeles cu un buchet de flori — am văzut că masa era pregătită pentru patru persoane.

Am băut cîte un pahar. Scaunul pentru cel de-al patrulea comesean rămăsese gol. Helena era foarte bine dispusă.

— Mi-a promis solemn că vine — zise ea, oarecum intrigată.

Am privit-o cu îndrăzneală, ba chiar provocator, din cap pînă în picioare. În seara aceea era și mai fermecătoare datorită unei frumoase toalete de seară. Pe figura ei plutea într-adevăr un anume farmec misterios.

— N-are să vină — zic eu. E un om prevăzător. Bănuiește el cît de frumoasă sînteți și pentru cine vă străluceșc ochii.

— Dumneavoastră știți de cine e vorba?

— Nu e greu de ghicit. Și, ca să fiu sincer, nu mi-ar face plăcere să-l văd smiorcăindu-se.

Le-am mărturisit celor doi logodnici ce sentiment puternic pusese stăpînire pe Karlíček. Jaroslav Lenk nu bănuise nimic pînă atunci, iar Helena Dvorská nu intuise adevărata situație, indusă în eroare de comportarea corectă, prietenească a lui Karlíček.

— Prin urmare, sînt lipsită de tact — zise ea, ușor indispusă.

Jaroslav Lenk învîrtea îngîndurat paharul. Mi-era simpatic acest Lenk. Dar și Karlíček. De aceea eram iritat. M-am grăbit să-mi exprim convingerea că băiatul își va reveni curînd din rătăcirea lui.

— Interesul lui nu poate decît să vă flateze — i-am spus Helenei. Dacă ar fi să suferiți pentru orice bărbat care se îndrăgostește de dumneavoastră fără nădejde, n-ați mai ieși din doliu douăzeci de ani de-acum înainte.

O vreme am sporovăit ba despre una, ba despre alta. Apoi s-a auzit soneria.

— Totuși a venit! zise Helena, tulburată, dar nu prea bucuroasă.

S-a ridicat să-i deschidă musafirului. Eram dezolat că din pricina mea Karlíček apărea aici în rolul unui bufon îndrăgostit prostește. Reclama asta, zău, puteam să nu i-o fac! Dar nu era Karlíček. Helena s-a întors, ținînd în mînă un pachețel legat cu neglijență.

— Ăsta-i de la el... — vorbi ea, și mai tulburată. L-a adus un cunoscut de-al lui. Zice că să nu ne temem, că nu conține nici un fel de bombă. Omul s-a legitimat. E de la Securitate.

Helena Dvorská văzuse în ultima vreme atîtea legitimații ale lucrătorilor noștri, încît nu se putea înșela.

Am desfăcut pachetul fără dificultate. Din ambalajul de hîrtie a ieșit la iveală o cutie de carton, nu prea mare, care, după eticheta rămasă pe capac, conținuse inițial o sută de bucăți de hîrtie-foto, din acelea tari. Am deschis-o și a apărut o scrisoare. Pe plic era numele lui Jaroslav Lenk.

„Stimate tovarășe sublocotenent — scria acolo. Vă felicit pentru sănătatea dumneavoastră tot mai înflori-

toare cît și pentru logodna cu domnișoara Helena Dvorská, pe care probabil că o sărbătoriți în clipa aceasta. Multă fericire și succes în tratamentul pe care îl veți face la băi. Karel Karlíček."

Sub scrisoare se afla o cutiuță mai mică. Mi se păru cunoscută. Cînd am deschis-o, am văzut strălucind perechea aceea de cercei îngrozitori, pe care Karlíček îi confiscase de la magazinul de bijuterii contra chitanță.

Am luat foaia de hîrtie albă, groasă, ce lunecă din cutiuță.

Pe ea scria următoarele:

„Stimată domnișoară Dvorská! Primiți, vă rog, o mică atenție, ca amintire a relațiilor noastre profesional-prietenești. Vă rog să mă iertați că din pricina unor obligații urgente n-am putut răspunde amabilei dumneavoastră invitații. Karel Karlíček".

„A înnebunit" — mi-am spus cu uimire. Dar Helena își și prinsese clipsurile de lobul urechilor, iar cînd m-am uitat la ea, am fost și mai uimit. Aceste accesorii îngrozitoare se potriveau de minune cu pieptănătura, cu colierul și cu gingașa rochie de seară.

— E și pentru dumneavoastră ceva aici — îmi atrase atenția Jaroslav Lenk.

Într-adevăr, pe fundul cutiei se afla o scrisoare pentru mine. Iată cuprinsul ei:

„Stimate tovarășe căpitan,

Bărbatul care căuta papagalul avea, după cum știți, unele semnalmente ce aminteau de omul care în ziua de douăzeci și opt iunie 1951 uitase geamantanul la hotelul din sat. Pe de altă parte, se deosebea grozav de el prin faptul că era mai vioi, mai agil. Omul cu geamantanul era surprinzător de istovit. În hotelul acela nu și-a putut procura ceea ce îi trebuia lui. Consider ca dovedit

faptul că bărbatul cu geamantanul și omul cu papagalul sînt una și aceeași persoană, adică un cocainoman cu sănătatea complet ruinată de stupefiante. În goana lui fictivă după papagal se afla sub influența cocainei, deci vioi, pe cînd în timpul operației de la kilometrul 286 cocaina i se terminase, îi lipsea — din ce pricină, n-am de unde să știu — de aceea arăta cu totul sfîrșit.

Deoarece luptăm în continuare să-l descoperim pe autorul crimei de la kilometrul 286, încercăm să cointeresăm și secția respectivă pentru a culege informații despre furnizorii și amatorii de cocaină, informații ce vor fi puse la dispoziția secției dumneavoastră. În felul acesta profilul cercetărilor se restrînge și prezintă șanse mai mari de succes.

N-am să uit să vă informez în cazul cînd se vor ivi urme importante.

Karel Karlíček".

Această logică îi era caracteristică lui Karlíček. Dar tonul protector al scrisorilor, ca și conținutul acelui pachet dezordonat, însemna menținerea intenționată a distanței sub toate aspectele.

A căzut pe al doilea plan și surpriza anunțată de Helena Dvorská. De altfel, pe mine nu mă privea.

Helena Dvorská și-a luat un concediu de paisprezece zile ca să-l poată însoți pe Jaroslav Lenk și să rămînă cel puțin o vreme împreună.

A doua zi au plecat.

1

Prin urmare, ancheta în cazul C-L s-a oprit la un punct mort și eu am început să mă ocup de alte probleme. Știam însă că proasta dispoziție pricinuită de insuccesul meu nu va ceda curînd.

Plecarea lui Lenk parcă pusese punct acestui caz. Speranța că în viitorul apropiat vom da de o urmă care să ne permită continuarea cercetărilor era probabil tot atît de redusă ca și nădejdea că-mi va ieși la loterie lozul cel mare. De aceea m-a surprins grozav o informație telefonică de la secția de cecuri primită după cinci zile: ajunseseră acolo douăzeci și patru de bancnote de cîte o mie cu seria C-L.

— Cum au ajuns la dumneavoastră? întreb eu, uimit.

— S-au risipit dintr-un sac poștal — a sunat șoptit răspunsul din receptor.

Imediat am ordonat cu tonul cel mai ferm:

— Nu mai spuneți nimănui; în zece minute sînt la dumneavoastră!

Inițiativa oamenilor „cumsecade" care aruncaseră în aer trenul 2316 se manifesta, în sfîrșit.

Oare bancnotele să fi fost găsite? Ar fi o amară dezamăgire, deoarece n-ar constitui o pistă. Totuși, dacă le am în mînă, nu pot crede că s-au învîrtit prin aer, aruncate de suflul exploziei. Le cercetez una cîte una. Nu sînt degradate. Ba ceva mai mult: nu sînt nici uzate. Poartă

doar urmele transportului, care dă doar o aparență de uzură. Marginile unora sînt ușor murdărite, ca și cum cineva le-ar fi frecat între degetele unse cu grăsime. Sau sînt ușor și nefiresc boțite. Naivitate. Cu siguranță că n-au circulat un an. Dimpotrivă, pare că n-au fost de loc în circulație.

Mă aflu într-o încăpere destul de spațioasă, cu cîteva mese mari, împovărate cu cartoteci și mașini de calculat. Se mai găsesc aici două case de bani blindate și nici o fereastră. Din tavan luminează tuburi fluorescente. Pereți goi, de culoare deschisă, atmosferă aspră de bancă, lipsită de intimitate.

În jurul meu stau șapte oameni, singurii care deocamdată știu de treaba asta. Patru bărbați, între care și șeful de echipă : niște civili cît se poate de banali, însă atenți și încordați. Și trei femei.

Pun bancnotele pe o măsuță.

— Cine a observat semnele seriei ? întreb.

— Eu.

Această silabă rostită cu mîndrie iese din gura unui funcționar de aproximativ treizeci și cinci de ani, cu ochi inteligenți, parcă lacomi. Se numește Oldřich Havel.

— N-am scos eu banii din sacul poștal — mai spune el. Asta a făcut-o tovarășul Kalina, de colo. Dar am fost de față la ruperea sigiliilor și banderolelor. Am observat literele seriei la număratul banilor și l-am anunțat pe șeful de echipă. El a hotărît să vă informez mai întîi pe dumneavoastră și, pentru ceea ce urmează, să ne supunem indicațiilor pe care ni le veți da.

Îi spun șefului de echipă :

— Deși n-ați procedat conform instrucțiunilor, ați procedat cu înțelepciune. Mulțumesc.

Şeful de echipă continua să pară foarte neliniştit. Îmi zîmbea recunoscător, deşi cam tulburat.

Funcţionarul Kalina, indicat de Havel, ridică posac din umeri. Era cu zece ani şi mai bine mai vîrstnic decît Havel.

— Îmi cer iertare — zise el, vinovat. Poate că eu trebuia să observ mai întîi acest lucru. Am predat banii, împreună cu mandatele şi cecurile, lui Havel. Nu mi-am amintit de circulară. În ultimii ani am primit în medie cîte două circulare pe zi. Ar trebui să aibă omul un cap cît globul pămîntesc. Circulara privitoare la seria C-L e veche de zece sau douăsprezece luni. De fapt, nimeni nu se mai uită la seria bancnotelor.

— Nu vă fac nici un reproş — răspund eu, paşnic.

Oldřich Havel îmi spune că i s-a părut suspectă hîrtia nouă a bancnotelor, fiindcă în ultima vreme nu fusese emisă nici o serie nouă. Atunci s-a gîndit să verifice literele din textul circularei vechi. Într-adevăr, erau bancnote cu seria C-L !

E un băiat deştept.

Şeful de echipă îmi atrage atenţia asupra faptului că sosesc multe transporturi de saci cu bani. E de părere să fie chestionate şi alte echipe de lucru şi întreprinderi bancare.

Eu rămîn pe poziţia mea. Mă pricep destul de bine la treburi de-astea.

— Dacă în altă parte oamenii nu sînt aşa de atenţi ca dumneavoastră, n-are nici un sens. De îndată ce banii s-au împrăştiat pe la case, devin anonimi.

— Mă gîndeam să fie făcuţi atenţi la primirea pachetelor.

— Mai tîrziu ! resping eu propunerea. Cîţi bani au fost în sacul poştal ?

— Trei milioane o sută zece mii — răspunde morocănos.

Sînt la îndemînă toate mandatele și cecurile, ca și lista lor. Înregistrări separate nu s-au făcut încă. Șeful a oprit orice altă activitate, după ce Havel a anunțat seria C-L.

— Admirabil — zic eu. Vă rog frumos să-mi completați lista numerelor și numele de conturi cu adresele precise.

Nu era lucru ușor ceea ce ceream, fiindcă doream, de asemenea, și o listă cu expeditorii banilor adunați în sacul poștal. Echipa se apucă de treabă cu multă bunăvoință. Discut apoi cu șeful despre sistemul transportului de bani în saci poștali. În saci se pun sume rotunde adunate la o singură unitate sau centru colector. Surplusurile indivizibile cu zeci de mii sînt sortite altor manipulații. De aceea cantitatea de bani din sacii poștali nu corespunde de obicei exact cu totalul indicat pe mandate. Bancnotele din sac ar corespunde cu sumele pe care expeditorii le-au înscris pe cecuri și mandate, dacă fiecare expeditor ar veni cu suma exactă. Însă multe din mandatele de aici sînt întocmite pentru sume mai mici de 1000 de coroane. Asta înseamnă că s-au putut depune bancnote cu seria C-L, la care funcționarul poștal a dat restul în bani mărunți.

— În cazul acesta — conchide șeful de echipă — ar fi greu de stabilit depunătorul banilor cu seria respectivă. E suficient ca cineva să expedieze din diverse locuri, de cîte douăzeci și patru de ori, cîte douăzeci de coroane, pe conturi diferite, pentru ca, primind rest la o mie, astăzi să aibă douăzeci și trei de mii cinci sute de coroane bani buni. Numele expeditorului poate fi fictiv, ca și numele sau numărul proprietarului contului.

în cazul acesta nu putem nici să clasăm banii, nici să-i restituim.

— Chiar şi aşa, tot ne rămîne un oarecare fir conducător — zic eu. Să luăm o unitate colectoare. Mandatele nedeterminabile ar putea fi uşor verificate la diferitele oficii poştale sau bănci.

Am impresia că am prins un fir şi n-am voie să-l scap din mînă. Nu trebuie să mă abat. Trebuie să mă ţin pe urmele concrete pînă mă voi convinge că nu duc nicăieri.

N-am găsit pe listă mandatul cu suma rotundă de douăzeci şi patru de mii.

Cercetez lista lungă a simbolurilor încasărilor din planul de casă. Acelaşi nume sau număr de cont poate să apară de cîteva ori.

Cei şapte oameni se gîndesc că lucrurile ar trebui chibzuite altfel, dar eu cer o triere amănunţită a acelor posesori de conturi care au mai multe mandate. Apoi vom constata, cu eforturi mai mici decît am presupus, că totalul mandatelor pentru unul dintre ei va fi exact douăzeci şi patru de mii.

Echipa se apucă de lucru cu şi mai mare zel.

Kalina se străduieşte să fie mai sîrguincios decît Havel. Ca şi cum ar vrea să-şi repare greşeala. Dar eu, bineînţeles, n-am nimic cu el. Doar lăsasem înadins circulara să se învechească.

Cele douăzeci şi patru de mii reies din trei sume separate pe contul curent al lui Josef Trojan cu locuinţa la Praga — Holešovice, strada Písková 4.

Chiar această simplă informaţie spune mult.

Mandatele sînt trimise de :

Stanislav Petřik, Obrovice Nr. 27, raionul Ústi nad Labem, nouă mii. Václav Wagner, Duchcov, Leibknech-

tová 11, opt mii. Jindřiška Tisovská, Most, U nádraží 830, şapte mii.

— Repede ! strigă nervos şeful de echipă. Restul contului curent al lui Josef Trojan !

Cred şi eu. Mă aşez frumuşel şi-mi îngădui o ţigară. Contul lui Josef Trojan fusese deschis cam cu doi ani în urmă, ca mijloc de compensare în vremea cînd se anulaseră conturile pe cecuri ale persoanelor particulare şi rezervate sectoarelor socialiste. Observăm că depunerile în contul curent al lui Josef Trojan au oscilaţii importante. De la cîteva coroane pînă la cîteva mii, maximum ajungînd cam cu ceva peste opt mii. La scurt timp după deschiderea contului, în anul 1951 a atins, periodic şi pentru scurt timp, o mie cinci sute pînă la două mii. La începutul anului 1952 scade surprinzător. Acum, cînd trebuia să i se adauge douăzeci şi patru de mii, avea în cont numai optzeci de coroane.

— Era şi timpul să-i trimită cineva ceva — spune cu ironie şeful de echipă.

— Cînd ai o nevoie mai mare, nu te lasă Dumnezeu — zic eu. Trebuie să verificăm dacă Petřik, Wagner şi Tisovská au mai trimis cîndva bani în contul lui Trojan.

Echipa de lucru începe să-mi apară ca şapte fluturi speriaţi. Într-un răstimp relativ scurt se constată că nici Petřik, nici Wagner, nici Tisovská n-au mai expediat pînă atunci bani lui Trojan.

Zic :

— Treceţi-i la cont cele douăzeci şi patru de mii. Eventual plătiţi-i-le fără nici o dificultate. Bancnote în regulă, se înţelege. Nu trebuie să se întîmple nici o drăcie, pentru că e vorba de bani cu seria C-L.

Paisprezece ochi mă privesc ca şi cum mi-aş fi pierdut minţile.

— Dar pentru asta am avea nevoie... — rostește șeful de echipă, perplex.

— O s-aveți tot ce vă trebuie — zic eu fără să-l las să-și termine fraza.

Deocamdată, aici nu mai pot face nimic. Aranjez o întîlnire cu funcționari de răspundere din Ministerul Finanțelor și Ministerul de Interne. Mobilizez din nou statul-major al grupului care fusese pus la dispoziția cazului C-L. Sînt oamenii cei mai capabili. În scurt timp obțin informații asupra lui Josef Trojan. Este redactor de editură, lector și traducător, căsătorit, fără copii, în vîrstă de patruzeci de ani. Din anul 1946 era fără ocupație stabilă, fiindcă marea editură particulară unde lucrase fusese lichidată. Sub aspect politic nu i se puteau aduce nici un fel de învinuiri directe. S-a impus curînd ca traducător extern pentru trei limbi. Sănătate șubredă. De ani îndelungați suferă de diabet.

Spre a obține informații cît mai amănunțite asupra lui Stanislav Petřik, Václav Wagner și Jindřiška Tisovská s-au deplasat cîțiva agenți pricepuți.

Aștept. Douăzeci și patru de mii din seria C-L înseamnă o inflație în miniatură. Ar putea avea ramificații și în alte părți. E o treabă puțin plăcută, fără îndoială, într-o vreme cînd luptăm încă pentru o stabilizare financiară, pentru echilibrarea puterii de cumpărare cu producția. Și aici poate că-i vorba de milioane. Lăcomia de cîștig a unor indivizi nu ține seama de interesele obștești. Pentru ei, statul nu înseamnă nimic.

Josef Trojan primește în mod obișnuit avizul despre operația efectuată în contul lui curent. Deocamdată nu reacționează. N-a cerut nici să i se plătească și n-a dat nici ordin să se plătească undeva.

Seria C-L n-a mai apărut nicăieri, sau nu sîntem noi informaţi. Primesc mereu veşti de la corespondenţii mei.

Stanislav Petřik din Obrovice Nr. 27 era colonist din teritoriile de la graniţă. Murise exact în ziua cînd îi expediase lui Josef Trojan cei nouă mii. Fusese un om mai vîrstnic, căsătorit. Murise de apoplexie. Era responsabilul unui magazin de stat. Soţia lui habar n-avea de tranzacţiile lui financiare. Nu auzise niciodată de vreo persoană cu numele de Josef Trojan. În lucrurile rămase de la el nu s-a găsit nici o chitanţă sau recipisă. Cei de la poştă îl cunoşteau pe Stanislav Petřik. Trimitea mandate cu sumele încasate din vînzare; cele nouă mii de coroane îi expediase abia cu cîteva ore înaintea morţii. Neobişnuit lucru, nu? Tînăra funcţionară care primise banii nu observase numele plătitorului pe foaia de vărsămînt. Atunci nu aflase încă nici de decesul lui Petřik. Nu-şi aduce aminte dacă chiar el depusese banii. Lucrează la oficiul poştal din Obrovice abia de trei luni. Despre vechea circulară nu ştia nimic.

Nici cu Václav Wagner lucrurile nu sînt în ordine. În Duchcov nu există nici un Václav Wagner, cu atît mai puţin la adresa menţionată. Foaia de vărsămînt cu numărul contului curent al lui Trojan există la oficiu tot aşa ca şi la răposatul Petřik. Funcţionarul de la poştă nu controlează seria bancnotelor. Cînd a auzit de circulară, s-a dus uluit s-o caute, dar n-a găsit-o.

Jindřiška Tisovská din Most de asemenea nu există. Funcţionarii poştali de acolo au primit seria C-L cu tot atîta încredere ca şi colegii lor de la Obrovice şi Duchcov.

Acest lucru dovedeşte că circulara a fost uitată. De fapt, asta a ajutat cercetărilor noastre. Putem spune că metoda aşteptării a dat roade.

Se poate presupune că cineva s-a dus la Obrovice, unde, într-un anumit fel, a aflat de decesul lui Stanislav Petřík și i-a folosit numele. Apoi s-a îndreptat spre Duchcov și Most, care nu erau departe. Acolo s-a mulțumit cu niște persoane fictive. Și-a frecat apoi mîinile satisfăcut, gîndindu-se că asta e tot. Dar prin acest întreit truc a ajuns într-un singur punct, adică, într-un cuvînt, a ajuns în același sac. Această direcție se identifică, de fapt, cu legătura de cale ferată. În toate trei cazurile a folosit foi de vărsămînt completate înainte, pe care, practic vorbind, nu putea să le aibă de la nimeni altul decît de la Josef Trojan.

Bun. Cred că Petřík nu făcea parte din bandă. Wagner și Tisovská nici nu sînt măcar persoane reale. Singura persoană concretă care participă în mod sigur la această afacere este Josef Trojan. Mai rămîne probabilitatea ca cineva din oamenii de la oficiul colector să fi strecurat în mod fraudulos cele douăzeci și patru de mii, schimbîndu-le cu altele din sac. După sigilarea sacului, operație ce se face la secția de cecuri, nu se mai putea efectua această schimbare. De altfel, situația neîmbucurătoare a contului lui Trojan o dezminte.

Este posibil deci ca cei douăzeci și patru de mii să-i fi expediat chiar Josef Trojan sub numele mai sus menționate. Oricum, el trebuie să știe ceva despre asta.

Îi chem pe tovarășii Loubal și Třepinský.

— Hai la Trojan — zic eu.

E aproape de amiază. După informațiile mele, Josef Trojan lucrează mai mult noaptea. Dimineața doarme. Dacă are de aranjat ceva în afară de casă, iese abia după prînz. Cred că îl prindem încă nebărbierit.

Am de gînd să-l iau pe neașteptate și să-l constring să-mi răspundă repede la cîteva întrebări gingașe. Fără

îndoială, cea mai bună soluție este să tratăm în spatele ușii închise a apartamentului său. Dacă va fi nevoie, voi uza de toată competența mea.

Toți trei sîntem îmbrăcați civil. Pătrundem în casă discret, dar fără a pierde o clipă. Casa e mai veche, un bloc cu șase etaje, pe două colțuri de stradă, cu un mare număr de chiriași.

Sun liniștit la ușa pe care se află cartea de vizită cu numele Josef Trojan. După un răstimp firesc, aud înăuntru zgomote care arată că cineva vine să deschidă. Persoana care deschide nici nu se uită prin vizor să vadă cine e. Ca și cum aștepta pe cineva, deschide larg ușa și rămîne în prag ca într-o cadră. E omul la care mă gîndeam să-l găsesc aici tot atît de puțin ca și el pe mine. Karlíček.

— Mă rog frumos, ce faci dumneata aici ? întreb eu.

Cîteva secunde, Karlíček clipește des. Apoi deschide gura și o închide iar. Era paralizat de surpriză și sînt sigur că prin cap îi trecură o mie de gînduri.

— Anchetăm o crimă — zise el, în sfîrșit. Intrați.

2

Cît timp rămînem pe sală, nu spun nimic. Intrăm. Karlíček închide ușa după noi, fără zgomot. Sîntem într-un hol cu risipă de spațiu și tavan înalt. Un bec slab îi întărește lumina.

În afară de noi patru, nu mai e nimeni aici.

Mă întorc spre Karlíček :

— Cine a fost asasinat ?

— Josef Trojan — răspunde încet Karlíček.

— Frumoasă istorie !

E limpede că el înțelege erupția mea într-un mod cu totul personal. Ne întîlnim, ca și anul trecut, lîngă linia ferată. Privește oarecum străin, parcă ar fi alt om decît acela pe care îl cunoscusem. Dar imediat dă din cap aprobator cînd îi fac semn ca și cum aș vrea să duc degetul la gură. Da, înțelege. Nici o explicație inutilă. Nici un fel de precizare în legătură cu eventuala înlănțuire de fapte. Vom vedea. În fața noastră sînt trei uși cu cîte două canaturi. Cea din mijloc se deschide și iese un bărbat cunoscut : locotenentul Skála, șeful grupei de alarmă.

Ne salutăm și ne dăm mîna.

— Cum de-ați venit ? întreabă el în șoaptă.

— Am venit să văd și eu — zic.

— Așteptăm rezultatul autopsiei.

Prin ușa pe care Skála o lăsase deschisă în urma lui, văd încăperea mobilată nu prea modern, ca odaie de locuit. Într-un colț, lîngă fereastră, șade într-un șezlong o femeie blondă, subțire. Fața îi e ascunsă în palme. De fapt se văd numai o pereche de picioare frumoase și zece unghii lăcuite sîngeriu.

Aproape de șezlong, în picioare, se află unul dintre membrii grupului de anchetă cu un carnețel în mînă. Se uită la noi.

Karlíček înaintează către ultima ușă, în fund, pe hol. O deschide.

— Poftiți !... mă îmbie.

Se poartă ca la el acasă. În asemenea cazuri, nu se poate altfel.

Intrăm. Ne găsim într-o odaie de lucru combinată cu dormitor. Pe birou e o dezordine tipică pentru un om

care lucrează mult la masă. Patul îngust e desfăcut și arată ca și cum cel ce dormise în el abia îl părăsise. De pe un scaun, deplasat de la locul lui, se ridică un bărbat mai vîrstnic, cu ochelari. Cu ochelari cu ramă de os și cu o bărbuță căruntă, care îi dă o înfățișare de bonom.

— Doctorul Bouček — îl prezintă locotenentul Skála.

Mai sînt aici doi oameni din grupa de alarmă a lui Skála. Echipamentul lor e pus în huse, iar acestea în serviete de forma unor cufărașe. Nu fac nimic. Așteaptă răbdători.

— Tovarășul căpitan ar dori să fie informat — spune Karlíček cu o răceală surprinzătoare.

Poate că e nițel supărat pe mine. Din ziua cînd trimisese pachetul pentru Helena Dvorská — și nu a trecut prea mult de atunci — și pînă azi habar n-aveam în ce fel se gîndește la Helena sau dacă se mai gîndește la ea.

Fără îndoială că Skála știe tot atît de bine ca și el că nu m-aș amesteca în ancheta lor, dacă n-aș avea un motiv. .

— Josef Trojan lucra și dormea aici — spune el. Soția lui doarme în încăperea alăturată. Aseară a rugat-o în mod excepțional să-l scoale la șapte dimineața. Urma să plece nu știu unde.

— Unde voia să se ducă ?

— Nu i-a spus. De obicei, ea nu-i cunoștea drumurile. Poate că era vorba numai de redacție, de editură sau de ceva asemănător.

Pe măsuța de noapte se află un servici de ceai și un pachețel de biscuiți pentru diabetici.

— Doamna Trojanová zice că Trojan încă mai lucra aseară cînd ea s-a dus la culcare. Dimineața i-a adus aici micul dejun și a constatat că soțul ei e mort. Zăcea

pe pat. Moartea l-a surprins în somn, dar trupul era răsucit ca de convulsii. Doamna Trojanová a dat fuga la doctorul Bouček, care locuieşte aproape.

Mă întorc spre doctor. Acesta îşi mîngîie bărbuţa, clătinînd din cap cu o expresie gravă.

— Sînt doctorul lor de casă de ani îndelungaţi — spune el, gînditor. Domnul Trojan era grav bolnav, avea diabet, dar prea mult nu-l stînjenea. Îi ajutau de minune injecţiile cu insulină. Şi le făcea singur o dată, de două ori sau de trei ori pe zi, după nevoie. Aşa că nu mai era nici o dificultate. Insulina e de fapt un ajutor. Arde zahărul cînd organismul nu e în stare s-o facă singur. La cererea doamnei Trojanová, am venit cît am putut mai repede, dar nu se mai putea face nimic.

— Aţi constatat cauza morţii ? întreb eu.

— Mi s-a părut că aş putea constata simptomele unei infecţii tetanice. Se întîmplă asemenea cazuri. În tinereţea mea, pe cînd mă aflam la practică într-un spital, a murit acolo unul dintre medici care îşi făcuse o injecţie prin stofa pantalonilor. S-a infectat cu microbi de tetanos, care se găseau la suprafaţa materialului.

— Prin urmare, v-aţi gîndit imediat la acul seringii lui Trojan ?

— Da. Chiar aşa. Am cerut doamnei Trojanová să încuie camera şi să anunţe autorităţile în drept. N-au telefon în apartament. Domnul Trojan nu prea ţinea la curăţenia acului. De multe ori i-am atras atenţia. Igienist oficial...

Locotenentul Skála îl întrerupse politicos :

— Îmi permiteţi. Se întoarce spre mine : Firește că domnul doctor Bouček a procedat just. Josef Trojan ţinea totuşi seringa permanent în cutie, şi doctorul Bouček împreună cu medicul legist cred că, dacă tetanosul a fost

introdus în corp prin intermediul seringii, e un lucru foarte ciudat. De aceea am însoţit aici pe medicul legist. Acesta a cerut analiza seringii şi a rezervelor de insulină pe care le avea Trojan.

— Şi lucrul acesta s-a făcut ?

— E în curs — spune Skála. Medicul legist a confirmat părerea domnului doctor Bouček şi a ordonat de îndată transportarea cadavrului pentru analiză. Seringa şi insulina au fost confiscate. Dacă rezultatul va fi pozitiv, moartea lui Josef Trojan va fi considerată crimă. De aceea aşteptăm rezultatul.

— De ce s-o consideraţi crimă ? întreb eu.

Skála arătă spre Karlíček :

— Karlíček a propus să luăm amprentele de pe sticla seringii. Le-am luat. Avem cîteva amprente care nu aparţin nici lui Josef Trojan, nici soţiei lui, nici femeii care le ajută la menaj din cînd în cînd ; pe scurt, nu aparţin nici unuia dintre cei care ar fi putut să aibă seringa în mînă, ci cuiva străin, deocamdată cu desăvîrşire necunoscut. Numai pe butonul de metal al pistonului am găsit amprenta degetului mare al lui Trojan.

În orice caz e ciudat. Karlíček şi-a valorificat din nou logica lui necruţătoare. Poate că în mod just ; dar cine e străinul care a ajuns la seringa lui Trojan ?

— Îşi lăsa Josef Trojan seringa la îndemîna oricui ?

— Deseori — confirmă Skála. Asta o spune şi doamna Trojanová. Din cînd în cînd, Trojan primea cîte o vizită, exclusiv numai în interes de lucru. Dar astfel de oameni probabil că nu umblau cu seringa lui.

De astă dată nu mai domnea starea de alarmă ca în cazul bancnotei de o mie de coroane de la magazinul de bijuterii. Lucram încet, ca nişte duhuri nevăzute. Şi cu toate astea cineva s-a uitat în cărţile noastre !

— Întrebați-o pe doamna Trojanová — zic eu după o clipă — dacă nu cumva soțul ei a călătorit undeva în ultima vreme. Skála părăsește încăperea să facă ce l-am rugat, iar eu îl întreb pe doctorul Bouček : Domnule doctor, ce s-ar fi întîmplat dacă Josef Trojan, din anumite cauze, n-ar fi putut să folosească insulina ?

— Asta i s-a întîmplat de cîteva ori — răspunde doctorul, clătinînd din cap. La scurt timp după război, să zicem, nu găsea insulină. În aceste cazuri își pierdea în mod primejdios energia fizică și spirituală, devenea abătut și nu era sigur nici de cea mai simplă mișcare. Injecția cu insulină îi refăcea echilibrul în cîteva minute.

Mă uit la Karlíček :

— Îți amintești de scrisoarea pe care nu demult ai trimis-o acasă domnișoarei Dvorská ?

— Mă tot gîndesc la ea de cînd ați venit, tovarășe căpitan — răspunde Karlíček, liniștit.

Karlíček bănuise lipsa cocainei în cazul misteriosului turist Nr. 2, care se adăpostise peste noapte la hotelul din sat. Putea însă la fel de bine să-i fi lipsit insulina, de care turistul n-a pomenit de teamă să nu lase urme.

Ce putem face acum ? Să fardăm cum trebuie chipul răposatului Trojan, să-i lipim mustăți false ca de somn, să-i punem o pălărie pe cap, așa cum avea turistul cu pricina, să-l fotografiem și să prezentăm poza martorilor ? Nu-i posibil ! Fără să mai vorbim că de atunci a trecut un an, și noi n-am reușit decît să ne facem o vagă idee despre ceea ce oamenii ne-au descris în ziua aceea.

Fără să fie întrebat, Karlíček zice :

— Josef Trojan n-are mustăți, are păr castaniu și un obraz obișnuit, oval, fără nici un fel de semne particulare.

Unul dintre membrii grupei de alarmă îmi întinde buletinul de identitate al lui Trojan.

Skála se întoarce :

— Doamna Trojanová spune că soțul ei în ultima vreme n-a fost nicăieri în afara orașului Praga.

Bun. Probabil că doamna Trojanová nu spune adevărul sau... pe toți dracii, înseamnă că mă înșel în toate teoriile mele.

— Cere îngăduința să poată pleca la sora ei — continuă Skála. Zice că se simte prost aici.

— Eu nu-i dau ordine, dar rugați-o să-și mai amîne puțin plecarea. Poate că primim în scurt timp vreo veste de la secția de autopsie a institutului. Dacă vrea să plece pentru cîteva zile, va trebui să-și ia cîte ceva cu sine. Deocamdată, poate să se pregătească. Lăsați-i libertate deplină.

Skála se întoarce din nou, vrînd să iasă, dar îl poftesc cu un gest să mai aștepte. De fapt, preiau comanda aici. Mai degrabă șoptesc decît vorbesc :

— Dacă doamna Trojanová își va lua ceva bagaj în ultima clipă, înainte de a pleca, să-l controlezi.

— Ce-ar putea să-și ia ? întreabă Skála tot în șoaptă.

— Ceva. Poate cîteva miare.

Karlíček se află aproape de mine. Aude ce vorbim. În timp ce Skála se depărtează, îmi spune încetișor, diavolește, ca și cum ar urmări un complot împotriva șefului său :

— Ar putea să aibă niște bancnote C-L chiar în sîn. Să chemăm o femeie să-i facă „inventarul".

— Nu.

Karlíček își îndreaptă puțin trupul și se retrage. Din el țîșnește în mod limpede flacăra pasiunii nestinse pentru rezolvarea cazului C-L.

Cuvîntelul meu scurt, aproape tăios, l-a atins ca și cum aș fi zvîrlit o lopată peste această cenușă presărată cu scîntei. Mă plimb prin încăpere. Skála se întoarce și, cu el, un membru al grupei care o interogase pe Trojanová.

— N-a fost atins de nimeni? zic și arăt serviciul de ceai.

— Pînă acum nu — răspunde Skála.

Auzim, în sfîrșit, soneria de la ușă. Ies din odaia de lucru a lui Trojan. A venit medicul legist, o veche cunoștință.

— Așa!... exclamă el. Tetanosul a fost descoperit în insulină și pe vîrful acului de seringă. El a fost cauza convulsiilor și a morții. O cultură grozav de agilă, a dracului de frumoasă! Cum a putut ajunge în fiola de insulină, pentru Dumnezeu?

Prin urmare, situația e limpede. Dar nu-i limpede dacă e vorba într-adevăr de o crimă. Fără îndoială că aici sînt două circumstanțe grave: amprentele străine pe sticla seringii și contul curent al lui Trojan. Ca două coarde de rezonanță. O atingi pe una și vibrează și cealaltă.

Intru în camera unde se află femeia blondă. Ea stă acum la masă. Tocmai a închis un geamantan mic de călătorie. Întoarce capul și privește chinuită spre ușă. Dacă are vreun amestec în afacerea C-L, probabil că mă cunoaște după nume. Criminalii ne-au dovedit că știu să-și procure informațiile. Sper însă că nu mă cunoaște personal. Bineînțeles, nu mă prezint. Nu facem aici un joc de societate, nici n-o invit la dans, nici măcar la un vals.

Vorbim cu gravitate și respectuos.

— Doamnă Trojanová, analiza confirmă moartea prin tetanos.

Ea pleacă uşor capul şi îşi lasă privirea în pămînt, ca şi cum n-ar mai avea de gînd să şi-o ridice de-acolo.

— Doctorul Bouček a spus-o de la început — vorbeşte ea cu tristeţe.

Nu mai e foarte tînără, dar, cum se spune, n-a început să se scuture. Are o siluetă frumoasă, e mai degrabă înaltă decît mijlocie, şi se pricepe pesemne în tainele cosmeticii şi în a-şi menţine elasticitatea trupului. Am impresia că bărbatul ei bolnav nu-i pretindea nicidecum asemenea îngrijiri şi că ea nu-şi conserva farmecul feminin numai pentru el. Aş vrea să n-am prejudecăţi, dar femeia aceasta nu prea mi-e simpatică.

— Lucraţi undeva, doamnă Trojanová? întreb eu.

— Nu lucrez. Acum va trebui să-mi caut ceva. Vorbeşte anevoie ca şi cum şi-ar înăbuşi o mare durere lăuntrică. Am dus-o greu. Soţul meu, de fapt, muncea numai pe sume derizorii. Dar nu mi-a îngăduit să...

Am impresia că ar putea să vorbească mai firesc. Joacă teatru.

— Sînteţi acum lipsită de mijloace?

— Poate că pentru scurt timp am să mă descurc. Soţul meu a încasat nu demult nişte bani.

— Aceştia ar putea fi consideraţi moştenire — observ eu — şi pentru reglementarea respectivă se aşteaptă de obicei o bucată de vreme.

Ea oftează adînc:

— Asta ar fi o greşeală. Bani lichizi am puţini. Aceste cîteva mii depuse în contul lui curent.

Problema este dacă o duc eu acolo unde vreau, sau mă duce ea pe mine.

— Dumneavoastră n-aveţi dreptul să dispuneţi de acest cont?

— Nu. Eu nu. Numai el.

— În cazul acesta nu vi se eliberează bani din cont.
— Credeți ?
— E doar moștenire !
Alunecă pe scaun, doborîtă parcă de o slăbiciune subită.
— Doamnă Trojanová — zic eu aproape prietenește — poate că s-ar putea aranja ceva. E onorariul lui, nu-i așa ?
Ea scutură din cap :
— Cred că nu. A vîndut cuiva o mașină de scris. Nu mi-a spus nimic despre asta. Dar avea două, și acum nu mai văd decît una singură. Tot așa a dispărut și ceasul lui de aur. Era o amintire de la tatăl său. Nu știu ce să spun. Acționa totdeauna independent, pe mine nu mă întreba niciodată cînd voia să întreprindă ceva. Pe de altă parte, însă nu se ferea de mine. Am văzut avizul de la bancă pe biroul lui. Apoi l-a pus undeva la păstrare. N-am vorbit despre asta. Între noi... Își trece ușor mîna peste frunte : N-are nici un sens să... Pe scurt, ne înțelegeam bine împreună, uneori însă era mai bine...
— Doamnă Trojanová, nu vă cer să-mi povestiți viața dumneavoastră particulară — zic eu, grav. Aș fi dorit numai să vă dau un sfat. Interesați-vă care notar se va ocupa de moștenire, vorbiți cu el și sînt sigur că are să v-ajute. Caut zadarnic pe chipul ei o tresărire care să trădeze reacția ei lăuntrică la cursa mea nevinovată. Puteți pleca, așa cum ați dorit — continui eu, văzînd că nu-mi răspunde. Noi mai rămînem aici pentru cercetări. Avem motive grave s-o facem. Dacă aveți vreo obiecție, vom putea să vă prezentăm o autorizație oficială în regulă. E pe cale să fie întocmită. Pînă atunci ar trebui să încuiem provizoriu apartamentul.

Doamna Trojanová se ridică vioaie, cu o expresie indiferentă :

— Procedați cum vi se pare mai bine.

Se îndreaptă spre bagajul ei. Eu ies în hol. Acolo se află bunul doctor Bouček, gata de plecare.

— O însoțesc pe doamna Trojanová pînă la sora ei — se oferă el. Am s-o ajut să povestească acolo tot ce s-a întîmplat. Nu e bine să se ducă singură, cu vestea asta tristă...

Grupul de anchetatori cunoaște, fără doar și poate, adresa surorii doamnei Trojanová.

Ne aflăm cu toții în hol. Trojanová iese. în sfîrșit, din odaie. În mîna dreaptă duce un bagaj ușor, pe brațul stîng și-a aruncat o manta ușoară de ploaie, geanta îi atîrnă de o curea lungă pe celălalt umăr. Nu s-ar spune că n-are o înfățișare plăcută, înfățișarea unei femei mature după care oricine ar întoarce capul pe stradă.

Tăcem. Doamna Trojanová se îndreaptă cu pași mici spre ușa holului, ca și cum noi nici n-am fi acolo. Are o expresie gravă și în privire o tristețe liniștită. Cînd să pună mîna pe clanță, locotenentul Skála schițează un gest.

— Doamnă Trojanová — spune el foarte calm — pentru completarea cercetărilor noastre trebuie să vă percheziționăm bagajul.

Ea îl privește cu o uimire în care se simte și un protest rece :

— De ce, domnule ?

Skála ridică din umeri. Sper să nu-i spună că asta e ideea mea. Karlíček, eu, Loubal, Třepinský și ceilalți nu ne mișcăm.

— Refuz ! spune Trojanová cu o energie pe care, de fapt, în clipa aceea n-ar fi trebuit s-o aibă.

— Vă sfătuiesc să nu vă opuneți.

— Vă întreb pentru ce !

Doamna Trojanová se transformă dintr-o văduvă distrusă, într-o leoaică iritată.

— Ce doriți ? De ce anume mă suspectați ? Ce s-a întîmplat de fapt ? Nimic altceva decît o poveste urîtă ! Ce pot să fac ? Sau poate credeți că l-am infectat eu cu tetanos ? De ce mi-ați luat amprentele ? Lăsați-mă ! Nu vreau să mai rămîn aici nici o secundă.

Apucă brusc clanța și întredeschide ușa, dar Skála împinge ușa cu piciorul. Pînă să se dezmeticească doamna Trojanová, Skála i-a înșfăcat geamantanul, deși ea îl ferise.

Acum stă în picioare ca împietrită.

— Scandalos ! pufnește ea, iritată.

Skála pune liniștit geamantanul pe o măsuță sub cuier și îl deschide.

Unul dintre membrii grupei sale de alarmă se apropie repede cu lumina puternică a unei lanterne de mînă. Este o indiscreție. Cu sînge rece, Skála scoate din geamantan lucrușoare pe care un bărbat n-ar trebui să le ia în mînă : o pereche de pantofiori drăgălași, rochițe ușoare de vară și cîteva fleacuri de toaletă. Trage cîteva perechi de ciorapi fini de damă și scutură alte cîteva fleacuri.

Nimic suspect. Nici Karlíček, cu fantezia lui avîntată, n-ar fi tras vreo concluzie. Numai că, iată, Karlíček zice brusc :

— Ați uitat să vă luați pijamaua, doamnă Trojanová

Ea tresare :

— Ce te privește pe dumneata, omule ?

Frumos ! Mă tem că amicul Karlíček va aduce vorba de cămașa de noapte, fiindcă, după deziluzia suferită în

dragoste, a devenit cinic; dar Karlíček nu mai spune nimic.

Cu o expresie oarecum necăjită, Skála pune lucruşoarele la loc în geamantan.

— Lasă-le! strigă doamna Trojanová, împingîndu-l furioasă.

Ia lenjeria şi, cu multă îndemînare, dar şi cu o grabă iritată, o pune ea însăşi în valiză. Skála mă fulgeră cu o privire încărcată de reproşuri.

Uşa se trînteşte. Şi doamna Trojanová, fără să-şi ia rămas bun, pleacă. Doctorul Bouček se repede după ea, gata-gata să se lovească de uşă. O deschide şi, strigînd-o pe doamna Trojanová, dispare şi el din ochii noştri.

Îmi dădusem un admirabil vot de blam. Cu siguranţă că, bunul doctor Bouček este încredinţat că o „mulţime de poliţişti" s-au aruncat cu o forţă copleşitoare asupra unei văduve amărîte.

Nimeni nu spune nimic, numai Karlíček se strîmbă şi, fără să ţină seama de gradele noastre superioare, începe să se agite, să dea din mîini.

— Cine se duce să doarmă în altă parte — strigă el, dezlănţuit — se gîndeşte în primul rînd cu ce-o să se îmbrace noaptea. Cine uită de asta are altceva în cap. Femeia asta pleacă de acasă din altă pricină.

— Se duce la soră-sa, Karlíček! îi atrage morocănos atenţia Skála.

— Şi vreţi să cred c-o să împrumute acolo o cămaşă! E prea distrusă ca să facă aşa ceva! A plecat pentru altceva! Şi Karlíček continuă iritat: Eu rămîn la teoria psihanalizei, care spune că din conştiinţa omenească nu dispare niciodată condiţia necesităţii somnului. Muierea asta e falsă pînă în măduva oaselor. Trebuia să i se percheziţioneze şi poşeta. De fapt eu am propus să se

meargă pînă la percheziția corporală. Nici prin cap nu i-a trecut să doarmă la soră-sa. De ce să se încarce în mod inutil cu o pijama? S-a trădat printr-o greșeală.

Îl iau pe Karlíček de braț.

— Bine — zic eu — atunci s-o urmărim. Tovarășii Loubal și Třepinský se vor ocupa de îndată cu supravegherea doamnei Trojanová. Cineva trebuie să ajungă cît mai iute în fața casei unde locuiește sora ei. Folosim și femei.

Loubal și Třepinský nu avuseseră pînă acum nimic de făcut, fiindcă urma pe care o căutam se pierduse. Dar lor nu trebuia să li se spună ceva de două ori. Au plecat imediat.

Închid ușa în urma lor. De undeva, de jos, aud glasuri străine. Casa, liniștită după zgomotele dimineții, începuse din nou să freamăte. Pesemne că doamna Trojanová era prea grăbită și doctorul Bouček tropăise puternic pe scări.

— Hai să ne uităm nițel pe aici — zic eu.

Îl pun la curent pe Skála și grupa lui cu adevărata problemă. Karlíček stă cu buzele strînse, ca și cum s-ar fi hotărît să nu mai scoată un cuvînt. Totuși, în cele din urmă, face o observație.

— Mia aceea de la magazinul de bijuterii a fost plătită de Trojanová — zice el, colțos.

— Se poate — răspund eu, convins. Dar a trecut multă vreme, iar responsabila nici atunci nu și-a amintit ceva concludent. Mă duc acolo să-mi cumpăr un port-țigaret de argint pe care l-am admirat în vitrină, și vom vedea. Dacă mi se va părea suspectă, în sensul că nu-i chiar atît de zăpăcită cum am avut impresia, am s-o privesc altfel pe „doamna necunoscută" care i-a plătit mia de coroane. De ce, de pildă, n-ar fi băgat ea în buzunar

bancnota valabilă și n-ar fi înlocuit-o singură cu una din seria C-L ?

Skála ridică din sprîncene.

— Nu puteați să faceți treaba asta cu portțigaretul mai de mult ?

— Puteam — recunosc eu — numai că abia acum mi-a venit în minte.

Mă uit iarăși la Karlíček, dar el tace chitic. Nici măcar nu clipește.

Începem să percheziționăm dormitorul lui Trojan. Are o bibliotecă destul de mare. Cercetăm volum cu volum. Controlăm biroul, toate colțișoarele. Nu găsim nimic suspect. Dar ni se pare că dezordinea de pe birou e oarecum artificială. Nu sînt semne vădite că Trojan ar fi lucrat acolo chiar cu o seară înainte. Aș putea spune că în ultima vreme nu lucrase de loc, cel puțin asta e impresia mea.

Grozav de bine ne-ar pica un *Mersul trenurilor* în care să vedem subliniate cu roșu trenurile care merg în direcția graniței de nord-vest. Dar așa ceva nu există. În coșul de hîrtii, de asemenea nimic. Nici măcar o literă lipită pe fundul lui. Absolut nimic din ceea ce descoperă detectivii celebri în cărți. Numai un teanc de foi de vărsămînt necompletate în contul lui curent și însțiințări regulate privind depozitul de douăzeci și patru de mii.

În încăperea vecină, tot nimic. Se vedea bine că acolo locuia doamna Trojanová. Josef Trojan nu-și ținea acolo decît lenjeria. Firește că ne străduim să nu lăsăm dezordine în urma noastră. Treaba asta ne dă de furcă, deoarece doamna Trojanová are o provizie surprinzător de bogată de lucruri gingașe care se agață de

degete și pe care Karlíček le numește cu dispreț „ambalaj pentru dedesubt".

Am prefera să găsim aici colierul de chihlimbar. Nu este. În schimb, sînt cîteva perechi de cercei. Din păcate nu seamănă cu aceia pe care i-a adus Karlíček de la magazin.

Dacă Josef Trojan vînduse ceasul de aur pe care îl avea de la taică-său, poate că avea și soția lui ce vinde. Admirăm o brățară în formă de șarpe și cîteva inele destul de prețioase.

A treia încăpere e bucătăria. Colțul cu mașina de gătit e izolat printr-un paravan, așa încît ceea ce rămîne poate fi folosit ca sufragerie.

Cercetăm și dependințele. Cămara nu e rău aprovizionată. Bidoane cu cafea americană, damigene cu suc de portocale, conserve străine. Dacă compar cîștigurile mici ale lui Trojan, acel „far niente" care se degajă de la masa de scris, ca și situația soției lui de femeie fără serviciu, cu standardul foarte ridicat al cămării și al dulapului cu rufărie, ajung la concluzia că acești oameni au cumpărat legal și ilegal cu bani din seria C-L.

Fără îndoială că asta e logica neclintită a lui Karlíček. Ar trebui mai bine proptită. M-am indispus.

Stau în holul semiîntunecos și reflectez la plecarea mea de aici lipsită de glorie. Skála și cei trei oameni ai lui sînt în baie. Se spală pe mîini.

Îmi vine să mă uit deasupra unui dulap din hol pe care îl mai cercetasem o dată. Nu văd nimic. Mă ridic pe vîrfuri să mă conving. Apoi, uitînd de orice demnitate, sar în sus ca să pot vedea mai bine și strig:

— Dați-mi un scaun și lumină!

La strigătul meu, ceilalți s-au repezit în goană de parcă aș fi strigat din vîrful catargului că văd o balenă.

— Ce-i acolo ? întrebă Skála.

— Acum nu mai este nimic. Dar a fost ceva.

Cu lanterna în mînă mă urc pe scaun și luminez partea de sus a dulapului. Karlíček a spus odată că praful e dușmanul nostru. O spusese în apartamentul lui Jaroslav Lenk, dacă vă amintiți. Acolo era surprinzător de curat. Aici, doamna Trojanová sau femeia ei de servici nu prea se omorau cu ștersul prafului.

Prin urmare, deasupra dulapului s-a așternut praful. Dar nu peste tot. În mijloc e un dreptunghi aproximativ curat. Dimensiunile lui sînt cam de optzeci de centimetri pe șaizeci. Dreptunghiul e tocmai lîngă zid. Dulapul este mai lat de șaizeci de centimetri. Fîșia rămasă în față e ștearsă perpendicular pe lungimea lui. Se recunosc niște linii paralele, desenate în praf. De pe acest dulap cineva a tras, nu demult, un obiect dreptunghiular ; o lădiță, o cutie sau un cufăraș. Mai degrabă o valiză, fiindcă văd niște dîre mai adînci pe margini, lăsate probabil de colțurile îmbrăcate în metal, care, pe alocuri, chiar au zgîriat ușor lemnul moale al dulapului.

În tot apartamentul nu există nici un obiect care să se potrivească pe dreptunghiul de pe dulap.

Cobor de pe scaun și sting lanterna.

— Probabil că cineva a luat un obiect de aici — zic — și acum ne lasă liniștiți să căutăm.

Oamenii lui Skála măsoară cu grijă urmele de pe dulap și, după ce au terminat, dau semnalul de plecare. Cheile lui Trojan pot fi fără teamă predate văduvei sale. Cu asta mă însărcinez eu.

Mai întîi verific dacă Loubal şi Třepinský au aranjat totul aşa cum trebuie. Sînt mulţumit de munca lor. Apoi dau o raită pe la secţia de autopsie a institutului medico-legal. Sînt condus chiar la masa de marmură pe care e aşezat răposatul Trojan. Pentru completarea anchetei trebuia să-l văd.

După-amiază mă îndrept spre casa unde locuieşte sora doamnei Trojanová. Se numeşte Valoušková. Soţul ei, Valoušek Emil, e funcţionar. Mă poftește înăuntru binevoitor.

— Cumnata mea a plecat — îmi spune el cu vădită părere de rău că n-am mai găsit-o.

Între această gospodărie şi cea a lui Josef Trojan este o deosebire ca de la cer la pămînt. La familia Valoušek totul e plăcut. Aici domneşte o atmosferă de familie care trăieşte în armonie. Dacă Emil Valoušek n-ar fi fost consternat de moartea cumnatului său, ar fi arătat ca un om mulţumit. Maria Valoušková e ceva mai în vîrstă decît sora ei. E rotofeie ca o mămică. Sînt sigur că nu se omoară după lenjerie fină şi nu are rezerve de ciorapi ca pînza de păianjen, nici unghiile lăcuite.

Are un băiat de zece ani şi o fetiţă de trei. Ne aflăm în bucătărie, care este totodată şi cameră de locuit. Deci nici un fel de lux. Nu e atîta spaţiu ca la familia Trojan. Mobilierul simplu şi practic.

Băiatul şade la o măsuţă lîngă fereastră şi desenează ceva. Fetiţa abia a învăţat să pronunţe litera r. O prinde pe maică-sa de fustă şi strigă cu nesfîrşită bucurie: „RRRorica! RRRimbaba!" Şi încă ceva asemănător.

Folosesc pauzele în care maică-sa o șterge la gură și întreb :

— Mai vine doamna Trojanová ?

— Nu știm — răspunde Valoušková. Mîngîie fetița pe păr, și pe frunte i se așterne o umbră de îngrijorare : Și-a lăsat aici bagajul. Poate se mai întoarce...

Văd bagajul. Este acela în care răscolise Skála. Trojanová nu mai are nimic altceva, prin urmare nici acel obiect care și-a lăsat urma pe dulap.

— Bănuiam că intenționează să petreacă la dumneavoastră cîteva zile — zic eu.

— N-a spus nimic despre asta — se miră Maria Valoušková. Dacă ar fi vrut, ne-am fi restrîns noi cumva. Dar cred că s-a dus iarăși acasă.

— Și eu cred — întărește Emil Valoušek.

„Hrrradcany [1] !" rostește fetița. Arată foarte preocupată, caută în bagajul ei de cuvinte nume răsunătoare, pînă îl găsește pe cel dorit. Maică-sa o lăsă în aceste chinuri lingvistice, încredințînd-o frățiorului mai mare, pentru ca el să-i deseneze „Hrradcany" pe hîrtie.

Emil Valoušek clatină din cap.

— Să nu bănui nimic și să-ți vezi deodată bărbatul mort : e un lucru cumplit — vorbește el cu gravitate, dar parcă fără participare. Și, pe deasupra, să mai fii tulburată și altminteri... iată un lucru care dă de gîndit. Cumnată-mea zicea că-n treaba asta e ceva care dumneavoastră nu vă place. Aici... — șovăie puțin, se răzgîndește — ...aici era mai liniștită. Eu cred că pentru ea moartea soțului nu-i nici o pierdere, pînă la problema existenței, bineînțeles. Au trăit împreună ca doi oameni

[1] Palatul prezidențial din Praga.

străini. El era bolnav, copii n-aveau... era greu. Eu cred chiar că ea are un amant.

Băiatul lăsă desenul ; pe foaia lui mîzgălește acum fetița, iar el ascultă cu încordare ce spune tata. Cu un gest stînjenit, nevastă-sa îi atrage atenția, iar tata se holbează mustrător la băiat și se stropșește cu glas aspru :

— Marș în odaie !

Ascultător, băiatul se ridică, își adună uneltele de desen și o ia pe fetiță în încăperea vecină.

Întreb :

— Doctorul Bouček a fost aici cu doamna Trojanová ?

— N-a fost nimeni cu ea — răspunde Emil Valoušek — a venit singură.

Deci bunul doctor n-a mai ajuns-o, ori ea a refuzat să fie însoțită.

— Totul e în ordine — zic, ca și cum ar fi fost chiar așa. Speram s-o mai prind la dumneavoastră pe doamna Trojanová, ca să-i pot da cheia apartamentului.

— N-a stat mult — îmi mărturisește Maria Valoušková. Să tot fi fost două ore ! De fapt venise numai să se odihnească. Nici să mănînce n-a vrut, a băut doar o ceașcă de ceai...

Observ că Emil Valoušek, lipsit de indulgență, vrea să facă un gest cu mîna.

— A telefonat și la pompele funebre — precizează el sec.

— Dumneavoastră aveți telefon ? întreb.

— În cameră — arată el. Dacă doriți...

— Nu, mulțumesc.

La familia Trojan nu este telefon. Ar fi fost mai bine invers.

Zic :

— Pompele funebre nu pot face nimic fără autorizația noastră.

— Păi chiar a discutat mult cu ei — spune Emil Valoušek, clătinînd din cap.

— Cu siguranță fără succes.

— Da, așa e, pe urmă ne-a spus și nouă. Se plîngea că i se fac greutăți de prisos.

Maria Valoušková încearcă să-și apere sora :

— Nu știe unde să se adreseze. N-are actul de deces... oricum, astea sînt griji...

— N-ar trebui să-și facă din astea griji — zic. Mîine dimineață o să primească o înștiințare pe adresa ei. Dacă se mai întoarce astăzi la dumneavoastră, vă rog frumos să-i spuneți. Cu care întreprindere de pompe funebre a vorbit ?

— Mi se pare cu cea din Holešovice. Noi nu eram aici. Ușa de la cameră era închisă, copiii făceau un zgomot...

Părăsesc familia Emil Valoušek și trec pe la biroul meu. Acolo mă aștepta o veste despre doamna Trojanová !

Informația era de la Loubal. Într-un anume sens, dar, din păcate, nu în sensul bun, e interesantă.

Plecînd de la sora ei, Trojanová s-a plimbat o vreme pe străzile principale. S-a oprit des pe la vitrinele magazinelor de modă. Nimeni n-ar fi spus că e văduvă abia de cîteva ore.

— E o făptură care atrage, chiar mai mult decît în mod obișnuit, atenția bărbaților — spunea Loubal cu sobrietate. Felul cum se gătește atrage în mod irezistibil privirea asupra ei, deși ai impresia certă că-n sinea ei femeia nici nu se gîndește la așa ceva.

Loubal reușea să păstreze atît caracterul oficial al unui raport cît și o anume plasticitate literară.

Și a continuat în felul acesta. Anume că doamna Trojanová a trecut pe la grădina restaurantului „Zorile" și a comandat un ou „à la russe". Amîncat și două cornuri. Asta înseamnă foarte puțin, fiindcă de dimineață nu mîncase nimic. Apoi a așteptat pînă ce chelnerul i-a adus o bere mică. Între timp, un client de la masa apropiată și-a luat paharul de vin roșu și a trecut la altă masă. Nu știu cum a făcut, dar paharul i-a alunecat din mînă și s-a vărsat în poala doamnei Trojanová.

— Aproape două sute de grame — spune Loubal.

— Destul de mult — zic.

— Cred și eu. Rochia s-a distrus. Doamna Trojanová părea să sufere și era într-adevăr emoționată. Chelnerul a presărat sare peste petele de vin, iar neîndemînaticul domn s-a scuzat foarte zelos și descumpănit. S-a prezentat sub numele de Sklenář, salariat la Consiliul central al sindicatelor. Cu multă bunăvoință s-a oferit să plătească paguba pricinuită. Și fiindcă doamna Trojanová se plîngea că nu poate să iasă în stradă cu rochia pătată de vin, domnul Sklenář a chemat chelnerul și i-a spus să aducă un taxi. Chelnerul se pregătea să-l servească, dar a fost oprit de un om de-al nostru care stătea la pîndă și urmărise cu atenție întîmplarea.

Legitimațiile noastre au înfăptuit aproximativ ușor minunea ca taximetrul care a venit să-i ia să fie condus tot de un om de-al nostru. Această mașină l-a luat pe domnul Sklenář și pe doamna Trojanová și i-a dus, potrivit dorinței lor, la Holešovice. Pe drum a ascultat tot ce au vorbit.

Poate că perseverența cu care fusese urmărită doamna Trojanová a fost împinsă cam prea departe, dar, firește, n-am obiectat nimic.

— Urmărirea n-a adus nimic important — continuă Loubal — ci doar o cunoaștere mai deplină. În taxi, Sklenář a aflat că doamna Trojanová tocmai își pierduse soțul și i-a prezentat condoleanțe. Au vorbit numai despre treburile ei. Sklenář se purta foarte curtenitor. N-a considerat nimerit să-i vorbească despre sine, iar doamna Trojanová nu l-a întrebat nimic. A reușit să obțină de la ea o întîlnire pe a doua zi. Spunea că are un cunoscut care vinde foarte avantajos rochii moderne, noi. Aș zice că mai degrabă doamna Trojanová nu l-a refuzat. În fața casei sale au coborît din mașină, Sklenář i-a sărutat mîna și ea a intrat în casă. Sklenář a plătit șoferului și acesta a plecat. Se înțelege că în clipa aceea omul nostru era de pază la colțul străzii. Sosise și el cu taxiul. Sklenář s-a depărtat pe jos. Intrarea casei lui e păzită. Raportul s-a sfîrșit.

Așadar, dacă doamna Trojanová avea un amant, cum susținea Emil Valoušek, deocamdată nu se văzuse cu el.

— Du-te mîine la ea — zic eu. Predă-i cheile apartamentului și autorizația de înmormîntare.

După aceea îi încredințez lui Loubal fotografia lui Josef Trojan, măritată de trei ori după fotografia de pe buletinul de identitate.

— Trimite fotografia asta Filipinei Hrachová și Josefei Nebusilová, prin omul nostru care a mai fost la ele. N-ar fi exclus să recunoască în Josef Trojan pe vechiul amator de papagali.

Třepinský primește sarcina să cerceteze la care întreprindere de pompe funebre a telefonat doamna Trojanová.

Cînd a doua zi dimineața, puțin după ora nouă, ajung la biroul meu, Třepinský își terminase treburile și îmi raportă :

— Nicăieri nu-și amintește nimeni de doamna Trojanová sau de altcineva să fi telefonat în legătură cu înmormîntarea lui Josef Trojan, deși ar fi trebuit să aibă loc o convorbire mai lungă.

Am bănuit. Să intri în legătură cu pompele funebre, în împrejurările date, ar fi fost un act necugetat, incompatibil cu caracterul doamnei Trojanová.

Prin urmare, de la sora ei telefonase în altă parte și n-a vrut să se trădeze. Bănuiesc că amantului ei. Tăinuirea s-ar putea explica poate prin faptul că nu voia să destăinuie în fața soră-si că are un prieten. Dar pot fi și alte motive.

Nu se îndoiește că n-am încetat să ne interesăm de ea. De aceea a preferat să nu telefoneze de la vreun telefon public. Deci nici noi nu trebuie să știm ceva despre prietenul ei. Sînt curios să știu de ce se ferește. N-a presupus că o să verific asta direct prin Valoušek. Ideea mi-a venit pe neașteptate, așa că poate nici nu-i vor spune că am aflat ceva despre acel telefon. Și dacă îi vor spune, probabil că nu-și va închipui că mă voi interesa și la pompele funebre.

Îmi amintesc cu emoție de Karlíček. Zănaticul ăsta, cu logica lui neînduplecată privitor la pijama, probabil că iar a fost aproape de adevăr.

Cred că înainte de amiază am să trec pe la magazinul de bijuterii. Mai e vreme.

Mi se anunță o vizită : Karlíček.

— Am adus copiile amprentelor de pe seringă, tovarășe căpitan ! începe el. Vorbește pe un ton oarecum supus, de subaltern, dar mă prefac că nu observ. Ziceați

aseară, tovarăşe căpitan — continuă el, la fel de rezervat — că o să treceţi pe la magazinul de bijuterii. Îmi permit să vă atrag atenţia că s-a mutat. Nu mai este la adresa înregistrată.

Iată încă un lucru pentru care trebuie să-i fiu recunoscător lui Karlíček.

— Cunoşti noua adresă ? întreb eu.

— Da — răspunde el, clipind.

Liniştit, mă lasă să-mi însemn adresa, apoi îmi spune că magazinul nu mai e nici acolo, că s-a mutat din nou.

— Şi de ce nu mi-ai spus de la început ? întreb eu, încruntat.

— Ca să fie raportul complet, domnule căpitan. Nu e vina mea. Nici eu nu sînt în stare să pricep de ce s-a întîmplat aşa. Deocamdată, la ora asta, această a treia adresă e definitivă, dar nu poate garanta nimeni...

Şterg a doua adresă şi o scriu pe a treia.

— Asta-i tot — zice Karlíček.

— Ba nu ! zic eu. Ia loc şi spune-mi ce te-a apucat cu cerceii ăia ?

Întrebarea mea l-a luat prin surprindere, dar, în afară de cîteva clipiri din pleoape, rămîne calm. Încearcă să-şi menţină atitudinea de „subordonat". La îndemnul meu repetat se aşază.

— Potrivit ordinului am înapoiat cerceii, tovarăşe căpitan ! zice cu un ton oficial.

— Bine, dar nu i-ai trimis domnişoarei Dvorská ?

— Asta a fost foarte simplu, fiindcă imediat după aceea i-am cumpărat. Sper că nu aveţi vreo obiecţie împotriva acestui fapt.

Într-un răstimp foarte scurt îşi bătea joc de mine cu îndărătnicie pentru a doua oară. Dar mă port ca şi cum

n-aș fi observat, nu primesc provocarea și lucrul acesta îl dezarmează.

— Și de ce i-ai cumpărat ? Intenționai încă de atunci să-i dăruiești domnișoarei Dvorská ?

Karlíček tace o clipă, apoi redevine el, cel dintotdeauna. Pare însă un pic mai îngîndurat.

— Atunci încă nu — zice el, vorbind parcă în silă. Nu v-aș spune, dar lucrurile au fost mai complicate decît vi s-a părut dumneavoastră. Îmi venea să rîd amar cînd mi-am dat seama că vreți să mă vindecați trimițîndu-mă la școală, la internat. La început m-a surprins faptul că nu-mi pot aminti pentru nimic în lume chipul Helenei, că nu mi-o pot reprezenta absolut de loc. De aceea mă impresiona ori de cîte ori mă uitam țintă la ea. Și cercei aceia... Karlíček duce mîinile în față, ca și cum între arătător și degetul cel mare ar ține, în fiecare mînă, cîte un cercel, la o depărtare mai mică de douăzeci și cinci de centimetri. Uitați-vă puțin aici — spune el. Chipul ei îmi apărea în mărime naturală, ca pe cea mai frumoasă fotografie, cînd depărtam cerceii — adaugă el, depărtînd mîinile — atunci imaginea se mărea, iar cînd îi apropiam, imaginea se micșora. Așa, devenea ca o miniatură de ceas — mai zice, apropiind mîinile la o distanță de două degete de trup. Apoi le lasă să cadă : Spre mirarea mea, totul pare foarte rațional. Acasă i-am atîrnat în perete — explică el mai departe. I-am atîrnat și deasupra patului, la internat. Imaginea Helenei se ivea între ei din ce în ce mai precis. Cînd îi atingeam și se clătinau, Helena zîmbea, se strîmba, pe scurt, făcea tot ceea ce îi ceream : de pildă, scotea și limba. În felul ăsta mi-am dat seama că pot înnebuni de-a binelea. Am aruncat cerceii la coș. Helena era în coș. I-am aruncat într-un iaz. Helena se îneca. Un coleg mi i-a

pescuit. În cele din urmă mi-a venit ideea cea bună : i-am trimis Helenei şi m-am liniştit.

Karlíček se ridică să plece. Mă şi săturasem de sporovăiala lui.

Dar noua adresă a magazinului de bijuterii mi-a prins bine. Acum, numai de-ar mai fi acolo responsabila cu pricina. La urma urmei, şi ea putea fi înlocuită, iar eu am uitat să-l întreb de lucrul ăsta pe Karlíček atotştiutorul.

Puţin înainte de amiază intru într-o prăvălioară. În clipa aceea nu se afla nici un client. În vitrină se găseau portţigarete ornamentate. Spun că aş dori să-mi aleg unul.

Sînt numai două vînzătoare. Una mai în vîrstă şi alta tînără, zîmbitoare. Cea vîrstnică zice :

— Vă rog, vă rog, sîntem bine aprovizionaţi — şi o clipă parcă nici n-ar fi ştiut cu ce erau bine aprovizionate.

Tînăra e cam distrată. Îmi arată un sertar plin cu celemai diferite portţigarete.

Aleg cu grijă, în timp ce responsabila, în spatele tejghelei, îşi trece greutatea trupului de pe un picior pe altul, cu nerăbdare.

— Vreţi să-l faceţi cadou ?

— Da, unei doamne cu gusturi alese — zic eu.

Ea se poartă ca şi cum n-ar fi în stare să-mi dea un sfat.

Karlíček susţinea că e zăpăcită. Poate că aprecierea e puţin cam tare, dar acum n-o mai suspectez că a strecurat ea însăşi bancnota printre banii încasaţi.

— Anul trecut aveaţi magazinul în altă parte, nu ? întreb eu cu amabilitate.

— Da — răspunde ea, la fel de distrată. Alenka! strigă pe deasupra capului meu. Închide ușa, e douăsprezece, închidem.

Mă fac că n-am auzit. Tocmai asta vreau și eu, să fim singuri. În loc să-mi recomande cu simț comercial vreun portțigaret care nu se vinde, Alenka încuie ușa.

— Dincolo aveați două vînzătoare, nu? continui să întreb nevinovat.

— Da.

Împing la o parte cutia cu portțigarete, scot din buzunar legitimația și spun:

— Îmi amintesc fiindcă atunci ați avut o încurcătură cu o bancnotă de o mie, furată.

Responsabila se sperie, dar numai din pricină că așa, pe negîndite, are de-a face cu organele Securității.

— Nu mai știu... — zice, făcînd fețe-fețe.

Cea tînără pare mai degrabă curioasă.

— Ba da, doamnă... — își amintește ea. Numai că, pînă la urmă, au spus că a fost o greșeală.

— Și acum nu mai e? îi scapă femeii vorbele din gîtlej.

— Nu, nimic — zic eu, scuturînd din cap. Liniștiți-vă, tot afacerea aceea. N-a fost nici o greșeală. Păcat că nu v-ați putut aminti cine v-a adus bancnota.

— Clienții nu-și dau numele — se însuflețește responsabila. De ce n-ați adus aici pe nimeni? V-aș fi spus dacă a cumpărat sau nu ceva de la noi.

— Astăzi v-aș putea arăta o anumită persoană — zic eu.

— Și eu să-mi aduc aminte după atîta vreme? Nu sînt în stare, domnule!

Alenka rîde într-una.

— Eu și Jitka ne uitam cu mare atenție la clienți pe vremea aceea — ciripește ea drăgălaș. Ne interesa. Voiam să descoperim ceva. Treceam în revistă toate figurile clienților care cumpăraseră ceva de la noi în ziua aceea fatală, firește, atît cît ne mai puteam aminti... Dar nici unul n-a mai apărut. Cred că și acum îmi mai umblă prin cap albumul acela...

— Deci ați putea recunoaște persoana pe care v-aș arăta-o ?

— Aș încerca. E arestată ?

— Nu, dar ar fi un lucru oarecum senzațional. Ați vorbit de Jitka. Poate că ea ne-ar ajuta.

— Cine știe pe unde-i Jitka ! intervine responsabila. A plecat. Poamă bună ! A agățat un om, fără îndoială unul care se ocupă cu comerțul la negru, venea și aici, la magazin, după ea, chefuiau toată noaptea, și pe urmă îmi dormea la prăvălie sau nu venea de loc... Altă vînzătoare în loc nu mi-au mai dat.

— Asta așa e — confirmă Alenka parcă în silă, și zîmbetul naiv de pe față se șterge pentru o clipă. Jitka s-a lansat. Deocamdată nu-i pasă. Am văzut-o nu demult cu el, într-o mașină, era îmbrăcată grozav. El e un înfumurat nesuferit. Mie nu mi-ar trebui.

— Deocamdată s-o lăsăm în pace — zic.

— Păi, oricum, ea tot ar strîmba din nas dacă ați întreba-o ceva — adaugă responsabila.

Le răpisem o parte din odihna de la amiază, dar, în sfîrșit, le salut. Alenka îmi deschide și ies în stradă.

Deoarece pe doamna Trojanová o ținem sub permanentă observație, n-ar fi greu pentru Alenka să se ducă însoțită de un cavaler de-al nostru acolo unde neîndemînaticul secretar Sklenář și-a dat întîlnire cu văduva.

Sklenář trece într-adevăr pe-acolo. De data asta are în mînă ceva mult mai primejdios : un trandafir. E o după-amiază limpede și pare absolut imposibil ca Alenka să nu găsească un prilej să se uite la doamna Trojanová de aproape, atît afară, pe trotuar, cît și în magazinul cu articole pentru femei.

Din păcate, doamna Trojanová nu se vede. Nu vine. După răspunsurile primite la șirul nostru de întrebări, a ieșit de acasă, dar pesemne că n-o interesează relațiile mai strînse cu domnul Sklenář. Sau poate nu consideră potrivit să se întîlnească înainte de înmormîntarea soțului ei, chiar dacă n-ar fi vorba, sau n-ar trebui să fie, de nimic altceva decît de o simplă despăgubire. Se pare însă că doamna Trojanová l-a iertat pe domnul Sklenář. De altfel, trandafirul lui roșu e de prost gust.

Doamna Trojanová, care în momentul acesta nu întreprinde nimic suspect, se află în celălalt capăt al Pragăi, în grădina unei cafenele, bea cafea neagră și nu se uită la nimeni.

Alenka și însoțitorul ei se urcă într-un taxi și pleacă într-acolo. La magazinul de bijuterii responsabila distrată trebuie să se descurce singură. Alenka e cum nu se poate mai agitată din pricina misiunii ei de detectiv. Debutează bine. Știe că totul e pe socoteala noastră, de aceea în grădinița cafenelei își comandă o înghețată mare, un cocteil, o cafea neagră, cîteva prăjituri. Nu atrage de loc atenția, dar pe doamna Trojanová o vede bine. La rîndul său, însoțitorul ei e preocupat să nu atragă nici el atenția. În sfîrșit, plăcuta aventură a Alenkăi se sfîrșește.

— Doamna asta n-a fost niciodată la noi ! declară ea cu fermitate. N-o mai căutați pe Jitka. Și ea v-ar spune același lucru.

I-am mulțumit frumos pentru osteneală.

Clarvăzător nu sînt. La data aceea nu puteam să coordonez șirul întîmplărilor care, de fapt, erau destule. Începusem mai degrabă să mă tem că mă aflu din nou într-un punct mort.

A doua zi primesc raportul asupra „expediției" la Filipina Hrachová și Josefa Nebušilová. Raportul spunea că bătrînele au privit îndelung fotografia lui Josef Trojan cu ochelarii pe care și-i împrumutau pe rînd. Apoi au căzut de acord că s-ar putea să fie el, dar s-ar putea și să nu fie.

— Mărturia lor n-are nici un preț — spune colaboratorul meu.

N-ar avea o valoare concludentă nici dacă ar fi pozitivă sută la sută, fiindcă e vorba de o mărturie privitor la un mort. De altfel, martorele au fost interogate numai pentru a stabili ordinea lucrurilor. Mai rău îmi pare de răspunsul negativ al fetei de la magazinul de bijuterii. Fără îndoială că nici de ea nu putem fi absolut siguri.

Cine a luat geamantanul sau acel obiect de pe dulapul din apartamentul Trojanovei, și unde l-a dus? Ce pot să fac cu amprentele de pe seringă? Secția de criminalistică spune că sînt amprentele unor degete de bărbat, și asta-i tot. După materialul găsit în apartamentul Trojanovei cercetăm relațiile lui Josef Trojan. În general, relații de muncă. Semne și urme care să indice alt fel de relații nu există sau au fost înlăturate. În ultimul an au slăbit și aceste relații de lucru ale lui Josef Trojan. Redacția unei edituri spune:

— Înainte era vădit preocupat să capete ceva de lucru. În ultima vreme aproape nu-l mai interesa.

Pot eu oare să cred că el se străduia să valorifice seria C-L ? Dar douăzeci și patru de mii e numai o mică parte. Ce se întîmplase cu restul ?

Ceva arsese, probabil însă că nu tot. Nu-i de crezut că făptașii n-au salvat decît douăzeci și patru de mii.

Doamna Trojanová se poartă cuviincios. A cerut notarului să-i elibereze din contul curent al soțului o sumă pentru cheltuielile de înmormîntare și pentru necesități personale. Am ordonat să fie satisfăcută.

Josef Trojan va fi incinerat. Doamna Trojanová n-a făcut anunțuri speciale, a publicat doar o scurtă informație în ziare. Așa că la ceremonia funebră nu sînt mulți invitați. Josef Trojan are cîteva rude în străinătate. Acestea nici n-au aflat de moartea lui.

La crematoriu vin deci Emil Valoušek cu soția, cîteva femei curioase din blocul de la Holešovice, cîțiva oameni care l-au cunoscut pe Josef Trojan și care socoteau că se cuvine să-i aducă un ultim omagiu, trei bărbați și o femeie de la noi. La cererea mea, secția de criminalistică l-a trimis pe Karlíček. Pentru doamna Trojanová, Karlíček e o apariție ciudată și poate să-i sustragă atenția de la ceilalți oameni ai noștri.

La crematoriu e forfotă. Invitații care nu au legătură directă cu ceremonia în curs de pregătire păstrează o înfățișare obișnuită.

De altfel, doamna Trojanová, îmbrăcată într-o rochie de doliu care o prinde bine și cu fața ascunsă sub un voal negru, nu se uită la nimeni.

Dar mai este un invitat : secretarul Sklenář.

Stă modest la o parte, cu pălăria în mînă și avînd o înfățișare evlavioasă. Doamna Trojanová l-a tras pe sfoară cu întîlnirea, așa că omul și-a închipuit că aici

o va întîlni sigur. Deocamdată nu s-a apropiat de ea, iar doamna Trojanová probabil că nici nu l-a zărit.

Ceremonia nu ține mult. Doamna Trojanová iese din sală, însoțită de sora și de cumnatul ei. Abia acum se apropie domnul Sklenář.

Cu o gravitate de circumstanță prezintă condoleanțe. Soții Valoušek pesemne că mai auziseră de el. Doamna Trojanová își luase bagajul de la ei cu două zile în urmă și pesemne că le povestise întîmplarea cu vinul.

Convorbirea din curte a fost ascultată.

Sklenář își exprimă părerea de rău că doamna Trojanová nu i-a ferit încă prilejul să o despăgubească. Îndrăznește s-o roage să-i accepte o reparație, altfel n-ar avea liniște. Sub văl nu se vede cum reacționează doamna Trojanová. Clatină doar din cap : această intervenție se face într-un loc unde nu se cuvine. În cele din urmă îi răspunde celui care așteaptă în fața ei respectuos și rugător :

— Acum nu putem discuta despre asemenea lucruri. Mîine după-amiază în jurul orei patru voi fi la cafenea.

Apoi se depărtează. Plecăciunea lui Sklenář ca și mulțumirile exprimate rămîn în urma ei. La oarecare distanță vorbesc două femei mai vîrstnice din blocul de la Holešovice. Ori avem noroc, ori pur și simplu ne facem bine meseria. Nu-i rău să asculți ce spun niște femei care lasă impresia că sporovăiesc. Și acestea două, judecînd după privirile pe care le aruncă, vorbesc despre doamna Trojanová. O afirmație autentică și foarte importantă a uneia dintre ele sună așa :

— Femeia asta nu se astîmpără nici la înmormîntare ! Cu omul ăsta am mai văzut-o și anul trecut. Se face oare să vină un amant la incinerarea bărbatului ?

După o oră femeia se afla la mine în birou.

O cheamă Anežka Spořilová.

— Dacă se interesează autoritățile de treaba asta — începe ea, prudentă — eu garantez de ceea ce spun. Am văzut-o cu spilcuitul ăla chiar de două ori. Astă-toamnă s-au urcat în tramvai împreună la stația Casa copilului, apoi i-am mai întîlnit înainte de Crăciun, cînd veneam de la lucru și traversam parcul. Erau lîngă fîntîna arteziană și el îi șoptea ceva la ureche. Nici n-au observat că trec pe lîngă ei. Mi-aduc aminte precis ce zi era.

— Asta n-are nici o importanță, doamnă Spořilová — zic. Sînteți sigură că l-ați recunoscut pe acest domn ?

— Nu încape nici o îndoială. El este, cu siguranță.

— Bine ! Să nu spuneți nimănui că ați făcut această mărturisire. Vă sîntem recunoscători, însă, dacă veți povesti cuiva, veți strica o serie de treburi ; noi ne-am da seama de acest lucru și am fi nevoiți să vă închidem.

Acesta din urmă a fost argumentul cel mai convingător.

Acum lucrurile sînt limpezi. Trojanová i-a telefonat lui Sklenář de la Valoušek și s-au înțeles să joace farsa cu vinul, ca să pară că această cunoștință a lor e foarte recentă. Pentru noi, secretarul Sklenář urma să fie un personaj episodic, de care nu trebuia să ne interesăm cu osebire. Acum însă el devine cu atît mai interesant, cu cît doamna Trojanová îl contestă. Urmează să fie pus sub observație. Nici prin cap n-are să-i treacă, deoarece e convins că ne-a dus de nas.

A doua zi după incinerare, la ora patru după-amiază, cei doi se întîlnesc la cafenea și continuă să joace teatru.

Trojanová nu poartă doliu. Dimpotrivă, vremea văratică i-a dat prilejul să îmbrace o rochie diafană. Secretarul Sklenář, om de vreo patruzeci și cinci de ani, fără doar și poate, începe să facă pe îndrăgostitul. Trojanová zîmbește cu măsură.

La ora cinci, Sklenář plătește consumația în chip de cavaler, dar nu cu o bancnotă de o mie. Apoi se duc pe jos spre magazinul în fața căruia Sklenář așteptase nu demult cu trandafirul în mînă. Știam cu precizie totul. Trojanová își alege o rochie, îi vine bine, iar Sklenář, entuziasmat, îi propune să rămînă îmbrăcată cu ea. Ea cedează cu indulgență.

Pornesc iarăși pe jos și, în cele din urmă, intră într-un restaurant de clasa întîi să ia masa de seară. Acolo cîntă discret o orchestră. Sklenář și Trojanová stau într-un separeu și discută încet. Nu se poate auzi bine ce vorbesc. Dar se pare că numai despre dragoste. Nu e prea tîrziu cînd părăsesc restaurantul. Secretarul Sklenář își înfundase adînc mîna în buzunar în ziua aceea. La restaurant a rămas după ei o sticlă goală de șampanie și o notă cu multe sute de coroane. În fața restaurantului staționează „din întîmplare" o mașină. Fără îndoială că Sklenář, cavaler cum e, cade în cursă. O însoțește acasă, cu mașina, pe Trojanová. Apoi urmărirea se ramifică în mod organizat.

Rezultatele le voi cunoaște, firește, abia mîine dimineață. Despărțindu-se de doamna Trojanová cu o prelungită sărutare a mîinii, Sklenář s-a urcat din nou într-un taxi care l-a condus acasă. Acolo a coborît, a plătit, a deschis ușa blocului cu cheia lui proprie și a dispărut în spatele ei.

Puțin înainte de ora șapte dimineața a fost zărit ieșind din casă, îmi spune informatorul meu.

— Era îmbrăcat mai modest decît în ajun, la întîlnirea cu doamna Trojanová. Părea că se grăbește undeva la vreun serviciu. Nu se cunoaște încă scopul acestui drum al lui. Între timp însă am aflat că în casa unde a intrat ea în locuința lui și unde și-a petrecut noaptea nu locuiește nici o persoană cu numele Sklenář.

Prin urmare, are alt nume. Nici nu mă mir.

Taina doamnei Trojanová începe să iasă la lumină. Trebuie să existe o pricină anume pentru care nu vrea să fie cunoscute relațiile ei mai vechi cu Sklenář. Ea știe, sau cel puțin bănuiește că e urmărită neîncetat, de aceea grija ei plină de teamă e ca noi să considerăm cunoștința cu „domnul Sklenář" de dată recentă. Totodată însă, dintr-un motiv oarecare, trebuie să-l vadă în loc să-i telefoneze cam așa :

— Iubitule, șterge-o pentru vreo trei săptămîni, pînă cînd sateliții mei se vor plictisi.

Las' că te învățăm noi să telefonezi la pompe funebre, drăgălașă doamnă Trojanová !

La ora zece știu că Sklenář pornise dis-de-dimineață spre marginea sudică a orașului, la un laborator unde se fac experiențe pe animale mici. Și-a înșfăcat cartonașul în ceasornicul de pontaj, l-a pus din nou în panou și, grăbit, și-a continuat drumul. Pe cartonașul lui e scris numele Roman Halík. Corespunde. În casa unde locuiește domnul Sklenář locuiește domnul Roman Halík.

Îl chem la mine pe Ptáček, care, nu numai că știe să întrebe, dar și pricepe imediat ce vrei de la el. Îi spun :

— Dacă se poate procura de undeva tetanos și alte asemenea lucruri drăgălașe, atunci e numai de la instituția unde lucrează domnul Halík, alias Sklenář. Aș vrea să se cerceteze însă în așa fel, încît domnul Halík să nu se alarmeze.

— Asta-i un fleac ! răspunde scuturînd din cap admirabilul nostru Ptáček. Execut.

Cere o întrevedere cu directorul institutului, un profesor respectabil, un adevărat om de știință care nu are curiozități de prisos. Dacă făgăduiește să tacă, poți să te bizui pe el.

— Halík ? îi răspunde el lui Ptáček. E un salariat cu posibilități științifice mediocre, însă iscusit și încercat. Halík a studiat științele naturii. Iscusința lui constă în faptul că știe, de pildă, să înșface un șobolan de coadă într-un fel admirabil și să-l supună experienței necesare. Lucrează în grupa doctoriței Máckova. Se simte ca acasă printre cobai. Pot să vă dau amănunte asupra planului lui de lucru.

Caută el însuși însemnările respective.

Roman Halík are în grija sa mai ales alimentarea experimentală a animalelor, cu hrană care conține sau nu conține vitamine și alte elemente. Dar îi mai sînt încredințate și alte lucruri. Infectarea, vaccinarea și alte operații de genul ăsta. Ptáček se uită în însemnări cu mult interes, ca și cum ar înțelege ceva.

Apoi întreabă direct :

— Are acces la culturile de tetanos ?

— Ocazional, da. E însemnat aici. Nu demult a experimentat eficiența antitoxinelor tetanice. În dulapul, de conținutul căruia răspunde personal, are o serie întreagă de substanțe periculoase, dar doctorița Máckova îi laudă conștiinciozitatea.

Ptáček se întoarce, ferm convins că Halík nu-i nici un fel de geniu. Limitele talentului lui nu-s prea vaste. Niciodată n-o să iasă din el un academician.

Îl chem la o consfătuire pe locotenentul Skála.

— Hm ! zice Skála, căzînd pe gînduri. Asta întăreşte bănuiala de crimă în colaborare cu doamna Trojanová ! Ne putem procura noi amprentele lui Halík. Dacă vor corespunde cu dactilograma de pe seringă, trebuie să-l arestăm.

Zic :

— În cazul ăsta ar putea susţine amîndoi că unicul motiv a fost înlăturarea soţului incomod. Aş prefera să aştept pînă apar şi indiciile altei crime. Trojanová bănuieşte că e urmăritâ, dar Roman Halík crede că are mînă liberă.

Skála e de părere că Halík şi Trojanová au pus la cale o „nouă" cunoştinţă numai fiindcă trebuiau să cadă de acord în mod rapid asupra unui anumit lucru. Şi asta s-a întîmplat sigur. N-am putut merge cu supravegherea atît de departe.

— De aceea s-ar putea găsi în apartamentul ei ceva compromiţător — adaugă el. De pildă, obiectul care a dispărut de pe dulapul lui Trojan.

S-ar putea găsi ceva, după cum s-ar putea să nu se găsească.

— Probabil că Josef Trojan a fost unul dintre turiştii de la kilometrul 286 — zic eu. Avem aici un indiciu important, şi anume epuizarea lui pricinuită de lipsa provizorie a insulinei. Halík nu aminteşte, nici ca înfăţişare, nici prin purtările lui, de celălalt, despre care se poate crede că n-a ezitat să tragă de aproape într-o fată de şaisprezece ani. Lui Halík îi putem pune în seamă numai o crimă ca asta, indirectă, cu tetanos.

Skála clătină din cap :

— Probabil vreţi să spuneţi că Halík e şi acum în relaţii cu bruta aceea cu păr negru, dacă are ceva comun cu cazul C-L.

— Întocmai. Se poartă foarte degajat, deoarece consideră că nu ne privește viața lui particulară. Dar să nu tragem concluzii înainte de a cerceta ce face cînd nu e cu doamna Trojanová și ce fel de cunoștințe mai are.

Deocamdată, bineînțeles, urmărirea lui Roman Halík e la început și nu aduce nimic nou.

În schimb, mă surprinde vizita personală a directorului Budinský de la Banca Națională.

— Sînt însărcinat să vă atrag atenția asupra unui fapt grav — spune el cu un ton amical, dar plin de îngrijorare. Excedentul banilor aflați în circulație crește neîntrerupt de la o anumită vreme. Săptămîna trecută a atins cifra de patru milioane.

— Din seria C-L ? mă încrunt eu.

— Da' de unde ! Bani buni. C-L nu apare, pretutindeni se dă o mare atenție seriei.

— Și cum vă explicați asta ?

Budinský se lansează într-o explicație amplă. Salariile și cheltuielile oamenilor muncii, calcularea depunerilor, starea aproximativă a tezaurizării și alți factori. E un fel de curgere a acelorași bani, din toate părțile. Intensitatea acestui curent poate să slăbească, nu să crească, dacă statul nu scoate periodic o cantitate de bancnote în plus.

— Se înțelege că nu se revarsă peste maluri — spune Budinský, dar crește într-un fel care, dacă ignorăm seria C-L, seamănă cu efectul unei forțe misterioase, ceva în genul lui „perpetuum mobile". Seria C-L joacă un rol ascuns.

Să reflectăm asupra faptului.

— Falsuri s-au găsit ? întreb eu.

— Nici unul.

— Mă gîndesc la falsuri operate la literele seriei. *C* s-ar putea transforma în *O*, iar *L* s-ar putea desena ca un *E*.

Budinský zîmbește neîncrezător :

— Asta s-ar cunoaște cu o lupă obișnuită, dacă nu chiar la prima vedere.

— Există seria O-E, O-L și C-E ?

— Cred că da. Ar trebui să mă conving.

Ridic din umeri :

— Procedați prin sondaj.

Budinský scoate din portmoneu o hîrtie trandafirie de cinci sute.

— Uitați-vă la asta — mă îmbie el. E seria A-P, dar cineva a desenat cu destulă dibăcie o mică buclă la litera P și a obținut seria A-B. Falsul a fost descoperit atunci cînd casierul, numărînd, și-a umezit degetele, și bucla s-a mînjit ușor. La o cercetare mai atentă, bucla adăugată a fost lesne recunoscută.

— Bine — zic eu — dar asta nu e o bancnotă de o mie și nici din seria C-L. Păstrați-o. O să revin la ea. Deocamdată sînt pe alte urme. Trag nădejde.

Nu-i dau lui Budinský nici un fel de amănunt. El nu știe decît că punctul meu de plecare este contul curent al lui Josef Trojan.

Halík, alias Sklenář, continuă „să-i facă curte" doamnei Trojanová. Din nou cinează la un restaurant, de data asta la unul ceva mai modest, în schimb, după aceea se duc într-un bar cu atracții pentru străini, însă înțesat cu localnici.

Prilejul e grozav. Halík rontăie o *topinká* și își șterge degetele cu șervețelul de pe masă. Chiar dacă face această

operație cît mai delicat cu putință și chiar dacă *topinka* nu e prea grasă, degetele lui lasă pe pahar, după ce a băut din vinul admirabil, niște amprente minunate, cu atît mai vizibile, cu cît sticla paharului fusese lustruită cu o pastă specială. În laboratorul barului, doi dintre membrii echipei volante a lui Skála îi cam încurcă pe ceilalți.

Doamna Trojanová se lasă invitată nu numai la *topinkă* și vin, dar și la dans, cu tot doliul ei. Și binevoitorul ospătar le schimbă cu sîrg paharele de pe masă. De îndată ce Halík goleșe unul, ospătarul îi aduce altul, luîndu-l pe cel folosit cu un șervețel curat. Pentru astfel de treburi sînt angajați ospătari de clasă înaltă care știu mai bine decît domnul Halík cum se servește.

Așa se face că oamenii lui Skála obțin un mare număr de amprente foarte distincte. Obosit, declar că sînt destule.

În laborator, amprentele se prelucrează rapid. Către miezul nopții e lucru dovedit că amprentele de pe seringa infectată sînt ale lui Roman Halík.

În vremea asta, la bar, doamna Trojanová începe să rîdă oarecum dezmățat. Cînd Halík o invită la dans, nu mai are pasul sigur. La ora două din noapte e „făcută" bine. Roman Halík plătește consumația. Bancnota de cinci mii pe care o scoate din portmoneu are seria A-K. Binevoitorul chelner primește un bacșiș gras.

Halík o conduce pe Trojanová. Ieșind în aerul proaspăt, amîndoi se clatină ușor. Parcă dinadins, în fața barului stau două taxiuri ai căror șoferi pînă atunci răspunseseră fals, și totuși adevărat, tuturor celor care îi întrebaseră, că sînt angajați. Cu oarecare dificultate

Halík o urcă în prima mașină pe ușuratica doamnă Trojanová. De îndată ce pornesc, se urnește în urma lor și a doua mașină.

De data asta Halík o duce pe Trojanová acasă la el, nu la ea. Trojanová coboară și taxiul pleacă. Ea observă, și încă cu glas tare, că din greșeală au ajuns în altă parte.

Vocea ei se aude bine pînă dincolo de colț. În tăcerea nopții poți prinde și cîteva din cuvintele liniștitoare ale lui Halík. Îi pomenește de o cafelută. Doamna Trojanová chicotește în așa fel la aceste vorbe, încît se clatină de-a-ndăratelea spre zid. Roman Halík deschide ușa cu o cheie. Apoi, cu gingășie, o ia de cot pe doamna Trojanová și o ajută să intre.

De după colț apare omul nostru care va păzi casa. Acesta știe că fereastra apartamentului lui Halík, alcătuit dintr-un hol și o singură încăpere, nu dă înspre stradă, ci spre curtea împrejmuită cu un zid înalt.

Roman Halík e un domn divorțat. Cu siguranță că vesela doamnă Trojanová nu e pentru prima oară la el.

Eu, bineînțeles, nu m-am culcat încă. Stau în biroul meu în tovărășia locotenentului Skála.

Budinský m-a neliniștit cu povestea lui despre cele patru milioane. Sau, mai bine zis, m-a pus pe jeratic. Zic :

— Dacă și asta face parte din farsa pe care mi-o joacă Trojanová, se va lămuri îndată ce va trece pragul apartamentului. Are să fie vorba și despre altceva decît despre „amor". Dacă nu, ne agităm zadarnic.

— Deci ar fi mai bine să intervenim energic — e de părere Skála.

— Da — hotărăsc eu după o scurtă ezitare. Dacă dăm buzna peste ei, s-ar putea să mai aibă timp să distrugă vreun document. Să-i lăsăm să plece liniștiți din casă. Îi oprim pe stradă și îi aducem imediat la interogatoriu.

Dacă unul dintre ei părăsește locuința înainte, celălalt nu trebuie să afle prea devreme că i-am înhățat partenerul. Poate că în apartament nu găsim nimic. Putem însă conta pe faptul că prin demascarea bruscă a crimei îl descumpănim pe Halík, și printr-un interogatoriu alternativ obținem și recunoașterea celeilalte.

Am trecut la organizarea acțiunii. Către ora trei dinspre ziuă totul era pregătit cum nu se poate mai bine.

Am rămas cu Skála în birou, deși nu era de așteptat ca Halík și Trojanová să părăsească prea curînd apartamentul. Am băut cîte o cafea fierbinte, apoi ne-am instalat comod în fotolii lîngă masa de conferințe. Țigările ne ajutau să ne omorîm plictiseala. La somn, în nici un caz nu ne gîndeam. Se apropia clipa pe care o puteam considera hotărîtoare. Skála rămînea colaboratorul meu apropiat, deși el, de fapt, era gata cu treburile lui : îl avea în mînă pe asasinul lui Josef Trojan.

În felul acesta s-a scurs o oră care mi s-a părut nemaipomenit de lungă. Pe la ora patru telefonul a sunat stridențt vreo două minute. Era linia directă secretă.

— Se întîmplă ceva — zic eu.

Mă gîndesc cu naivitate la acțiunea noastră, dar este altceva. Cu cîteva minute înainte, în apartamentul lui Roman Halík a avut loc o explozie, din care cauză se dărîmaseră și zidurile celor două apartamente vecine. A izbucnit și un incendiu.

— Halík și Trojanová sînt morți ! aud la telefon. Trupurile sînt mutilate și ard. Nu putem s-ajungem la ele. Așteptăm pompierii.

Omul de la capătul firului întrerupe convorbirea fără să mai adauge ceva.

Mai aud doar sunetul produs de agățarea receptorului în furcă.

În stradă e zăpăceală și panică. Organele noastre, deși se aflau în apropiere și au putut lua unele măsuri din prima clipă, n-au reușit să stăpînească haosul și panica.

Se făcuse ziuă. Strada îngustă, cu case înalte pe ambele părți, mai este cufundată în semiobscuritate, dar pe alocuri mașina noastră întîlnise raze piezișe de soare. Spun șoferului să oprească în fața cordonului de milițieni. Coborîm și ne facem loc mai departe pe jos.

Locuitorii casei avariate și vecinii ieșiseră afară pe jumătate îmbrăcați. Sînt mulți, și încă nu pricep ce se întîmplă. Se aud zgomote și strigăte. Oamenii salvează copiii care plîng, unii chiar și lucruri. Nici nu aud ordinele și instrucțiunile milițienilor. Cu toate că e o oră matinală, la ambele capete ale unei zone rapid închise s-au adunat pietoni, dintre care unii au și rupt cordoanele.

Casa cu cinci etaje fumegă. Un fum cenușiu se strecoară prin toate deschizăturile, ca și cum s-ar fi făcut foc în niște sobe ce trag prost. Ușa de la intrare e dată de perete. Prin ea pătrund două cogeamite furtunuri. Pompa de incendiu huruie furioasă în mijlocul lumii zgomotoase. Lumini roșii, puternice strălucesc.

Locotenentul Skála și cu mine sîntem înconjurați imediat de o mînă de cetățeni speriați care strigă și întreabă. Printre ei își croiește drum anevoie omul care supraveghea casa și a cărui slujbă s-a transformat deodată într-o alergătură neobosită. Hainele îi sînt în dezordine și pe obraz are o dîră însîngerată, murdară.

— Rămîi aici! îi spun eu.

Pompierii domolesc focul din interiorul imobilului. Comandantul lor mă anunță cu voce tare că nu mai există nici o primejdie. Oamenii adunați de primprejur aud că se pot întoarce la locuințele lor. Dar parcă nu le vine a crede.

Se spune că cele două apartamente învecinate cu locuința lui Roman Halík sînt parțial distruse. Deocamdată nu se poate ști nimic precis. Într-unul din apartamentele avariate a fost rănit grav un copil de opt ani. I s-a dat primul ajutor. Pînă una alta l-au transportat într-o casă vecină. Soseşte şi „Salvarea".

Îl interoghez pe omul care asigurase paza. Îmi spune că, de îndată ce a auzit detunătura, care venea parcă de undeva dinăuntrul blocului, a început să fluiere chemînd echipa pregătită pentru acțiune. În aceeași clipă s-a repezit la ușa de jos a blocului și a apăsat pe butonul soneriei. Din interiorul imobilului se auzea un huruit de parcă s-ar fi prăbușit scara. Au început să răsune strigăte. Ușa s-a deschis și o femeie, administratoarea casei, a ieșit țipînd speriată după ajutor. Cineva de asemenea striga: „Arde!" În interiorul imobilului se vedea cum focul venea de sus.

— Bineînțeles că era la etajul doi, la Halík — relatează omul. Am alergat sus. Ușa apartamentului fusese smulsă. Dintr-un salt am fost în anticameră. Dar a trebuit să mă retrag, flăcările se năpusteau de pretutindeni. Am zărit o femeie și un bărbat. Absolut...

— Hai să vedem — zic eu, ca să pun capăt acestei descrieri foarte lungi.

În jurul nostru se îngrămădesc oameni. Un pompier cu mască contra gazelor iese din casă. Fața și uniforma lui poartă urmele unei lupte grele cu focul.

— Incendiul a fost lichidat — anunță el.

Se pare că această afirmație îi liniștește întrucîtva pe cetățenii alarmați.

— Haidem ! mai zic eu.

Intrăm în casă. Comandantul pompierilor pornește în frunte. După el, eu, locotenentul Skála, șeful secției de prim-ajutor, doctorul și omul care primise ordin să supravegheze casa.

În casă miroase a ars, se respiră greu. E foarte cald. Pe scări se prelinge o dîră de apă murdară, care duce la vale resturile mărunte. Ocolim cîteva furtunuri puternice, din care acum nu mai țîșnește apa. La etajul doi au mai rămas încă trei pompieri. Se bălăcesc cu picioarele în ochiuri de apă, desurubează capetele furtunurilor, demontează aparatele de stins. Sînt uzi, murdari și încruntați. Au stropit amîndouă trupurile, care, sub șuvoiul puternic de apă, și-au schimbat poziția.

„Ce să mai văd ? zice doctorul, nemulțumit. Nu mai rămîne decît să fie transportați pentru autopsie."

Nu se încumetă să mai înainteze. Ar însemna să se murdărească pînă peste genunchi. Noi, ceilalți, nu sîntem așa sensibili. Totuși, într-adevăr, n-are nici un rost să te mai învîrtești pe-acolo. Trebuie să vină experții și comisia.

Îl întreb pe omul însărcinat cu supravegherea casei, care mă însoțește, dacă i s-a părut că după explozie Halík și Trojanová erau îmbrăcați așa cum veniseră din oraș.

— Cred că da — răspunse el — se mai poate vedea și acum.

La fereastră n-a mai rămas nici o bucățică de geam. Zdrențe de perdea, arse și ude, atîrnă de o galerie prăbușită. În pereții laterali sînt niște spărturi prin care

poate trece un om. Explozia a împins într-una din ele o piesă de mobilă.

Probabil că ușa de la hol spre odaie fusese deschisă. Nu e aproape de loc atinsă. Suflul exploziei a străbătut prin hol și a răbufnit pe ușa cu un singur canat, care duce spre coridor.

Această ușă stă trîntită pe mozaic, în parte plesnită, călcată în picioare și parcă puțin împinsă, ca să nu încurce drumul. Are broască cu patent al cărui zăvor e de asemenea deplasat. Deci în clipa exploziei ușa era încuiată. Piesa forjată, cu un orificiu pentru zăvorul broaștei, e smulsă din rama stricată a ușii.

Priveliștea seamănă cu cea de la kilometrul 297,3. Ușa zace cu partea dinăuntru în sus. Cheia nu e în ea. Mă aplec și ridic ușa. Cu ajutorul lui Skála o rezem de perete. Cheia atîrnă în broască pe dinafară. O putem învîrti și o „descuiem" cu ușurință. E clar că cineva a încuiat ușa pe afară. Halík și Trojanová erau înăuntru și, firește, nu puteau face așa ceva.

Deducția e destul de simplă. Cineva, răsucind cheia, i-a făcut prizonieri pe Halík și pe Trojanová. Lăsînd cheia în broască, era cu neputință să mai descui ușa pe dinăuntru.

A cui e cheia ? A uitat-o Halík în broască ?

— Aici e mîna celui care a tras pe linia ferată — apreciază Skála.

Mă întorc spre omul care a supravegheat imobilul :

— A ieșit cineva în cursul nopții de aici ?

Răspunsul vine precis. Din clipa cînd Halík și Trojanová au sosit acasă n-a mai intrat și n-a mai ieșit nimeni.

Las vorbă pentru echipa volantă să vadă dacă Halík are cheia la el. Sau dacă nu mai e vreo cheie în apartament.

Cobor cu Skála un etaj. Şi acolo aerul e înţepător şi multă apă murdară. Ne ştergem mîinile ude şi murdare cu batistele mototolite. Stăm cu picioarele în baltă. Şi de sus pică apă peste noi. Omul care a supravegheat casa stă lîngă mine, fiindcă nu i-am ordonat încă să plece.

În clădire e zgomot. Încercăm să nu stînjenim echipele care lucrează.

Ne sfătuim.

Deoarece uşa apartamentului lui Halík a fost în mod sigur încuiată pe dinafară abia după intrarea lui şi a Trojanovei în apartament, şi deoarece pînă în clipa exploziei nimeni n-a mai ieşit din casă, înseamnă că o a treia persoană, a cărei existenţă nu poate fi pusă la îndoială, s-a ascuns în imobil.

Sînt două ipoteze : ori această persoană face parte dintre locatarii casei, ori e cineva străin.

În cazul primei ipoteze putem lua interogatorii. Mai plauzibilă pare a fi cea de a doua ipoteză. Un om străin, fără îndoială, nu putea să se retragă spre un apartament mai depărtat, dar nici să stea acolo unde îl ameninţa explozia pregătită de el însuşi, fără doar şi poate. A aşteptat explozia undeva în siguranţă. S-a folosit apoi de învălmăşeală, cînd oamenii ieşeau din casă, pe urmă a dispărut neobservat.

Skála şi cu mine ne întîlnim cu omul nostru abia jos. Poate că nu ne înşelăm. Uşa de sticlă dinspre curte nu e încuiată. Pot s-o deschid fără nici un efort.

O iau înainte. Dacă făptaşul a fugit pe aici, a avut într-adevăr posibilitatea admirabilă de a ieşi neobservat

din imobil în clipa cînd s-a dat alarma. Cu haina pe mînă şi cu gulerul descheiat putea să treacă drept un chiriaş de aici sau din vecini, putea să sporească panica şi să întîrzie cît i-ar fi poftit inima printre oamenii înspăimîntaţi al căror număr creştea mereu. N-avea rost să se caţăre pe zid, de altfel destul de înalt, şi să iasă prin curtea vecină.

Curtea e aproximativ pătrată, cu latura cam de treizeci de paşi. În mijloc se află un copac vînjos. La poalele lui e un rond semănat cu iarbă şi tivit cu pietre. Restul terenului este împărţit în straturi mărginite în acelaşi fel, pe care însă nu creşte nimic. Nu-i decît pămînt bătătorit, cenuşiu-închis, amestecat cu gunoaie mărunte, sfărîmături de cărămizi, cenuşă şi alte resturi care, de obicei, dau curţilor interioare ale blocurilor o înfăţişare puţin agreabilă.

Într-un colţ se vede o încercare timidă de a amenaja o parcelă cu nisip pentru jocul copiilor. În apropiere de uşa clădirii se află un bătător de covoare acoperit de muşchi.

Mai vezi aici un fel de fîntînă secată, adumbrită veşnic de zidurile înalte ale caselor din jur. Probabil că ogrăzile vecine nu sînt nici ele mai plăcute la vedere.

La dreapta, distanţate de casă şi mai aproape de zid, zac trei cazane de tablă pentru cenuşă. Între casă şi copac sînt împrăştiate cioburi de sticlă de la fereastra lui Halik. Mergînd mai departe, putem recunoaşte cu uşurinţă fereastra oarbă a apartamentului distrus.

Două pietre din bordura rondului cu iarbă de sub copac sînt dizlocate. Se vede asta, deşi nu sînt mai mari decît un pumn. Pe o parte sînt uşor umezite. Nici gropile lor nu s-au uscat încă.

N-avem nevoie să ne pierdem în prezumții. Nu demult cineva a scos aceste pietre de la locul lor. Probabil că s-a împiedicat de ele din pricina întunericului.

— Individul nemascat i-a așteptat chiar în apartament — spune Skála.

Pe iarbă se vede o urmă care, după dimensiuni, este a unui bărbat de înălțime obișnuită. Nu are contururi precise. După puțină vreme, cu siguranță că iarba călcată se va ridica din nou.

Dacă închipuim o linie de la ieșirea din imobil pînă la aceste urme, ea duce cu aproximație la cele trei cazane de cenușă de lîngă zid.

Avem cu toții la un loc șase ochi și toți privesc țintă în pămînt. Înaintăm încet și ajungem la cazane fără să fi observat ceva deosebit.

În jurul lor, pămîntul e presărat ușor cu un praf cafeniu-deschis și cu cenușă albicioasă. Un strat mai gros din acest praf se află în spatele cazanelor. Și acolo găsim cîteva urme vizibile de tălpi rotunjite, cu tocul lat.

— Sandale ! zice Skála, care are și el experiența lui.

Cineva s-a ascuns după cazanele de cenușă. Întorcîndu-mă, văd foarte bine fereastra de la apartamentul lui Halík.

Skála se apropie de unul din cazane, în așa fel ca să nu atingă urmele din spatele lui. La cazanul din mijloc, pe partea dinspre zid, vede o fișie curată, cam perpendiculară.

— S-a lăsat pe vine și a șters cazanul cu genunchii — zice el.

Deocamdată nu putem stabili nimic. Ne întoarcem. Punem o patrulă la ieșirea din imobil.

Urcăm iarăși sus. Acolo se află acum două echipe volante. A lui Skála, în care e și Karlíček, și echipa lo-

cotenentului Klecanda. Karlíček se uită lung la mine cu o privire încărcată de reproșuri. Nu știu de ce. Poate fiindcă în cazul C-L merg din înfrîngere în înfrîngere.

Este anunțată comisia de verificări, de expertiză și comisia sfatului popular. Pompierii au un specialist care declară că imobilul nu a fost grav avariat de explozie. Se iau măsuri pentru reparații imediate.

Skála își trimite echipa în curte. Locotenentul Klecanda îmi întinde cîteva chei pe un inel de metal :

— Mi s-a spus că ați întrebat de ele. Au fost găsite asupra mortului.

Încerc una din ele în broasca cilindrică a ușii smulse. Se potrivește. De altfel, și semnul, și numărul cheii corespunde.

— Dar cheile femeii moarte pot fi găsite ? întreb.

— Le am.

Iau deci și cheile Trojanovei. Încep să le cercetez și să le compar. Între ele nu se află cheia apartamentului lui Halík.

Klecanda vine din nou cu ceva. Au găsit o rotiță de metal, cu un diametru de trei centimetri. E mărunt dințată. În mijloc are o deschizătură de formă pătrată, în care atîrnă o bucățică de bară de metal bine sudată.

— Asta arată ca armătura unei bombe cu întîrziere — declară expertul care fusese și la kilometrul 297, 3. Ca o rotiță de reglare a ventilului.

N-am mai văzut încă așa ceva, dar probabil că e ceea ce spune expertul.

— Este pesemne un sistem de o deosebită precizie. Ceva nou, o descoperire a morții. La zimții ăștia mărunți mai vine atașat un cadran. Cred că am mai putea găsi și alte piese.

— Pe traseul de cale ferată n-am găsit nimic asemănător — observ eu.

— Din păcate nu. Acolo erau alte condiții, fără îndoială. Evident, și aici s-a folosit tritolhexogen, dar într-o cantitate de trei ori mai mică. În vagonul poștal bomba a fost mascată, poate că avea alt mecanism de reglare și armătura a fost azvîrlită cu și mai multă forță. Aici sînt ziduri, acolo nu erau decît pereții șubrezi ai vagonului.

Plec. Oamenii care lucrează aici nu lasă să le scape nimic. Chiar astăzi îmi vor prezenta procesul-verbal cu cele constatate, fotografiile. Îl concediez pe omul care supraveghease casa în timpul nopții. Jos mă opresc la locotenentul Skála. Îi dau cheile lui Halík și pe-ale Trojanovei. Îi cer să găsească pentru toate celelalte chei broaștele respective.

— Să-i încredințăm lui Karlíček treaba asta — e de părere Skála. Tîndălește pe-aici ca un zăpăcit.

Mă duce la unul din automobilele noastre. Trecem pe lîngă un bufet automat unde se servește micul dejun.

— Pentru Dumnezeu, oprește! aproape că strig eu.

Toate sentimentele îmi sînt înăbușite de senzația foamei care se declanșează brusc. Omul mai trebuie să și mănînce.

Mă ospătez cu trei crenvurști cu muștar, două chifle proaspete și un pahar cu bere. Apoi mă urc din nou în mașină, cu țigara aprinsă. Fiziceşte mă simt bine. Mai lipsește o cafea neagră și totul ar fi în regulă ca și cum aș fi dormit grozav.

Îl chem la telefon pe Loubal. Aud în receptor un glas somnoros. În dimineața asta urma să fie liber, dar treburile merg altfel.

— Sînt anumite noutăți — îi spun și îl pun la curent. Cheamă-l pe Třepinský. Deocamdată nu vreau de la dumneata nimic altceva decît să-mi trimiți cît mai repede pe tovarășa de la secția noastră, care a fost de față cînd Roman Halík i-a cumpărat doamnei Trojanová rochia.

— În cel mult o jumătate de oră e la dumneavoastră — promite Loubal.

Beau o cafea neagră, fumez o țigară și aștept. Sînt liniștit. Am sentimentul că cineva începe să-și clădească în față, cu disperare, un zid de morți, ca să nu fie văzut. Dar în felul acesta nu ajunge departe.

Tovarășa de la secția noastră se anunță.

— Sklenář-Halík s-a lăudat că are o cunoștință la magazinul cu articole pentru femei. Credeți că era o cunoștință apropiată ? o întreb eu.

— Da — confirmă femeia. I-a făcut un semn prietenesc de cum l-a văzut. Și-au strîns mîinile. L-a întîmpinat cu o vădită plăcere pe Halík.

— Dacă-i așa, e bine — mai spun eu. Ai să mergi acolo cu mine. La ora opt, așteaptă-mă în holul biroului.

Nu știu dacă vom reuși să mai identificăm și alte cunoștințe de-ale lui Halík. Deocamdată cunoaștem numai două. Prin a doua cunoștință înțeleg pe prietenul care l-a „achitat" azi-noapte.

Îndată după ora opt dimineața, la magazinul cu articole pentru femei nu e încă animație. Tovarășa de la secție nici nu trebuie să mă conducă înăuntru. Cunoscutul lui Halík e afară, în spatele vitrinei întredeschise, al cărei geam e parțial acoperit. Aranjează acolo ceva. Este cam de aceeași vîrstă cu Halík, pieptănat ireproșabil, cu o cravată bine înnodată. În relațiile cu clienții trebuie să fie puțin „scrobit".

Bag capul prin deschizătură și mă prezint cu bunăvoință :

— Permiteți ? Trebuie să vorbesc neapărat cu dumneavoastră.

Omul se întoarce surprins :

— Poftiți în magazin. Atenție la geam.

Îmi pipăi buzunarul ca să-mi scot legitimația, iar el urmărește cu groază cotul meu.

— Îmi pare rău că vă deranjez — mai zic. Faceți-mi plăcerea și părăsiți pentru o clipă lucrul.

Perdeaua de la geamul vitrinei fereste oarecum această scenă de curiozitatea trecătorilor. Vînzătorul se retrage cu prudență spre deschizătură și, cînd ajunge pe trotuar, ridică ochii spre mine, cu o mirare neprefăcută :

— Ce doriți ?

— Să închideți deocamdată vitrina.

Mă ascultă și eu fac semn tovarășei care mă însoțise : nu mai am nevoie de ea.

Intru în magazin împreună cu omul meu, care păstrează o expresie nedumerită. Cei mai mulți dintre vînzători stau rezemați de cîte ceva. Oamenii nu au ce face. În magazin nu se află decît o clientă mai în vîrstă care flutură un material, la un raion, mai în fund. Lîngă ea e o vînzătoare, pe care gestul acesta nu o supără, mai degrabă o adoarme.

Decoratorul vitrinei mă conduce în spatele unui paravan, gros, pe care se leagănă o tăbliță cu inscripția : „Cabină numai pentru doamne". Îmi oferă un scaun pe care îl refuz, mulțumindu-i.

— Cunoașteți pe domnul Roman Halík ? întreb.

— Halík ? Bineînțeles ! A fost pe la noi nu demult. Își netezește frizura cu palma în mod inutil.

— Vă rog arătați-mi buletinul de identitate — zic eu.

Își pipăie mai întîi oarecum enervat alt buzunar, apoi îmi întinde buletinul de identitate. Se numește Alois Toužil. Îmi însemn numele și adresa.

— A fost aici cu o doamnă — spune el fără să-l poftesc. Dar cu vreo trei ore înainte, a venit singur. Mi-a cerut să nu-i rostesc numele în fața acelei doamne, zicea că i se prezentase sub alt nume. Vreun flirt... Ce-mi pasă mie, nu-i așa ?...

Știu foarte bine că Alois Toužil nu i-a spus lui Halík pe nume. Mai știu de asemenea că se tutuiau.

Întreb :

— Sînteți prieteni intimi ?

— Am fost colegi de școală, am dat chiar bacalaureatul împreună. Apoi multă vreme nu ne-am văzut. Trebuia să preiau de la tata magazinul cu articole pentru femei, dar noua situație... Sînt salariat aici. Îmi merge bine.

Asta nu interesează, firește.

— Care au fost relațiile dumneavoastră cu Halík după bacalaureat ?

— După bacalaureat ? N-am avut nici un fel de relații cu el. Pardon ! O dată sau de două ori ne-am văzut la întîlnirea absolvenților încă înainte de război, și după aceea ne-am mai întîlnit odată pe stradă. Ne-am povestit unul altuia cu ce ne ocupam și i-am oferit aici, în magazin, un serviciu ca al meu, dar a rîs de mine. Trăiește din afaceri, a divorțat... Eu am trei copii, niciodată nu mi-ar trece prin cap să divorțez.

— De-atunci n-ați mai vorbit cu el pînă în ziua cînd a cumpărat rochia ?

Alois Toužil își netezește din nou părul, și tot de prisos :

— O dată. Anul ăsta, spre sfîrșitul iernii. Era încă noroi. M-a căutat. Și-a exprimat o dorință oarecum ciudată. I-am satisfăcut-o, și dacă ați venit să faceți cercetări privitor la asta, vă asigur că n-am văzut nimic rău în ea.

— Vorbiți, nu vă fie teamă — spun eu.

— Dorea... să-i fac rost de două manechine, din astea pe care le expun în vitrină, unul de bărbat și unul de femeie. Nu știa cum să și le procure singur. Voia să-i spun unde e fabrica. Și cînd l-am întrebat de ce-i trebuie... Alois Toužil șovăie, își netezește iar părul și, în sfîrșit, zice : Mi-a dat un răspuns ciudat. Am luat-o ca o glumă...

— Ce fel de răspuns ciudat v-a dat ?

— A spus... — își deapănă amintirile într-un fel foarte simplu — că are de gînd să facă experiențe și cu altceva decît cu șobolani. Că va trece curînd de la manechine la oameni vii și că pe urmă va cîștiga milioane.

— Cum adică ?

— Nu știu. Nu mi-a spus nimic mai lămurit. Ori și-a bătut joc de mine, ori nu voia să trădeze cine știe ce mister. A săvîrșit vreo incorectitudine ?

— Probabil că degeaba nu ne interesăm noi — zic. Și a obținut cele două manechine ?

— Le-a obținut — mărturisește parcă fără voie Alois Toužil. Direct de la noi. În magazie zăcea de mult un „domn" deteriorat... Știți... articole bărbătești nu mai ținem, și mai aveam pe-acolo și un manechin de femeie foarte uzat, nici fața nu mai era cum trebuie, dar Halík spunea că n-are nici o importanță. Dimpotrivă, zicea că-i pare bine că e așa. Zicea că dacă manechinul n-ar fi avut nasul strivit, poate că i l-ar fi strivit chiar el. Pe scurt,

le-a obținut gratuit, ca pe niște lucruri bune de dat la gunoi.

— Și le-a ridicat ? întreb eu.

— Firește. Le-a pus pe canapeaua din spate a unui taxi, el s-a așezat lîngă șofer și au plecat. Era o mașină destul de veche, șoferul — și el bătrîn. Șoferul a întrebat dacă merg la primărie, iar Halík i-a răspuns că nu, adăugînd că trebuie să meargă la Vysocany și că îi va spune el unde anume, la care șoferul a răspuns : „Așaa, eu am crezut că ăștia doi din spate vor să se ia". Au pufnit în rîs și s-au dus. Altceva nu mai știu.

Așadar, dacă Halík s-a exprimat că va ajunge milionar cu două manechine de vitrină, și dacă era vorba, într-adevăr, de milioanele din cazul C-L, înlănțuirea de fapte se dovedea absurd de fantastică.

— La ultima lui vizită n-a mai pomenit nimic despre manechine ? întreb eu.

— Nu — clătină din cap Alois Toužil. El n-a amintit nimic, iar eu nu l-am întrebat.

Îl las în pace pe domnul Toužil.

6

Mă întorc la birou pe jos, mă plimb. Dar soarele mi se pare obositor. În birou e răcoare. Cafeaua neagră mă mai dezmorțește, însă numai pentru un sfert de oră. Aș avea nevoie de somn.

La cererea mea se prezintă Třepinský. Třepinský, ca și Loubal, e un om de încredere, te poți bizui pe el întocmai ca pe o mașină de precizie.

— Trebuie să aflăm despre Roman Halík tot ce se poate afla — îi spun. În afară de asta, trebuie găsit șoferul taxiului care, la începutul primăverii, a transportat la Vysocany cele două manechine. Cu siguranță că n-a uitat o treabă atît de ciudată. Automobilul ca și șoferul sînt oarecum „uzați".

Cercetînd listele de evidență taxiurilor, Třepinský se poate ușor achita de această însărcinare.

Eu mă duc la Budinský. Îl scot dintr-o ședință. Ne refugiem în biroul lui cu ușa bine închisă și tapisată.

— Ce mai e cu seriile acelea ? întreb eu. Ați cercetat ?

— Bineînțeles ! răspunse Budinský. C-L este pusă la index de curînd. În afară de cele douăzeci și cinci de bucăți n-a mai apărut nici una.

— Să ținem seama de bancnotele falsificate — îl sfătuiesc. Dacă seria ar fi tipărită cu majuscule, acestea se pot transforma în O-L, C-E sau O-E.

— O-L nu există — scutură din cap Budinský. C-E și O-E, da. Numai că litera C nu se poate închide complet fără să se cunoască. Ați spus bine că literele nu sînt drepte. Dacă se folosește tipul de literă, în dreapta sus ar rămîne o codiță care s-ar vedea.

— Nu rămîne decît seria C-E — constat eu — deoarece L se poate transforma în E fără riscul de a lăsa vreo codiță. Dimpotrivă, ar ieși absolut normal. Putem să facem o probă. Scoateți din circulație seria C-E. Știți doar cîte au fost pe piață.

Budinský face un semn afirmativ.

— Am reflectat la această posibilitate. Dacă declarăm că, pe baza rezultatelor cercetării, considerați falsificarea posibilă...

— Admit posibilitatea ei. Fără îndoială că ar trebui cercetată fiecare bancnotă în parte.

Deocamdată nu pot să fac mai mult. Mă duc acasă, telefonez la birou că vin cam peste optsprezece ore și mă arunc în pat.

Cred că cel mai nesuferit lucru de pe lumea asta este un deșteptător care merge cu precizie. Ei bine, eu posed un astfel de obiect îngrozitor.

Mi-e o foame de lup. Omul mai trebuie să și mănînce. În sfîrșit, iată-mă-s la birou, într-o stare nu prea grozavă. Pe masa mea se află un vraf de hîrtii, în care răscolește fără jenă Karlíček. Mă așteaptă și pare că se plictisește.

— În general, n-am reușit să scriu nimic nou pentru dumneavoastră — spune el. Am impresia că lucrul cel mai important mi-a fost încredințat mie. Tocmai am terminat, dar un raport scris n-am făcut încă.

Karlíček evită totdeauna cu plăcere să scrie. Am impresia că își cruță talentul lui de detectiv lipsit de cumpăt. Seamănă cu un cățel întreprinzător, inteligent, care a călcat în apă crezînd că se află pe teren solid.

— E vorba de cheile cu pricina, așa-i? ghicesc eu.

Folosesc un ton prietenesc pentru care nu trebuie să-mi dau osteneală. Dar Karlíček parcă evită orice apropiere.

— Da, cheile cu pricina — repetă el și le scoate din buzunar.

Ne așezăm la biroul meu și Karlíček pune dinainte două legături de chei.

— Cheile doamnei Trojanová sînt în regulă — spune el, arătînd legătura mai mică. Asta e de la apartamentul

ei, asta de la bloc, astălaltă de la cutia de scrisori, aia de la lăcătul pivniței. Totul e în ordine.

Și cheile lui Josef Trojan erau în ordine.

— Cheia de la apartamentul lui Halík este asta — continuă Karlíček, fără vioiciunea lui obișnuită. Mai departe, cheia biroului de-acasă. Din pricina exploziei, biroul s-a făcut praf și a ars aproape complet. E menționat în procesul-verbal. În el se aflau o grămadă de hîrtii. Deocamdată am reconstituit numai resturile unei liste de prețuri a unei fabrici de surse luminoase, însemnări de la instituția unde lucra, acte obișnuite și cîteva bancnote cu seria C-E.

Karlíček mă privește și tace.

— Continuă — îl îndemn eu.

— Cum doriți. Cred că seria C-E e suspectă. De asemenea, cred că Josef Trojan și Roman Halík se cunoșteau foarte bine și că Trojan, care se tîra prin lume numai cu ajutorul insulinei, a dorit ca soția lui să-l cunoască pe Halík. Toți trei făceau parte dintr-o „societate pe acțiuni". Trojan se afla într-o astfel de situație, încît a fost silit să reflecteze cum să-și procure bani. De fapt, era un individ care vegeta și se considera nedreptățit de noile vremuri. Cu miile acelea făcuse o prostie și a trebuit să fie lichidat. Mai înainte, le-au venit de hac lui Vojtíř și lui Šrámek. Despre sublocotenentul Vrána și despre fata de la kilometrul 286 nici nu mai vorbesc. Apoi urma să fie „achitat" sublocotenentul Lenk. Acum au fost înlăturați Trojanová și Halík. Pe scurt, este cineva care-i lichidează pe toți, unul după altul. Dacă aceștia nu sînt toți, se vor mai comite și alte crime, de aceea să fim atenți. Există cineva care n-are chef să împartă banii cu alții. Dorința de a avea bani generează cele mai odioase crime. Dacă această dorință este foarte

apriga, se săvîrşeşte crimă după crimă. Nu vreau să fac pe moralistul, vreau numai să arăt încotro se îndreaptă lucrurile : către un anume individ oacheş. Acum nu mai este vorba de o bandă numeroasă. Au nimicit-o banii. Trebuie să mergem pe urmele acestei bestii. Avem descrierea parţială din autobuz, avem urmele de la cazanele cu cenuşă, a fost zărit la spital, e un chimist priceput, şi toate astea se leagă unele de altele. Să căutăm deci un chimist cu obrazul smead şi părul închis, care trăieşte pe picior mare şi căruia nu i se pare de loc ciudat dacă-şi vopseşte barba în albastru.

Karlíček se înflăcărase. Clipea cu vioiciune. În momentul acela, cu siguranţă că nu-l tulbura nici un fel de gînd în legătură cu Helena Dvorská.

— Ai dreptate Karlíček — încuviinţez eu. Dar termină povestea cu cheile acelea.

— Cum doriţi. Deci în apartamentul lui Halík, nimic. Experţii n-au găsit nici o piesă din maşina infernală. Hîrtiile, lemnul şi ţesăturile au fost distruse de foc şi de apă. Un singur lucru interesant : Halík avea o scrumieră mică de ceramică, pe care explozia a proiectat-o într-un dulăpior-bar de sticlă. Se pare că era plină cu chiştoace de ţigări. Halík nu era un fumător pasionat şi fuma altă marcă. Avem, prin urmare, un nou indiciu. Oacheşul chimist-turist este un fumător de clasă şi fumează ţigări scumpe, şi-apoi a stat ghemuit în apartament cel puţin trei ore.

— Astea le citesc eu, Karlíček. Termină cu cheile.

— Cum doriţi — rosteşte Karlíček a treia oară şi de data asta începe într-adevăr cu cheile : Cheile acestea două sînt de la biroul lui de la institut şi de la dulapul cu registre. A mai fost o cheie de la dulapul cu materiale nocive pentru sănătatea omului, pe aceea însă am pre-

dat-o, căci cei de la institut erau disperați. Cred că n-aveți nimic împotrivă !

— Deocamdată nu.

— Una e de jos, de la ușa blocului. Și asta mică, cu zimți pe ambele părți, e cu siguranță de la vreun lăcat. Nicăieri nu există un astfel de lăcat. Asta n-ar fi nimic. Uneori se pierde cîte un lăcățel și cheia pe inel rămîne cîte zece ani. Dar mai există aici o cheie. Asta lungă de opt centimetri, și dacă n-ar fi fost bună la nimic, ar fi însemnat o greutate inutilă pe inel. E strămoșul cheilor Yale, deci foarte veche. Nici broasca ei n-o cunoaștem.

Scot de pe inel aceste două chei de tip vechi.

— Poate că totuși știm cîte ceva despre ele — zic eu.

Îl caut pe Třepinský. A pus pe drumuri douăzeci de oameni care continuă să se informeze. Alois Toužil nu-și amintește data precisă cînd s-au transportat manechinele. Taxiul nu era o mașină de stat. Avea pe parbriz firma mică a unei întreprinderi-auto particulare. Firește, nu-i putem pretinde lui Alois Toužil să-i fi reținut numele.

— Karlíček, dacă ai puțină vreme — zic eu — așteaptă aici. Într-o oră trebuie să-l găsim pe șofer.

Karlíček clipește ca și cum ar fi de acord.

— Tovarășul locotenent a spus că, la nevoie, pot să rămîn la dispoziția dumneavoastră — răspunde el, supus.

— Admirabil ! Deocamdată să mergem să cinăm.

El însă începe să se agite.

— Sau poate ai mîncat ? zic, uitîndu-mă sever.

— Nu, n-am mîncat, dar...

— Atunci să taci. Ai să cinezi cu mine !

Karlíček mă privește resemnat, apoi spune încet :

— Execut.

Îi dau ordin lui Třepinský să mă caute imediat ce obține ceva concret. Apoi Karlíček și cu mine ne ridicăm și plecăm.

Stăm la o masă într-un restaurant curat: Nu vorbim despre problema noastră. Discutăm despre alte lucruri. Reușesc să-l mai încălzesc puțin. Îmi povestește că stă împreună cu maică-sa, că nu are nici frați, nici surori, că a vrut să devină muzician, dar că maică-sa a început să-și frîngă mîinile, iar cînd și-a ales meseria pe care o are acum, maică-sa și-a lăsat mîinile să-i atîrne în jos.

Pe scurt, ne petreceam plăcut timpul. Karlíček nu este cel de odinioară, dar, în orice caz, dispoziția lui se vădește mai bună.

Tocmai ne pregăteam să plecăm, cînd am fost chemați la telefon.

— L-am găsit — anunță scurt Třepinský.

— Trebuie să vorbim imediat cu el.

— Puteți s-o faceți. E acasă. Mașina lui e de categoria B și nu lucrează astăzi.

— Dacă ar fi lucrat, ar fi avut nevoie și de mașină — zic. Mă duc la birou. Aduceți-mi-l acolo. Spuneți-i că-l reținem o oră, poate două. Luați o mașină.

Plecăm. Třepinský sosește cu un automobil pe care îl conduce singur, tocmai în clipa cînd intru cu Karlíček în clădire. Alături de Třepinský tronează un om cu o înfățișare mulțumită, îmbrăcat cu o mustață stufoasă sub nasul bocîrnat de bonom.

— Slavă Domnului! tună el cu recunoștință. Bine că mai apucă omul să meargă măcar o dată cu mașina. De treizeci de ani nu m-am lăfăit așa în mașină. Pe sufletul meu, nici nu știam ce să fac cu mîinile și cu picioarele. Dar talpa dreaptă tot mai mă doare. Cum vedeam o babă, frînam de departe... Are niște ochi veseli cu care

iscodește curios în jur. Manechinele alea ? răspunde binevoitor la întrebarea mea. Cum să nu-mi amintesc ? Am dus fel de fel de bagaje, dar nici unul n-a stat în spate, așa, ca o delegație.

— Unde le-ai transportat ? întreb.

— Undeva în Vysocany. Cred că mi-aș putea aminti cu precizie. M-a călăuzit domnul cu pricina. E cam departe. N-am avut drum prin părțile alea. Niște coclauri potrivite mai degrabă pentru un cuțit în spate decît pentru păpuși de vitrină. Cînd, în sfîrșit, am oprit, zic : „Trupurile astea coboară singure sau le scot eu ? În cazul ăsta aș cere un surplus pentru bagaj", dar domnul și-a scos singur mogîldețele. Nu era circotaș, mi-a dat ceva mai mult.

— S-a întors cu dumneata ?

— Nu. A spus că mai întîrzie. A pus manechinele la perete și eu am preferat s-o șterg. Poate c-o fi comis vreo fărădelege, da' bine că i-ați dat de rost !

— Vrei să mergem împreună acolo, ce zici ?

— Acuma ? Ba bine că nu. Baba mea, e drept, moare de frică, dar n-are să-i strice, e destul de solidă. Numai că s-a întunecat. Ziua aș nimeri mai ușor ! Ei, o să fac ce pot.

Plecăm. Třepinský stă la volan, șoferul lîngă el, așa că are o perspectivă îndeajuns de bună. Karlíček și cu mine în spate.

Direcția : Vysocany. Drumul principal spre Vysocany e bine luminat, tinde să devină o arteră modernă. Printre șirurile de case mai sînt încă spații largi care așteaptă să fie folosite. Strada duce la periferie. E o arteră largă, dar pe partea stîngă, mai ales, e pustie. Coboară întunericul, cîteva grupuri de căsuțe apar ca niște lumini răzlețe. Pe alocuri stăruie pîlcuri de buruieni ca și cum n-ar

vrea să se lase stîlcite de asaltul orașului. Într-acolo trebuie s-o apucăm.

— Acum încet, vă rog — spune șoferul după o bucată de drum. Să văd dacă nimeresc ! O clipă, și-l auzim strigînd : Atenție, mi se pare că-i aici !

După sfatul lui, Třepinský o ia perpendicular spre stînga. Traversează liniile de tramvai și ajunge la un drumeag nepavat care coboară în pantă. Aprinde farurile mari. Drumul nu e abrupt, nici lung. Trecem printre două rînduri de căsuțe, mai vechi și mai noi, dar curînd vedem într-o parte numai un șir de borne cu mușchi pe ele. Pe partea cealaltă, nimic. Mica șosea se răsucește pe sub o colină înaltă, împădurită.

— Aoleu ! exclamă șoferul, scărpinîndu-se în cap. Întoarceți. Nu poate să fie aici. O fi umblat Napoleon pe-aici, dar cele două manechine cu siguranță că nu. Mi-aduc aminte că am trecut un podeț peste un pîrîu, și nu văd de loc așa ceva. Iar căsuțele astea îmi sînt străine. Luați-o pe aici — îl sfătuiește pe Třepinský. Aveți destul loc să întoarceți mașina ? După două mișcări de volan, ești cu fața de unde ai plecat.

Třepinský se descurcă cu îndemînare pe drumul îngust. Nu trece mult și ne aflăm iarăși pe șoseaua principală. După o sută de metri, vizibil încordat din pricina căutării, șoferul strigă cu glas ridicat :

— Stop ! Arată cu mîna : Vedeți la dreapta șantierul acela ? Pe-aici este, cu siguranță ! Vă rog iarăși la stînga. Atenție la tramvai ! Bestia are șapte viteze și prea se bazează pe bara de protecție !

O luăm din nou la stînga pe drumul nepavat. De data asta întîlnim pe ambele părți numai niște tufișuri. Apoi lăsăm în urmă două case cu cîte două etaje și cu ferestrele luminate. Pe partea cealaltă se întinde cît vezi cu

ochii un cîmp cu ierburi sărace. Drumul coteşte curînd spre dreapta şi merge paralel cu poalele unei coline acoperite în parte cu verdeaţă, iar în rest numai stîncă goală. Sus, pe creastă, se mişcă încet un tren, lăsînd în urmă scîntei. De o parte şi de alta cresc copaci. Farurile maşinii mîngîie vegetaţia proaspătă. Ne depărtăm mereu în direcţie oblică faţă de şoseaua principală pe care am părăsit-o. Fumul oraşului n-a ajuns pînă la această paragină care nu e cu desăvîrşire pustie. Ici-colo vedem cîte o căsuţă sau o clădire ceva mai mare. Într-una din ele e chiar o cîrciumă. Întîlnim puţini oameni, pe care farurile noastre îi scot o clipă din beznă adîncă prin care drumul orbecăie sau unduieşte spre un punct slab luminat.

— Domnilor, o s-ajungem ! făgăduieşte şoferul.

Acum nu se mai văd nici oameni, nici vreo lumină. Iată-ne într-un loc unde drumul dă într-un spaţiu mai larg în care parcă se revarsă. Mai departe se îngustează iar şi dă într-o alee deasă de tei. Şoferul ne spune să oprim aici.

Coborîm. Atît cît ne îngăduie farurile luminînd din plin şi puternicele noastre lanterne de mînă, ne dăm seama că sîntem într-un colţ frumos de lume de care majoritatea praghezilor habar nu au. La stînga se înalţă un pîlc de copaci cu coroane bogate. De jur împrejur un covor de iarbă la marginea căruia se întinde o pădurice de mesteceni. În mijloc, un rond de nisip galben-roşietic, ca într-o grădină. Coroanele teilor care alcătuiesc un fel de tunel umplu văzduhul cu o mireasmă dulce. Capătul satului aflat pe aceste meleaguri a rămas la peste o sută de metri în urma noastră.

— Iacă aici e — spune şoferul. Dar noi atunci am mai mers o bucată încoace — adaugă arătînd spre dreapta.

Haideți! Nu știu dacă nimerim acum noaptea. Aha! Ia uitați-vă!

Lumina lanternelor noastre de mînă cade pe o fîșie de pămînt năpădită de ierburi ce pare să fi fost cîndva un drum. Poteca duce la o intrare scundă, tăiată într-un zid de piatră. Dar nu e decît o gaură cu marginile cioplite grosolan. De poartă, nici pomeneală. A fost pesemne cu grilaj. Deasupra porții mai sînt și acum urme dintr-o rețea de sîrmă cu o inscripție din litere încolăcite și arcuite: E. A. Rath.

— Aici i-am slobozit pe simandicoșii mei pasageri — arată șoferul.

Îl trimit cu Třepinský înapoi la mașină. Karlíček e înarmat cu lanterna lui Třepinský. Intrăm prin spărtură și pătrundem într-o curte spațioasă, pardosită grosolan cu pietre rotunde, printre care crește iarba.

Fără lanternă n-am vedea nimic, noaptea e foarte întunecoasă, și mașina cu farurile ei a rămas departe, în drum. În stînga, aproape de poartă, se vede un fel de clădire îngustă cu un cat, cu zidăria ciupită, cu resturi de tencuială roșietică, dar mai mult se văd cărămizile goale și pe-alocuri măcinate. Spre intrarea în clădire duc opt trepte mărginite de o balustradă de piatră. Înfățișarea casei vădește un stil de acum cincizeci de ani. Ferestrele mici sînt mai toate fără geamuri.

Probabil că aceasta a fost vila lui E. A. Rath.

Curtea e în pantă. În fund e împrejmuită cu ceva ce aduce a gard de sîrmă, pe alocuri întrerupt. Mai departe domnește întunericul, lumina lanternei nu răzbate sau poate că nu-i nimic... afară de cîțiva copaci strîmbi.

La dreapta, ceva mai jos de casa roșietică, se înalță ca o pată neagră o casă trainică avînd un cat, construită din pietre mari. Are un acoperiș foarte înalt din olane,

mai lat la bază, așa încît pare bine sprijinit. Fațada are cinci ferestruici ca de închisoare, două mai jos și trei mai sus, iar la colțul cel mai apropiat o ușă largă de lemn. Toată alcătuirea aceasta amintește de mutra fioroasă a unui buldog cu botul negru. Nu prea lasă impresia de fostă fabricuță. Doar inscripția de la poartă e specifică fabricilor de modă veche.

Totul pare părăsit de mult. Știind că aici s-au adăpostit două manechine de vitrină, lucrul acesta pare și mai straniu.

Lanternele noastre mîngîie toate ungherele cu razele lor ce se rotunjesc ca niște trunchiuri de con, tăind în întuneric cîte o felie din singurătatea aceasta mai mult sau mai puțin colorată.

În dreptul ușii casei de piatră atîrnă un drug lung de fier. Pășim pe plăcile plesnite și vedem că e un zăvor, menit să închidă ușa de-a curmezișul și s-o asigure astfel împotriva unor mîini nepoftite. La capătul celălalt, drugul are un orificiu lunguiet în care poate fi introdus un piron de fier înfipt în zidul de piatră. Acum, de pironul acela atîrnă doar un lacăt deschis.

Încerc să introduc în el cheia lui Halík.

Se potrivește.

Cercetez în lumina puternică a lanternei marginea porții, acolo unde atîrnă zăvorul. Acesta atinge colțul de piatră, și nu încape îndoială că cel care deschidea ușa îl desfăcea de obicei, lăsîndu-l pur și simplu să cadă. Zăvorul se lovea de piatră, sfărîma cîte puțin din ea și din tencuială, și se rodea și el. Se văd și acum urmele făinoase ale zidului mîncat. Aceste urme sînt relativ proaspete, le pot șterge cu degetul.

În loc de clanță, ușa are două urechi de fier cu ajutorul cărora putea fi deschisă, și asta în mod evident numai în afară.

Pregătesc a doua cheie, care, fără îndoială, deschide lacătul lăsat sub urechea de fier în dreapta ușii, dar Karlíček îmi spune oarecum supărat :

— Intrarea e liberă.

El a tras și ușa ascultătoare s-a deschis. Nu mult, fiindcă se împiedică de colțul de jos. Nu e încuiată.

Încerc cheia de opt centimetri și văd că se învîrtește ușor în lacăt.

— Karlíček — zic eu — du-te și spune-i lui Třepinský să tragă mai jos și să întoarcă mașina în așa fel, încît să poată lumina prin poartă aici în curte.

Karlíček se îndepărtează fără nici un cuvînt, luminînd pasajul înaintea lui.

Aștept în liniște și în întuneric, ca și cum nici n-aș fi aici. Străjuiesc botul de buldog întredeschis, străjuiesc întreaga curte ca un podium negru sub cerul scînteind slab, străjuiesc și silueta casei de locuit, care, din pricina temeliei înguste, pare mai înaltă decît în realitate. Am stins lanterna, nu fac decît să ascult, fiindcă pot să aud din toate părțile deodată. Dar de fapt ce să aud ? Faptul că Halík a lăsat deschis nu înseamnă nimic — dacă, bineînțeles, după moartea lui n-a venit altcineva.

Să recapitulăm.

Aud scîrțiind mașina. În curte pătrunde o lumină slabă, voalată, apoi dintr-o parte se repede o fîșie puternică de lumină. În sfîrșit, în poartă se proptesc doi sori orbitori. Proiectează umbra mea pe fațada casei, străpung bezna, dînd la iveală gardul fărîmat și tufișurile din spate. Dincolo se întinde întunericul incert, neguros. Mai departe e, într-adevăr, o vale largă și adîncă.

Lumina dă în vileag înfățișarea sobră a clădirii roșietice din stînga. Nici un semn de viață. E ca o scenă de teatru goală cu un fundal de catifea neagră.

Trag de canatul din dreapta al ușii. Se împiedică puțin, apoi trece. Îl împing pînă la zid. Cu toate astea, lumina farurilor pătrunde doar parțial. Trepinský ar trebui să vină pînă în dreptul porții. Trei sferturi din curte rămîn în umbra pe care o împrăștii cu lanterna mea. Alături de mine se ivește lanterna lui Karlíček.

Ne aflăm pe o pardoseală de beton crăpată și sfărîmată. Spațiul acesta nu e împărțit, arată ca o pivniță mare care cuprinde tot parterul casei. Din cît îmi dau seama, e lungă de cel puțin treizeci de pași și largă de patruzeci. Tavanul scund, care o desparte de etaj, e sprijinit pe cîteva traverse uriașe.

Cînd te uiți la toate cele aflate aici, rămîi de-a dreptul uluit. Cuprind totul cu privirea la iuțeală, mai repede decît le-aș descrie. În stînga, lîngă zid, pe o grămadă de cîrpe pline de pete de grăsime, zace manechinul bărbat, fără îndoială acela despre care îmi vorbise Alois Toužil. În jurul gîtului are înfășurat un șal alb, foarte murdar, și e îmbrăcat cu o haină scurtă în carouri, încheiată cu nasturi. De sub haină i se văd coapsele și pulpele picioarelor confecționate din carton presat, jupuit ca vai de lume. Labele picioarelor îi sînt vopsite în negru, închipuind un fel de încălțăminte grosolană. Fața, lucioasă încă și colorată, nu are nas. Cineva i l-a smuls, totuși figura lui păstrează un surîs împietrit, de vrajă. Rînjește cu o dantură compactă, parcă ar avea gura plină de lapte. În împrejurarea de față înfățișarea lui este dezgustătoare.

Al doilea manechin, la fel de antipatic, reprezintă o femeie. E înfășurată pînă la gît în pînză de sac. Ca să

nu cadă, are proptită în spate o bară. Deasupra capului, la o înălțime cam de vreo optzeci de centimetri, atîrnă orizontal un cerc de metal masiv și lucios cu un diametru de vreo trei metri și jumătate. Cercul e susținut de trei stîlpi de metal prevăzuți la bază cu niște rotițe ca să poată aluneca pe două șine, lungi de numai un metru. În partea de sus, cercul are un jgheab în care, tot ca pe șine, se pot mișca opt arcuri înalte de metal strîns legate între ele, așa încît tot acest ansamblu are înfățișarea unei cuști. Și în cușcă se înalță mîndru capul manechinului, slutit și el într-un chip monstruos.

Ce făcea aici Halík, pentru Dumnezeu?

Pe vergelele cuștii sînt montate un fel de cutii. În șase din ele recunosc camere mici de filmat. Două dintre cutiuțe, mai mari, sînt așezate față în față, închise complet, numai cu o mică deschizătură perpendiculară, prin care se vede că poate primi lumina venind dinspre arcuri. Totul pare îndreptat amenințător asupra capului indiferent al manechinului.

O împletitură de cabluri duce la tabloul de distribuție, care are o înfățișare cam rudimentară. Tabloul e legat printr-un cablu, mai gros de un deget, așezat pe pămînt ceva mai la o parte. E un dinam cuplat cu un motor cu benzină, deci o mică uzină electrică. Din cîte îmi dau seama, ar fi de ajuns pentru a ilumina un circ de mici dimensiuni.

Lîngă agregat se află o lampă cu petrol și gaz de iluminat.

Deocamdată n-avem timp să reflectăm mai adînc la rostul acestei instalații.

În spate, în colțul din stînga, o scară de piatră cu un rest de balustradă duce spre primul etaj pînă la o gaură

mare pătrată din tavan. Lumina proiectată în sus, prin această deschizătură, luminează numai tavanul scund.

În colțul din dreapta e un uriaș coș zidit, pe jumătate dărîmat. Între scară și coș, pe la mijlocul zidului, în fața intrării principale, se află o ușă de fier nu prea mare. Zăvorul cu care poate fi închisă pe dinăuntru e tras.

Karlíček luminează ușa. Nu se oprește la ciudata instalație și probabil ar vrea să mergem mai departe.

Îi fac semn să stea pe loc. Mă uit și eu. Farurile mașinii pătrund prin ușa deschisă și prin micile ferestre zăbrelite și se frîng de zidul din stînga. Pînă la zidul din fund nu ajung. Ușa de fier are clanță. Se deschide, bineînțeles, înăuntru, altfel zăvorul n-ar avea sens. Clanța funcționează greu. Fac eforturi ca să apăs și să deschid. Colțul de jos al ușii se hîrșîie de beton și balamalele scîrțîie.

Ies afară, în spatele casei. Mă uit cu atenție înainte și în lături. În față e un cîmp cu iarbă rară și o piscină. Mai departe nu s-ar putea vedea nimic nici ziua din pricina unei pădurici dese de foioase care mărginește cîmpul ca un arc. Dincolo de copaci, spre dreapta, e probabil mica șosea pe care am venit.

Sus, în dreapta, se întinde zidul, apoi urmează casa-buldog. Zidul se vede aproape pînă la colțul unde se frînge în unghi drept și continuă spre poartă. Spre stînga, zidul măsoară numai cîțiva metri. Restul e dărîmat. După toate probabilitățile, în locul acesta pămîntul a alunecat la vale și a luat cu sine și zidul.

Dincolo de această deschizătură, la o depărtare de optzece pași, zac răsturnate două butoaie mari de metal, ruginite. Zac acolo de foarte mult timp. Lîngă ele se vede o grămadă de gunoi răscolită, dar nu pare să fie prea veche.

Văd şi cîteva bucăţi de lemn proaspăt de culoare deschisă şi nişte sticle ca acelea în care se ţin medicamente. Sînt ispitit să mă apropii.

Cu fiecare pas desluşesc mai bine dincolo de butoaie. În cele din urmă zăresc ceva, care, de fapt, n-ar fi trebuit să mă surprindă, adică un al treilea manechin. Zace pe spate în iarba înaltă, îmbrăcat cu gust, cu buzele roşii, cu obrajii fardaţi şi cu părul pieptănat cu grijă. Numai că are ochii închişi şi expresia înghetată. Aşa ceva într-o vitrină n-ar fi de loc atrăgător, ci dimpotrivă.

Mă îndrept spre manechin şi-l apuc de mînă. Mîna e moale şi rece.

Nu-i un manechin.

În faţa mea e o femeie moartă, în vîrstă de aproximativ douăzeci şi doi de ani.

7

Karlíček luminează direct chipul femeii moarte şi parcă ar citi ceva pe faţa ei. Eu cercetez împrejurimile. În asemenea clipe omul trebuie să se ferească de orice impresie şi să acţioneze cu sînge rece.

La marginea grămezii de gunoaie găsesc o bucată nu prea mare de carton tare, de o formă ciudată. E tăiat după profilul unui chip omenesc, cam de două ori mai mic decît dimensiunile reale. Nu-l ridic, ci mă mişc în aşa fel, încît să-l pot vedea din poziţiile cele mai avantajoase. Mă credeţi sau nu, dar parcă e magistrul Jan Hus, aşa cum era el înfăţişat pe rug : privirea îndreptată către cer, barba ascuţită, iar pe cap tichiuţa defăimătoare.

Tichiuța nu e întreagă. A fost ruptă mai de mult. Cartonul e umezit și ușor încovoiat. Pe suprafața-i îngălbenită se vede o parte din urma unei tălpi late. Aș putea să jur că e aceeași talpă care a rămas întipărită lîngă cazanele cu cenușă din curtea casei lui Roman Halik.

Lumina lanternei ce cade piezîș pe pămînt descoperă și direcția în care s-a îndepărtat necunoscutul. Nu se vede prea bine, totuși se deslușesc două fîșii scurte de iarbă călcată ce se îndreaptă de-a lungul casei, în jos, la vale.

Mă întorc la Karlíček. Dincolo de butoaie, iarba e deasă și înaltă. Urmele ce se văd sînt ale mele și ale lui Karlíček. Probabil că femeia moartă a fost pur și simplu aruncată peste butoaie. De la ușa de fier la butoaie nu se zărește nici o urmă. Pămîntul e bătătorit și cenușiu.

Karlíček luminează într-una cadavrul femeii. Fața ei se desprinde din întuneric ca un medalion sclipitor, ieșit din mîna unui artist nebun.

— Ce-i cu dumneata ? întreb eu.

Karlíček își vine în fire și ridică lumina. Medalionul straniu al femeii moarte se cufundă în beznă. Karlíček mută lumina mai spre margine. E ciudat ce tăcute și neprietenoase par toate lucrurile pe care cade lumina !

— Eu o cunosc pe femeia asta ! spune în cele din urmă Karlíček.

Simt cum mă trec fiori prin tot trupul.

— De unde ?

— Este una din vînzătoarele cele vesele de la magazinul de bijuterii.

— Nu te înșeli ?

— Nu.

Identitatea e stabilită. Este Jitka, cea despre care la magazin nu se prea vorbea frumos.

— Haidem acasă — spune Karlíček.

Pesemne că n-are încredere în locurile deschise. Dar nici în interiorul casei-buldog nu-i place. Mănunchiurile de lumină aruncate de farurile mașinii și umbrele au o materialitate stranie. Karlíček străpunge totul cu lumina lanternei lui. O îndreaptă cu oarecare timiditate asupra manechinului dinlăuntrul cercului, apoi spre manechinul zîmbitor, fără nas, care te înspăimîntă cum atîrnă așa cu partea de jos a trupului redusă la două bețe. Apoi Karlíček proiectează lumina în deschizătura neagră din tavan.

— Ea n-a murit aici — spune el încet. Cineva a adus-o aici moartă.

Eu încuviințez în tăcere.

— Nici poșeta nu-i aici — remarcă tot Karlíček. E imposibil ca o femeie îmbrăcată astfel să nu aibă poșetă.

Třepinský nu știe încă despre descoperirea noastră. Șoferul, nici atît.

— Cineva a trecut pe aici la vale, nu-i așa ? întreabă Karlíček.

— Așa se pare.

— Nu se vede nici o rană sau vreo urmă de violență. Așa ceva probabil că nu vom găsi. E o crimă cu otravă. A înghițit ciocolată desert.

Îl las să vorbească. Deocamdată el nu știe că Jitka Seráková a plecat de la magazin și a făcut cunoștință cu un om care avea destule mijloace ca s-o poată ține în mare lux. În vremea aceea, Karlíček nu se interesa de viața particulară a unor vînzătoare vesele.

— La magazinul de bijuterii a apărut una din bancnotele cu pricina — zice Karlíček încet, dar insistent — și acum iată-ne aici. E o înlănțuire limpede. Ați spus că e posibil ca responsabila să fi pus ea însăși în casă bancnote de o mie. E prea proastă pentru așa ceva, garantez

eu. Dar ea nu era singura, mai erau încă două ! Fata care zace lîngă butoaiele de colo putea s-o facă mai degrabă decît naiva cea blondină. Şi a făcut-o ! Înseamnă deci că ştia prea multe, că dintr-un anumit motiv devenise primejdioasă. Sau incomodă. Cineva s-a săturat şi a căutat să scape de ea. Pe scurt, această vînzătoare îmbrăcată cu lucruri scumpe şi apoi ucisă avea pe cineva căruia îi dăduse o mînă de ajutor în afacerea bancnotei. Cînd îl vom prinde pe făptaş, îl vom avea în mînă şi pe turistul cel oacheş. Karlíček continuă să vorbească aproape febril chiar lîngă urechea mea : A vrut s-o îngroape aici şi noi l-am speriat. În spate n-o putea duce, singura posibilitate era o maşină.

Alenka a văzut-o odată în automobilul iubitului ei. Dar Karlíček face deducţii, inteligente, de altfel, de unul singur.

— N-a oprit în faţa porţii — spune el — automobilul are număr şi prezenţa lui aici ar fi părut ciudată. Ce s-ar fi întîmplat dacă apărea cineva ? Prudenţa lui a avut un rost, fiindcă, uite, am venit noi. El a trecut pe aleea cu tei, pînă ce maşina nu s-a mai văzut, şi abia de acolo a cărat-o în spate. Pe sub tei poate că nu-i nici un drum, o fi doar o cărare între două şiruri de copaci. Pe-acolo poate că se plimba numai domnul Rath şi nimeni altul. Şi poate că pe-acolo ajungi în cîmp, sau în pădure, sau cine ştie unde. Cu automobilul nu poţi merge mai departe şi criminalul n-are cum să dispară pe vreun drum ocolit. A picat în cursă ! Maşina lui stă şi acum acolo unde a oprit-o. Iar el aşteaptă să ne îndepărtăm.

Deci acesta era raţionamentul lui Karlíček, mintea lui lucrase febril acolo, lîngă femeia moartă.

Îi spun :

— Aşteaptă aici. Nu aprinde lanterna.

Ies din casa-buldog pe ușa principală și mă îndrept spre poartă, primind în față lumina orbitoare a farurilor. Îi dau ordin lui Třepinský să aprindă numai luminile de poziție.

— Ei, ce fac manechinele ? strigă în gura mare șoferul. Coboară din mașină și închide ușurel portiera : Mai că am început aici, cu dom' șef ăsta !

— În cîteva clipe vom pleca — îl asigur eu.

Îl iau pe Třepinský deoparte. Șoferul ne urmărește cu privirea, dar îndată Třepinský se întoarce și-l pofte cu glas tare :

— Urcă-te !

— Și ceilalți doi domni ? se interesează omul nostru.

— Vin și ei numaidecît.

Aceste cuvinte pot fi auzite pînă în aleea cu tei, și dacă acel „cineva" s-a încumetat să se apropie cît de cît, a deslușit toată conversația noastră.

M-am hotărît să acționez bizuindu-mă pe ipoteza lui Karlíček. Începeam să cred în mod superstițios că tînărul acesta „miroase" totdeauna cîte ceva, chiar dacă țintește în altă parte.

Luminile de poziție ale mașinii se sting brusc. Deschid porteria din spate, dar nu mă urc. Třepinský îi spune încet șoferului :

— Să nu sufli o vorbă !

Vorbele acestea însă nu răzbat nici la doi pași.

Trîntesc ușa, astfel ca zgomotul să se audă pînă departe. Třepinský pornește motorul. Intru înapoi pe poartă, pipăi zidul și mă ascund în spatele lui. S-au aprins farurile mari ale mașinii. Automobilul dă îndărăt, întoarce, lumina se rotește. Třepinský pornește înapoi spre Praga.

Aștept pînă ce lumina tremurătoare a farurilor dispare cu totul. Mă duc spre casa-buldog pe orbecăite. Silueta ei e totuși mai neagră decît noaptea.

Din doi pași sînt înăuntru. Poate nu e prea tîrziu să mai reparăm ceva din ce-am stricat cu sosirea noastră zgomotoasă.

În cadrul ușii deschise Karlíček mă recunoaște și se poate apropia fără lumină, fără să atingă cușca cu manechinul. Se oprește lîngă mine. E destul de înțelept ca să nu vorbească de prisos. Îi spun în șoaptă :

— Ai să păzești ușa din spate. Dacă se întîmplă ceva, procedează cum te-o tăia capul. Dacă nu se întîmplă nimic, supravegherea ține pînă dimineața. Echipa vine abia cînd s-o lumina de ziuă.

Scot pistolul din tocul de la șold și i-l pun în mînă.

— E încărcat, trebuie doar să tragi piedica. Ai grijă de interiorul casei inclusiv de gaura din tavan și de locul din jurul butoaielor din spatele casei. Mă duc la capătul aleii de tei, Karlíček ! Am plecat !

— Bine.

Mă depărtez. Ochii se obișnuiesc destul de repede cu întunericul. Către poartă și dincolo de ea merg în siguranță. Mai departe întunericul e mai dens, dar devine ușor transparent cînd ajung la capătul șoselei.

Mă țin pe margine, unde umbra e mai adîncă. Pot alege cu ușurință drumul spre dreapta, către aleea de tei. Îmi încordez privirea. Coroanele tăcute ale copacilor sînt, firește, mai întunecate decît bolta fără lună. Se profilează pe ea ca niște nori unduitori.

Întunericul e mai compact acolo unde sînt teii. În mijloc se deslușește o pată afurisit de neagră care se poate determina aproape cu precizie. Pășesc cu precauție și, în mod intenționat, merg din ce în ce mai lateral. Pi-

păi întunericul în care pătrund. Mai degrabă aș putea fi văzut din alee, decît să zăresc eu pe cineva.

După o clipă mă opresc. Tăcerea e atît de adîncă, încît îmi aud sîngele zvîcnind în urechi.

Mă furișez mai departe. În sfîrșit dau de un trunchi puternic. Era gata să trec pe lîngă el, m-am depărtat mult spre dreapta.

Acum ar fi momentul cel mai potrivit, pentru cel care s-a ascuns de noi în alee, să iasă de-acolo, pe jos sau mai degrabă cu mașina, și să încerce să scape.

E posibil ca aleea să nu ducă nicăieri, însă nu încape îndoială că pentru transportarea victimei s-a folosit un automobil. După toate aparențele, s-ar spune că, într-adevăr, l-am deranjat pe făptaș. Judecînd logic lucrurile, cred că nu se putea mulțumi să lase pur și simplu moarta în spatele butoaielor. Pesemne urmărea s-o îngroape acolo.

Deocamdată nu vreau să folosesc lumina, m-am oprit din pricina întunericului de nepătruns, care se ridică în fața mea ca un munte negru, înalt pînă la ceruri. Pot să apreciez direcția aleii numai privind înapoi spre fîșia de cer decupată ca o dantelă, cu stelele aproape ascunse de norii imobili ai coroanelor. Mă așez fără zgomot pe pămînt lîngă trunchi, cu fața spre alee, sprijinindu-mă cu spatele de copac. Nu-i tocmai comod.

Nu văd altceva decît întunericul. Licărul unei țigări, chiar foarte bine camuflate, s-ar vedea de la o sută de pași. De aceea nu pot fuma și asta-i o nenorocire.

Liniștea grea se prelungește. Foșnetele ușoare din apropiere pe care le aud la răstimpuri sînt pricinuite de vietățile nopții, dar ar putea să fie și altceva. De aceea rezist anevoie ispitei de a lumina în direcția de unde vine

zgomotul. Dacă o fac o dată și nu văd nimic, pot să mă întorc liniștit și să încep să fluier un marș.

S-ar putea ca dincolo de ultima căsuță din șosea să fi sosit și patrula ca să oprească pe oricine ar trece pe jos sau cu mașina.

Noaptea se scurge grozav de încet. Picioarele mi-au înțepenit. Schimb poziția în tăcere, ba din cînd în cînd mai mă și ridic. Nu poți să stai mult cu privirea ațintită în întuneric. Pe dinaintea ochilor încep să-ți joace puncte luminoase amăgitoare.

Timpul propice pentru cel care ar fi vrut să ne scape în felul presupus de noi a trecut. Încep să mă tem că totuși capcana va rămîne goală. Dar trebuie să rezist.

Am impresia că s-a scurs o veșnicie pînă cînd se ivesc cele dintîi semne ale zorilor cenușii. În spatele meu totul începe să se desprindă din beznă aproape imperceptibil, întocmai ca pe o corabie misterioasă. Numai întunericul de sub tei stăruie, ca și cum niciodată n-ar putea să dispară.

Îmi găsesc un loc de partea cealaltă a trunchiului. Încă nu pot desluși cadranul ceasului meu cînd se aude primul ciripit al păsărilor. E cam rece. În spatele meu, pe bolta cerului care devine cenușie, încep să se contureze limpede coroanele copacilor. Deocamdată n-au culoare. Deasupra lor mai clipesc vag două-trei stele.

Apoi lumina începe să se tîrască spre mine. Păsărelele își dreg glasul cu timiditate. Aud din vreme în vreme fîlfîit de aripi și bănui mișcarea frunzelor și a ramurilor. Se simte mireasma teilor. Aerul e pur, pămîntul fără rouă. Abia după o jumătate de oră se luminează și aleea. Cît pot cuprinde cu privirea, nu văd nimic neobișnuit.

Părăsesc locul de observație, merg încet pe alee, mă uit înainte, dar cercetez atent terenul. E dur, foarte în-

egal și acoperit cu floricele mărunte și rare. Descopăr o porțiune îngustă, lungă de aproximativ un metru, unde, florile par strivite de ceva greu.

Asta, într-adevăr, nu-i un drum, e „ceva între două șiruri de copaci", cum a spus Karlíček. Aleea, care în timpul nopții părea nesfîrșită, n-are decît vreo sută de pași. De la jumătate, cotește la stînga, așa că pare închisă. Dă într-un loc destul de luminat acum. Acolo nu mai e la fel de frumos ca în jurul locuinței lui E. A. Rath. Cercetez suprafața denivelată, năpădită de ierburi sălbatice, sfîșiată de șanțuri mai mici sau mai adînci. Departe, în față, se vede cîmpul arat. La dreapta, tocmai la orizont, sub pîcla ușoară, se întind marginile orașului. Se zăresc cîteva coșuri de fabrici și grupuri de clădiri joase. La stînga, aproape de linia zării, sînt alei cu copaci rari, care fără îndoială mărginesc o șosea de mîna a treia ; una dintre acelea cu care împrejurimile Pragăi par întreținute.

Cred că automobilul nu putea să scape prin întuneric pe aici. Poate doar în cazul cînd ar fi fost condus de cineva care cunoaște bine locurile.

Și mai cred că așa s-au petrecut lucrurile în noaptea asta. De la capătul aleii nici nu te poți îndrepta în altă parte decît spre șoseaua din stînga. În alte direcții mașina ar fi fost nevoită să străbată un teren și mai accidentat.

În general, regiunea e netedă. E de ajuns o cercetare în semicerc pe o rază nu prea mare. În șanțul noroios, care, cînd plouă cu siguranță că se umple cu apă și cu pămînt fărîmițat de pe malurile lui scunde și pustii, găsesc urme foarte clare de pneuri.

În împrejurări obișnuite, cu siguranță că nimeni n-ar trece pe aici.

Ceva mai departe, pe pămîntul bătătorit, urmele dispar. Se observă numai că greutatea mașinii a zdrobit asperitățile solului. Mai încolo, șanțul devine pietros, se ridică la nivelul terenului înconjurător. Automobilul a fost silit să-și continue drumul pe brazda coșcovită, presărată cu pietre albicioase.

Nu-i nevoie să mă mai obosesc. Urmele pneurilor sînt admirabile, constituind unul dintre cele mai prețioase indicii. După cît se pare, ele au caracteristicile standard ale produselor noastre, li se vor putea determina dimensiunile și gradul de uzură. Ecartamentul și lungimea mașinii aș putea să le calculez și singur chiar acum.

Răsare soarele.

Pășind repede, mă întorc în alee.

Sînt mulțumit, deși nu s-a adeverit presupunerea lui Karlíček că-l vom înhăța pe făptaș chiar acolo, pe loc. Třepinský și-a îndeplinit bine misiunea. În locul unde drumul începe să coboare spre poartă stau trei mașini. Două mici și o dubă pentru transportarea morților. În afară de Třepinský și Loubal, au venit locotenentul Skála, două echipe volante și medicul. Toți sînt în plină activitate.

Karlíček îmi înapoiază arma nefolosită. N-are ce să-mi raporteze. E palid și obosit. Sîntem amîndoi nemîncați. Iar oamenii care au venit au adus cu ei tot ce vrei, numai de-ale gurii nu. Mai cu seamă mi-e sete. Lui Karlíček, de asemenea. Nu rezist ispitei unei țigări, însă nu-mi place, îmi lasă în gură un gust amar.

Locotenentul Skála alege doi oameni din echipa lui care să cerceteze sistematic urmele pneurilor. Se urcă într-o mașină. Șoferul, Skála, eu și Karlíček am fi completat cele șase locuri ale mașinii, dar Karlíček clatină

din cap : nu vrea să meargă. Nu vrea să vadă. Probabil e dezamăgit că aleea nu se înfundă. Spune :

— Aseară am fi putut veni pe alee, dar pînă să fi dat peste mașină, șoferul ei s-ar fi pierdut în întuneric. Trăgeam nădejde că o să ne pice în mînă cu mașină cu tot. Nu știu dacă a fost sau nu, dar experiența n-a stricat.

Nimeni nu-l silește pe Karlíček să meargă cu noi. El se duce în curte. Cine știe, se prea poate să găsească acolo ceva asemănător cu cele două piuliță de la kilometrul 286.

Noi pornim, Pe alee, mașina se clatină ca și cum ar vrea să încerce rezistența drumului. Ajungem încet și eu ordon să oprească în locul care mi se pare cel mai indicat.

Coborîm. Oare putea să vină aici, noaptea trecută, un automobil, cu altă intenție decît aceea pe care o bănuiam noi ? Skála spune :

— Urmele sînt proaspete. Trebuie să ne grăbim pînă nu ni le spulberă vîntul sau vreo ploaie.

Ne uităm la cer. De obicei, un răsărit de soare prea limpede nu vestește vremea cea mai bună. Doi oameni se apucă de treabă. Skála scoate harta din tocul de piele.

— Nu-i dintre cele mai noi — zice. E de pe vremea primei republici, dar prea multe nu s-au schimbat pe-aici. Am spus să mi-o caute în vechea arhivă a poliției ; astă-noapte n-aveam cu ce să ne pierdem vremea.

Cam pe la mijlocul hărții, desenată la scară mare, e însemnat planul parcelei lui Rath cu inscripția : „Fabrica Rath". Șoseaua care se vede la stînga se află în marginea hărții. Săgeți indicatoare arată de unde vine și încotro duce.

— Am ocupat-o în două puncte — zice Skála — dar, după toate aparențele, prea tîrziu.

— Să rechemăm patrulele — spun.

Mă întorc în alee singur, pe jos. Constat că e mai comod și nu cu mult mai încet.

Activitatea la parcelă continuă.

— Cineva competent trebuie să-și dea părerea asupra instalației din interiorul casei — zic eu, oprindu-l pe Loubal.

— Fotograful a spus că probabil e vorba despre o fotografie în relief — zice Loubal. Despre un portret sculptat confecționat pe cale mecanică. Sîntem la primul etaj al casei. Aici e un fel de laborator unde se prelucrează benzile cinematografice. Se pot proiecta cu un aparat special pe un disc legat de un mecanism de desenat foarte complicat. Fotograful zice că ar avea curaj să-l pună în funcțiune experimental, și sus și jos.

— Să nu facă pe deșteptul și să aștepte specialiștii — zic eu.

Loubal nu s-ar fi mirat dacă ar fi găsit în casa-buldog chiar și un cavaler adormit ca pe muntele Blaník [1].

Casa cea roșietică și deteriorată era încuiată. O deschidem cu forța. Interiorul nu e mobilat. Doar o oglindă mare de hol, fixată pe perete. E orientată greșit, fiindcă ferestrele sparte ale holului dau spre apus. Pe pardoseală zac mormane de frunze uscate.

Mă duc să văd etajul casei-buldog. Acolo sînt ferestre mici camuflate. De jos, de la mica uzină electrică, pornesc încoace niște cabluri. Vedem aici instalația despre care vorbea Loubal, de asemenea, un ferăstrău de tra-

[1] Aluzie la o veche legendă cehă care spune că în munții Blaník din Carpații nordici stau ascunși niște cavaleri care dorm.

foraj neobișnuit de mare, de o construcție specială, care funcționează cu un electromotor și se manevrează printr-un sistem de pîrghii. Pe masa de dimensiuni mari se află cîteva busturi, confecționate prin lipirea unor profiluri făcute din carton sau din placaj subțire. Din punct de vedere tehnic, construcția aceasta nu e o lucrare bună de sculptură. Recunosc, de pildă, copia manechinului cu nasul rupt. Culorile, de asemenea, corespund destul de bine modelului, însă marginile sînt subțiate în direcție verticală, așa încît gura arată mai degrabă ca un pieptene.

Pe alte cîteva mese sînt întinse alte lucrări. Cercetez la lumina lanternei banda de film răsucită pe bobină. Pe ea se văd linii de culoare deschisă unite între ele pe un fond negru. Nu zăbovesc mult aici. Mă îndrept către mașina care urmează să mă ducă pe mine și pe Karlíček în oraș și să se întoarcă apoi cu cîțiva specialiști de care e nevoie aici.

Mașina morgăi se pregătește de plecare.

Vorbesc cu doctorul.

— Moartea a fost provocată de o paralizie a nervilor — îmi spune. Chiar astăzi voi ști mai mult. Sînt o serie întreagă de narcotice care au putut fi folosite.

Mă întorc spre Třepinský și spun:

— Trebuie să aflăm cum a putut Roman Halík să folosească acest loc pentru scopurile sale. Cine este, sau cine a fost E. A. Rath, și așa mai departe.

Deocamdată asta e tot. N-are rost să mai rămîn. Ancheta e în mîini bune. Nici un amănunt nu poate scăpa.

Pe scaunul din spate al mașinii care urmează să mă ducă stă prăbușit într-un somn adînc Karlíček, ca și cum ar fi vrut să-mi arate prin asta că toată noaptea n-a închis ochii. Capul îi e sprijinit în colțul mașinii,

iar picioarele întinse de-a curmezișul în partea cealaltă.

Mă urc lîngă șofer. Ușa nu se poate închide fără zgomot și nici motorul nu poate demara în tăcere. Dar somnul adînc, ca de copil, al lui Karlíček nu este tulburat.

Pe cerul, acum albastru-deschis, plutesc nori mari, albi. Șoferul gonește ca un diavol.

Karlíček se trezește în centrul Pragăi și numai fiindcă o mișcare bruscă a mașinii l-a scuturat și l-a așezat într-o poziție care i s-a părut suspectă chiar în somnul cel mai adînc.

Îl aud dregîndu-și glasul și mă întorc spre el. Karlíček își îndreaptă trupul, clipește un timp, apoi explodează ca și cum i s-ar fi întîmplat ceva cu totul neobișnuit:

— Unde sînt? Unde mă duceți?

— Te duci să te culci — răspund eu.

— Să mă culc? Nu pot! Am avut un vis adevărat. Trebuie să mă întorc!

— Unde?

— La moara aia blestemată, sau ce dracu este.

— De ce?

— Vă rog să opriți.

La un semn al meu, șoferul se apropie de trotuar. Oprim. E un loc unde staționarea e interzisă, dar noi ne putem permite.

— Ce-i cu dumneata? îl întreb.

Karlíček e surprinzător de neliniștit:

— Vreau să mă duc înapoi! Mai merge cineva cu mine? Eu doar fac parte din echipa locotenentului Skála!

Pesemne din arsenalul gîndirii lui a mai țîșnit o idee, pe care nu vrea s-o trădeze. N-are nici o importanță că

i-a venit în somn. El o acceptă. Dar pare-se că mă provoacă pomenind că face parte din echipa lui Skála.

— S-ar zice că ai fost răpit în somn, Karlíček — spun eu. Se mai poate repara. Mașina se întoarce cu o comisie de specialiști. Dumneata n-ai să mai ai loc, dar îți voi da alta, dacă într-adevăr trebuie să te duci negreșit acolo.

— Cred că trebuie — răspunde el, parcă cerîndu-și scuze. Dacă nu se poate aranja, mă duc și pe jos.

— Să nu faci una ca asta! Hai cu mine la birou. Comandăm un mic dejun substanțial și o stacană mare de ceai pe care să-l diluezi cum ți-o plăcea. După ce prinzi puteri, pleci încotro dorești. S-a făcut?

E de acord, ba chiar recunoscător. În timp ce mașina se pune din nou în mișcare, spune pe deplin liniștit:

— Păi mă cunoașteți, tovarășe căpitan. Eu nu vreau să monopolizez descoperirea asta pentru echipa dumneavoastră și nici chiar pentru mine. Poate că nici nu-i o descoperire, ci o simplă prostie. De aceea, deocamdată, prefer s-o păstrez pentru mine.

Mă întorc iar cu fața înainte și privesc tăcut drumul. Nu mai avem mult, însă pînă să ajungem Karlíček a adormit din nou și doarme buștean. Mie nu mi-e somn. Soarele luminează prea vesel și e tare cald. Principalul e să mă țină nervii. Ar fi un păcat de neiertat să pierd ceva din pricina somnului.

Karlíček coboară somnoros din mașină. Abia după ce se pocnește cu capul de capotă, lucrurile se mai aranjează.

Mașina rămîne pe loc, așteptînd ordinul de plecare. Cei de la poartă ne fac rost de mîncare. Karlíček, care se tîrîie în urma mea, începe să fie interesat cînd aude lista de bucate nu tocmai modestă. În sfîrșit, ajungem

în biroul meu. Pun mîna pe telefon și-i chem pe cîțiva din membrii grupului de anchetă C-L.

Cît e ceasul ?

Șapte și patruzeci și șase.

Cum mai fuge vremea ! De cînd pășeam pe aleea de tei au trecut aproximativ patru ore.

Micul dejun n-a sosit încă, dar eu încep să împart sarcinile.

— Dumneata te duci după Alenka Vlachová. Trebuie să vorbesc cît mai curînd cu ea. Așteaptă în fața magazinului dacă n-au deschis încă. Acasă probabil că n-o mai găsești.

Omul care trebuie s-o aducă pe Alenka o cunoaște. A însoțit-o cînd fata a trebuit să recunoască în doamna Trojanová pe clienta de la magazinul de bijuterii. De data asta n-are să-i mai comande cocteiluri și înghețată.

Adaug :

— Întreabă acolo de adresa celeilalte vînzătoare, Jitka Seráková. Poate o știe. În orice caz am nevoie de o copie de pe cartea de imobil.

Sarcinile celelalte îi privesc pe ofițerii serviciului tehnic și din laborator, care urmează să-și spună cuvîntul asupra instalației lui Halík din casa-buldog.

De asemenea, trebuie să aflăm totul despre firma E. A. Rath și despre proprietatea lui părăsită, unde Roman Halík s-a instalat ca la el acasă.

Mașina pentru Karlíček e asigurată, iar copiosul dejun se află în fața noastră. Karlíček înghite uriașe cantități de ceai decolorat. E cam nervos sau poate nerăbdător. Nu mănîncă mult.

Mi s-a adus, fără îndoială, și cafea. Dar, cu stomacul plin, m-a prins o lene, că nici o cafea din lume nu m-ar putea însufleți. Totuși e a doua noapte albă.

Cînd, în sfîrșit, intră zîmbitoare Alenka de la magazinul de bijuterii, proaspătă și fardată ca o păpușă, cu ochii aprinși de curiozitate, știu că n-am voie să fiu istovit. La o cafea și o țigară, voința trebuie să se alăture și ea.

Karlíček o salută. El a fost cel care a recunoscut în femeia moartă din spatele casei-buldog pe fosta colegă a Alenkăi, dar acum nu-l mai interesează.

— Și domnul acesta a fost pe la noi — spune Alenka, arătîndu-l pe Karlíček.

E bine. Dacă nu dă dovadă de alte însușiri, cel puțin are spirit de observație și memorie bună. Cunoaște adresa Jitkăi Seráková.

— Locuiește la părinți. Dar pe doamna pe care mi-ați arătat-o, precis că n-am văzut-o niciodată în magazin. V-ați deranjat degeaba.

Se învîrtește foarte degajată, dar aș prefera s-o fac într-un fel să se așeze. Voința mi-o pot încorda, însă ochii mei obosiți au nevoie de liniște.

— Nu e vorba de doamna pe care v-am arătat-o atunci — zic eu.

— Așa ?! exclamă Alenka. Mă miră. Și despre ce e vorba, dacă pot să întreb ?

Moare de curiozitate. Zîmbește.

— E vorba de individul cu care avea legături Jitka și pe care l-ați văzut odată cu ea în mașină.

— Aha, ăla ! răsuflă Alenka. Unele femei au noroc. Sau a făcut ceva ?!

— Domnișoară — o opresc eu prietenește — dumneavoastră întrebați mereu în loc să răspundeți. Îl cunoașteți pe acest om ?

— Eu știu să servesc o cauză bună — spune ea pe același ton prietenesc. Sigur că-l cunosc. A fost de cî-

teva ori la noi în magazin. Nu e tocmai înalt, mai degrabă e de talie mijlocie și are înfățișarea unui om care-și cumpără haine de gata. Nu se prea îmbracă bine, însă e destul de plin de el. Nici prea tînăr nu este, dar, oricum, e un brunet simpatic, cu care o fată nu se rușinează să meargă pe stradă. Și cînd mai are și mașina lui, i se pot ierta chiar mai multe lipsuri de-astea.

Observ că Alenka le nimerește destul de inteligent.

— Cine e? o întreb eu.

Ridică din umeri:

— Asta nu știu. Unul care se pricepe să cîștige bani. Nu mi s-a prezentat. Nici nu prea vorbea. E un om ursuz. Șefa noastră deseori confundă oamenii, și de cîte ori venea, îl întreba ce dorește. El mormăia liniștit că dorește să vorbească cu Jitka, iar uneori nu răspundea de loc. Jitka nu ne spunea niciodată nimic despre el cînd o întrebam. Pe urmă ea a lipsit așa de mult, încît a trebuit să plece. S-a iscat din asta o ceartă! Zicea că pentru cîteva coroane pe lună n-are să-și distrugă ea tinerețea printre șiraguri de mărgele. Atunci a fost o adevărată rușine. M-am văzut obligată să încui ușa și să atîrn plăcuța pe care scrie „Inventar". Pentru mine, de fapt, era o distracție să mă uit la ele cum se bălăcăresc!

Nu încape îndoială că Alenkăi nu-i place viața tihnită. Acum s-a pornit pe vorbă și se pare că nu poate s-o oprească nimeni pînă nu spune tot ce știe.

— Șefa a amenințat-o continuă ea — i-a spus nu cumva să îndrăznească să vină s-o roage ca s-o primească înapoi atunci cînd o va părăsi „traficantul". Jitka a rîs, dar era furioasă. Zicea că-l are bine la mînă.

— Cum a spus?

— Că-l are bine la mînă. Că o regină a perlelor, a broşelor şi a brăţărilor false, cum e ea (adică şefa), habar n-are de nimic. Că nici n-a închis bine casa de bani, şi nu mai ştie nici ce, nici cît are înăuntru. Pe urmă Jitka a plecat, i-am descuiat uşa, dar plăcuţa cu „Inventar"-ul n-am luat-o, fiindcă şefa a mai spumegat de mînie o vreme.

Prin urmare, de la Alenka nu pot obţine informaţii mai amănunţite despre iubitul Jitkăi sau despre identitatea lui.

— Jitka nu-i proastă — urmează Alenka. O invidiez, zău, eu nu mă prea pricep la de-astea. Cine ştie dacă nu s-o fi şi mutat la omul acela! Sau s-o fi măritat. Dar cred că ne-ar fi anunţat, ca să plesnească şefa. Acasă nu-i plăcea, ştiu. Are tată vitreg. Maică-sa a divorţat cînd Jitka avea unsprezece ani... sau cincisprezece, nu mai ştiu. Acum fie că e la părinţi, fie că e la bărbatul acela, au să vă spună ei cum stau lucrurile.

Întreb :

— V-a plăcut automobilul în care aţi văzut-o?

Alenka strîmbă din buzele-i fardate cu un ruj de culoare deschisă.

— Ca să fiu sinceră, nu prea mult. Mie-mi plac maşinile americane. Şi maşina lui străluceşte, dar n-are şicul celeilalte.

— Ce marcă e?

— Asta nu ştiu. Dar e neagră, lăcuită.

— Numărul, din întîmplare, nu l-aţi observat?

— Din întîmplare, nu. Dar în faţă, pe radiator, are două săgeţi mari de argint, una sub alta, cu vîrful în sus.

Pun mîna pe hîrtie şi pe creion şi desenez radiatorul maşinii *Citroën* cu emblema respectivă.

— Cam așa ? îi arăt eu.

Alenka se uită la mine și la desen cu uimire.

— Chiar așa ! încuviințează. Dumneavoastră cunoașteți mașina aceea ?

— Vreau s-o cunosc — zic. Mai descrieți-mi-o puțin, puteți ?

Alenka se gîndește.

— Lucrul cel mai grozav la ea — spune în sfîrșit — este că stă cu pîntecele pe pămînt ca o broască. Merge destul de repede, dar nu-i prea arătoasă.

Alenka e întreruptă de intrarea subofițerului care îmi prezintă datele privitoare la Jitka Seráková. Îl las să plece imediat, după ce mai întîi îi înmînez în scris o comunicare, anume că mașina căutată e probabil un *Citroën* negru.

— Predă imediat nota ! îi spun și îl concediez.

Apoi mă ridic de la masă și, înainte ca ea să înceapă din nou, îi întind mîna spre a-mi lua rămas bun. Alenka parcă ar vrea să întrebe ce-a dorit omul în uniformă.

— Ați fost foarte îndatoritoare — îi spus și mă comport în așa fel, ca să înțeleagă că mi-a făcut o impresie bună. Duceți-vă jos la portar. Telefonez eu să vă conducă cu mașina.

— Bine — zice Alenka, clătinînd din cap. Dar eu nu mă grăbesc, că doar mă întorc la lucru. Dacă Jitka mai trece pe la noi, am s-o întreb despre brunetul ăla al ei. Și numaidecît o să vă dau de veste, da ?

— Ne-ați face un mare serviciu — spun eu, recunoscător.

În sfîrșit, sînt singur. Mă uit la hîrtiile aduse. Din ele rezultă că Jan și Jirina Winert, la care e înregistrată Jitka Seráková, au serviciu toată ziua. Tare aș vrea să vorbesc cu amîndoi deodată, decî la ei acasă. Asta s-ar

putea abia către seară. Nu vreau să-i anunț din vreme. O să-i găsesc eu cumva.

Am nevoie de odihnă și acum mi se oferă prilejul. Nu folosește nimănui dacă stau treaz. Singura noutate ce se poate ivi e rezultatul autopsiei nefericitei Jitka.

— Vă aducem imediat raportul — mi se telefonează. Cauza morții este paralizia sitemului nervos printr-o otravă narcotică, luată fără îndoială într-o băutură alcoolizată. S-a constatat existența coninei și alte cîteva elemente conținute în cucuta de apă. Cucuta virosa.

Caut în lista narcoticelor de la institut, de care răspundea Halík personal. Îmi aduc bine aminte, „Cucuta virosa" se afla printre ele. Prin urmare, Roman Halík i-a procurat-o. Tot de la el, fără îndoială, venea și cultura de tetanos care-l ucisese pe Josef Trojan.

Oamenii noștri se achită admirabil de sarcinile încredințate. Mă hotărăsc să plec acasă și să dorm puțin. Dar între timp intră Třepinský, care trebuia să fie la fabrica lui Rath.

— Am venit să vă iau — zice cu expresia lui obișnuită care nu spune nimic. Tovarășul din echipa volantă a locotenentului Skála, tovarășul Karlíček, a descoperit că oglinda din peretele vilei e de fapt ușa secretă a unei încăperi subterane.

8

Dacă trebuie să fiu eu însumi prezent acolo, înseamnă că descoperirea lui Karlíček are o mare însemnătate pentru cercetările noastre. De altfel, și Třepinský mi-o confirmă numaidecît :

— Am găsit acolo un geamantan, ale cărui dimensiuni corespund cu urmele de deasupra dulapului din apartamentul lui Josef Trojan.

— Așa ? !

Deci nu mă mai duc acasă să mă odihnesc !

Třepinský stă la volan ca o statuie din atelierul lui Roman Halík, dar mă duce ca un sălbatic cu o viteză primejdioasă.

Geamantanul ăla, de fapt...

La fosta fabrică Rath domnește o vie animație, doar o mică excepție : pe scaunul din spate al mașinii lui, Karlíček doarme dus.

— Ar fi bine să-l lăsăm — șoptește dînd din cap locotenentul Skála. Eu încep să mă îndoiesc de sănătatea sufletească a acestui tînăr. Asta nu-i criminalist, ci strănepotul doctorului Faust. Într-o zi am să împrumut ochelarii lui. Cred că diavolul i-a vrăjit.

Skála deschide ușa mașinii fără cruțare. Dar Karlíček probabil că nu s-ar fi trezit nici cu tritolhexogen. Nu cumva nebunul ăsta o face dinadins ?

Intrăm în vilișoară. Oglinda nu mai e pe perete, ci deplasată cu un metru și jumătate mai în față. În zid se cască o deschizătură dreptunghiulară, consolidată cu o ramă de oțel zidită. Pe ea se fixează un disc în care se învîrtește oglinda. Desigur, oglinda e mai mare decît deschizătura, o depășește în înălțime, iar cînd e fixată, o maschează perfect.

La fiecare dintre cele patru colțuri ale discului e montat capătul unei lame avînd forma unei foarfece desfăcute. Celălalt capăt e prins în spatele deschizăturii. E un sistem simplu de întindere și destindere ca la armonică.

Skála împinge oglinda susținută de cele patru dispozitive în poziție mereu paralelă cu zidul. Merge foarte ușor, mecanismul se contractă, pînă ce oglinda, cu un pocnet ușor, se lipește de zid.

Acum are aspect absolut firesc. Cele patru șuruburi de la colțuri, care susțin oglinda, sînt acoperite cu căpăcele de metal. Skála îmi dă explicații:

— Karlíček a observat că cele două căpăcele de sus nu sînt așa de murdare ca cele de jos, deci cineva le-a atins de curînd. La propunerea lui am încercat să luăm amprente de pe ele.

— Și ați găsit?

Skála dă din cap:

— Am găsit. După ce le-am curățat de praf, s-au văzut foarte bine. Apoi s-a apucat să le încerce în fel și chip — continuă Skála. Cînd le apăsa, cedau și se auzea că declanșează ceva, dar ușa nu se mișca din loc. Nici nu se deschidea, nici nu se închidea. Abia cînd am apăsat căpăcelele cu amîndouă degetele mari și am tras concomitent oglinda cu celelalte degete, a cedat relativ ușor.

Skála trage oglinda dinspre zid, exact așa cum descrisese. În spatele oglinzii sînt niște zăvoare acționate de arcuri. Prin apăsarea căpăcelelor se ridică și permit deschiderea. Pe partea dinăuntru, în centrul discului, e înșurubat un miner. Cine intră poate să tragă foarte simplu oglinda după el. Zăvoarele se îmbucă în dinți și ușa s-a închis. Din partea interioară e ușor apoi să ridici zăvoarele, dacă vrei să ieși.

Instalația nu e nouă. Față de mecanismele precise și fine din casa-buldog, această instalație pare mai curînd o treabă de fierar.

— Ați comparat amprentele cu dactilograma lui Halík? întreb eu.

— Încă nu. Dar chiar de la prima vedere par altele. Se înțelege că le vom compara cu toate cele care vor prezenta interes, de pildă cu ale lui Trojan.

Ca să pot intra prin deschizătură, trebuie să păşesc peste foarfecele de jos şi să fiu atent să nu mă pocnesc cu capul de cel de sus. Skála aprinde o lanternă puternică. În spatele deschizăturii se află o mică platformă pardosită cu cărămizi. De aici pornesc în jos trepte de cărămidă spartă. Coborîm.

— La început, Karlíček spunea — continuă Skála — că vilişoara ar trebui să aibă totuşi o pivniță şi că nu există nici un fel de intrare, nici de afară, nici din interior. De aceea s-a oprit în faţa oglinzii.

— Asta-i spiritul lui faustian — zic eu. Diavolul l-a blagoslovit în automobil cu un vis, asta-i toată povestea. Cînd se va împlini sorocul contractului, o să-l ia cu el printr-o gaură ca asta.

Sînt zece trepte care duc jos. Ne aflăm pe o pardoseală de pămînt, care pare cam noroioasă sau, în orice caz, moale.

Pe scurt, e o pivniță mare, fără nici o ferestruică sau doar cu o firidă aflată tocmai în zidul din faţă, lîngă tavan. În aer stăruie o umezeală neplăcută, din cauza terenului înconjurător — mlăştinos şi plin de ierburi. Ape subterane curg pe sub pivniță la vale şi se înfiltrează prin crăpăturile pietrelor. Pereţii goi sînt căptuşiţi cu un mucegai umed, viscos, care străluceşte la lumina lanternei.

Pe alocuri, zidurile sînt acoperite cu hîrtie sau chiar cu tapete pe care umezeala a desenat contururi de nori. În colțul din fund, deasupra a trei paturi de fier, atîrnă două covoare răsucite. Pe paturi se află nişte saltele murdare şi cîteva cuverturi mototolite şi ferfeniţite. Un covor mai vechi şi mai mare e întins pe pămînt, în mij-

loc. Deasupra lui stă aplecată o lampă electrică pliantă, iar alături una cu petrol. Într-o parte, pe covor, o masă obișnuită de bucătărie.

Cu siguranță că unele dintre aceste obiecte n-ar putea trece prin deschizătura limitată de cele patru foarfece. Prin urmare, au fost aduse aici înainte de instalarea ușii secrete.

În pivnița asta, amenajată de bine de rău pentru locuit și, după toate aparențele, pentru a fi folosită drept refugiu, stăruie o duhoare umedă de mucegai.

Povestea acestei vizuini o s-o cunoaștem mai tîrziu. Deocamdată mă interesează numai geamantanul închis de pe masă. Înaintez și, la lumina lanternei lui Skála, îl deschid. Înăuntru nu e nimic altceva decît o grămadă de chei mici.

Unele sînt turtite, altele tubulare.

— Sînt cincizeci în cap — spune Skála. Din cîte am putut constata pînă acum, fiecare e de la alt lăcățel.

— Și ăsta a fost adus aici de la familia Trojan de către un om cu dactilograma necunoscută ?

Skála ridică din umeri.

Cheițele sînt simple de tot. Hoțul care ar vrea să deschidă cu un speraclu un lacăt încuiat cu una dintre ele n-ar trebui să-și dea prea multă osteneală.

Sînt numerotate. Cele turtite au numere cu două cifre sau chiar cu trei săpate la capătul rotund, celelalte au agățate inele de metal cu niște tăbliță de alamă, numerotate.

— Pare a fi o colecție de chei de la niște cabine sau dulăpioare — spune Skála. De la un bazin, de la o baie de aburi, de la o sală de sport... Dar acolo, peste tot, se folosesc broaște cilindrice. N-aș încredința hainele și portofelul cu bani acestui fel de broaște.

Pînă la urmă, ne gîndim că ar putea să fie de la niscai cutii post-restant.

— Am să mă conving numaidecît dacă-i așa — zic eu.

La vorbele mele, Skála scapă o înjurătură.

— Sînt curios să văd unde o să ajungeți cu cazul ăsta! Eu m-aș lăsa păgubaș!

Îi cer să se ocupe el însuși, îndeaproape, de ceea ce a mai rămas în pivniță.

La vila lui Rath lăsăm o patrulă alcătuită din cîțiva oameni înarmați, amplasată în așa fel, încît să nu alunge pe cel care s-ar apropia, ci să caute să-l rețină prin surprindere. Cu executarea ordinului îl însărcinez pe Loubal. Karlíček doarme.

Třepinský mă duce la Praga cu o viteză de concurs, încît aud cum sună cheile în valiză.

Deocamdată rămîn trei ipoteze. Prima: cheile sînt într-adevăr de la cutiile post-restant și de la nimic altceva. A doua: toate cele cincizeci de cutii nu sînt la un singur oficiu poștal, dar numărul cu trei cifre de pe o cheiță, mai mare decît șapte sute, poate fi numai la Poșta centrală fiindcă acolo sînt cele mai multe cutii. Și a treia: voi găsi în ele ceea ce aștept, fiindcă, probabil, s-a folosit în mod practic proverbul: „Caută acul în carul cu fîn".

Dacă nu găsim căsuțele poștale la Praga, o să căutăm în altă parte. Dar, după toate aparențele, e o afacere pragheză.

Vom vedea.

Třepinský oprește în fața Poștei centrale. Cobor cu geamananul în mînă și îmi fac loc cu el în holul poștei. Trebuie să-l traversez în întregime, ca să ajung la ghișeul unde, conform indicației scrise, se pot obține informații în legătură cu căsuțele poștale încuiate. Pun geamanta-

nul în dreptul ferestruii, mă aplec peste geam și încerc s-o seduc pe funcționara care stă la o mică distanță de masă și face niște adunări.

— Dați geamantanul jos — mă admonestează ea cînd, în sfîrșit, se apropie.

Las geamantanul așa cum l-am pus și-i arăt legitimația. Funcționara e foarte surprinsă, fiindcă în spatele geamantanului putea să fie oricine, numai un căpitan de securitate, nu. Cînd întorc geamantanul cu nouăzeci de grade și-l deschid ca să-i poată vedea conținutul, holbează ochii și izbucnește :

— Ce-i asta ?

— Recunoașteți cheile de la căsuțele post-restant ? întreb eu.

Ridică privirea spre mine cu mare neîncredere.

— Astea să fie ?...

Constat o realitate interesantă. Nu văzuse în viața ei o cheie post-restant. Și deodată are în față cincizeci. Admite că s-ar putea să fie de la cutiile post-restant, dar numai fiindcă-i spun eu. Eu însă nu mai spun nimic, dimpotrivă, aș vrea să aflu ceva.

— La mine vă puteți adresa în cazul că doriți să primiți o cutie, dar...

Nu asta e intenția mea, și astfel funcționara mă trimite în strada de după colț, unde sînt căsuțele cu cheie.

Trîntesc capacul geamantanului, mulțumesc pentru informație și plec. În fața poștei o apuc la dreapta, cotesc după colț și citesc indicațiile de la fiecare intrare. În cele din urmă intru într-o clădire mai veche, urc la primul etaj și mă găsesc într-o sală mare din care însă aproape de ușă, nu rămîne decît un spațiu mic, restul fiind împărțit în culoare, ai căror pereți sînt chiar căsuțele post-restant.

Nu știu încă dacă mă aflu acolo unde s-ar potrivi a cincizecea cheie a mea. Dar nerăbdarea de a mă convinge crește. Pun geamantanul pe un pupitru unde se depun obiectele, îl deschid și caut în el o cheiță cu numărul alcătuit din trei cifre. Nici unul din oficiile poștei din Praga nu poate avea șapte sute de cutii. Aici însă, la compartimentele de jos, văd și numere cu patru cifre.

Alături de mine cineva examinează corespondența pe care și-a ridicat-o, dar își lasă scrisoarea și, cu uimire, urmărește ce fac eu. Întrucît sînt luat drept deținătorul unei căsuțe, probabil că fac impresia unui cetățean anormal cu cele cincizeci de cheițe ale mele.

În cele din urmă găsesc cheia cu numărul 632. Pe undeva trebuie să fie și cea cu numărul 700, dar sper că una îmi ajunge.

Lume puțină pe-aici. Culoarul pe unde trec, cu cheia într-o mînă și cu geamantanul într-alta, e pustiu. Dincolo de peretele cu căsuțe se află serviciul de cartare. Oamenii lucrează fără zgomot, în izul ușor de hîrtie și lemn vechi.

Numerele de pe cutii sînt ordonate și clare, așa că nu rătăcesc prea mult.

Caseta 632 e așezată lîngă podea, într-un șir lung de alte dulăpioare asemănătoare, cu ușițe de lemn mai mari. Este impresionantă liniștea ce domnește aici, și zău că nu te-ar prinde mirarea dacă în fiecare cutiuță ar fi depusă o urnă cu cenușă de la crematoriu.

Pun geamantanul jos, încet, nici eu nu știu de ce așa de încet, probabil că sînt încordat, curios să văd dacă presupunerea mea se va adeveri. Apoi bag cheița în broască.

Constat să se potrivește.

Fie că găsesc sau nu ceva aici, cutia cu numărul acesta trebuie să fie înregistrată.

Deschid ușița. Culoarul e cufundat în semiîntuneric. De aceea parcă din cutie se revarsă ca dintr-o ferestruică un fir de lumină. În partea din spate e complet deschisă. În casetă se află un plic mare, albastru. Întind mîna după el și am sentimentul că ar trebui să mă mir că nu mă împiedică nimeni s-o fac. Plicul e lipit cu grijă. E gros de aproape trei centimetri, deci conține o cantitate mai mare de hîrtii. Pe el, cu litere caligrafice, e scris cu creion albastru : Poșta centrală, post-restant 632, Cirkus Humbolt. Afișe de reclamă.

Nu este nici timbrat, nici ștampilat. Se pare deci că n-a fost introdus prin spate. Cineva a deschis caseta cu cheia pe care o am eu acum în mînă și a introdus plicul. Iar funcționarii de la poștă, firește, l-au lăsat să stea acolo liniștit. Chiar dacă m-ar vedea că-l ridic, nu i-ar interesa cîtuși de puțin.

Tai prudent plicul cu un cuțit. Pe culoar sînt tot singur. De aceea pot să și număr în liniște. Plicul conține o sută de bancnote de o mie, cu seria nevalabilă C-L.

9

Și mai am încă patruzeci și nouă de astfel de cheițe ! Mă gîndesc cu adîncă recunoștință la Karlíček. Genial strănepot are Faust ! Cerul mi-a trimis un înger, și eu, nefericitul, l-am gonit la școlarizare !

Cincizeci de cutii înmulțite cu cîte o sută de bancnote de o mie fac cinci mii de bancnote, adică cinci milioane de coroane. Budinský a apreciat că în circulație ar fi vreo

patru milioane, cu ceea ce am găsit eu fac deci aproape zece milioane. Să zicem că o mie de bancnote C-L deabia acum se pregătesc pe undeva să intre în circulație. Cum am spus, în total zece milioane. Zece au fost arse din strategie la kilometrul 297,3. Cred că nu-i rău calculul acesta.

Încui căsuța poștală. Plicul ia calea buzunarului meu de la piept. Apuc geamantanul și mă duc pe culoar înapoi spre micul spațiu de la intrare. Acolo se află o ușă cu neprietenoasa inscripție: „Intrarea oprită. Dirigintele".

Intru fără să ezit, și încă oarecum zgomotos, deoarece, deschizînd ușa, am pocnit-o din întîmplare cu geamantanul.

— Ce s-a întîmplat? mi se adresează bombănind un funcționar în vîrstă, cu glas sever, care îmi face impresia că e mai „mucegăit" decît toate culoarele dimprejur. După ambele urechi i se sprijină cîte un creion, în mînă ține un toc, niște foi de hîrtie zac pe masă, în fața lui. Ochelarii îi atîrnă pe vîrful nasului, poartă mînecuțe negre pînă la cot, cămașă albă cu guler scrobit, detașabil, care lasă să i se vadă pe alocuri gîtul gol, și o cravată fluturе, prinsă strîmb într-un nasture.

E foarte greu să mai găsești azi un asemenea funcționar de muzeu. Mă întreb de unde o fi ieșit.

Se strîmbă la mine chiar cînd îi întind legitimația. Mă măsoară pe deasupra ochelarilor din cap pînă în picioare, se uită la geamantan, apoi, lipsit de bunăvoință, tună:

— Miliția? Aici n-aveți ce căuta. La noi totul e în ordine.

— Nu mai spune! răspund eu.

În fund văd o altă ușă cu inscripția „Director". Funcționarul susține că acolo nu pot intra, dar cînd își dă

seama că e zadarnic să se opună, se ridică de la masă și se tîrîie spre ușa aceea. Deși se mișcă, îți face impresia că stă jos. Pune mîna pe clanță, deschide ușa și spune: „Poftiți!", apoi se întoarce la locul său.

La un birou demodat se află un bărbat cu înfățișare de om înțelept. La altă masă lucrează o femeie în vîrstă cam de patruzeci de ani. Nu înțeleg de ce stau oamenii ăștia cu ferestrele închise. Nădăjduiesc că domnul director va reuși să se folosească de autoritatea lui pentru ca măcar pînă la Crăciun să i se spele geamurile; dacă nu, cred că va fi obligat să o facă singur.

Sînt cu legitimația în mînă, și cu geamantanul, firește.

— Aș vrea să aflu cine e deținătorul casetei cu numărul 632 — zic.

Directorul e un om amabil.

— Luați loc — spune arătîndu-mi respectuos un scaun.

— Domnișoară, șase sute treizeci și doi!

Domnișoara scoate de undeva o cartotecă lungă și eu întreb:

— Dumneavoastră le cereți persoanelor să vă prezinte buletinul de identitate?

— Bineînțeles, dar nu aici. Directorul întinde mîna în direcția domnișoarei, care, întoarsă cu spatele spre el, continuă să caute. Comanda se achită...

Dar eu auzisem unde se achită și iau din mîna domnișoarei o foaie de hîrtie tare, prinsă cu un ac de alte două documente.

Potrivit acestor note, posesorul casetei cu numărul 632 e Roman Halík. Închirierea casetei s-a făcut la paisprezece ale lunii curente, prin urmare, cu o zi înaintea morții lui Josef Trojan.

Interesant!

Cer permisiunea să folosesc telefonul.

Chem urgent doi ofițeri. Directorul și domnișoara sînt uimiți. Directorul remarcă timid :

— Asta seamănă cu un fel de alarmă. Dacă vă putem fi de folos...

Deschid iarăși geamantanul și le arăt cele patruzeci și nouă de chei. Domnișoara scapă un strigăt ușor, iar domnul director se uită în geamantan ca la o „fata morgana". Își vine repede în fire, înghite energic, ia din geamantan, în palmă, cinci chei, le pune pe masă și, cu glas ferm, ordonă :

— Domnișoară... notează ! Șaizeci, cincisprezece, nouăzeci și șapte, o sută trei și o sută doi ! Aduceți-mi duplicatele !

Pentru cei patruzeci de ani ai ei, domnișoara e încă vioaie. Se strecoară pe ușă ca un șarpe. Domnul director a devenit țeapăn, tîmplele i s-au înroșit de tulburare. Apoi umerii îi cad și începe să se plimbe nerăbdător prin încăpere. Eu stau liniștit. Nu văd de ce aș începe o conversație. De altfel, domnișoara nu lipsește mult. Aduce cinci chei. Domnul director se pricepe la chei și eu sînt atent să nu le încurce. Patru dintre cheițe sînt altele, fără îndoială. Numai numărul 103 corespunde. Totuși trebuie să mă conving.

Ies cu directorul pe culoar, luînd și geamantanul cu mine. Directorul merge repede și, cu picioarele lui lungi, ajunge surprinzător de iute la căsuța cu numărul 103. Cheița mea din geamantan o deschide ușor. Scot dinăuntru un plic asemănător cu cel găsit la numărul 632, cu deosebire că e mai subțire. Pe el scrie că conține afișe de stradă.

Celelalte căsuțe le las în seama oamenilor pe care i-am chemat și care sînt pe drum.

Ne întoarcem la birou, unde funcționarul cu mînecuțe negre holbează ochii fiindcă e întrerupt din lucru. Constatăm că 103 a fost închiriată de Josef Trojan tot în ziua de paisprezece, deci cu o zi înaintea morții.

Aș prefera să citesc și alte nume decît cele ale morților, dar poate ies ele la iveală. Ne rămîn patruzeci și opt de căsuțe.

Cei doi ofițeri chemați au sosit. Sarcina lor e aproximativ simplă, dar migăloasă. Să colinde toate oficiile poștale, cu toate cheile care nu se potrivesc aici, pînă vor găsi casetele, vor ridica conținutul și vor afla cine sînt posesorii lor. Primul dintre aceștia aflat în viață să fie adus fără întîrziere la interogatoriu, chiar dacă în căsuța lui nu s-ar găsi nimic. Îi spun directorului :

— Ca specialist, vă rog să ne dați o informație : cum e cu căsuțele post-restante de la celelalte oficii poștale ?

— Aș putea, firește — zice directorul cu bunăvoință. O clipă. Aleargă spre ușa care dă în încăperea din față, o deschide și strigă : Domnule Nest, vino încoace !

Funcționarul Nest vine fără grabă. Ascultă despre ce-i vorba, clatină din capul de cocoș fără nici un chef și, tușind, zice :

— Cinci detectivi nu pot să alerge în același timp în cinci părți ale lumii cu o singură cheiță. Oficiul cel mai apropiat este numărul douăzeci și doi. Acolo sînt cincizeci de casete montate direct în zid : din spate nu se poate umbla la ele. Distribuirea corespondenței se face prin față. De acolo ar trebui să vă duceți la treizeci și unu. Acolo găsiți douăzeci. Mergeți mereu în aceeași direcție pînă la Hloubetin. Apoi vă întoarceți și o luați în direcție opusă. Pe scurt, în formă de stea. V-aș face un plan pe o bucată de hîrtie, dacă vreți.

— Aveți lucrurile astea atît de clar în minte? întreb eu.

— Lucrez cu plăcere — spune el, prost dispus. Sînt aici din anul 1902 și mi-e dragă fiecare casetă. Toate cheițele de aici sînt ca și copiii mei. Eu le împart. Risipiți-le pe masă. Recunosc imediat orice cheie străină.

Plec. Iau geamantanul gol cu mine. Nu era necesar să-mi învăț ofițerii să se încredințeze în primul rînd ei înșiși, chiar dacă unele dintre cheițe îi puteau spune, într-adevăr, înăcritului funcționar „tăticule".

— Trebuie să mă duc la birou — îi spun jos în stradă lui Třepinský, care a fost destul de inteligent și nu m-a urmărit, iar acum stă cu mașina la intrarea în secția post-restant. Acolo se află și mașina militară cu care au venit cei doi ofițeri.

S-ar putea să mă aștepte ceva noutăți la birou. În afară de asta am la mine peste o sută cincizeci de bancnote C-L.

Într-adevăr, în anticameră sînt cîteva persoane printre care Karlíček și Budinský.

Îl rog pe Budinský să aibă răbdare. În primul rînd trebuie să vorbesc cu oamenii noștri. Pe Karlíček îl invit cu mine imediat, ca să știe ce se întîmplă: el e bagheta noastră magică.

Budinský rămîne deci singur în anticameră, ceilalți, împreună cu Karlíček și cu Třepinský, intră la mine.

Închid ușa capitonată. Prin ea nu răzbate nici un zgomot, așa încît nici o vorbă rostită cu glas tare nu poate fi auzită în anticameră. Nu știu ce-o fi vrînd Budinský cu mine. Deocamdată nu el e personajul cel mai important și nu trebuie să știe nimic de consfătuirea noastră.

Aduc la cunoștința tuturor celor prezenți stadiul actual al cercetărilor. Pun bancnotele pe masă. Karlíček stă în

spate, clipește liniștit și se poartă ca și cum lucrurile nu l-ar privi.

Primesc dosarul voluminos în care sînt rezumate și clasificate sistematic rezultatele anchetei de la vila Rath. Nu-l citesc, bineînțeles. Știu ce conține. Nu mă aștept la lucruri surprinzătoare.

— Mai departe ! îi invit eu.

Al doilea ofițer raportează limpede, precis și scurt :

— Erwin Abraham Rath avea înainte de război o fabrică de produse chimice : ceară de parchet, lacuri de mobilă și altele asemănătoare. Avea nouă salariați care lucrau în casa de piatră. Poseda două automobile, unul personal și unul pentru transportul mărfurilor. În anul 1938 a închis fabrica. A continuat să locuiască mai departe în vilă, cu soția și cei trei copii adulți ai săi. După notele păstrate, în anul 1939 vila a fost reperată de Gestapo. Familia Rath a fost ridicată, iar mobilierul transportat și el în întregime la o adresă necunoscută. Locul acela începea să se părăginească. După toate probabilitățile, Rath își pregătise ascunzătoarea din spatele oglinzii, dar Gestapoul dibuise intrarea secretă.

Primesc alte rapoarte de la experții tehnici. Aceștia afirmă că instalația lui Halík din casa-buldog într-adevăr nu poate fi nimic altceva decît invenția unui amator pentru efectuarea de fotografii în relief.

— Asupra obiectului din mijlocul cercului cade, din două părți opuse, o lumină arcuită reglată pe un plan. Obiectul trece de la un capăt la altul prin acest cîmp luminos și în acest timp e fotografiat de aparate de filmat sincronizate. În felul acesta, pe peliculă se imprimă o serie de curbe închise care pot fi considerate ca secțiuni paralele și apropiate ale obiectului fotografiat. Expunerea durează cam trei secunde. Cercul cu apara-

tele și cu sursele luminoase se plimbă în acest timp pe șine în așa fel, încît obiectul să intre în cîmpul luminos și să iasă iarăși din el. Fotografiile sînt proiectate și transmise treptat de pantograf unor discuri adecvate și corespunzătoare, apoi tăiate și lipite unele lîngă altele. Astfel ia naștere fotografia în relief din care se pot confecționa mulajele. Rezultatul e în mod obligatoriu distorsionat. Acolo unde lumina arcuită cade pe suprafața paralelă cu direcția ei, și asta se întîmplă de multe ori în mod inevitabil la fotografierea figurii, pe film apare numai o pată incertă. Alte lipsuri ale acestei idei năstrușnice...

Îl întrerup.

— E suficient că știm despre ce este vorba. Ați apreciat cheltuielile acestei instalații ?

— Nu se poate aprecia exact. Depinde de proveniența materialului și de cel care a confecționat fiecare din aceste piese. Indiscutabil că multe dintre ele au fost procurate „la negru" și confecționate în același fel. În orice caz, costul instalației se ridică la o sumă pe care Halík n-ar fi putut-o acoperi din veniturile lui obișnuite.

Sună telefonul.

Sînt oamenii noștri de la post-restant.

— Caseta șapte sute douăzeci — aud — posesor Maria Trojanová. Data închirierii aceiași. Paisprezece. În casetă, o sută de bucăți. Aici am isprăvit controlul. Conform planului întocmit, pornim spre celelalte patruzeci și șapte rămase.

— Nu mai pierdeți vremea cu raportări parțiale — le spun. Raportați rezultatul final ! Telefonați numai în cazul cînd posesorul căsuței ar putea fi adus aici.

Informaţiile celuilalt lucrător al nostru nu prea mă bucură. Urmele pneurilor lăsate pe alee nu pot fi de la un *Citroën*. Ecartamentul e altul. În afară de asta, după avans automobilul are un lansaj în faţă. Uzajul cauciucurilor e apreciat la douăzeci de procente. E vorba de dimensiuni curent folosite şi de desene standard ale producţiei indigene. Pneuri de acestea sînt cu miile în circulaţie. Urmele nu arată alte elemente demne de reţinut. Lansajul în faţă, ecartamentul şi ampatamentul, dimensiunile cauciucurilor, greutatea maşinii constatată după urme şi ţinînd seamă de mărturia că maşina e surprinzător de scundă, toate duc la concluzia că limuzina neagră are marca *Aero-30*.

În cazul acesta înseamnă că ornamentele de pe radiator caracteristice pentru marca *Citroën* au fost doar în imaginaţia nesăbuită a Alenkăi Vlachová. Poate că i-am sugerat-o chiar eu cu desenul meu. Alenka e binevoitoare, ba chiar entuziastă şi memorează lucrurile, dar conştiinciozitatea ei nu e de adîncime. Cunoştinţele ei despre maşini se reduc numai la faptul că omul poate călători în ele. Nu s-a putut înşela asupra culorii şi asupra faptului că stă pe pămînt ca o broască. În rest însă, totul este atît de elocvent, încît putem să-i iertăm liniştiţi săgeata dublă de pe radiator.

— La noi sînt în circulaţie şaisprezece *Citroëne* negre — adaugă informatorul cu mare grijă. *Aero* negre, cîteva sute. Asta ne întîrzie.

— Ia-ţi cîteva ajutoare, atîtea cîte crezi de cuviinţă — spun eu. Trebuie să isprăvim cît mai curînd.

Îl însărcinez pe Třepinský să-i urmărească discret pe soţii Winert, părinţii Jitkăi Seráková. Dacă după lucru s-ar duce în altă parte decît acasă, să fie împiedicaţi

fără menajamente. Comandantul circumscripției să mă aștepte în fața casei lor.

Poate că oamenii ăștia știu ceva despre iubitul Jitkăi.

Mai sînt și alte cîteva probleme : de pildă, cercetarea trecutului lui Halík, o anchetă la institutul unde lucra el și așa mai departe, dar deocamdată totul s-a aranjat și vizitatorii mei, în afară de Karlíček, pleacă.

Îl poftesc pe directorul Budinský să intre.

Ni se aduce o cafea neagră, iar lui Karlíček un ceai slab, bineînțeles. Budinský, așezat în fotoliu lîngă masa mea, așteaptă răbdător.

Bancnotele C-L nu mai sînt pe masă.

Întrebîndu-l ce anume îl aduce la mine, Budinský răspunde satisfăcut :

— Se pare că începem să avem noroc.

— Ce vă face să credeți ?

Budinský scoate din servietă un plic, și din plic două bancnote de cîte o mie. Mi le întinde.

— De-abia am început retragerea seriei C-E — spune el — și au și apărut aceste două bancnote. Nu numai că au aceeași serie C-E, dar și numerele lor sînt aceleași. Adică numerele înregistrate, așa încît asta e o întîmplare deosebit de favorabilă. Două bancnote cu aceeași serie și cu aceleași numere nu pot exista, fără îndoială. Una dintre ele e falsificată.

Faptul e indiscutabil, dar, după felul cum sînt tipărite seria și cifrele, nu le poți deosebi între ele.

— Care este ? întreb eu.

— Poftim lupa — spune Budinský, amabil.

Lupa are mărimea unei clătite mici. Dar nici cu lupa nu se poate vedea că la una dintre bancnote litera E a luat naștere din transformarea literei L.

— Asta este — rostesc în cele din urmă.

Budinský se uită la mine, parcă admirativ :

— Cum ați recunoscut-o ?

— N-am recunoscut-o, dar pare mai nouă.

— Da, ăsta este un argument plauzibil. Seria C-E este aproape cu doi ani mai veche. Dar o bancnotă depusă o vreme mai îndelungată poate să pară nouă. Asta însă e într-adevăr falsificată. Litera E nu e completată prin desenare. E tipărită. Cu o precizie remarcabilă și cu același fel de cerneală care a fost folosit la tipărirea seriei C-L. Am demonstrat acest lucru prin analiză spectrală și cu ajutorul luminii. Litera E are un strat dublu de cerneală acolo unde corespunde literei L. Adăugirile pentru litera E au un strat normal. Tipul de literă e așa-numitul Ronald-Royal, corpul trei. Nu e imposibil de procurat.

— Nu cumva a folosit cineva restul de cerneală ?

Budinský dă din cap.

— Poate !... Practic nu se poate obține a doua oară o cerneală exact cu aceeași nuanță. Dacă ochiul nu surprinde deosebirea, o arată analiza spectrală. Uitați-vă ! Vagi deosebiri de culoare la aceste două bancnote se văd și așa, nu ? Uneori nu se poate reface cu precizie culoarea nici la aceeași serie, dacă în timpul tipăririi cerneala trebuie împrospătată.

Firește, nici indiciul acesta nu poate fi lăsat la o parte.

Spun :

— Vă rog să cercetați cît mai curînd posibil ce firmă a livrat cerneala pentru numerotarea seriei. Vom face acolo o anchetă. Cerneala de prisos a rămas în tipografie, fără îndoială. Acolo vom vedea noi cum stau lucrurile.

Budinský pune în plic bancnota și dublura ei falsificată și își ia rămas bun, cu făgăduiala să rezolve imediat treaba asta.

Karlíček stă la masa de consfătuiri, tăcut ca un fluture și doar clipește din cînd în cînd. Acum se uită la ușa care s-a închis în urma lui Budinský.

— Și dumneata, Karlíček ? întreb eu.

— M-a trimis la dumneavoastră tovarășul locotenent Skála — rostește el, moale.

— Cu ce ?

— Cu nimic.

Mă așez lîngă el.

— Înțeleg. Trebuie să-ți mulțumesc. Sper totuși să rezolvăm cu succes cazul C-L, și dumneata poți să contezi pe faptul că meritele ți se vor recunoaște. Totodată vei fi premiat.

Karlíček nu pare foarte entuziasmat.

— Aș vrea să știu — spune el, aproape istovit — de ce în geamantanul acela erau chei în loc de bancnote, și ce înseamnă obrăznicia asta să depună banii la post-restant ? Într-un fel, este explicabil, poate chiar prin faptul că în pivniță ar fi fost prea umed. După uscare, hîrtia n-ar fi rămas netedă și orice imprimare s-ar fi făcut cu dificultate. Din păcate n-avem timp să ne batem capul cu treaba asta, fiindcă există aici niște probleme mult mai importante. De ce nu are căsuță la nici un oficiu poștal și cel care-i ucide pe ceilalți ?

— Karlíček — zic eu — acest spirit rău luptă pe două fronturi. Împotriva noastră și împotriva acelora cu care s-a întovărășit. Grija lui e să nu lase urme. Dar la un număr atît de mare de crime, lucrul nu e cu putință. Urmele se îngemănează, unele chiar destul de

ciudat, dar pînă la sfîrșit o să lămurim noi totul. Deocamdată e sigur că ne apropiem de țel, și ăsta e lucrul de căpetenie. Sau crezi că nu?

— Ne apropiem — admite Karlíček — numai să nu călcăm peste ceva. Ar trebui să cunoaștem mai multe amănunte privitor la situația de la fabrica lui Rath. Unde sînt cei cîțiva oameni pe care Rath i-a angajat la „dresul apelor"? Treaba asta nu miroase de departe a chimie?

— Miroase.

— Și eu cred. Probabil că Rath nu era chimist. Nu era decît un patron care a început lucrînd mai întîi pe picior. La început umbla pe la casele oamenilor, lustruia gospodinelor ușițele dulapurilor din bucătărie, și cum rezultatul era mulțumitor, ele îi cumpărau pe loc cîte o sticluță din preparatul cu pricina. Astfel a strîns ceva bani și și-a cumpărat pe te miri ce terenul cu vilișoara părăsită. Apoi a adaptat-o pentru producție. Pentru asta însă a avut nevoie de oameni și de cineva priceput.

— De un chimist.

— Bineînțeles. Chimistul la care de mult ne gîndim. Ceilalți salariați ai lui Rath nu puteau să locuiască prea departe. Locurile acelea au rămas și acum niște locuri unde și-a întărcat dracul copiii. Nu există nici un fel de legătură cu vreun mijloc de transport. De la capătul orașului și pînă la Rath, la lucru, mai mergeai cel puțin două ore. Rath doar nu-și căra lucrătorii cu automobilul, și nici ei nu-și permiteau acest lux. Cu siguranță că Rath și-i adunase de prin împrejurimi, pur și simplu din casele și din colibele de la periferie. Înainte de război acolo lucrau mulți oameni gata „să-și dizolve" mîinile în sodă și în acizi pentru cîțiva gologani, fiindcă

n-aveau încotro. Eu cred că unii dintre ei mai sînt și acum pe-acolo, poate stau cu pipa în gură în fața căsuței, așteptînd poștașul să le aducă pensia. Pe unul ca ăsta l-aș putea întreba cum arătau lucrurile la Rath pe vremea cînd fabrica era în plină activitate.

Și așa a pornit Karlíček pe urmele chimistului suspect fiindcă, după părerea lui, fabrica lui Rath nu putea să existe fără chimist. Nu era rea ideea că, după ani de zile, cineva s-ar fi putut descurca acolo ca la el acasă.

— Ești obosit, Karlíček ? îl întreb.

— Nu sînt — spune el. Am dormit printre picături.

— În cinci minute vei avea la dispoziție o mașină, să colinzi cu ea pînă o să dai de vreunul din foștii salariați ai lui Rath.

— În cinci minute ? zice el, ridicînd privirea. Bun. Dacă nu se poate mai repede, sînt un om înțelegător.

Rezolv repede prin telefon chestiunea mașinii pentru Karlíček. Apoi comand pentru a nu știu cîta oară să-mi aducă o cafea. Și țigări am fumat destule. Din fericire am o sănătate de fier sau... cel puțin așa îmi închipui.

Fără aceste otrăvuri n-aș putea să mă apuc de procesele-verbale. Rotițele cazului nostru aleargă cu sîrg, dar mai devreme decît mîine dimineață nu cred să avem vreun rezultat. Una din sarcinile mele de astăzi este și convorbirea cu părinții Jitkăi Seráková. E timpul să trec la îndeplinirea ei. Deocamdată, nimeni nu pare să se neliniștească din cauza lipsei veștilor din partea fetei.

Cu procesele-verbale termin repede. Plec spre locuința familiei Winert pe jos. E departe, dar plimbarea mă dezmorțește.

În fața casei, potrivit înțelegerii, mă așteaptă comandantul circumscripției. Soții Winert sînt acasă.

— Haidem — zic eu.

Mă simt foarte stingherit. Mi-am asumat rolul mesagerului morții.

Sunăm la ușa apartamentului. Vine să deschidă un bărbat viguros, cam de patruzeci de ani. E numai în pantaloni și în cămașă. Știu că lucrează la abator.

— Ia te uită! exclamă micșorîndu-și bărbia puternică.

Exclamația lui este provocată de uniforma comandantului de circumscripție. Era ca și cum ar fi așteptat de mult această vizită. De fapt are o atitudine puțin ironică.

— Sînteți tatăl vitreg al Jitkăi Seráková? întreb eu pe un ton din care trebuie să înțeleagă limpede că cu mine nu-i de glumit. Dar el habar n-are.

— Din păcate am această cinste — încuviințează omul, cu o strîmbătură. Intrați.

Intrăm într-un apartament unde domnește oarecare dezordine. În bucătărie, la fereastra deschisă, stă o femeie care pare cel puțin de aceeași vîrstă cu soțul ei, dacă nu chiar mai mare. Udă niște flori cu o stropitoare. Bineînțeles își lasă treaba și se uită la noi. Nu e lipsită de frumusețe, și mai ales are foarte multă vitalitate. Se vede din privirea ei gravă și pătrunzătoare, din mișcările sprintene ale trupului voinic.

— Așadar, fetița!... zice Winert, malițios. Cred și eu! Fată tînără și nu lucrează! Cum să nu fie luată la ochi? Scuipă pe cartelele de alimente, dar nu rabdă de foame. Numai că ați venit zadarnic. Nu-i acasă. Și eu v-aș ruga să nu mă deranjați din pricina ei!

— Ascultă — zic eu. În privința deranjului hotărîm noi, nu dumneata. Cînd a fost acasă ultima oară Jitka Seráková?

— E mai bine de o săptămînă — bolboroseşte Winert, fără bunăvoinţă. Noi nu răspundem pentru ea. E majoră.

Femeia lasă stropitoarea pe fereastră şi se apropie :

— A făcut ceva ?

Întrebarea femeii sună oarecum indiferentă, deşi e vorba de fiica ei. Desigur că nu răspund, ci întreb eu însumi :

— Ştiţi unde a fost săptămîna asta ?

Winert scuipă cu dispreţ. Femeia îmi răspunde :

— Eu nu pot s-o ţin de rău. Uneori nu se arată pe-acasă cîte o lună. Are un iubit.

Observ oarecare răceală. Probabil că între Jitka Seráková şi aceşti doi oameni n-a existat o bună înţelegere.

— Se lasă întreţinută — raportează Winert cu ură. Acasă nu i-a plăcut niciodată. Încă de cînd era codană de cincisprezece ani fugea. Dormea pe la colege cînd taică-su nu era acasă. Eu sînt...

— Stai ! îl întrerupe energic nevastă-sa şi chiar îl împinge uşor. Se uită drept în ochii mei. E hotărîtă să facă faţă oricărei situaţii : Dacă nu-i acasă, e cu omul ăla. Şi dacă nu e cu el, nu mai ştiu. Nu vrea să renunţe la locuinţa asta.

— Şi s-o găsim nu putem — adaugă Winert.

Bărbatul se înmoaie iarăşi sub privirea grea a nevesti-si. Şi ea mă întreabă cu seriozitatea de care sînt capabile numai caracterele cu adevărat tari :

— S-a întîmplat ceva ?

— Da — zic eu. Fiica dumneavoastră nu mai trăieşte.

Ştiam că Winertová va primi ştirea cu calm. În afară de tresărirea imperceptibilă a sprîncenelor nu văd

nici o schimbare în expresia ei. Se stăpînește. Caută încet cu mîna speteaza scaunului, apoi se așază la masă. E drept, cu oarecare greutate, ca și cum puterile ar fi părăsit-o pentru cîteva secunde, dar se vede că clipa grea trecuse.

Winert ridică mîinile spre tavan și strigă :

— Cee ? A murit Jitka ?

Nici nu-l bag în seamă.

— Doamnă Winert — rostesc eu — a fost o crimă. Avem toate motivele să-l bănuim pe iubitul ei. Și pînă acum nu-l cunoaștem. Nu știm cine e. Ați putea să ne spuneți cîte ceva ?

Winertová tace. Bărbatu-său începe să se agite încoace și încolo :

— Ce, ne-a spus vreodată ceva ? Habar n-avem de omul ăsta ! Cum și-a așternut, așa să doarmă ! Eu am spus totdeauna că trebuie să fie un mizerabil.

— Încetează !

Winert se oprește și tace ca la comandă. Nevastă-sa îl domină ca pe un cățel ascultător.

— Credeam că îi merge bine — zice ea cu privirea din nou întoarsă spre mine.

— Păcat că v-ați mulțumit cu atît — spun eu.

Winertová stă cu mîinile pe masă, în fața ei ; încet-încet și le strînge pumn. Vorbește însă calmă, aproape rece :

— Să știți... ăsta a fost destinul ei. Să nu-mi faceți nici o vină. Primul meu soț era un om slab. Un infirm. De aceea se purta ca și cum ar fi căutat rostul vieții în altă parte. Așa fac oamenii slabi. E o scuză, o înșelătorie, egoism. Am avut tot dreptul să divorțez. Jitka îl iubea mai mult pe el, dar tribunalul mi-a încredințat-o mie, nu s-a putut altfel. Jitka și-a dat seama că mai vreau și eu să trăiesc și s-a împotrivit cu hotărîre, pros-

teste, la acest lucru. Numai pe taică-su îl considera capabil de sacrificiu, pe mine dimpotrivă. Egoistă era ea, nu eu. Așa sînt copiii. Fugea de casă, fugea de familie. N-o dojeneam, dar mă gîndeam că din pricina ei puteam să mă îngrop de vie. Taică-su a murit cu cinci ani în urmă. Noi trăim aici chibzuit, ea a observat asta. Winertová rostește ultima frază ca o provocare de luptă : L-a urît de moarte din prima clipă pe soțul meu de-al doilea. El se purta binevoitor cu ea. Totul a fost zadarnic. Au devenit dușmani de moarte. A fugit de-acasă : la taică-su, pe la cunoscuți. Era un iad cu ea. După aceea a început să cîștige, a devenit independentă, am tras nădejde că are să-și întemeieze un cămin. Acasă nu se întorcea cu plăcere. De la magazin prefera să se ducă, numai ea știe unde, să se destrăbăleze. Cunoștințele ei erau de soiul ăsta. Un apartament pentru ea singură n-a primit, a încercat ea... și cu subchirie nu-i convenea fiindcă... fiindcă nu era fată cumsecade. N-aveam nici o influență asupra ei. Se înstrăinase de mine. De multe ori îmi arunca în obraz cu cruzime reprosul că i-am distrus copilăria. Nici ca om în toată firea n-a putut pricepe...

— Ce mai tura-vura ! o întrerupe Winert. Nu vezi că se răzbuna pe noi ? Umbla cu nasul pe sus dinadins ! Nu de mult i-am spus să se mute cu totul la pungașul ăla, pînă nu pun mîna pe ea și-o dau afară, dar mi-a răspuns că să-mi bag mințile în cap, că acum nu se poate muta nicăieri...

— Stai ! Winert tace ca și cum ar fi întepenit subit și Winertová continuă să vorbească în felul ei rece : Spunea că o să plece, dar abia mai tîrziu. Avea nu știu ce plan. Am impresia că planul ei era în legătură cu omul acesta. Noi nu știm cine este. În fața noastră nu i-a spus niciodată pe nume. Winertová se ridică : Veniți cu mine !

Mă duc tăcut după ea. Prin dormitorul lor mă conduce într-o încăpere nu prea mare.

— Asta e camera ei.

Winert se strecoară posomorît după noi. Comandantul circumscripției rămîne în urmă. Încăperea e mai degrabă o cameră de copil decît de fată în toată firea. S-ar spune că, o dată cu înaintarea în vîrstă, adaptările corespunzătoare au rămas, în chip ciudat, în urmă. Pe perete atîrnă fotografia înrămată a unui bărbat cu expresie zîmbitoare. Nu-i greu de ghicit : e tatăl Jitkăi.

Winertová deschide cu o cheiță sertarul măsuței de toaletă, spunînd :

— Ea nu știa că mai am o cheie. Ia din sertar și îmi întinde o cutiuță de giuvaeruri de mărime potrivită : Asta zace aici de vreun sfert de an. Pesemne că e vreun dar pentru iubitul ăsta al ei. Nu credeți că trebuia să i-l fi dat de mult ?

— Vreți să spuneți, cu alte cuvinte, că nu se înțelegeau ? întreb eu.

— Da — afirmă Winertová fără șovăire.

Poate că are dreptate. E totuși propria ei mamă și ar putea să aibă o anume intuiție a schimbărilor din comportamentul copilului ei.

Mă uit în cutiuță. Pe o căptușeală de catifea neagră se afla o brichetă de aur cizelat. Ambele suprafețe sînt lustruite și pe ele e gravată monograma H.F.

Bricheta are cu siguranță un preț respectabil, e o marcă elvețiană. Marfă de contrabandă, fără doar și poate. Monograma a fost gravată ulterior, la noi. Nu te poți îndoi că e într-adevăr un dar pentru un domn al cărui nume începe cu H și F. Domnul acesta fumează țigări scumpe, după cum am constatat în apartamentul dis-

trus al lui Halík. De aceea cred că, la ceea ce știm despre el, putem adăuga și această monogramă.

— Nu urmăresc lucrurile astea din simplă curiozitate — spune Winertová. E totuși fiica mea...

A devenit mai gravă. Aproape nu acord nici o atenție slabelor ei răbufniri de sentimentalism matern.

— Ce-ar mai fi aici, doamnă Winertová?

Femeia tace cu buzele strînse.

— Haide, spune! o invită Winert. Tie, oricum, nu ți-ar plăti, însă ești singura moștenitoare legală. N-ai ce pierde.

Winertová îl țintuiește cu privirea, dar nu strigă la el. Se duce la fotografia tatălui Jitkăi, o ia de pe perete și o pune cu fața în jos pe pat. În spatele fotografiei e lipit un buzunar de hîrtie. În el sînt înghesuite trei carnete de economii — fiecare dintre ele, fără îndoială, pe cîte un nume născocit și la purtător, cu parolă. Depunerea totală repartizată pe ele în părți egale, cu sumele mai mari adăugate la date nu mai vechi de o jumătate de an, se ridică la patru sute șaptezeci și opt de mii de coroane.

— Asta face aproape o jumătate de milion — observ. Nu v-ați mirat?

În pragul camerei, Winert se leagănă provocator cînd pe vîrful picioarelor, cînd pe călcîie.

— Dar ce, astăzi toată lumea trebuie să fie fără bani? întreabă el, tăios.

În timp ce el gîfîie destul de tare, eu îmi însemnez numele carnetelor.

— De aceste valori răspundeți — zic eu. De altfel, comandantul circumscripției rămîne aici. Nu mișcați nimic. Voi trimite o comisie care să percheziționeze încăperea.

Winert încearcă să protesteze. Comandantul îl ia de cot, împăciuitor, și-l scoate afară. În urma lui eu o invit pe Winertová să vorbească. Ea nu opune rezistență. Întoarce spre mine o privire în care desluşesc umbra unei vinovății recunoscute.

— Și... nefericita de ea? întreabă fără teamă, totuşi şovăielnic.

— Cazul ei e oarecum mai complicat — spun eu. Nici noi nu ştim totul. Aveți răbdare.

Nu mai zăbovesc. Monograma H. F. e un lucru atît de important, încît nu ştiu dacă se poate găsi ceva şi mai important.

În altă ordine de idei, cred că Jitka Seráková n-a fost pentru mama ei decît un amănunt care, pur şi simplu, i-a rămas din prima căsnicie.

Firește însă că soții Winert se bucură zadarnic de moştenirea jumătății de milion. Este aproximativ a opta parte din acea sumă pe care Budinský o anunțase ca fiind un surplus ciudat în circulația banilor. Trebuie să mă întorc la direcție. Să trimit la soții Winert o comisie alcătuită din trei membri cu depline puteri. Echipele care lucrează avînd diferite sarcini trebuiesc neapărat puse în gardă asupra importanței probabile a inițialelor H.F.

Toate astea se aranjează. Dar se apropie seara. Birourile şi întreprinderile sînt închise. Din această pricină organele de anchetă sînt întîrziate în activitatea lor. Alte rezultate parțiale ale anchetei vor sosi în timpul nopții. Toate echipele trebuie să-şi îndeplinească sarcinile înainte de zorii zilei. Lucrurile trebuie să meargă ca pe roate. E finalul cazului, la care am ajuns în cele din urmă după o lungă perioadă de investigații. E o încercuire, din care fuga nu mai este posibilă.

Şi dacă totuşi ? N-ar fi mai înţelept să-mi temperez nitel optimismul ? De fapt, drace, ce ştim noi în clipa asta ? Oare l-am înhăţat bine de guler pe acest individ oacheş, pe care l-am dibuit treptat după semnele şi urmele lăsate ?

Nu, nici pe departe ! Pînă acum are mînă liberă. Bănuie primejdia şi poate găsi mijloace de a scăpa din năvodul aruncat. A născocit şi a făcut pînă acum destule. E grozav ! Îi trec pe răboj, firește, toate crimele, începînd cu explozia de pe linia ferată pînă la uciderea Jitkăi Seráková, inclusiv acelea care de-abia de-acum înainte vor ieşi la iveală. În prezent, situaţia arată fără greş că el a fost sufletul întregii afaceri. Domnul H. F. ! Da.

Pentru mine, asta înseamnă să mai petrec o noapte albă, în care să am însă mintea limpede, să coordonez acţiuni parţiale, să organizez altele dacă va fi nevoie şi să rezolv rapid problema care s-ar ivi pe neaşteptate.

Numai că, dacă mă gîndesc bine, capul îmi este ca de plumb. Tăcerea, liniştea desăvîrşită din biroul meu, acum după ce am împărţit ordinele, mă doboară.

Trebuie totuşi să mă trezesc.

Am nevoie de o maşină.

— Să fii atent — îi spun şoferului după ce mă urc şi trîntesc uşa cu putere de se zgîlţîie maşina. Am să fluier un cîntecel. Dacă cumva mă opresc, să mă împungi fără milă cu cotul.

Şoferul se uită la mine enigmatic, de parcă ar vrea să-mi răspundă că nu cunoaşte notele, apoi zice cuviincios :

— Execut.

Pornim. Ţinta noastră este destul de departe, dar eu nu încetez să fluier. Şoferul nu e nevoit să mă împungă în coaste, ceea ce, de altfel, ar fi făcut fără chef.

N-am adormit. Cînd, în sfîrșit, cobor din mașină, sînt bucuros că pot să nu mai fluier. A fost un efort mai mare decît s-ar crede. Gura mi s-a aerisit, slava Domnului, și e uscată ca o Sahară.

Mă urc la primul etaj al unei case de periferie. Acolo locuiește medicul nostru legist, cu care mă întîlnesc aproape exclusiv numai la căpătîiul cadavrelor, așa încît de data asta se întîmplă o excepție. Doctorul se miră, și pe bună dreptate, de vizita mea nocturnă.

— Doctore — îl iau eu repede — în noaptea asta trebuie să fiu în formă. Dă-mi ceva care să mă dezmeticească, chiar în dauna sănătății mele fizice și sufletești. Ceva perfid care să-mi biciuiască toate facultățile și să-mi alunge imediat oboseala. E extrem de important.

Doctorul mă ascultă, înțelege repede ce doresc, dar e cuprins de șovăieli. Își freacă lobul urechii.

— Cum stai cu inima ? întreabă el. Eu nu ți-o cunosc.

— Și un clopot ar putea să mi-o invidieze — zic.

— În privința asta ar trebui să te ciorovăiești cu un cardiolog, nu cu mine — mi-o taie el, mofluz.

Încerc să schițez un zîmbet :

— Încrede-te în mine. De altfel, ar fi de ajuns dacă efectul ar ține pînă mîine dimineață. În afurisitul ăsta de caz sînt dispus să-mi asum orice risc, fără discuție.

— Eu însă nu ! se împotrivește doctorul, prost dispus. Poți să știi ce reacții s-ar declanșa după aceea ?

— La dracu cu reacțiile ! o țin eu pe-a mea. O dată avem și noi dreptul să facem ceva împotriva legii, nu ?

Doctorul se decide, în sfîrșit, să-mi scrie o rețetă indescifrabilă și își pune haina ca să iasă. Nu pare de loc entuziasmat. Așteptă să termine. Să fluier în apartamentul lui nu îndrăznesc, așa că mă mulțumesc să bat darabana cu degetele pe genunchi.

Ne ducem la o farmacie care e de serviciu noaptea. Sîntem în mașină. Anulez ordinul de a fi împuns în coaste. Nu mai fluier. Acum uit puțin de oboseală. Medicamentul doctorului parcă mi-a insuflat respect chiar înainte de a-l lua. Dar un sfert de oră de așteptare mi se pare totuși o veșnicie.

— A trebuit să mă legitimez — îmi spune doctorul, morocănos. Poftim ! O singură doză, bineînțeles. O iei cu apă. Mîine vreau să te văd.

Îi mulțumesc, dar el mi-o retează scurt. Îl ducem acasă. Lîngă locuința lui parcă stă pe gînduri dacă să-mi întindă mîna sau nu.

— Douăsprezece ore ai să arzi intens — rostește el, sumbru. N-o să ai nici poftă de mîncare. Reacția durează cel puțin douăzeci și patru de ore. Nu te bucura.

— Poate n-o să fie chiar atît de rău — zic eu, indiferent.

— Deocamdată ți-e ușor să vorbești ! îmi răspunde el, dînd din mînă, apoi se întoarce și pleacă.

Mă duc la direcție. În biroul meu găsesc cîțiva din membrii statului-major C-L. Mă port ca și cum aș fi mai vioi decît ei toți la un loc, dar, în realitate, n-aș fi în stare nici să-i număr.

— Nimic nou ? întreb.

— Pînă acum n-a venit nici un raport —se aude răspunsul lui Loubal. Aveți un musafir.

Unul dintre bărbați se ridică. De fapt, nici nu-l observasem pînă atunci, deși era în uniformă. Nu-mi amînteam să-l fi cunoscut.

— E comandantul circumscripției cincizeci și opt — îl prezintă Loubal. Are ceva pentru dumneavoastră.

Milițianul mă salută.

— O scrisoare, tovarășe căpitan — rostește el cu un ton prea respectuos.

Îmi întinde un plic lipit care conține o scrisoare — evident foarte lungă, fiindcă plicul e destul de greu.

Dar, firește, nu e neapărat nevoie să fie o scrisoare. Poate că sînt tot niște bancnote. Plicul seamănă cu cele două pe care le-am ridicat din căsuțele post-restant de la Poșta centrală. Adresa e scrisă cu litere mari, caligrafice și ascuțite :

CĂPITANULUI KALAS
LA DIRECȚIA SECURITĂȚII DE STAT
FOARTE URGENT !

Altceva nimic.

Cercetînd plicul, am impresia că mi-ar trebui ochelari. O clipă prefer să nu întreb nimic.

— Așteaptă aici — zic eu.

Intru în birou. Jinduiesc să mă pot cel puțin așeza. Mă abțin, îmi umplu un pahar cu apă și caut în buzunar punguța pe care mi-a înmînat-o doctorul cu atîta neplăcere. Nu-mi amintesc bine unde am pus-o. În sfîrșit o găsesc. Pun pastila mare și turtită pe limbă și beau cuminte pînă alunecă pe gît.

Gata.

Oare cînd începe să-și facă efectul ? Deocamdată stau fără vlagă în dreptul mesei. Simt o slăbiciune în toate mădularele. Dacă drogul nu-și face efectul cît mai repede, adorm la masă ca un beți, cu capul pe plicul ăsta voluminos. Capul mi se apleacă neputincios spre umăr. Nu am putere să-l ridic.

Dar, mă mir, nu cad în prăpastia fără fund a somnului, deși mă aștept la asta în mod sigur. Îmi dau seama

că stau mai departe în dreptul mesei cu capul rezemat pe braț.

După un răstimp — nu știu cît a trecut — încep să simt că odihna e de prisos. Ridic capul și întind mîna în mod mecanic spre plic.

Îl deschid.

În el nu sînt bancnote. Plicul conține într-adevăr o scrisoare scrisă cu același scris aplecat, egal și ascuțit ca pe plic.

Foi multe. Nici un titlu, nici o iscălitură.

Acum pot să citesc aceste litere cu mai puțin efort. Chiar de la prima frază, persoana cu care am de-a face se trădează fără jenă :

„Observ că încă n-ați renunțat la eforturile de a mă descoperi..."

Nu pot să-mi împiedic un suspin adînc. Așadar, H. F. e zgornit din vizuina lui.

10

Nu-l cunosc. Totuși am impresia că din rîndurile scrisorii rînjește la mine. Citesc mai departe :

„E o naivitate. Nu vă supraevaluați succesele ! Dacă îndrăzniți să mă provocați într-adevăr la un duel pe viață și pe moarte, s-a sfîrșit cu dumneavoastră. Ar trebui să știți că inteligențele nu se adună ca alte obiecte. Un singur cap poate să depășească alte mii ; aceste mii pot fi înghițite de o singură concepție, de aceeași putere. Faptele pe care le veți trăi în curînd vă vor convinge.

Eu nu mă consider un membru al turmei umane. Experiența mea de viață nu mi-o permite. Și asta e nenorocirea dumneavoastră, nu a mea...“

Ridic privirea de pe scrisoare. Nu știu dacă a început efectul drogului sau dacă mă trezește agresivitatea scrisorii. Mă scol de la masă. Este efectul medicamentului. Simt o degajare în mușchi. Nu mai am pasul greu. În cap parcă au început să-mi scapere scîntei.

Trebuie să-l interoghez pe comandantul de miliție. Ușa se deschide înainte de a ajunge eu la el.

Iată-i pe cei doi ofițeri cărora le-am încredințat cele patruzeci și opt de chei.

— Am îndeplinit misiunea, tovarășe căpitan! raportează unul dintre ei.

Așa că deocamdată trebuie să amîn puțin interogarea comandantului de miliție.

Ofițerul deschide o servietă mare și răstoarnă din ea o mulțime de plicuri, în majoritate la fel cu cele găsite de mine în cele două căsuțe post-restant. Al doilea ofițer îmi întinde o listă.

— Din cincizeci de căsuțe — mă informează el — s-au confiscat în total patru milioane șapte sute de bancnote C-L. Cincisprezece căsuțe erau pe numele lui Josef Trojan, cincisprezece pe numele soției sale Maria Trojanová, cincisprezece pe numele Roman Halík și cinci pe numele Jitka Seráková.

Ancheta s-a soldat cu un rezultat pozitiv la cincisprezece dintre oficiile poștale. La zece dintre ele au fost închiriate cîte trei căsuțe, la cinci cîte patru, însă numai pe numele persoanelor care astăzi nu mai sînt în viață. Toate căsuțele au fost reținute numai cu o zi sau două înainte de moartea lui Josef Trojan.

Mă uit spre uşă şi-l văd pe comandantul de miliţie. Stă liniştit şi modest pe un scaun lîngă perete.

— Redactaţi o comunicare către Ministerul de Finanţe — spun eu, nerăbdător. Triaţi materialul. Rămîneţi la dispoziţia mea.

Acesta este deci primul rezultat. Îmbucurător, fără doar şi poate, deşi mă aşteptam la el. Ministerul de Finanţe poate fi satisfăcut. Dar Ministerul de Interne încă nu.

Calculul milioanelor făcut ieri de mine se dovedeşte a fi aproximativ just. Însă jumătatea de milion a Jitkăi Seráková face parte din cele patru care sînt în circulaţie. Instituţia bancară îi va retrage, pur şi simplu.

Din contul curent al lui Josef Trojan, soţia a luat, cu aprobarea notarului, o sumă mai mică. Restul este confiscat. Faptul n-are prea mare importanţă. Statul nu va păgubi prea mult — în total cele patru milioane aflate în circulaţie. Nu va fi uşor să depistăm alte urme ale seriei falsificate C-E.

Treaba asta mi-a trecut prin cap în mai puţin de două-trei secunde. O văd foarte limpede. Nu mai sînt obosit de loc. Dimpotrivă. Aş putea spune că trebuie să-mi domolesc energia, pe care drogul doctorului a început s-o stimuleze excesiv. Din fericire nu sînt condamnat să aştept inactiv informaţiile de la diferitele echipe.

Cînd mă apropii de comandantul de miliţie, acesta ia poziţia de drepţi.

— De unde ai scrisoarea asta ? îl întreb.

Răspunde căznindu-se să vorbească clar şi inteligibil.

— După rond am mai trecut pe la circă. După mine a intrat un bărbat cam de vreo patruzeci şi şapte de ani. A început să se scuze, foarte ironic, că mă deranjează în orele din afara serviciului.

— Ironic ?

— Așa am avut impresia. Spunea că trebuie să-i mulțu mească întîmplării care m-a mai reținut încă la circum scripție. L-am întrebat dacă are vreo declarație de făcu A răspuns că în acest caz s-ar adresa organelor c Securitate. Apoi mi-a pus pe birou plicul lipit și mi- cerut să-l predau imediat adresantului.

— Și dumneata, pur și simplu, l-ai servit ?

— Am vrut să-l mai rețin, dar el și-a amintit brus că mai avea ceva afară, în mașină. A spus că se întoarc numaidecît și a ieșit repede. Asta m-a cam surprins. Ai ieșit după el, însă n-am mai văzut decît o mașină car se depărta în viteză și fără faruri. Era întuneric bezni N-am văzut ce marcă era.

Îmi aprind o țigară. Nu vreau să-i reproșez nimic, f împrejurările respective procedase, în general, cum pu tuse mai bine, dar, în orice caz, era supărător că vizita torul său dispăruse fără urmă.

— Ce poți să-mi spui relativ la automobil ?

— Era o mașină scundă, particulară, neagră sau alt culoare mai închisă, dar părea neagră. Caroseria acop rită. După sunet, avea un motor în doi timpi.

Așadar, nu mai încăpea îndoială, mașina *Aero,* pe car o căutam. Întreb mai departe :

— La circă era cineva cînd a venit acest individ

— Eram singur.

— A spus ceva în legătură cu autorul scrisorii ?

— Se purta ca și cum scrisoarea era a lui, dar nu sîn sigur.

— Cunoști conținutul scrisorii ?

— Nu-l cunosc.

—Nu ţi-a specificat în ce constă importanţa celor declarate în scrisoare ?

— Nu.

Comandantul circumscripţiei nu era informat cum trebuie. De aceea n-a considerat, şi pe bună dreptate, necesară urmărirea maşinii, iar din punct de vedere practic, nici n-ar fi fost cu putinţă.

— De altfel, nici nu l-am văzut urcîndu-se în maşină — adaugă el. Poate că m-a mintit şi că automobilul acela a trecut pe-acolo numai din întîmplare. Poate că omul, cu cîteva clipe mai înainte, a traversat pe partea cealaltă şi a dispărut după cel mai apropiat colţ.

Asta nu. A fost cu siguranţă H. F. cu limuzina lui neagră. Mă întorc spre Loubal.

— Trebuie să ne îngrijim ca pe tot teritoriul ţării să se instituie de urgenţă un control al tuturor vehiculelor, mai ales pentru mărcile *Aero-30* şi pentru legitimaţiile şoferilor care conduc aceste maşini. Posesorii sau conducătorii maşinilor ale căror nume încep cu literele H.F. să fie identificaţi. La toate birourile de transport să se caute imediat printre proprietarii de maşini pe cei cu iniţialele H. F., deoarece maşina are un simbol de evidenţă dinafara Pragăi. Executaţi !

Loubal pleacă grăbit. Mă adresez din nou comandantului de circă :

— Sper că poţi să mi-l descrii pe acest om.

— Bineînţeles ! încuviinţează el. Stătea în faţa mea în plină lumină.

— Dictează aici la maşină — îi arăt eu. Poate că în noaptea asta vom reuşi să-l confruntăm cu dumneata.

— L-aş recunoaşte imediat, tovarăşe căpitan.

— Bine. Deocamdată nu te depărta.

Pe degetul lui văd o verighetă. Prin urmare, e căsătorit și, la cei aproximativ patruzeci și cinci de ani, e desigur tată de familie.

— Dacă vrei — spun eu — trimit pe cineva s-o anunțe pe soția dumitale. Nu este exclus să rămîi aici toată noaptea.

— Nu vă deranjați, tovarășe căpitan. Soția mea știe ce-mi cere serviciul uneori.

Intră Třepinský.

— Winert a trebuit să fie ridicat — raportează el. A protestat împotriva confiscării carnetelor de economii. A recurs la forță. L-a rănit la mînă pe unul dintre oamenii noștri cu un cuțit de bucătărie.

Mă apucă o furie nelalocul ei împotriva lui Winert.

— Lăsați-l în celulă pînă vom avea timp să ne ocupăm de el — hotărăsc eu. Ce-a constatat comisia?

— Comisia a constatat numai cîteva fapte secundare.

— Să-mi prezinte neîntîrziat un raport amănunțit — spun eu. Să vedem dacă e posibil să ne agățăm de ceva.

Mă întorc la biroul meu. Închid ușa după mine, să nu fiu deranjat. Comandantul circumscripției începe să dicteze, mașina de scris clămpăne, Třepinský dă ordine, se telefonează, trec agenții de legătură.

Mă așez să citesc scrisoarea...

„Caracterul, dragă domnule, e o simplă sinteză de înclinări personale, de influențe dinafară și de o doză mai mare sau mai mică de idiotenie, care influențează într-o măsură mai mare sau mai mică orice creier, așa încît nu-și vede mediul în adevăratele lui culori. Cu siguranță admiteți ca, în mod excepțional, să apară un individ care, din fericire pentru el, nu e dăruit cu această doză de

idioțenie. În cazul acesta e considerat, din păcate, un monstru.

Acesta e cazul meu.

Gîndirea mea e pur chimică. Pot să văd de pildă „Răul" nu ca produs, ci mai bine zis ca material principal de construcție, fără de care lumea nu poate exista și care se află în afara conștiinței umane.

Aici sînt dovezile."

Este, fără îndoială, filozofia morbidă a unui individ degenerat. Cu un sentiment contradictoriu și plin de dezgust mă hotărăsc să citesc mai departe : în această clipă însă intră la mine unul dintre membrii statului-major, cu atîta grabă, încît ușa capitonată sare din loc :

— Tovarășe căpitan ! Am identificat numele proprietarului mașinii.

Modul în care mi se aduce la cunoștință știrea nu prea vădește o disciplină riguroasă. Dar statul-major nu-și face numai datoria. Toți consideră pe individul H. F. drept un dușman personal.

În anticameră, unul dintre lucrătorii noștri vorbește la telefon. Îl aud rostind numele care ne electrizează.

— Hynek Fabera ? Repetați ! Hynek Fabera ! Înțeleg. Numărul de înregistrare patru zero doi patru doi. Repetați ! Înțeleg. Raportez ! Și își notează în agendă. Aduceți-mi informații mai detailate ! Locuința !

Cu receptorul în mînă, se ridică de pe scaun, ca și cum n-ar fi putut să stea jos. În clipa aceea sînt lîngă el.

— Cum ? Ce fel ? Roșie ? Un *roadsteer* deschis ? Imposibil. E o limuzină neagră.

Pun mîna pe telefon eu însumi. Dracu s-o ia de treabă. Se vede că băieții au nimerit alături, s-au abătut din drum și au scăpat tocmai ceea ce le trebuia.

— Lacul absolut nou ! aud. Capota de pînză neagră nouă ? Martora dumneavoastră poate se înșală. A confundat-o cu limuzina. Cu aproximație, cauciucurile corespund. Hynek Fabera e tehnician. Se spune că în mașina asta își plimbă nevasta și cei doi copii, ai putea să crezi, dar...

— Alt H. F. n-ați găsit ?

— Deocamdată nu. Continuăm cercetările. Dacă ceri de la transporturi ar avea lucrurile puse la punct după nevoile noastre...

Am o poftă nebună să sparg ceva.

— Ia stați ! Pînă la un contraordin țineți *Aero* cea roșie sub supraveghere. Hotăriți singur procedeul. Acest domn Hynek Fabera trebuie să fie supravegheat în așa fel, încît habar să nu aibă. În orice caz, pentru orice eventualitate, trimiteți-mi-l aici. Am să-i iau un interogatoriu ca lumea și pe urmă, probabil, am să-i cer iertare.

Mai țin încă telefonul în mînă cînd dinspre ușă se aude un glas cunoscut, dar gîfîit :

— Asta ar fi o greșeală, tovarășe căpitan ! Să-l lași în pace pe Hynek Fabera !

Mă întorc.

În prag stă Karlíček. Umerii i se ridică și i se lasă cu repeziciune. Se vede că a urcat scara înghițind cîte patru trepte.

— Ce e ? întreb tăios.

Karlíček clipește și vine mai aproape. Înghite în sec și exclamă :

— Cunosc adevăratul nume !

— Ce ? Care e ?

— Hugo Falfar ! rostește Karlíček, apăsînd pe fiecare silabă.

Hugo Falfar ! Hugo Falfar !

Numele ăsta îmi bubuie în cap ca un răpăit de tobă. Karlíček nu se înşală. Cu siguranţă !

— Alo ! strig în receptorul pe care nu l-am pus încă în furcă. Nu se mai aude nimic. Cel de la capătul firului a crezut, firește, că am terminat ce-am avut de spus şi a închis. Trîntesc receptorul fără milă în furcă. Atenţie ! Intraţi în legătură cu echipele care caută automobilul şi informaţi-le. Organizaţi o echipă specială care să folosească toate mijloacele posibile şi să găsească de urgenţă în evidenţa locuitorilor numele Hugo Falfar şi datele respective. Hynek Fabera să nu mai fie deranjat şi nici altcineva al cărui nume ar avea din întîmplare iniţialele H. F. Cercetăm numai şi numai urmele lui Hugo Falfar ! Executaţi !

Lucrătorii echipei noastre, după ce au ascultat nemişcaţi şi cu atenţie încordată spusele mele, se pregătesc să-şi îndeplinească misiunea. Loubal şi Třepinský împart sarcinile, calmi şi hotărîţi. Numai comandantul circumscripţiei care a adus scrisoarea nu participă la agitaţia generală. S-a retras deoparte ca să nu ne stînjenească. Pare un băiat modest. Dar priveşte cu atenţie şi interes.

Ce importanţă mai are acum scrisoarea şi rolul milităianului ? Aproape nici una. De aceea îi spun :

— Nu mai e nevoie să rămîi. Cu confruntarea, nu-i prea mare grabă. Am să trimit să te cheme în cazul că Hugo Falfar va tăgădui că a fost la dumneata.

Comandantul circumscripţiei ia poziţia de drepţi îndată ce-mi sfîrşesc fraza.

— Dacă doriți, tovarășe căpitan, plec. Însă pe măsură ce mă gîndesc, am impresia tot mai precisă că pe omul ăsta, pe Falfar, l-am mai văzut undeva. Mi-aduc eu aminte unde. N-am știut că e atît de important...

Într-adevăr, omul se concentrează atît de intens, încît începe să se scarpine în bărbie și a uitat de poziția de drepți.

— Poate ai să-ți amintești — zic eu. Oricum, încă n-am citit toată scrisoarea. Ai isprăvit de dictat?

— Poftiți! răspunde secretarul în locul lui.

Iau foaia în mînă și îmi arunc ochii pe ea în treacăt. Nici o descriere din lume nu se compară cu o fotografie bine executată, și sper că în curînd vom avea una.

— Roagă-l pe locotenentul Skála să vină aici — ordon celui mai apropiat ofițer. Apoi îi fac semn lui Karlíček: Vino cu mine!

Karlíček nu se mai grăbește. Poate să-mi explice cu lux de amănunte descoperirea lui. Nu mă îndoiesc că, într-adevăr, l-a găsit pe unul dintre foștii salariați ai lui Rath.

— Da — începe Karlíček, după ce se instalează comod la biroul meu — am avut noroc. E unul anume František Calta. Nu l-am adus cu mine. Este bătrîn acum și are destulă vreme pentru toate. Dar povestește prea încet. Dacă unul ca ăsta ar fi dat foc Reichstagului nazist tot atît de încet cum își aprinde pipa, Goebbels ar fi ars abia după război.

Îl întrerup:

— Karlíček, te rog, ideea dumitale cu salariatul a fost admirabilă, dar acum fii bun și hai să ne întoarcem la oile noastre.

— Păi sînt tocmai la oile noastre — mă asigură Karlíček. Spun asta pentru ca să renunțați la cinstea de a-l

interoga personal. Am distilat din versiunea lui un rezumat care e suficient pentru necesitățile noastre.

Just ! Fără lucruri inutile ! Cine știe cît mă mai ține combustibilul din drogul doctorului ! Lucrul principal e NUMELE. Și în listele respective el se găsește cu siguranță, fiindcă posesorul lui, e limpede, nu și l-a schimbat. O demonstrează inițialele de pe bricheta de aur.

Pînă să apuce Karlíček să intre în miezul povestirii, ne întrerupe Loubal. El raportează în felul lui mecanic că cerneala roșie pentru numerotarea seriei C-L a fost livrată de firma „Kolora".

Primește următorul ordin :

— Caută printre ceilalți salariați sau printre colaboratorii externi un om cu numele Hugo Falfar. Execută imediat !

Loubal nici nu clipește. Pleacă să îndeplinească ordinul. Trebuie să-i scoale din pat pe directorul și pe șeful serviciului de cadre al întreprinderii „Kolora".

— Continuă, Karlíček — spun.

Noaptea trece încet, dar implacabil, iar eu mă tem ca un laș ca nu cumva să se stingă efectul medicamentului, măcar atîta timp cît mai am nevoie de energia lui artificială.

— František Calta locuiește într-o căsuță veche cam la vreo doi kilometri de vila lui Rath — spune Karlíček cu glas liniștit. A fost angajat în slujbă cu un salariu de mizerie de către inginerul Falfar, omul de încredere al lui Rath și șeful fabricii. Bătrînul povestește că inginerul era un om rău, posomorît și fără inimă. Calta îl descrie în așa fel, încît, în general, corespunde cu cele imaginate de noi.

. Karlíček se uită țintă la mine, ca și cum m-ar bănui de ceva. Abia mai târziu am aflat de la el că, în clipa aceea, ochii mei aveau o strălucire bizară.

— Pentru Dumnezeu, zi mai departe !

— Da. Rath locuia cu familia în vila roșietică. Se pare că era un om cumsecade, dar numai fiindcă în locul lui tăia și spînzura doar zbirul Falfar. Falfar avea în vilă o cămăruță. Acolo dormea, acolo își făcea experiențele lui de chimie și tot acolo plătea oamenilor salariul. Bătrînul spune că se pricepea grozav de bine în meseria lui. La unele procedee a adus anumite îmbunătățiri. Zicea că descoperise un preparat pentru înlăturarea petelor de vin sau de nu știu ce dracu...

Karlíček nu vădește conciziunea pe care aș dori-o eu. Dar în sinea mea trebuie să recunosc că această nerăbdare nu prea are motive întemeiate. František Calta își mai amintește că acolo unde e acum oglinda se afla o intrare nemascată în pivniță. Cînd lucrătorii erau concediați brusc, E.A. Rath aducea cu mașina la fabrică alți lucrători și meseriași. Avea două mașini, una particulară, și un autocamion.

Hugo Falfar a locuit în vilă încă o bucată de vreme după plecarea lucrătorilor. Apoi a dispărut, dar se știa că familia lui Rath a rămas la vilă. După 15 martie, Gestapoul a început să adulmece prin preajmă. Calta a auzit că patronul lui a fost ridicat împreună cu toată familia. Dar Calta n-a văzut cu ochii lui. A recunoscut numai autocamionul mic al lui Rath. În el, soldații încărcau instalațiile și atelierele din fabrica lui Rath.

După ce-a plecat din fabrică, František Calta n-a mai dat niciodată pe la proprietatea lui Rath. În timpul războiului, la capătul drumului, era înfiptă o tăbliță pe care scria în germană și cehă că e interzis să se meargă

mai departe. Dincolo de alee făceau exerciții soldații. După război umbla vorba că parcela a rămas proprietatea lui Rath. Se aștepta întoarcerea lui.

Astea sînt lucruri pe care František Calta și le închipuia doar.

Noi știm din arhivele care s-au păstrat la fisc că E. A. Rath, în anul 1938, și-a radiat fabrica înregistrată ca întreprindere. Cînd, după un an, i s-a cerut declarația de impozit și niște amenzi sub amenințarea executării, totul a trebuit să fie anulat. Ordinul de plată depus la dosar poartă o observație distinctă relativ la imposibilitatea acoperirii sumei respective, deoarece contribuabilul fusese „luat sub protecția" autorităților marelui Reich. Din solidaritate sau de frică nu s-a încercat în nici un fel ca impozitele neplătite să fie compensate cu ceea ce mai rămăsese în vila lui.

După părerea lui Calta, astăzi nimeni nu se mai atinge de proprietatea lui Rath. Dar firește, Calta nu locuiește prea aproape, ca să poată afirma cu siguranță. Babele zic că pe-acolo bîntuie stafiile, dar mai degrabă cred că au rămas cîteva grenate de la nemți. Anul trecut spre primăvară umbla vorba că s-a auzit o explozie.

S-a căutat zadarnic în referatele respective ale sfaturilor populare o notă despre proprietatea Rath. După haosul războiului, era o zăpăceală, încît nimeni nu mai știa nimic precis. Numai Skála a reușit să găsească în arhivele cadastrale ale poliției harta proprietății și a împrejurimilor.

Asta însă începe să-mi apară ca un studiu bun pentru alungarea plictiselii.

— Karlíček, ia mai bine și citește începutul acestei scrisori, în locul meu — îi spun eu, neliniștit.

Împing la o parte descrierea necunoscutului făcută de comandantul de miliție și mă pregătesc să acord atenție afirmației lui Falfar, după care rău nu e un produs, ci un material de bază ce nu poate fi alterat și care stă în afara conștiinței umane.

Numai că și asta îmi pare acum tot o încercare de a alunga plictiseala în timp ce aștept alte vești de la colaboratorii mei. Acțiunea noastră se desfășoară în chip promițător și, orice ar gîndi oacheșul Falfar în ciudata lui scrisoare, inițiativa e în mîinile noastre.

— Cu ce poate să vă amenințe ? întreabă Karlíček, dispreţuitor, ridicîndu-și privirile albastre de pe prima pagină a scrisorii lui Falfar. Doar cu mașina lui infernală, pe care, să zicem, c-ar avea poftă să v-o strecoare sub scaun ! Eu, desigur, sper că dumneavoastră veți ști totdeauna pe ce vă așezați. Doar nu sînteți o găinușă care se lasă înșelată de un ou de porțelan.

Din restul scrisorii n-aș mai putea deduce că Hugo Falfar mă amenință cu ceva. Începe să jongleze cu argumentele, ca și cum ar agita o sabie ascuțită și otrăvită. Sensul cuvintelor lui capătă un caracter de acuzare tragică :

„În anul 1914, tatăl meu, rezervist în armata austro-ungară, a refuzat să lupte cu arma în mînă împotriva așa-numitului dușman și a declarat că niciodată nu va ucide un om. Morala lui adînc umană a fost considerată drept crimă de înaltă trădare. L-au asasinat doisprezece soldați, la ordinul tribunalului militar, și dacă acești criminali mai sînt și astăzi în viață, întrebați-i dacă această crimă monstruoasă a fost sau nu în afara conștiinței lor. Și ce părere au despre concepția mea, potrivit căreia Răul e un material constructiv de bază ? Sînteți în stare

să calculați cîți oameni nevinovați au fost asasinați începînd din vremurile preistorice și pînă astăzi?

Eu pot. Înțeleg chiar eforturile oamenilor de astăzi de a menține pacea. Dar acești oameni sînt ființe pe care războiul i-a lovit greu și în mod ireparabil, și ei nu mai au nimic de cîștigat chiar dacă ar trăi în pace pînă în ziua morții lor.

Tatăl meu spunea: «Nici o crimă nu-i mai mare decît războiul». Din legea obiectivă a reciprocității reiese că tot ceea ce poate să săvîrșească un singur individ direct și cu propriile sale mîini este de un bilion de ori mai puțin important. Astăzi știți cîți oameni am ucis, cel puțin vă închipuiți că știți. Comparați, vă rog, acest număr cu cele cinci sute de crime săvîrșite numai în trei minute de bombardamentul aerian asupra Pragăi în ziua de 14 februarie 1945, și veți recunoaște că nu sînteți un om rațional dacă mă hărțuiți pe mine, cu aparatul dumneavoastră cu o sută de creiere, pentru că am lichidat cîteva vieți lipsite de valoare și josnice".

Cam asta este esența lucrurilor. La paisprezece ani, sufletul de copil receptiv al lui Falfar a fost cuprins de cutremurătoarea nebunie a neputinței. Ceea ce numește el o absolută lipsă de idioțenie e în realitate imposibilitatea de adaptare, încăpățînarea de a nu se împăca cu nimic. Hugo Falfar ajunge să întrețină în mod artificial o ură pe care, la urma urmei, era îndreptățit s-o simtă, dar care înseamnă pierderea totală a încrederii într-o viață mai bună, îl exclude din societatea umană și devine legea lui interioară. Crede în zeitățile răului. Firește că în situația asta l-au adus într-o mare măsură și înclinările caracterului său.

Ridic receptorul telefonului care sună. Și aud:

— S-a executat fără dificultăți ! Unul dintre chimiștii-șefi ai laboratorului de cercetări ai întreprinderii de stat „Kolora" se numește Hugo Falfar. Directorul întreprinderii garantează de această informație. Ne ducem la fabrică să aflăm adresa. Îl căutăm pe șeful serviciului de cadre.

— Chemați-mă imediat ce aflați ceva — răspund.

Poate că această cale duce la țintă mai curînd decît ancheta pentru depistarea posesorilor de mașini și frunzăritul în listele de evidență a apartamentelor.

Atacăm poziția lui Falfar din trei părți. Poate că lucrurile vor merge atît de rapid, încît nu voi mai apuca să termin de citit scrisoarea.

Îi întind lui Karlíček altă foaie. Eu însumi citesc următoarele :

„In asemenea împrejurări, ați cere lui Dumnezeu ca victoria să fie de partea armatelor austriace ? Cînd preotul m-a poftit s-o fac, într-un chip atît de serios încît era cît pe-aci să-mi rupă sfîrcul urechilor, am scos cuțitul la el.

Din pricina asta m-au exmatriculat din toate școlile medii din întreaga Austro-Ungarie.

Creierul meu lucid nu-mi permitea niciodată să-mi pară rău de ceva. Totdeauna acest sentiment se transforma pe loc și cu drept cuvînt într-o mînie îndrăcită.

O singură dată am făcut o mică excepție, de mult uitată.

Furasem de pe cîmp niște sfeclă și cartofi, ca să nu mor de foame, împreună cu mama. Pentru asta, paznicul mi-a străpuns piciorul cu un glonț. Am căzut în genunchi și toți cei cinci cartofi ai mei s-au rostogolit în drum. Părerea de rău a durat atunci cîteva minute. Mă

gîndeam la mama : era bolnavă. Apoi am dibuit cu mîna o piatră şi i-am făcut paznicului obrazul praf. El m-a lovit straşnic cu patul puştii.

Mama a murit în anul 1918.

La înmormîntare m-au hăituit prin tot cimitirul. M-am ascuns de ei chiar în groapa săpată. M-au bătut ca pe un animal cei doi oameni maturi care s-au vîrît acolo după mine. Apoi am luat calea şcolii de corecţie.

Acolo au băgat de seamă că sînt deosebit de înzestrat. Pentru martiriul tatălui meu şi pentru toate celelalte m-au răsplătit îngăduindu-mi să studiez. Încet-încet am început să înţeleg că nu ajung la nici un rezultat dacă-mi descarc ura cu pumnii, am observat că mă serveşte mai bine trădarea, minciuna şi loviturile pe la spate, adică aceeaşi monedă cu care fusesem plătit şi eu. La nouăsprezece ani, am trecut examenul de bacalaureat cu dinstincţie.

Comisia de examinare, o bandă de binefăcători nesuferiţi, mi-a spus că mi-au înlesnit intrarea în viaţă şi într-o existenţă liniştită. Apoi mi-au ţinut o predică despre îndatoririle unui cetăţean cumsecade al micii republici.

Le-am răspuns că nu vreau să vegetez ca mic funcţionăraş, ci că merit să studiez mai departe. Ei au spus că cer prea mult şi că statul nu poate face risipă de fapte bune. Atunci le-am amintit că mii de emigranţi albi din Rusia primesc din partea statului cîte şapte sute lunar ca să poată studia la şcoli superioare, şi că mi se pare ciudat că banii nu ajung şi pentru mine. Mi-au argumentat din punct de vedere politic şi cu legea în mînă. Am declarat că legea poate să fie imorală, deşi e lege, şi că tatăl meu a fost executat conform unei legi,

fără să fi săvîrşit nimic. N-au avut îndrăzneala să mă pedepsească pentru ceea ce le spusesem.

Amănuntele nu au importanţă. Mi-am procurat acte false de emigrant rus şi am primit bursă cinci ani încheiaţi.

Am studiat chimia. Chimia e un mare ucigaş — începînd de la descoperirea prafului de puşcă, prin producţia oţelului pentru cuţitul criminal, pînă la gazele otrăvitoare şi otrăvuri. Şi eu am dorit să am în palmă acest ucigaş, am dorit să-l pot stăpîni. Fireşte, nu mă interesau avantajele aduse de chimie oamenilor.

Cînd mi-am luat diploma, lumea intrase în criză.

A trebuit să mă mulţumesc cu oferta publicată în ziar a lui Ervin Abraham Rath. Îmi plătea un salariu de mizerie de şase sute lunar, casă şi masă. Talentul meu îşi găsise un debuşeu în lacurile pentru mobilă. Îl înşelam pe Rath la materiale şi plăteam lucrătorilor mai puţin decît li se cuvenea. Se temeau de mine ca de dracu.

Am stat la Rath, fiindcă în curînd învăţasem să-mi fac treburile. Şi mi le făceam de minune cînd a ajuns Hitler la putere. Rath tremura de frică şi eu făceam cu el ce doream.

La începutul ocupaţiei l-am denunţat Gestapoului. Ştiam că se ascunde în pivniţă prin spatele oglinzii.

Pentru treaba asta am primit ca dar de onoare maşina AERO a lui Rath şi, o dată cu ea, actele din care nu reieşea că aparţinuse înainte lui Rath. Asta a fost tot. Şi ăia erau nişte cîini.

Dar m-am priceput să le cîştig încrederea. Ajunsesem, în sfîrşit, la profesia mea. Dădeam sugestii în legătură cu perfectarea unor materii explozive sau procedee pentru folosirea lor. Nemţii aveau chimişti admirabili, însă în multe privinţe eu eram şi mai bun.

Către sfîrșitul războiului am inventat minele mici cu explozie întîrziată precisă. Am păstrat secretul fiindcă era prea tîrziu ca să mai fie de folos ocupanților. Am pus mina prototip în ventilatorul unei uzine de armament. A explodat cu precizie de secundă și a mutilat o sută de oameni.

Apoi am prezentat fapta ca pe o acțiune eroică de sabotaj. Aveam destul material furat, deocamdată însă acceptam slujba pașnică de la fabrica de coloranți. Am avut succese admirabile. M-am apucat să fac lacuri cu intensități luminoase, am patentat o mașină de lustruit."

In anticameră sună telefonul. Sînt chemat.

— E Koloda !

Mă duc acolo încă sub impresia cuvintelor lui Falfar. Iau receptorul de rezervă.

— Notați ! Hugo Falfar, inginer chimist, angajat aici din anul 1946. Născut în anul 1905. Locuința Praga XII, strada Sub vii nr. 1. Necăsătorit. Părinții morți. În chestionar e o observație : la începutul primului război mondial tatăl său a fost executat pentru crimă de înaltă trădare. Mama i-a murit în anul 1918. Hugo Falfar trece drept un om cu moralul zdruncinat din pricina instituțiilor pe unde și-a făcut educația. Pentru talentele lui excepționale i s-a dat posibilitatea să urmeze cursurile școlii medii. La facultate s-a întreținut singur. În jurul anilor treizeci n-avea serviciu. Apoi a acceptat postul de chimist-șef în fabrica lui Rath. În perioada celui de-al doilea război mondial a fost luat la muncă în Germania. Sînt dovezi că la sfîrșitul războiului a pus la cale un sabotaj provocînd o explozie într-o uzină de armament.

Prin urmare, aceasta este altă versiune a vieții lui Falfar, deosebită de cea relatată în scrisoarea lui. Mai departe e și mai interesant.

— Notați ! spune glasul de la telefon. Chimistul Hugo Falfar n-a venit la lucru de trei zile. Între timp se plîngea de dureri de ficat. La fabrică lumea îl crede bolnav. De altfel lucrează și în afara întreprinderii, pleacă în controale etc. Pentru aceasta folosește și mașina lui proprie. În consecință primește o compensație adecvată. De data aceasta n-a primit nici un ordin să plece în interes de serviciu. E considerat ca un salariat îndemînatic și inventiv. Buna impresie se diluează prin ciudata comportare a intelectualului și a individualistului. E deseori bolnav. Cu un an în urmă a fost bolnav tot concediul și încă trei săptămîni în plus.

Înțeleg. În perioada aceea juca rolul turistului oacheș. Sînt sigur că această absență a lui de trei zile are, fără îndoială, alte motive decît neplăcerile ficatului.

— Întrebați — spun eu — dacă l-a văzut cineva în aceste trei zile sau dacă știa în mod sigur că e bolnav.

Nimeni nu-l văzuse pe Falfar. Nimeni nu putea să afirme că e într-adevăr bolnav.

Închid telefonul. Prin urmare, Falfar s-a pus la adăpost de noi, încă de acum trei zile sau, în orice caz, își închipuie că e la adăpost.

Mă întorc către comandantul circumscripției de miliție :

— Tot nu ți-ai amintit unde l-ai mai văzut pe acest om ?

Omul se schimbă de pe un picior pe altul :

— Încă nu, tovarășe căpitan.

— Vino cu mine — îl poftesc eu în încăperea din fund — să discutăm despre treaba asta.

El se scoală binevoitor, dar chiar atunci sosește altă informație.

Șeful echipei care l-a găsit pe Hynek Fabera raportează la telefon :

— În lista vehiculelor cu motor, chiar acum s-a găsit înregistrat automobilul particular cu marca fabricii *Aero-30* ; limuzina are numărul de recunoaștere P-37035, proprietar Hugo Falfar ! Adresa Praga XII, strada Sub vii nr. 1. Potrivit notei, vehiculul e garat nu departe, în strada Hradebná nr. 7.

Trebuie să acționăm rapid, energic, însă și cu prudență.

— În primul rînd, vedeți ce-i cu mașina ! răspund eu. Trebuie să vă convingeți, firește fără zgomot, dacă e în garaj. Grăbiți-vă. Raportați-mi imediat situația ! Deocamdată nu vă cer mai mult.

Pun receptorul în furcă. Ceilalți așteaptă ordine. Acum nu mai e atît de important să obțin de la comandantul circumscripției informația unde și cînd l-a întîlnit pe Falfar înainte de a-i fi dat scrisoarea. În primul rînd trebuie să anunț patrula de control să cerceteze dacă mașina P-37035 este sau nu este în strada Hradebná nr. 7. De acest lucru se ocupă centrala radiofonică.

În al doilea rînd, am nevoie de un om capabil ca să îndeplinească o sarcină specială. Nu stau prea mult la gînduri. Îl aleg pe Karlíček.

— Karlíček, mai ai mașina la dispoziție, nu-i așa ?

— O am.

— Ia-o și du-te cu ea în strada Sub vii la numărul 1 !

Skála holbează ochii, dar Karlíček mă privește cu încordare.

Continui :

— Oprește la o depărtare convenabilă și ia-o discret pe jos. Cercetează locul și ține seama că trebuie să mergem la sigur. Hugo Falfar dispune de un explozibil primejdios și l-ar putea folosi în cazul cînd ar vedea că nu scapă de închisoare.

Sînt atent la mișcările neliniștite ale lui Skála. Ceilalți schimbă priviri semnificative, ca și cavalerii de fier Loubal și Třepinský. Eu însă am încredere în Karlíček și în spiritul lui de detectiv înzestrat cu idei neașteptate.

— Procedează cum crezi că e mai nimerit, după împrejurări — îi spun. Locotenentul Skála are să-ți dea doi oameni de la secția civilă, pe care îi introduci și îi lași acolo ca patrulă de încercuire. Noi așteptăm aici vești de la dumneata și informații despre mașină. În funcție de ele vom organiza acțiunea.

— Execut ! mormăie Karlíček.

Pleacă grăbit, iar eu încep să alcătuiesc echipe pentru intervenția directă.

Iarăși sună telefonul.

— Strada Hradebná numărul 7 ! Mașina P-37035 nu este în garaj ! Garajul e o colibă pe jumătate zidită în curtea unui atelier mecanic. Proprietarul atelierului Jan Richta. Repet : Jan Richta. Locuiește peste drum, pe aceeași stradă. Îl avem aici. Susține că nu știe dacă mașina este sau nu în garaj. Pe Falfar l-a văzut ultima oară, cu o săptămînă în urmă.

— Jan Richta e mecanic ? întreb.

— Da. Mecanică fină. Credeam că...

— Ia-l pe sus și adu-l încoace în fața direcției ! Tovarășul locotenent Skála ia comanda expediției. Plecați imediat la vila Rath !

Skála, care se îngrijise de însoțitorii lui Karlíček, înțelege despre ce e vorba. În Jan Richta, specialistul în

mecanică fină, descoperim, fără îndoială, pe autorul aparatelor de fotografiat ale lui Halík. Cercetarea din timp a acestor circumstanțe prezintă importanța ei.

La parcela Rath patrulele mai stau și acum, chiar dacă oacheșul Falfar probabil n-are să se mai arate pe-acolo. De asemenea, e foarte puțin probabil ca el să fie acum acasă. La ce pot să m-aștept ? Ca automobilul lui Falfar să fie găsit pe undeva și Falfar înăuntru ?

Dacă mașina se află în strada Sub vii, plină de grădini întunecate, în timp ce noi o căutăm în toate părțile, lui Karlíček n-o să-i scape. Ar fi cazul cel mai fericit, fiindcă ar însemna că Falfar nu prezintă nici o primejdie imediată.

Dacă mașina nu-i acolo, nu-i nici Falfar. Asta ar însemna că speranța în reușita acțiunii noastre scade direct proporțional cu fiecare oră în care n-am primi nici un raport de la echipele de control de pe șosele. Numai că un astfel de insucces este imposibil.

Pe scurt, Falfar și *Aero*-ul lui ni se par inseparabili în noaptea asta. Iar cu urmărirea am ajuns atît de departe, încît nu mai e nevoie să insistăm pe lîngă comandantul circumscripției ca să-și aducă aminte cu orice preț de prima lui întîlnire cu Falfar.

Trec singur în biroul meu.

Citirea scrisorii mi se pare mai importantă. Nu aflu prea multe despre perversitatea înspăimîntătoare a caracterului lui Falfar, dar speram să se trădeze cu ceva care ar putea să ne servească nouă ca punct de plecare.

Nu mă așez la masă. Stau în picioare, mă sprijin cu mîinile de tăblia mesei și, puțin aplecat, citesc scrisoarea cu sufletul la gură. Drogul doctorului și-a făcut pînă acuma atît de bine efectul, încît, cu toată graba cu care citesc, frazele lui Falfar aproape că mi se înfig în minte.

Mai sînt încă multe foi. Din păcate, ele nu conţin decît o confesiune din care ţîşneşte o ură vanitoasă, provocatoare. Sînt convins că Falfar cel smead va avea prilejul să facă o mărturisire personală şi încă mult mai amplă. Deocamdată aflu cum a cunoscut-o cîndva într-un bar pe Jitka Seráková. Spune că a impresionat-o datorită inteligenţei lui neobişnuite. Seráková avea relaţii cu o mică gaşcă ce se ocupa cu comerţul ilegal de valută forte.

Spiritul puternic al lui Falfar a pus stăpînire curînd pe aceşti oameni.

Roman Halík căuta bani ca să-şi poată construi prototipul nu ştiu cărei descoperiri senzaţionale. Era nebun.

Josef Trojan era diabetic şi vegeta. N-avea un serviciu stabil. Vojtíř şi Šrámek nu se puteau împăca de loc cu faptul că nu mai jucau la bursă pe acţiuni. Făceau rost de dolari de la funcţionarii legaţiilor străine, un dolar pentru cîteva sute de coroane. La cursul oficial ar fi primit doar cincizeci.

Se întîlneau numai la Falfar. De aceea n-am putut constata nici un fel de legături suspecte. Falfar era prudent.

În felul acesta a luat naştere un plan mare : cum să pună mîna pe banii care se transportau. Šrámek şi Vojtíř aveau posibilitatea să facă investigaţii la Banca Naţională. Făceau mai multe decît am fi putut bănui vreodată şi cîştigau chiar de pe urma unor informaţii economice pe care le furnizau agenţilor străini. Ceilalţi, mai ales Falfar, se ocupau de altceva. Falfar organiză totul în chip genial. Planul gangsteresc începuse să fie prelucrat în cele mai mici amănunte.

S-a făcut chiar şi o repetiţie generală.

Bineînțeles, fără aruncarea bancnotelor și fără explozie. Era vorba, în primul rînd, de timp, de faptul dacă însoțitorii vor accepta duşca de cafea etc.

Au lăsat să le scape cîteva prilejuri. L-au așteptat pe cel mai favorabil. S-au îndreptat asupra unui anumit traseu, asupra unui anumit sector.

În sfîrșit, se puteau lansa. Se tipărise seria C-L. Inițial trebuiau să plece la Bratislava optzeci de milioane.

Šrámek a fost prost informat și Falfar s-a adaptat la această schimbare.

Paisprezece milioane urmau să fie puse în pungi fine de mătase, pe care Šrámek le avea asupra lui. Pentru celelalte șase trebuia să se pună cenușă rezultată din hîrtie de bancnote, pe care o avea Vojtíř într-o cutie de biscuiți și încă în altă parte. Lucrul principal îl constituia, fără doar și poate, mașinuța infernală a lui Falfar. În privința explodării fusese instruit Šrámek. Falfar îi dusese pe el și pe Vojtíř în curtea vilei lui Rath ca să experimenteze. După instrucțiunile lui Falfar, Šrámek a reglat mina și a pus-o în mijlocul curții. Apoi s-au ascuns după casa de piatră. Mina a explodat cu precizie. În spațiu liber nu s-a întîmplat nimic, s-au spart doar ultimele ochiuri de geam de la vila lui Rath.

Hugo Falfar își păstrase cheile vilei și ale clădirii de piatră. Un lucru ca ăsta — scrie el în scrisoare — prinde totdeauna bine. În anul 1945 a arătat o scrisoare falsă pe care o scrisese el însuși : E. A. Rath îi comunica, chipurile, că e în Anglia și că în curînd va veni să-și ia în primire proprietatea. Desigur că au așteptat zadarnic întoarcerea lui. În cele din urmă, au uitat să-l mai aștepte.

La experimentarea mașinii infernale din curtea lui Rath era prezent și Halík. Falfar îl ura. Îl numea idiot

sumbru. Dar avea nevoie de el. Halík dispunea de un preparat pur din soluție de cucută, care era foarte greu de procurat altminteri.

Bancnotele aruncate din tren au fost adunate de Falfar și de Trojan travestiți în turiști. Trojan își spărsese seringa cu insulină și nu mai era bun de nimic. Bancnotele le-a luat Falfar.

După aruncarea bancnotelor, Šrámek urma să deschidă ventilul primului compartiment. La prima oprire trebuia să libereze butonul celuilalt și să coboare amîndoi din tren. Să cronometreze după ceas. Explozia urma să aibă loc după patru minute precis.

Dar termosul lui Šrámek fusese reglat de Falfar în așa fel, încît să explodeze imediat ce întorcea butonul de reglare.

În afara programului, Falfar a fost obligat s-o mai ucidă și pe fata care văzuse totul, chiar și cum fusese deschis unul din saci.

Falfar se bizuise pe faptul că Vojtíř și Šrámek, ca victime ale misterioasei explozii, nu vor fi suspectați și, în consecință, nu vor putea fi implicați ceilalți. Dacă ar fi lăsat ca totul să se desfășoare după planul inițial, Vojtíř și Šrámek ar fi fost anchetați și poate s-ar fi dat de gol. În plus, partea ce li se cuvenea lor revenea în felul acesta celorlalți membri ai bandei.

Falfar se lăuda în scrisoare cît de admirabil a organizat totul.

Pentru a arunca lădița cu bancnote din vagonul poștal nu era nevoie să se lărgească deschizătura. După deșurubarea vasului de fontă, în discul canelat al podelei a rămas o gaură dreptunghiulară destul de mare.

Asta o știm. Mai știm și alte lucruri de care vorbește oacheșul Falfar în scrisoarea lui ca despre niște fapte care ar trebui să ne consterneze.

Bancnotele îndesate în saci puteau fi azvîrlite între sine aproape concomitent, cu concursul a doi oameni îndemînatici. Hugo Falfar scrie că sacii au fost împrăștiați pe o distanță de numai douăzeci de metri.

— Cu permisiunea dumneavoastră, domnule căpitan — aud deodată un glas respectuos.

Ridic privirea. Este comandantul circumscripției cincizeci și opt. Intră și închide ușa după el.

— Mi-am adus aminte unde l-am mai văzut pe omul ăsta — zice.

Îi arăt un scaun lîngă masa de consfătuiri :

— Ia loc !

În încăperea din față e liniște. Sîntem pregătiți, dar Karlíček încă nu s-a întors.

— Nu-i mult de-atunci — spune comandantul. Dacă e o lună. Am intrat într-o cafenea, unde mai primeau și după ora închiderii. Se aflau acolo cîțiva consumatori, și unul cu o armonică tulbura liniștea cu cîntecul lui. Unul dintre clienți era omul acesta. Se vedea că îi cunoaște foarte bine pe ceilalți, pe chelner și pe responsabilul localului. A protestat foarte violent la intervenția mea. Responsabilul ar putea fi interogat. Chiar am la mine carnetul cu amenzi, așa că data...

Deschide geanta care îi atîrnă într-o parte.

În clipa aceea, intră Karlíček.

— Ordinul îndeplinit, tovarășe căpitan ! raportează el, clipind spre milițian. Mașina nu-i acolo. La fereastra lui Falfar e lumină.

Prin urmare, nu se adevereşte presupunerea mea, potrivit căreia Falfar trebuia găsit împreună cu maşina în noaptea asta.

— Haidem ! zic.

Ieşim în anticameră. Comandantul circumscripţiei, fireşte, nu rămîne singur în biroul meu. Ne urmează. Îl repartizez echipei alcătuite în vederea acţiunii. Fiindcă toţi aşteaptă în tăcere şi atenţi, adoptă şi el aceeaşi atitudine.

Karlíček prezintă raportul :

— După toate semnele, Hugo Falfar e acasă şi încă nu doarme. Nu se lasă pînă nu adaugă ceva cu logica lui specială : Sau poate a adormit cu o carte în mînă. Locuieşte la etajul trei al unei case cu aspect de vilă. Jos în pivniţă are un laborator într-o ladă. E un pasionat foto-amator.

— Ce este ?

— Un moment — spune Karlíček, cu glas liniştitor. Asta o cred unii din membrii familiei Kostler, cărora le-am înmînat telegrama.

Desigur că n-o spune fără rost şi, în afară de mine, probabil că o cred toţi cei care aud. Din fericire, Skála nu-i aici să-l apuce furia.

— Am constatat — continuă Karlíček — că la numărul unu a fost iniţial o vilă mare, particulară. În jurul ei se întinde o grădină vastă. Poarta nu se închide în timpul nopţii fiindcă nu se poate. Totul e cam părăginit, ceea ce corespunde cu faptul că vila n-are nici portar, nici grădinar. Pe uşa de la intrare se află cutii pentru scrisori şi butonul soneriei. Sus al lui Falfar, dedesubt al soţilor Kostler. Am împrumutat şapca de la şoferul meu, ca să semăn oarecum a poştaş, şi am apăsat pe butonul de jos, la Kostler, pînă cînd a venit el,

tîrîndu-şi picioarele. Prin vizorul cu grătar de la uşă l-am făcut să înţeleagă că îi aduc o telegramă la care aştept răspuns. Am intrat fără zgomot pînă în apartamentul lui şi am obţinut informaţii. I-am cerut să păstreze o tăcere absolută şi să-mi dea o mînă de ajutor. Mi-am consolidat situaţia lăsîndu-l în hol pe unul dintre însoţitorii mei. Casa are o singură intrare. Pentru paza ei e suficient un singur om, pe care l-am plasat ceva mai departe. Domneşte o linişte deplină.

Nimeni altul din tot aparatul nostru n-ar fi organizat treaba în acest fel „Karlicesc".

Karlíček continuă :

— Laboratorul lui Falfar din pivniţă e închis cu un lacăt de mărime potrivită. Trebuie să luăm cu noi un lăcătuş ca să-l forţeze, dacă între timp, bineînţeles, Falfar nu face vreo vizită acolo. Probabil că am găsi acolo şi alte lucruri decît cele necesare pentru fotografiere, de aceea avem nevoie de un expert în domeniul materialelor explozive, asigurat pe viaţă. Uşa apartamentului are o broască cilindrică. Dacă nu e încuiat, e de ajuns să se deşurubeze plăcuţa cu o şurubelniţă. Dacă e încuiat, nu ne rămîne decît să spargem broasca. Asta-i greu. Prin urmare, ar trebui să ne bazăm pe puterea obişnuinţei : cine e acasă, de obicei, nu încuie pe dinăuntru, mai ales dacă uşa are broască cilindrică. Cînd pleacă de acasă, fără îndoială, îşi încuie uşa pe dinafară. De aceea să încercăm să deşurubăm plăcuţa fără zgomot. Cine nu are încălţăminte cu talpă de cauciuc nu poate veni cu noi. Dar comandantul circumscripţiei cincizeci şi opt merge. El aşteaptă jos în maşină. Şi ca să nu se plictisească, au mai rămas cu el doi oameni.

De ce ? Pentru confruntarea respectivă. În realitate însă prezenţa lui mă stinghereşte acum. El n-ar trebui

să fie aici, nu face parte din echipa noastră. L-am mai trimis o dată acasă. Dar mai bine că nu s-a dus. A asistat la pregătirile noastre și pînă la sfîrșitul acțiunii nu-l voi scăpa din vedere. Ce s-ar întîmpla dacă ar deveni unealta involuntară a lui Falfar ? Hugo Falfar a născocit cu siguranță ceva. Dracu știe ce se ascunde în treaba asta. Nu-mi place nici povestea aceea cu cafeneaua unde zicea că l-a văzut pe Falfar în tovărășia unei adunături de petrecăreți. Lucrul acesta nu se potrivește cu Falfar cel din scrisoare, un singuratic înrăit și plin de ură.

În timp ce eu fac aceste reflecții, Karlíček continuă :

— Zice că din holișor duce pe balcon o ușă de sticlă. Pompierii, cu o mașină cu scară, ar putea să stea acolo și să aștepte. Eu propun s-o iau înainte cu mașina mea, iar tovarășul căpitan să meargă cu mine.

În zece minute totul e pregătit.

Afară începe să bată vîntul. O lună nevăzută luminează anevoie norii lăptoși care plutesc cu repeziciune pe cerul de catifea. Înainte de plecare, Karlíček, cu de la sine putere, dă ordine șoferilor tuturor mașinilor.

Pornim. Karlíček îndreaptă mașina lui, care merge în față, spre vila din cartierul periferic.

Părăsim lunga arteră principală aproape de capătul ei și apucăm pe un drum mărginit de vile și case cu aspect de vile. Cotim de două ori. Karlíček ordonă să se stingă luminile farurilor și să se oprească motorul. Celelalte automobile sînt obligate să-i urmeze exemplul. Mașinile alunecă încet pe un povîrniș lin : nu se aude decît fîșiitul slab al cauciucurilor. Ajungem la capătul unei străzi foarte largi. În fața noastră, drumul se sfîrșește, tăiat de un zid lung. În mijlocul zidului, alături

de o poartă cu grilaj, închisă, se află o portiță întredeschisă.

Șoferul nostru frînează ușor, fără zgomot. Cînd intrăm, nu trîntim portița, ne mișcăm ca niște năluci.

Împreună cu Karlíček intrăm într-o grădină semănînd cu un parc. Mergem cam cincizeci de pași pe un drum arcuit, apoi ne oprim în fața unei vile mari cu trei etaje, a cărei fațadă e destul de ruinată.

Karlíček ne face semn să așteptăm. Se îndreaptă cu pași de pisică spre colțul casei. De-acolo se întoarce cu omul care rămăsese de strajă și care ținuse sub observație zidul lateral cu ferestrele lui Falfar, precum și ușa de la intrarea în vilă.

— E încă lumină ! șoptește Karlíček.

Intrarea vilei e lipsită de orice somptuozitate și nefiresc de îngustă. Ajutorul dat de chiriașul de la parter — la care a fost plasată a doua patrulă — constă în faptul că a lăsat descuiată ușa de la intrare. Altminteri, acest chiriaș nu ne poate spune mai multe despre oacheșul Falfar. Îl cunoaște doar din vedere. Toată casa îl consideră pe Falfar un foto-amator pasionat. Deseori venea la el o femeie tînără, frumoasă. Plecau împreună cu mașina.

Astea mi le-a spus Karlíček pe drum.

Intrăm în tăcere. Eu sînt primul. Ne despărțim. O parte din echipă coboară în pivniță. Noi, ceilalți, urcăm pe scări, sus. Folosim lanternele cît mai prudent și le adumbrim cît mai mult.

Scara îngustă și sinuoasă nu corespunde cu pretențiile de vilă ale construcției. La etajul întîi sînt două uși modeste, dar pline de cărți de vizită : Jan Kostler. Anita Kostlerová. Nici nu le mai citesc pe toate.

La etajul al doilea, la fel. Dacă mai e și alt nume, probabil că e numele unuia care s-a căsătorit cu vreo fiică a familiei Kostler. Etajul trei este de fapt o mansardă. Nu vedem decît o singură ușă de apartament, cu tăbliță de metal pe care e gravat numele Hugo Falfar. Deci numai el singur s-a putut insinua între aiîția Kostleri.

Sînt puțin tulburat. Poate faptul că mă găsesc, în sfîrșit, la capătul țintei are o influență neobișnuită asupra mea sau, mai degrabă, drogul doctorului a acționat asupra nervilor mei, încordîndu-i.

Îmi lipesc urechea de ușă. Din interior nu se aude nici un zgomot. E o tăcere de mormînt.

Pînă acum am fost cu toții atît de prudenți, încît nu ne-am trădat nici prin respirație.

Mă retrag ca să fac loc specialistului nostru. E un om extraordinar de îndemînatic. Are unealta în mînă. La lumina unui fascicul îngust de raze el lucrează cu o șurubelniță ascuțită. Face treaba hotește, pe tăcute. Desface fără zgomot șurubul de jos al pîrghiei de metal, apoi îl învîrtește pe cel de sus. Pîrghia se deplasează și iese la iveală un mic cilindru așezat perpendicular, cu un șanț adînc pe tot diametrul. Omul scoate din buzunar o altă șurubelniță mai mare și o fixează. Se uită întrebător la mine. Fac un semn aprobator din cap. Dacă e încuiat, nu putem intra imediat înăuntru. Falfar va fi invitat pe loc să deschidă și concomitent atacăm din toate părțile apartamentului.

În mînă am revolverul, în gură fluierul.

Lăcătușul nostru răsucește energic șurubelnița. Se aude o pocnitură care ne trădează. Presupunerea că nu e încuiat s-a adeverit. Omul nostru lovește ușa cu piciorul, ca să o deschidă de tot, sare într-o parte și eu năvălesc

înăuntru, într-un hol nu prea mare, lunguieț. Deasupra și în jurul meu fulgeră raze de lumină. În fața mea e o ușă de sticlă, iar dincolo de ea, lumina unui bec electric. Alerg într-acolo. Tăcerea s-a frînt deodată. Aud ordinele ofițerilor, zgomotul ușilor deschise de la balcoane și tropăitul picioarelor, pe care tălpile de cauciuc nu mai pot să-l înăbușe.

Dar n-a trecut decît o clipă. Dintr-o săritură ajung într-o încăpere luminată, mobilată ca pentru un bărbat singur. La stînga o ușă se deschide spre altă încăpere. Acolo nu e lumină.

Mă opresc brusc și rămîn încremenit.

La numai cîțiva pași, între ușa și fereastra încăperii din față, un om mort zace cu fața la pămînt. În ceafă, sub creierul mic, are o rană provocată de un glonț.

12

Ne dăm pe loc seama de un lucru : aici n-am prins pe nimeni.

— Karlíček... — rostesc eu, în sfîrșit, și în tăcerea care a coborît din nou, glasul meu parcă răsună în gol — adu-l încoace pe domnul Kostler ăsta, de la parter.

Mortul e un om cam de vreo patruzeci de ani, de statură mijlocie, cu păr de culoare mai închisă, bine ras. E îmbrăcat într-un costum gri. Ar putea fi Hugo Falfar. Dar la inelarul mîinii stîngi, bronzate, se vede un cerc mai deschis. Așadar, purta un inel fără piatră, o verighetă, fără îndoială. Pe o verighetă de obicei sînt gra-

vate inițialele și data nunții. Asta ar fi dus la stabilirea imediată a identității, și ucigașul probabil tocmai de aceea a îndepărtat-o.

Falfar nu e căsătorit. Falfar l-a ucis pe omul acesta. Acest lucru reiese simplu și logic din situația de față. A înlăturat un alt complice sau o persoană incomodă într-un fel.

Hainele celui asasinat sînt de calitate bună, puțin uzate. Třepinský, asistat de unul din membrii secției civile, percheziționează cadavrul. Nu lipsește nimic. Firma croitoriei, cusută pe buzunarul dinăuntru, a fost descusută într-un chip grosolan sau, mai bine zis, a fost smulsă. Cămașa e de zefir. Nu prea merge la costum.

O percheziție mai amănunțită trebuie să așteptăm abia după expertiză.

Deocamdată astea sînt primele observații. Dar ele trezesc în mine o idee cumplită.

Mă uit în încăperea vecină. E aproximativ tot atît de mare. O canapea largă, franțuzească, un colț modern de odihnă și, în general, mobilierul e ca de expoziție. De acolo o ușă duce la baie și spre un fel de garderobă. După toate probabilitățile aici a locuit o femeie, desigur că Jitka Seráková. Dovezi certe — o fotografie, de pildă — nu văd nicăieri deocamdată. Poate că s-ar găsi ceva. Aici se va face o percheziție foarte amănunțită, firește.

— Adunați-i pe toți locatarii casei — spun eu. Interogați-i, întrebați-i dacă au auzit ceva ce ar fi semănat cu o împușcătură și dacă-l cunoaște cineva pe omul ucis.

Karlíček împinge înăuntru un bătrînel respectabil, îmbrăcat într-un halat vechi. Îi spune cu milă :

— În casa asta s-a comis o crimă, domnule Kostler, nu-i nimic de făcut. Vă rog să vă uitați și să răspundeți. Ați făcut atîtea pentru noi !

Nu-l aud pe domnul Kostler să răspundă ceva. E tulburat, dar încearcă să pară hotărît. Glasul îi tremură :

— Nu ! Nu-l cunosc ! Nu l-am văzut niciodată ! În orice caz, nu e domnul Falfar !

De îndată ce s-a uitat la omul mort, nu-și mai poate dezlipi ochii de la el. Mă așez în fața lui în așa fel, încît să-i ascund această cumplită priveliște.

— Bine, domnule Kostler. Puteți pleca. Karlíček, să vină comandantul circumscripției !

Karlíček îl conduce pe bătrîn.

Mașinile staționează acum în fața casei. Au intrat pe poartă în grădină. Într-una din ele, alături de șoferul tăcut, stă comandantul circumscripției cincizeci și opt. Pe canapeaua din spate se odihnește celălalt bărbat. Aici, în apartamentul lui Falfar, pot, și fără expertiza medicului, să apreciez că asasinatul a fost săvîrșit cu multe ore în urmă, foarte probabil chiar înainte de a afla noi adresa criminalului. Acționînd astfel, Falfar dovedește că se apără din răsputeri ; nu mă îndoiesc cîtuși de puțin de acest lucru.

Începem o percheziție sistematică.

Prima descoperire : îmi sînt arătate niște sandale bărbătești de vară și mi se spune că sînt probabil acelea care au lăsat urme lîngă cazanele de cenușă în curtea casei unde locuia Roman Halík.

Pe culoarul de la etajul întîi au ieșit cinci dintre locatarii casei, trei bărbați și două femei, îmbrăcați la repezeală. Pe ușile deschise ale apartamentelor ies și alții. Pe chipul lor se citește neliniștea, spaima. Oamenii

noștri se poartă cu ei amabil. Loubal și Třepinský însă parcă ar fi niște sfinși.

Pe scara întortocheată, luminată slab, urcă doi bărbați: comandantul circumscripției cincizeci și opt și tovarășul său din mașină. Înspăimîntați, locatarii se retrag din calea lor. Milițianul se freacă la ochi cu batista: mergînd cu o mașină deschisă, vîntul i-a aruncat praf usturător în ei. Așa cum stă aplecat deasupra cadavrului, ochii îi sînt roșii de-a binelea.

— Ăsta-i un asasinat! spune el, uimit.

Îl las o clipă să se uite bine la mort cu ochii lui injectați.

— Îl cunoști pe acest bărbat?

— Este cel care a adus scrisoarea. Era și el în cafenea atunci cînd...

— Nu te înșeli?

— Nu.

— Am impresia că nu prea vezi bine!

Își șterge colțul ochilor înlăcrimați cu tivul batistei.

— Ba da, văd bine — mă asigură el. S-a stîrnit un vîrtej de praf și...

— Este o baie acolo — îi spun. Du-te și te spală pe față. Pe urmă o să-mi povestești precis cum a fost cu cîrciuma aceea. Mă duc să văd ce se petrece în pivniță.

La parter îl întîlnesc pe locotenentul Blaha de la secția de criminalistică cu echipa lui volantă. Strada Sub vii intră în raza lui.

Mă opresc cu el numai pentru cîteva secunde. Aproape în aceeași clipă sosește și medicul nostru legist.

— Aha! și ridică din sprîncene îndată ce mă vede.

— De ce vă mirați? Îl întreb, puțin iritat. Leacul dumneavoastră e admirabil. Dar probabil că am trecut

de limita superioară a efectului. Cum s-ar putea prelungi ?

— Nicicum ! mi-o retează doctorul și, supărat, face un gest cu mîna. N-aveți minte ! Credeți că v-am dat ceva care să vă toarne în dumneavoastră un optimism ușuratic ? Ceva ce poate fi înghițit ani de-a rîndul fără să te doboare ? Nici pomeneală ! Am știut că o să aveți serios de lucru în noaptea asta. Drogul ăsta e ucigător.

— Exagerați.

— Ucigător, vă spun ! Nu vă mai dau a doua doză.

— Uite ce-i — îl rețin eu — dumneavoastră nu mi-ați prescris doza întreagă. Trebuia să fie mai puternică. Tocmai acum trebuie să rezolv o ecuație ai cărei termeni nu sînt egali. Dacă mă părăsesc puterile...

— Duceți-vă la toți dracii cu ecuația dumneavoastră !

Doctorul mă lasă în drum și se grăbește sus pe scară. Cu el nu se poate vorbi. Simt, într-adevăr, că trebuie să fac un efort ca să gîndesc.

Pînă la ziuă nu mai e mult. Vreau să arunc o privire în laboratorul lui Falfar, apoi să mă întorc la etajul trei și să întreprind ceva. Reacția promisă ar putea să tragă o linie peste calculele mele înainte de-a apuca să calculez.

Scara întortocheată coboară cu încă un etaj sub nivelul parterului. Acolo e aprinsă lumina electrică. În ușa deschisă a beciului stă patrula. Pivnița, împărțită în cîteva compartimente prin grinzi de lemn, e de asemenea luminată. În fund, la nu știu ce ușă, se revarsă o lumină albă atît de puternică, încît becul din tavan pare roșu ca o capsulă scoasă din foc în momentul acela.

Văd o bucată de linoleum prinsă de grinzi, care formează într-un colț un fel de cabină ermetic închisă. Este camera obscură a lui Hugo Falfar. Cabina a fost des-

chisă cu forța. Pe tavanul ei e instalat un corp de iluminat puternic. În afară de acesta mai luminează o lampă-reflector cu o tijă tubulară mobilă, înșurubată pe marginea mesei, care are o tăblie subțire, netedă.

Cei trei experți îmi fac loc. Unul dintre ei spune :

— Puteți intra fără teamă.

Karlíček cască și el gura pe-aici. Cu un gest îl poftesc lîngă mine.

— Văd că n-ai nimic de lucru, Karlíček.

— Sînt în cumpănă — răspunde el. Nu știu de ce să m-apuc mai întîi.

— Te-ajut eu. Caută circumscripția cincizeci și opt.

Karlíček se strîmbă cu dispreț :

— Cincizeci și opt ? E aici după colț. Am crezut că știți. Casa în care aveți cinstea să vă aflați face parte din raza ei.

Comandantul de miliție nu spusese nimic referitor la asta. E drept însă că nici n-avusese prilejul. Cafeneaua despre care vorbea trebuie să fie prin apropiere. Nu e treaba milițienilor să intervină în afara razei lor, mai ales după miezul nopții. Și treaba asta cade mai degrabă în seama pazei de noapte.

— Bun — zic eu. Caută-mi locuința comandantului circumscripției și ad-o încoace pe nevasta lui.

— Execut — spune Karlíček. Dar trebuie să mă interesez la direcție, n-aș vrea să-l întreb pe-ăsta de sus.

— Bineînțeles. O să dureze o clipă. Pleacă chiar acum.

Intru în cabina lui Falfar, luminată intens. Două lăzi nu prea mari, așezate în fund către zid, seamănă ciudat cu acelea în care se transportă praf de pușcă sau alte materiale primejdioase. Sînt însemnate cu benzi încrucișate lăcuite, una verde și alta portocalie. Au un aspect

alarmant, care dă de gîndit. Capacele sînt închise și fixate cu cîrlige mari, încovoiate ca niște semne de întrebare.

În rest, nimic îngrijorător, dacă, bineînțeles, nu-i ascunsă pe undeva vreo bombă cu întîrziere. Comisia de experți pretinde că nu. Dar cine știe ce mai e în stare să facă negriciosul ăsta de Falfar! Întîmplarea cu Șrámek cînd a umblat la capacul termosului mi-e încă proaspătă în minte.

Și sus în apartament ar putea să explodeze din senin vreun lucru cu înfățișare nevinovată. Asta, probabil, mi-e rezervat mie. Eu sînt inamicul care nu trebuie să-l mai plictisesc pe Falfar cel negru.

Sertarul mesei stă deschis. E gol.

Deasupra mesei, deasupra lăzilor și, în general, pretutindeni, în afară de pereții cu uși, sînt fixate polițe, pe două sau trei rînduri, unele deasupra altora, ticsite cu sticle, creuzete, tinichele și cutii avînd însemnate pe ele formule chimice, numere sau cuvinte. Se află aici și aparatură de chimie.

De pe o poliță de deasupra mesei, la indicația experților, trag un vraf gros de hîrtii de format in-octavo. Iar din compartimentul vecin, un vraf și mai gros de bancnote noi, frumoase, cu seria C-L.

Calculul meu, potrivit căruia atîtea milioane ar fi în cutare sau cutare loc, s-a răsturnat. Hîrtia goală este neîndoielnic de același tip cu hîrtia bancnotelor. Cenușa pe care am strîns-o cu atîta grijă la kilometrul 297,3 a fost amestecată cu hîrtie arsă netipărită, într-un procent care să ne facă să credem că toată fusese hîrtie tipărită. Falfar însuși o spune în scrisoarea lui.

Acum, acest laborator particular e părăsit, ca și cum Falfar ni l-ar fi lăsat nouă. S-a grăbit să dispară la

timp. O ascunzătoare obișnuită într-un beci obișnuit. Nimic din senzaționalul de la vila Rath. O poziție părăsită pe care Hugo Falfar presupunea fără îndoială că o vom cuceri neîntîrziat.

Sus pe poliță se află un fel de album mai mic — unicul lucru care, de bine de rău, ar aminti de foto-amatorism, dacă n-ar avea alt scop. Foile albe sînt netede și îmbibate într-o emulsie specială, asupra căreia experții deocamdată nu se pot pronunța. Între foi sînt puse cîteva membrane foarte subțiri, dar tari ca tabla. Mijlocul fiecărei membrane e perforat cu litera E. Un șablon mic, exact atît cît e nevoie pentru modificarea seriei C-L.

— Cu siguranță că e găurită printr-o metodă fotochimică — spune expertul.

Pe două dintre membrane, în jurul literei E, culoarea roșie e întinată.

Acum ne dumerim la ce servește obiectul înghesuit în fundul mesei sub o poliță scundă. Este o oglindă de mărimea unui caiet de școală ceva mai mare. La colțuri are lipite, cu balsam de Canada, patru prisme de sticlă, înalte de aproximativ zece centimetri. La capătul de sus al prismelor, prin același procedeu, e fixat un disc puternic de sticlă șlefuită. Cînd îl iau în mînă, de pe el alunecă un obiect mic care se află pe oglindă : o lupă de ceasornicar.

Oglinda primește deci lumina lămpii-reflector în așa fel, încît să se reflecte sus pe sticlă. Pe sticlă se presează o bancnotă C-L. Apoi e luminată în așa fel, ca prin mișcarea membranei netransparente care se pune peste ea, să se aranjeze precis sub lupă litera E perforată peste litera L tipărită. Cu acest mic șablon litera L se com-

ıletează uşor, chiar cu degetul înmuiat în cerneală, umăi după oarecare practică.

— Interesant, nu ? spune unul dintre experţi.

Cer ca totul să fie cercetat cît mai sistematic şi, dacă cazul, să mai fie chemaţi şi alţi experţi. De altfel, ceste descoperiri nu prea mă miră, fiindcă le subestiiez. Mai degrabă mă interesează de ce întîrzie raportul atrulelor de control.

Ce s-a întîmplat cu maşina P-37035 ?

Cred că s-a ascuns pe undeva, în vreun adăpost. În rtea vreunei case, într-un garaj de hotel sau altuva. Dar locurile acestea sînt cercetate.

Mă întorc sus. Urcuşul pînă la etajul trei m-a cam osit. S-ar putea să fie efectul drogului luat.

Aplecat deasupra cadavrului, doctorul se uită la mine ıruntat.

— Probabil că autopsia nu va arăta nimic nou — ırmăie el. Poate numai felul armei, cînd se va extrage nţul. A traversat creierul mic şi s-a înfipt în craniu. ima a fost săvîrşită aseară. Ucigaşul a tras de la o tanţă de aproximativ un metru. Sinuciderea este exsă. Dar s-ar putea să fie o întîmplare nenorocită. Trepinský ne spune că nimeni dintre locatarii casei l cunoaşte pe omul asasinat, nimeni nu l-a văzut pe nul Falfar aseară şi nimeni n-a auzit vreo detonăi de armă.

– La etajul doi, sub acest apartament, nu-i nimeni. i au plecat undeva, la ţară. Iar de la etajul întîi, nu ı s-ar fi putut auzi împuşcătura.

rma ucigătoare nu-i pe nicăieri.

încolo de fereastră încep să mijească zorile. Comantul circumscripţiei se află în încăperea din fund. Mă ıptă. Nu-i singur, bineînţeles. Acolo lucrează echipa

volantă. Nu mă simt chiar foarte bine. Fruntea mi se umezește de sudoare și picioarele îmi tremură. Mă simt slăbit. Mă așez în fotoliu și urmăresc activitatea doctorului. Cu ajutorul celor de față, doctorul scoate haina mortului. Trebuie să vadă dacă pe corp nu există vînătăi sau răni. Căptușeala smulsă cu brutalitate ar putea să însemne ceva. Dar pentru mine toate acestea demonstrează doar încercarea de a înlătura urmele. Numai că, în ce măsură, o firmuliță de croitor poate constitui o dovadă tot atît de concretă ca, de pildă, o verighetă?

Fac prinsoare pe orice că acolo a existat o firmă a croitorului și că a trebuit să existe un motiv deosebit pentru a fi smulsă.

La întrebarea mea primesc un răspuns satisfăcător și totodată neliniștitor, într-un fel cu totul neașteptat.

În clipa aceasta, sacoul se află în mîinile lui Třepinský. Îl cercetează pe toate părțile el și locotenentul Blaha. Doctorul desface cămașa mortului. Văd ceva la ea. Mă ridic din fotoliu și mă las în genunchi ca să văd mai de aproape. Nu mă înșel. În dreptul umerilor cămașa e mototolită pe o porțiune îngustă. Aceste fișii mototolite se văd parțial și pe piept, și pe spate.

— Ce e? întreabă doctorul, bosumflat.

Nu răspund. Cercetez cureaua. Pantalonii cu care e îmbrăcat mortul sînt așa fel cusuți ca să poată fi purtați fără bretele. Și totuși locurile unde e mototolită cămașa de zefir par să fie o dovadă că omul purta bretele. Și aici nu-i nici urmă de bretele.

Îi fac semn lui Třepinský. Ieșim amîndoi pe culoar.

— Este vreun costum în dulapul lui Falfar? îl întreb eu.

— Sînt cîteva.

Îmi șterg fruntea cu batista. În casă e zăpușeală. Respir greu.

— Comparați-le cu sacoul pe care l-ați scos de pe mort. Vedeți dacă nu cumva provin toate de la aceeași firmă. Clienții nu-și schimbă cu plăcere croitorul. Poate că haina cu căptușeala smulsă e tot a lui Falfar. Procedează în așa fel ca să nu priceapă nimeni ce faci.

Urmele bretelelor îți sugerează în mod firesc bănuiala cumplită că asasinul și-a îmbrăcat victima, după crimă, cu propriile lui haine, iar pe-ale mortului le-a luat el. Schimbul a fost posibil deoarece amîndoi bărbații sînt de aceeași statură. Motivul schimbului pare limpede: înainte de a fi ucis, mortul nu purta un costum civil, fiindcă altfel n-ar avea nici un sens ca asasinul să schimbe un costum civil cu altul tot civil.

Doctorul pleacă grăbit. O clipă însă îl mai văd printre noi.

— Doctore — strig în urma lui — să știi că nu ne grăbim să transportăm cadavrul.

— Cum doriți! îmi răspunde el peste umăr. Oamenii așteaptă jos!

Nu s-a oprit nici o secundă. Nu mai vrea să aibă de-a face cu mine și eu aș avea neapărată nevoie de ceva care să mă redreseze, chiar dacă ar trebui să plătesc cu o reacție dintre cele mai cumplite.

Nu mai sînt stăpîn pe judecata mea. Mă simt ca într-un vis. Dar nu vreau să se îndeplinească profeția lui Falfar, și anume că în lupta cu el voi fi înfrînt. Ce-a spus Karlíček? Că nu mă poate amenința decît explozia unei mine cu întîrziere. Falfar cel negru a hotărît să-mi joace un renghi de o îndrăzneală dementă. Acum nu mai e negru. A folosit nu știu ce preparat chimic și pă-

rul i s-a mai deschis puțin la culoare. Cu un an înainte și-l vopsise într-un negru drăcesc.

N-a bănuit că azi imprejurările îi vor fi mai puțin favorabile. N-a bănuit că mă va găsi înconjurat de un mare număr de oameni inteligenți, că va nimeri tocmai în tumultul pregătirilor. Era convins că va rămîne singur cu mine, în apartament sau la birou, că mă voi lăsa prins de scrisoare, iar el, între timp, își va așeza pe undeva mașinuța lui infernală, după care ispravă, va pleca liniștit. M-ar fi lăsat s-o citesc pînă la capăt numai ca să poată vedea ce găgăuță sînt, și puțin după aceea sau, mai bine zis, chiar atunci, să mă vadă zburînd în aer cu scrisoare cu tot.

Deoarece planul nu i-a reușit, a preferat să dispară. Stă și așteaptă frămîntîndu-se cum să scape. Sau e atît de îndărătnic, încît nu vrea să renunțe încă la intențiile lui. E un dement. Oare ce-are de gînd să facă dacă își dă seama că a căzut în cursă? Probabil că are la el vreo mină. A deschis geanta de la șold, ca să-și caute carnetul de amenzi.

Locatarii îl cunosc. Dar, firește, uniforma schimbă cu desăvîrșire înfățișarea exterioară a omului. Cui să-i treacă prin cap că domnul Falfar va apare în casă în calitate de comandant al circumscripției de miliție. Părul lui are altă nuanță. Fața și-a ascuns-o discret cu batista, fiindcă, chipurile, vîntul i-a zvîrlit praf în ochi. Să-l luăm, de pildă, pe bătrînul domn Kostler de la parter. Dacă l-aș întreba dacă-l recunoaște pe domnul Falfar, o clipă s-ar holba la el înainte de a rosti vreun cuvînt. Falfar și-ar da seama mult mai repede decît el cum stau lucrurile. Totul ar sări în aer. Ar fi singura soluție ce i-ar mai rămîne negriciosului.

Nebunul latent care acționează și procedează ca un om rațional este o cumplită calamitate a naturii.

Îl opresc pe Loubal.

— Alege doi oameni voinici și îndemînatici — zic. Le spun eu însumi ce trebuie să facă.

Îl aștept pe Karlíček. Pe soția comandantului de miliție n-o voi pune față în față cu omul în uniformă, lucrurile s-ar petrece în același fel ca și cu bătrînul Kostler. Nu. Femeia își va recunoaște bărbatul în omul ucis.

— Chemați oamenii să ducă cadavrul jos pe culoar — ordon.

Deodată în fața mea apare Skála.

Mă reazem de balustradă. Nu mi-e bine.

— Mecanicul Richta și-a recunoscut la Rath instalațiile făcute de mîna lui — raportează Skála. E un om care fuge de munca în colectiv și preferă să se ție de escrocherii. A fost destul de greu să scoatem de la el ceea ce ne interesa. Acum, firește, chestiunea asta are o importanță secundară.

Skála se află în fața mea de cîteva clipe, dar eu nu l-am observat decît acum.

— Vorbește mai concis — îi cer.

— Falfar i-a făcut cunoștință lui Halík, descoperitorul nebun, cu Richta. Tot el i-a achitat lui Richta cea mai mare parte din comenzile lui Halík. Lui Halík îi trecea în cont cu sută la sută mai mult. Asta era cîștigul lui Falfar de care Halík habar n-avea. Cum se socoteau cu banii între ei Falfar și Halík, Richta nu știe. Uneori Falfar și Halík păreau că se ceartă la cuțite. La vila Rath, Richta n-a fost niciodată. Comenzile executate de el le ridica Halík cu un automobil închiriat sau le încărca Falfar uneori în mașina-i proprie.

Richta spune că Halík și Falfar i-au rămas datori treizeci de mii de coroane. Cît cîștiga, nu știe să ne spună, fiindcă nu și-a făcut niciodată socoteala. Richta pretinde că el nu-l specula pe Halík, dar că Falfar scotea de la el bani cu grămada.

— Lasă-l deocamdată pe Richta să plece — spun eu, nerăbdător. Vedem noi mai tîrziu ce facem cu el.

S-a făcut ziuă. Oboseala, de care uitasem, devine tot mai apăsătoare. Fac eforturi să înlătur ceața care-mi învăluie privirea. Reacția se declanșează rapid. Lupt din răsputeri.

Vin cei doi bărbați să le spun ce doresc de la ei. Dar, înainte de a începe, între ei se strecoară o făptură ciudată, mică și slabă : e Karlíček.

— Avem ghinion — strigă el, amărît. Familia miliția-nului e la țară, undeva prin Sumava.

— Dracu să vă ia ! gem eu.

— Dar am pentru dumneavoastră și o veste mai bună — spune Karlíček — am cules-o de jos. Porniseră cu ea încoace, foarte zgomotoși. I-am oprit și pot să v-o anunț eu mult mai discret.

— Grăbește-te !

Karlíček întinde gîtul, privind prin ușa întredeschisă din apartament.

— E în încăperea din fund — mormăi eu.

Karlíček își apropie capul de mine. Vorbește aproape în șoaptă, dar deslușit.

— Mașina P-37035 s-a găsit ! Se află în garajul din strada Italská, în Vinohrady, la spălat. Proprietarul a dus-o acolo ieri dimineață. A dat ordin să fie spălată și unsă. Trebuia s-o ia încă de la amiază. Trebuie să vă raportez că la garaj așteaptă o patrulă civilă alcătuită

din doi oameni pentru a putea interveni cînd va apare proprietarul mașinii.

Simt un junghi neplăcut în măruntaie și o slăbiciune în mîini și picioare. Respir sacadat. Mă amenință o amorțeală fizică și psihică. Fac tot ce pot ca să mă stăpînesc.

— Așteaptă zadarnic acolo — rostesc eu anevoie.

Karlíček mă privește ca și cum ar vrea să-mi pătrundă gîndurile pînă în adînc, apoi zice :

— Se înțelege. Omul n-a făcut decît să-și ascundă mașina drăcească de noi. Povestea cu scrisoarea e o înșelătorie. Falfar nu putea să plece aseară cu automobilul de la circa cincizeci și opt, fiindcă automobilul era încă de dimineață la garaj pentru toaletă.

Doi bărbați, alături de care firavul Karlíček pare un pitic, așteaptă ordinele mele.

Le dau.

Intru în apartament. Mi-e greu să-mi mișc picioarele și trebuie să am grijă să nu mă pocnesc cu umerii de ușă. Mortul nu mai e acolo. În așa hal mi-a slăbit atenția, încît nici n-am văzut oamenii care l-au ridicat.

Mă așez într-un fotoliu. Așa mi-e mai bine. Cred că n-aș mai fi în stare să stau în picioare nici cinci minute.

Cei doi oameni ai noștri intră în încăperea din fund ca și cum ar avea treabă acolo. Dacă milițianul va face un pas, ei se vor repezi asupra lui.

Karlíček îmi face un semn încurajator.

— Trimiteți-mi aici pe comandantul secției de miliție ! spun.

Ordinul meu rostit cu glas tare se aude, fără îndoială, pînă în camera din fund. Am încercat să dau vocii mele un timbru liniștit.

Trec cîteva clipe. Apoi se aude un răcnet cumplit, aproape neomenesc, la care oamenii mei reacționează ca în cazul unui pericol ivit pe neașteptate. Ridic mîna să-i liniștesc. În camera de alături se aude cum cineva lovește cu picioarele în mobilă și tropăie pe podea.

Dar asta-i tot.

Omul în uniformă intră, sau mai bine zis este împins. Nu mai are chipiu. Părul cu nuanțe castanii îi cade pe frunte. Stă aplecat înainte, fiindcă cei doi bărbați puternici îl țin zdravăn de coate.

Fața însîngerată a „milițianului" are o expresie amenințătoare și sumbră. Ochii varsă foc, parcă ar vrea să ardă totul în jur. Dinții îi sînt încleștați și buzele rînjite.

— Cătușele — ordon.

Aștept pînă i le pune. Între timp, în colțurile gurii lui Falfar apare un firicel de spumă.

— Luați-i verigheta și geanta de la șold!

Stau în fotoliu, aparent la largul meu. Dar mă gîndesc că n-aș avea putere să mă ridic. Hugo Falfar se află la trei pași în fața mea. Doi oameni continuă să-l țină cu nădejde. Falfar pare că ar vrea să se năpustească asupră-mi. În eforturile lui disperate de a-și sfărîma cătușele își zdrobește încheieturile.

Mă urăște de moarte.

În jur domnește o tăcere funebră. Nici o mișcare. Pentru majoritatea celor prezenți, această scenă e nemaipomenit de surprinzătoare.

Karlíček îmi predă verigheta și geanta. Cercetează la iuțeală partea interioară a verighetei. Îmi face semne foarte elocvente. Inițialele gravate și data corespund cu ce aflase el. Hugo Falfar a scos verigheta din degetul milițianului ucis și și-a pus-o el.

Nu mă uit la verigheță. Deschid geanta. Printr-o încordare a voinței, gesturile îmi sînt sigure și precise. Scot din geantă două pachete voluminoase cu bancnote de cîte cinci dolari și mai mari. Ia te uită : Hugo Falfar cumpărase dolari cu bancnotele falsificate. Daunele Băncii Naționale se micșorează proporțional.

Nu stau să reflectez la asta. Bancnotele le ia în păstrare Loubal.

În geantă mai este ceva. O trusă de medicamente într-o cutie de metal, lipită cu o bandă lată de leucoplast. De unul dintre pereții ei atîrnă un tub de metal sudat care se termină cu o rotiță fin dințată, asemănătoare aceleia pe care am găsit-o în apartamentul distrus al lui Halík. Cutia cîntărește aproximativ un kilogram, dar poate mi se pare mai grea decît este în realitate.

Fără îndoială, am în mînă o bombă cu explozie întîrziată. Cînd ridic privirea, mi se pare că citesc batjocura în ochii lui Falfar.

Și-l aud vorbind. O voce cu totul deosebită de cea de pînă acum. E răgușită ca sub imperiul unei patimi sadice.

— În sfîrșit ! Ați pierdut ! Vă aflați exact în situația în care era Šrámek cu cîteva secunde înainte de explozie. Să se salveze cine poate !

Ultimele cuvinte le-a răcnit, holbează ochii și alunecă atît de greu la pămînt, încît cei doi oameni voinici nu sînt în stare să-l susțină.

Nimeni dintre noi, în nici o împrejurare, nu se poate lăsa cuprins de panică. Dar cui i-ar plăcea să fie sfîrtecat în bucăți ?

Aici ordon eu. Dacă nu dau un ordin sau altul, datoria subalternilor, a tuturor acestor oameni curajoși, e să aștepte liniștiți explozia. Numai că în clipa de față sînt

cel mai puțin capabil dintre toți și am monstruoasa impresie că toate procesele mele biologice se opresc.

Trebuie să învîng. Cu un efort pe care eu însumi îl consider supraomenesc îmi adun forțele ca să dau acest ordin energic :

— Deschideți ferestrele !

În clipa aceea parcă mi-a plesnit țeasta. Mai degrabă îmi amintesc anevoie decît văd că fereastra apartamentului lui Falfar dă într-o grădină întinsă, că în fundul ei se află un zid și, dincolo de el, o fîșie largă de pămînt fără construcții.

Fereastra e deschisă în grabă de cel la care m-am uitat întîmplător în clipa cînd am rostit ordinul.

Răcnesc către unul dintre paznicii lui Falfar :

— Ia asta și arunc-o pe fereastră în grădină cît poți mai departe. Repede !

Și băiatul ăsta e atît de formidabil, încît mai poate spune :

— Execut !

Fără să șovăie, ia cutia din poala mea și din două salturi ajunge la fereastră. Dar se retrage un pas înapoi ca să-și ia avînt. Toate mișcările acestea mi se par nespus de încete. Strîng convulsiv brațul fotoliului ca să-mi păstrez calmul. Drogul doctorului mi-a sfîșiat nervii în zdrențe.

— Retrageți-vă ! strigă aruncătorul către mine.

În sfîrșit, cutia infernală aruncată de o mînă puternică zboară cu violență pe fereastră. O clipă prinde lumina soarelui care răsărise cu puțin înainte și strălucește mat. Apoi nimeni nu mai mișcă, nimeni nu mai suflă. Era destulă vreme. Nu se aude nici o explozie. Un minut. Două...

— Înapoi de la fereastră, voi de-acolo! spune Třepinský cu răceală.

Soarele vesel se ridică strălucitor, ca și cum după o noapte adîncă ar vesti coborîrea liniștii calde. Nori plutitori se adună în grămezi uriașe alb-aurii și rămîn pe loc.

Dar în mine arde un foc. Nesuferitul de doctor a avut dreptate. Mi-e foame și sete, îmi bate inima, simt o chinuitoare durere de cap și o înțepeneală în tot trupul.

Falfar îngenunchează în fața mea. Se apleacă atît de tare, că aproape atinge podeaua cu fruntea.

Mi-e tare silă de el.

Îl caut cu privirea pe Loubal.

— Închisoare preventivă! rostesc eu și mă aud de parcă ar vorbi altcineva. Celulă grea. Pază permanentă! Așteaptă alte indicații. Predau deocamdată comanda.

Las capul pe spate, mă reazem de fotoliu și închid ochii.

Aștept explozia? Nu. Nu mă mai interesează. Pe un teren pustiu nu poate să pricinuiască pagube serioase. Totul e în ordine.

Totuși explozia nu s-a produs. După cum mi s-a relatat mai tîrziu, Hugo Falfar s-a mirat cel mai mult.

13

După trei zile sînt iarăși sănătos tun. Despre drogul doctorului nici nu vreau să aud.

Cer să mi-l aducă pe Falfar.

De bună seamă că nu mai poartă uniformă. S-a liniștit, e aproape cinic. Are o privire vanitoasă, dacă nu mîndră; altfel, fizionomia lui este a unui om despre care n-ai putea spune niciodată că a săvîrșit atîtea crime. Nu șovăie în fața noastră, deși sîntem deștui. Colonelul, Loubal, Třepinský, Skála, reprezentantul procuraturii, grefierul, gardienii...

Recunoaște nesilit că el e autorul scrisorii. Nu neagă intenția de a mă ucide. Adaugă numai că n-ar fi ezitat să moară o dată cu mine. Prin aceasta și-ar fi dovedit superioritatea. Spune :

— În acest scop l-am atras pe miliția în apartamentul meu. Pretextul a fost destul de naiv. Mi-ați fi putut atribui și dumneavoastră altele, cu zecile. Îmi pare rău, dar politica mea personală cerea această jertfă. Găsiți justificarea acestui fapt în scrisoarea mea. Acolo am expus lucrurile în mod convingător. Recunosc totul, fiindcă, oricum, mi-ați putea-o demonstra cu probe. Prin urmare, vă cruț eforturile.

E nebun sau se preface ?

Avea cu sine o avere întreagă de dolari. Îmbrăcat în uniforma care îl îndreptățea să acționeze în consecință, în noaptea aceea ar fi putut opri orice mașină i-ar fi convenit, ar fi silit șoferul să urmărească un infractor inexistent și pe urmă ar fi scăpat de șofer cum ar fi crezut de cuviință. Mașina ar fi folosit-o apoi pentru a se îndrepta spre graniță. Spera ca uniforma să-i ușureze situația.

Acum ridică din umeri.

— O mașină străină n-ar fi fost suspectă, bineînțeles — spune el cu un fel de resemnare. Propriul meu automobil, da. De aceea l-am lăsat în garaj și m-am amuzat sincer de eforturile dumneavoastră de a-l găsi. Mă cău-

A fost condamnat la moarte prin streang. Şi deoarece nu s-a recomandat o cerere de graţiere, hotărîrea şi-a urmat cursul.

Pînă în ultima clipă, Falfar cel negru şi-a apărat adevărul său morbid potrivit căruia crimele lui nu erau mai grave decît un război — crima crimelor. Totuşi, după părerea mea, ar fi o greşeală să susţii că cele două războaie nu şi-au avut partea lor de vină la crimele săvîrşite de el.

Red. resp.: ALEXANDRA ȚIMPĂU
Tehnoredactor: MARIANA PUȘCAȘU

Dat la cules 04.07.1967. Bun de tipar 18.09 1967. Apărut 1967. Comanda nr. 7.764. Tiraj 50.140 ex. broșate. Hîrtie ziar sul de 50 g/m². Coli de tipar 10,75. Coli editoriale 9,75. A. 10.268. C.Z. pentru bibliotecile mici 8 R—3.

Tiparul executat sub comanda nr. 70.458 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București, Republica Socialistă România